ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳು

- ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳು:– ಯಹೂದಿ, ಪಾರ್ಸಿ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಇಸ್ಲಾಂ
- ಈ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು **'ಸೆಮಿಟಿಕ್ ಧರ್ಮ'** ಗಳೆನ್ನುವರು
- ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದ ಜನಾಂಗವನ್ನು **'ಸೆಮಿಟಿಕ್ ಜನಾಂಗ'** ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಈ ಧರ್ಮಗಳು **ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದ**ಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿವೆ.

ಯಹೂದಿ ರಿಲಿಜನ್

- ರಿಲಿಜನ್ ಎಂದರೆ, ಒಂದಷ್ಟು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ಜನಸಮುದಾಯ & ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರಿಲಿಜನ್ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಅಂಶಗಳು:–
  1. ಏಕದೇವನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.
  2. ದೇವರ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ದೇವದೂತನೊಬ್ಬ ಹೇಳುವನೆಂಬ ನಂಬಿಕರ
  3. ಪ್ರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥ ಇರಬೇಕು
  4. ಸಮುದಾಯ ಪ್ರವಾದಿಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಧಿ–ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು
  5. ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು & ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ಥಳವಿರಬೇಕು.
- ಹಳೆಯ ರಿಲಿಜನ್ ಎಂದರೆ:– ಯಹೂದಿ ಅಥವಾ ಜುಡಾಯಿಸಂ
- ರಿಲಿಜನ್ ಅನುಯಾಯಿಗಳು :– ಜ್ಯೂಸ್ (ಯಹೂದ್ಯರು)
- ಯಹೂದ್ಯರ ಆದಿಮ ಭಾಷೆ:– ಹೀಬ್ರೂ
- ಇವರ ಮೂಲ ಪುರುಷ:– ಅಬ್ರಾಹಂ(ಏಬ್ರಹಾಂ)
- ಇವರ ದೇವರು:– ಯಾವೇ
- ಮೋಸೆಸ್ ಪ್ರವಾದಿ.

ಯಹೂದ್ಯರ ಇತಿಹಾಸ:–

- 3000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಇಸ್ರೇಲ್‌ನಲ್ಲಿ 10–12 ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಾಸ
- ನಿರಂತರ ಕಾಳಗಳಿಂದ ಶಾಂತಿ–ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ತರಬೇಕಿತ್ತು.
- ಯಹೂದಿಗಳ ಆದಿಮ ದೊರೆ:– ಡೇವಿಡ್
- ಇವನು ತನಗಿಂತ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಗೊಲಾಯತ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಯಹೂದಿಗಳ ಅರಸನಾದ
- ಈತನ ಮಗ ಸಾಲೋಮನ್. ಇವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 931ರಲ್ಲಿ ಇವನು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಯಹೂದಿಗಳು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಒಡೆಯಿತು.
- ಒಂದು ಇಸ್ರೇಲ್ & ಇನ್ನೊಂದು ಜೂಡಾ.
- ಇಸ್ರೇಲ್ ಮೇಲೆ ಈಜಿಪ್ಟ್ ರಾಜರು & ಸಾ.ಶ.ಪೂ 722 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸೀರಿಯನ್ನರು ದಾಳಿ. ಇಸ್ರೇಲ್‌ನ ಯಹೂದಿಗಳು ಜೂಡಾ ರಾಜ್ಯ ಓಡಿದರು.
- ಇಲ್ಲಿ ಜೆರುಸಲೇಮ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸ
- ನಂತರ ಇಸ್ರೇಲ್ ಮೇಲೆ ಸಾ.ಶ.ಪೂ 586 ರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯನ್ನರು ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅಸ್ಸೀರಿಯನ್ನರನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದರು.
- ಸಾಲೋಮನ್ ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದರು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 538ರಲ್ಲಿ ಇಸ್ರೇಲ್ ಮೇಲೆ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಆಕೆಮೆನಿಡ್ ವಂಶ ದಾಳಿ
- ಈ ವಂಶದ ದೊರೆ ಸೈರಸ್ ಪ್ರಜಾವತ್ಸನಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಜೀವನ ನೀಡಿದನು
- ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಸ್ರೇಲ್ ಜನರು ತಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ ಸಾಲೋಮನ್ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಕಟ್ಟಿದರು.
- ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಹೂದ್ಯರ ರಿಲಿಜನ್ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಟೋರಾಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಯಹೂದ್ಯರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:–

- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 334 ರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಸೆಡಾನ್‌ನ ದೊರೆ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯನ್ನರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಮುಂದೆ ಇಸ್ರೇಲ್ & ಜೂಡಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟ ಎದುರಿಸಿದವು.
- ಯಹೂದಿಗಳು ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ, ಯುರೋಪ್, ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದರು.

RAMALINGAPPA L Assistant Teacher

- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 198ರಲ್ಲಿ ಯಹೂದ್ಯರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಣ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿಯೆಂಬ ಹೊಸ ರಿಲಿಜನ್‌ಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.
- ಯೇಸು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಮೂಲತಃ ಯಹೂದಿ ಜನಾಂದವರು.

ಇಸ್ರೇಲ್ ಉದಯ:–

- 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ದದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಹಿಟ್ಲರ್ 60 ಲಕ್ಷ ಯಹೂದಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು.
- 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ನಂತರ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಯಹೂದ್ಯರಿಗೆ "ಇಸ್ರೇಲ್" ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಹೀಬ್ರೂ ಬೈಬಲ್(ಯಹೂದಿಗಳ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥ) ಇದನ್ನು 'ಒಲ್ಡ್ ಟೆಸ್ಟಮೆಂಟ್' ಎನ್ನುವರು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದವು:– ಕಾನೂನು, ಬರಹಗಳು, ಪ್ರವಾದಿ ಮೋಸಸ್‌ರ ಬರಹಗಳು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಹು ಅಂಶಗಳು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ & ಇಸ್ಲಾಂ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಉಹೂದ್ಯರ ಹತ್ತು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು:–

1. ಬೇರೆ ದೇವರಿಲ್ಲ.
2. ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲದು
3. ದೇವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಂಕ ಬೇಡ
4. ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಕಾಣಬಹುದು
5. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸು
6. ವಸ್ತುಗಳ ಕಲಬೆರಕೆ ಮಾಡಬಾರದ
7. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬಾರದು
8. ಕೊಲೆ ಮಾಡಬಾರದು
9. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಾರದು
10. ಇತರರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆ ಪಡಬಾರದು.

ಪಾರ್ಸಿ ರಿಲಿಜನ್:–

- ಇದು ಪರ್ಷಿಯಾ(ಇರಾನ್)ದಲ್ಲಿ ಆರಂಭ.
- ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು.
- ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸೈನ್ಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ.
- ಇದನ್ನು ಸಾ.ಶ.ಪೂ 6ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜರತುಷ್ಟ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ.
- ಈತನ ಇರಾನಿನ ಪ್ರವಾದಿ & ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಕ
- ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಜೊರಾಷ್ಟ್ರೀಯನ್ ಎನ್ನುವರು.
- ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ.
- ಇವರು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸಕರು
- ಇವರ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ 'ಅವೆಸ್ತಾ' ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪದ್ಯ/ಶ್ಲೋಕ ರೂಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು 'ಗಾಥಾ' ಎನ್ನುವರು.
- ಪೂಜೆ/ಆರಾಧನೆ/ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭಾಗ:– ಯಷ್ನ(ಯಜ್ಞ).
- ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು 'ಹೋಮ ಎನ್ನುವರು.
- ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು
- ಈ ರಿಲಿಜನ್ ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಯಹೂದಿ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಇಸ್ಲಾಂ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 4ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರ್ ದಾಳಿಯಿಂದ ಪಾರ್ಸಿ ರಿಲಿಜನ್ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿತು.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಅವೆಸ್ತಾ ಮುಂದೆ ಎಂದು ಸಿಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಯಿತು.
- ಮತ್ತೆ ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಬರೆಯಲಾಯಿತು.
- ಪಾರ್ಸಿ ರಿಲಿಜನ್‌ನ ನಂಬಿಕೆಗಳು:–
- ಒಳೆಯತ & ಕೆಟ್ಟತನಗಳ ನಡುವಿನ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯತನ ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.
- ಮಾನವನು ಒಳ್ಳೆಯತನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು
- ಇವರ ದೈವ:– ಅಹುರ್ ಮಾಜ್‌ದಾ
- ಆಚರಣೆಗಳು:– ಉಪವಾಸ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆ.

ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ

- ಸ್ಥಾಪನೆ:– ಸಾ.ಶ 1ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಲಿಸ್ತೈನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ **ನಜರತ್‌ನಲ್ಲಿ** ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸ್ಥಾಪಕರು:– **ಜೀಸಸ್ ಕ್ರಿಸ್ತರು**

ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು:–

1) ಪ್ಯಾಲಿಸ್ತೈನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಹೂದಿಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು
2) ಇವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರು

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

3) ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದುರಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
4) ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಜೀಸಸ್‌ನ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತರ ಜೀವನ:–

- ಜನನ:– **ಸಾ.ಶ 1ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ**
- ಸ್ಥಳ:– ಜೆರುಸಲೆಂ ಬಳಿಯ **ಬೆತ್ಲಹ್ಯಾಂ** ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ
- ತಂದೆ:– **ಜೋಸೆಫ್**
- ತಾಯಿ:– **ಮೇರಿ**
- ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ:– ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಉತ್ತಮಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ & ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿತ್ತು.
- ಜೀಸಸ್ ಅರಾಮಿಕ್ & ಸೆಮಿಟಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವ.
- ಯಹೂದಿಗಳ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ, ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿ, ವಿವರಿಸಿದರು.

ದೀಕ್ಷಾಸ್ಥಾನ:–

1. 30ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ **ಜಾನ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್‌ರಿಂದ** ದೀಕ್ಷಾ ಸ್ನಾನ ಪಡೆದರು
2. ಜಾನ್ ಜೀಸಸರನ್ನು **'ಮಸೀಹ ಅಥವಾ ಮಹಾರಕ್ಷಕ'** ಎಂದು ಕರೆದರು
3. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಬೋಧಿಸಿ ನೆಮ್ಮದಿ ನೀಡಿದರು
4. ಆಗ ಜೀಸಸ್‌ಗೆ 30 ವರ್ಷ
5. ಜೀಸಸ್ ಇಸ್ರೇಲ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು.
6. ಯಹೂದಿಗಳು ಜೀಸಸ್‌ರನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.
7. ಜೀಸಸರ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆ & ಅನುಕಂಪಗಳು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದರು
8. ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ದೈವತ್ವ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದರು
9. ಆದರೆ ಯಹೂದಿಯರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಪ್ರಾದಾಯ ವರ್ಗ ವಿರೋಧಿಸಿತು.
10. ಜೀಸಸ್ ಜೆರುಸಲಂಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಯಹೂದಿಗಳು ಬಂಧಿಸಿ.
11. ಯಹೂದಿ ಸಂಪ್ರಾದಾಯ ವರ್ಗ ರೋಮ್ ರಾಜ್ಯಪಾಲ **ಪಾಂಟಿಯಸ್ ಪಿಲಾತ**ನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ್ರೋಹ ಆರೋಪ ಮಾಡಿದರು.
12. ವಿಚಾರಣೆಯ ನಂತರ ಜೀಸಸ್‌ರನ್ನು **ಗೋಲ್ಗೋಥ ಬೆಟ್ಟದ**ಲ್ಲಿ ಶಿಲುಬೆಗೆರಿಸಿದರು.
13. ಈ ದಿನವನ್ನು **ಗುಡ್‌ಫ್ರೈಡೇ** ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೋಧನೆಗಳು:–

- ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರು ಸರ್ವ ಜೀವಿರಾಶಿಗಳ ತಂದೆ
- ಮಾನವರು ದೇವರ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.
- ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ದೇವರನ್ನು 'ಗಾಡ್' ಎನ್ನುವರು. ಇದು ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನ.
- ಆಡಂಬರದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ.
- ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಹೋದರತ್ವ ಭಾವನೆಯಿರಬೇಕು
- ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದರೆ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಂತೆ
- ಪರರಿಂದ ಏನನ್ನು ಬಯಸದೇ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು
- ಮಾನವನ ಸೇವೆ ದೇವರ ಸೇವೆಗೆ ಸಮಾನ
- ತಪ್ಪಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತಾಪ ಪಟ್ಟರೇ ಇದಕ್ಕೆ ದೇವರಿಂದ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯಿದೆ.
- ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸು
- ನಿನಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ, ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಬಯಸು.

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ

- ಜನರ ರಕ್ಷಣೆ & ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು 12 ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವಹಿಸಿದರು.
- ಇವರನ್ನು **ಅಪೋಸಲ್ಸ್** ಎನ್ನುವರು
- **ಸಂತಪೀಟರನು** ರೋಮಿಗೆ ತೆರಳಿ ಚರ್ಚ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.
- ಈ ಚರ್ಚ್ ಪ್ರಪಂಚದ **ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್** ಸಮುದಾಯದ ಕೇಂದ್ರ
- ರೋಮ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ.
- ಇದರಿಂದ ತತ್ವರಿತವಾಗಿ ರೋಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಹರಡಿತು.
- 1ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ರೋಮ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದರು.
- ಸಾ.ಶ 313ರಲ್ಲಿ **ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಂಟೈನ್‌ನು** ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ರಾಜ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.
- ಆಗ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ರೋಮ್, ಗ್ರೀಕ್, ಏಷ್ಯಾ ಮೈನರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು.

- ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ:– **ಬೈಬಲ್**

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆಗಳು

1. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ & ಸಹೋದರತ್ವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನೀಡಿಕೆ
2. ಚರ್ಚ್‌ಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು.
3. ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಗೋಥಿಕ್ ಶೈಲಿಯ ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ.
4. ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು.
5. ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆದವು
6. ಸ್ತ್ರೀಯರು & ದುರ್ಬಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಂಡವು.

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಪಂಗಡಗಳು

ಕಾರಣಗಳು:–

1) ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಿತು.
2) ಚರ್ಚ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು & ಭೂಮಾಲೀಕರು ಮೆರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.
3) ಧರ್ಮ ಜನರ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು.
4) ಇದರಿಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣ ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭ
5) ಪ್ರಾಟಿಸ್ಟಂಟ್ ಎಂಬ ಹೊಸ ಪಂಥ ಉದಯ

ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಎರಡು ಪಂಥಗಳು:–

- ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕರು
- ಪ್ರೋಟೆಸ್ಟಂಟರು

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ

- ಇದು **ಅರೇಬಿಯಾದ**ಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ಇದು **ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾದ** ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪ
- ಇದು ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದು ವ್ಯವಸಾಯ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ
- ಇದರಿಂದ **ಅರಬ್ಬರ** ವಲಸಿಗಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ & ನೀರಿಗಾಗಿ ವಲಸೆ
- ಇವರು ನೆಲೆಸಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳು **ಮೆಕ್ಕಾ** & **ಮದೀನಾ**
- ಅರಬ್ಬರು ಬಹುದೇವತಾ ಆರಾಧಕರು
- ಕಲ್ಲು, ಮರ, ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಅರಬ್ಬರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ – **ಕಾಬ**

ಮಹಮ್ಮದ್ ಪೈಗಂಬರರು

ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ:–

- ಜನನ ಸಾ.ಶ 570ರಲ್ಲಿ **ಮೆಕ್ಕಾ**ದಲ್ಲಿ ಜನನ
- ತಂದೆ – **ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ**
- ತಾಯಿ – **ಅಮೀನಾ**
- **ಜನಿಸಿದ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು & ಜನಿಸಿದ 6ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದಿಕೊಂಡನು.**
- ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಜೊತೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ **ಮೆಕ್ಕಾ–ಸಿರಿಯಾಗ**ಳಿಗೆ ಭೇಟಿ
- ಮೆಕ್ಕಾದ ಶ್ರೀಮಂತ ವಿಧವೆ **ಖಧೀಜಾ**ಳ ಬಳಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿ ವಿವಾಹವಾದನು
- ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು, 4 ಜನ ಪುತ್ರಿಯರಿದ್ದರು
- ಕ್ರೈಸ್ತ & ಯಹೂದಿಗಳ ಧರ್ಮ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.
- **ಹೀರಾ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ** ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದಾಗ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು.
- **ಇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನ ಸ್ಥಳ ಮೆಕ್ಕಾದ ಒಂದು ಗುಹೆ.**
- **ಇಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾಗ ದೇವದೂತನ ಧ್ವನಿ ಆಲಿಸಿದನು.**
- **ದೇವದೂತ "ನೀನು ಅಲ್ಲಾನ(ದೇವರ) ಪ್ರವಾದಿ" ಎಂದನು.**
- ಜನರು ಪೈಗಂಬರರನ್ನು ದೇವದೂತನೆಂದು ಕರೆದರು
- ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಎಂದು ತಾವು ದೇವರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.
- ತಾವು ಕೇವಲ ಅಲ್ಲಾನ ಪ್ರವಾದಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದನು.
- ಇವರ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಜನರು ಅಕರ್ಷಿತರಾದರು
- ಇವನ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ – **ಕುರಾನ್**

ಪೈಗಂಬರರಿಗೆ ವಿರೋಧ

- ಪೈಗಂಬರರು ಮೆಕ್ಕಾದಲ್ಲಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು
- ಬಹುದೇವತಾರಾಧನೆಯನ್ನು ನಂಬಿದ್ದ ಮೆಕ್ಕಾ ಜನರು ಕೋಲೆ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು.
- ಆಗ ಪೈಗಂಬರರು ಜೀವಭಯದಿಂದ 622 ರಲ್ಲಿ ಮೇಕ್ಕಾದಿಂದ ಮದೀನಾಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ
- ಇದನ್ನು **'ಹಿಜಿರಾ(ಪಲಾಯನ)'** ಎಂದು ಕರೆದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಜಿರಾಶಕೆ ಆರಂಭ
- ಮದೀನಾ ಜನರು ಪೈಗಂಬರರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಮೇಕ್ಕಾ–ಮದೀನಾಕ್ಕೆ ಯುದ್ದಗಳಾಗಿ ಮದೀನಾ ಜನರು ಮೇಕ್ಕಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು
- ಪೈಗಂಬರರು ಮೇಕ್ಕಾವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.
- ಮೆಕ್ಕಾ ಜನ ಪೈಗಂಬರರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅನುಸರಿಸಿದರು.
- ಪೈಗಂಬರರ ತತ್ವಗಳು ಅರಬ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದವು
- ಸಾ.ಶ 632ರಲ್ಲಿ ಪೈಗಂಬರರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಬೋಧನೆಗಳು:–

1. ಇಸ್ಲಾಂ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ದೇವರಿಗೆ ಶರಣಾಗು
2. ಮುಸ್ಲಿಂ ಎಂದರೆ, ದೇವರ ಅನುಯಾಯಿ
3. ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆವುಳ್ಳದಾಗಿದೆ.
4. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲ, ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬೆಂಕಿಯ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡುವರು ಎಂದನು.
5. ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ, ಆತನೇ ಅಲ್ಲಾ
6. ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಾಕು
7. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ & ನೀತಿಯುತ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು
8. ದುಶ್ಚಟಗಳಿಂದ ದೂರವೀರಬೇಕು
9. ದೀನ ದುರ್ಬಲರ ಬಗ್ಗೆ ಕರುಣೆಯಿರಬೇಕು
10. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇರಬೇಕು

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಐದು ಆಚರಣೆಗಳು:–

- ಕಲೀಮಾ – **ಅಲ್ಲಾನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಂಬಿಕೆ**
- ನಮಾಜ್ – **ಪ್ರತೀ ದಿನ ಐದು ಬಾರಿ ಕಾಬಾದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು**
- ರೋಜ – **ರಂಜಾನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ**
- ಜಕಾತ್ – **ಆದಾಯದ 1/4 ಭಾಗವನ್ನು ಬಡವರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು**
- ಹಬ್ – **ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮೆಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಬೇಕು**

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಸ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:–

- ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಸರಳತೆ
- ಖಲೀಫರ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಿಯರ ಶ್ರದ್ಧೆ
- ಸುಲ್ತಾನರುಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಸಕ್ತಿ
- ಪೂರಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

- ದಡಾರ & ಇತರೆ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಕೆ
- ವೈದ್ಯಕೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆ
- ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು
- ಭೂಗೋಳ ಮತ್ತು ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಸರಣ
- ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಇಸ್ಲಾಂಧರ್ಮ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸಿತು.
- ಇಸ್ಲಾಂ ಶೈಲಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ರೋಮನ್, ಬೈಜಾಂಟಿಯನ್, ಪರ್ಶಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಪೈಗಂಬರ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು **"ಖಲೀಫರು"** ಎನ್ನುವರು.
- ಈ ಖಲೀಫರು ಇಸ್ಲಾಂನ ಧಾರ್ಮಿಕ & ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡ.
- ಮೊದಲನೆಯ ಖಲೀಫ:– ಅಬೂಬಕರ್

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಪಂಗಡಗಳು:–

- ಶಿಯಾ
- ಸುನ್ನಿ

ಅಧ್ಯಾಯ–2

6 ರಿಂದ 14ನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತ

- 12ನೇ ಶತಮಾನ ಉತ್ತರಾರ್ಧ – 13ನೇ ಶತಮಾನ ಪ್ರಥಮಾರ್ಧವನ್ನು **'ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲ'** ಎನ್ನುವರು
- ಸಂಕ್ರಮಣ ಎಂದರೆ, **ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವುದು.**
- ಭಾರತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.
- 6 ರಿಂದ 14ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಜಪೂತ & ಕಾರ್ಕೋಟ ಮನೆತನಗಳು ಆಳ್ವಿಕೆ
- ನಂತರ ಘಜ್ನಿ, ಘೋರಿ, ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಆಳ್ವಿಕೆ.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಟರ್ಕರು ಮುರಿದು ಬಲವಾದ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ಟರ್ಕರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ

ರಜಪೂತ ಮನೆತನಗಳು(6 ರಿಂದ 12ನೇ ಶತಮಾನ)

1) ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರು
2) ಬುಂದೇಲುಖಂಡದ ಚಂದೇಲರು
3) ಗಹಡ್ವಾಲರು
4) ಸೋಳಂಕಿಯರು
5) ಪಾರಮಾರರು
6) ಚೌವ್ಹಾಣರು

ಗುರ್ಜರ ಪ್ರತಿಹಾರರು:–

- ರಾಮಾಯಾಣದ ಸೂರ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ **ಲಕ್ಷ್ಮಣ** ಈ ವಂಶದ ಮೂಲ ಸ್ಥಾಪಕ
- ಹರಿಚಂದ್ರ ಗುರ್ಜರ ಮನೆತನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಈತನ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಜೋಧ್‌ಪುರ, ನಂದಿಪುರ, ಬ್ರೋಚ್ & ಉಜ್ಜೈನಿಗಳಿಂದ ಗುರ್ಜರ ಶಾಖೆಗೆಳಾಗಿ ಆಳಿದರು.
- **ಉಜ್ಜೈನಿಯಲ್ಲಿ ಆಳಿವಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗಭಟ್ಟ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆ**
- ರಾಜಧಾನಿ:– **ಕನೋಜ್**
- ಇವರು ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದರು
- ಈತನು ಗುಜರಾತ್, ಮಾಳ್ವ, ರಜಪುತಾನದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ.
- ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆಗಳು:–

  1) **ಮೀಹಿರ ಭೋಜ:– ಪಾಲರ ನಾರಾಯಣಪಾಲನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.**
  2) **ಮಹೇಂದ್ರಪಾಲರು** ಇವರು ಬಂಗಾಲದ ಪಾಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಅರಬ್ ಪ್ರವಾಸಿಗರಾದ **ಸೂಲೈಮಾನ್** & ಅಲ್–ಮಸೂದ್ ಮೀಹಿರಭೋಜನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ. ಸೂಲೈಮಾನನು **"ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖ–ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿತ್ತು"** ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.
- ಈ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಪಾಲ ಹಾಗೂ ಮಹೀಪಾಲ ಆಳಿದರು.
- ಕೊನೆಯ ಅರಸ – ಮಹಿಪಾಲ

ಗಹಡ್ವಾಲರು:–

- ➢ ಸ್ಥಾಪಕ:– ಚಂದ್ರದೇವ
- ➢ ರಾಜಧಾನಿ:– ವಾರಣಾಸಿ
- ➢ ಪ್ರಮುಖ ದೊರೆ:– **ಗೋವಿಂದಚಂದ್ರ**
  - ಪಾಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮಾಳ್ವ ಮತ್ತು ಮಗಧ ವಶ
  - ಕಳಿಂಗ ಮತ್ತು ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
  - ಕಾಶ್ಮೀರ, ಗುಜರಾತ್, ಚೋಳ ರಾಜರ ಜೊತೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧ

ಪರಮಾರರು:–

- ಮಾಳ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾದರು
- ಸ್ಥಾಪಕ:– **ಉಪೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಜ** (ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಸಾಮಂತನಾಗಿದ್ದ)
- ರಾಜಧಾನಿ:– **ಧಾರಾನಗರ**
- **ಈ ಮನೆತನದ ಶಿಯಾಕ್ ದೊರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ 2ನೇ ಕೊಟ್ಟಿಗನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮಾಂಡಳಿಕತ್ವದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು.**
- **ಇವರು ಕೆರೆ & ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು**
- **ಇವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧನಂಜಯ, ಭಟ್ಟ, ಹಲಾಯುಧ, ಧನಿಕ & ಪದ್ಮಗುಪ್ತ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು**
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ:– **ಭೋಜ**
  - ➢ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
  - ➢ ಕಳಿಂಗದ ಗಂಗರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
  - ➢ ಉತ್ತರದ ಕೊಂಕಣರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
  - ➢ ಚಾಲುಕ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ಸೋತನು.
  - ➢ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ
  - ➢ ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಸೋಳಂಕಿಯರು:–

- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಮೂಲರಾಜ
- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಗಳು:–
  - ➢ 1ನೇ ಭೀಮರಾಯ (ಘಜ್ನಿಯಿಂದ ಸೋತನು):–
  - ➢ ಇವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ.
  - ➢ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘಜ್ನಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಗುಜರಾತಿನ ಸೋಮನಾಥ ದೇವಾಲಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ.

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

- ಈ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮರಾಯ ಸೋತನು.
- ಆಗ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಗ ಕರ್ಣದೇವನಿಗೆ ನೀಡಿದನು.
- 2ನೇ ಮೂಲರಾಜ – ಇವನು ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿಯನ್ನು ಮೌಂಟ್‌ಅಬುವಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು
- ವೀರಧವಳ
- ವಾಘೇಲ

- ಜೈನ ಪಂಡಿತ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ದೇಶೀಯಮಾಲಾ' ಎಂಬ ನಿಘಂಟು ರಚನೆ
- ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ದಂಡನಾಯಕ ಉಲುಘ್‌ಖಾನ್ & ನುಸ್ರತ್‌ಖಾನರು ಕರ್ಣದೇವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ದೆಹಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನ

ಚಂದೇಲರು:–

- ಇವರು **ಬುಂದೇಲಖಂಡದಲ್ಲಿ** ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು
- ಇವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ:– **ಡಂಗ**
  - ಪ್ರತಿಹಾರರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು
  - ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರು
  - ಪಾಲ & ಅಧ್ಧರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು
  - ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದನು
  - ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭವಭೂತಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಮಾಲತೀ ಮಾಧವ' & ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ' & 'ಮಹಾವೀರ ಚರಿತ' ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ.
  - ಡಂಗ ದೊರೆಯು ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದನು.
  - ಟರ್ಕರ ವಿರುದ್ಧ ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸೈನಿಕ ನೇರವು ನೀಡಿದನು.
  - ಇವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಖಿಲ್ಜಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಗೆದ್ದರು

ಚೌವ್ಹಾಣರು:–

- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಜಪೂತ ಮನೆತನ
- ಸಾ.ಶ. 7ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ ಕಾಣಿಸೊಕೊಂಡಿತು.
- **ಅಜ್ಮೀರ** ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಆರಂಭ

ಪ್ರಮುಖ ಅರಸರು:–

1. ಅಜಯರಾಜ
2. 4ನೇ ವಿಗ್ರಹರಾಜ
3. **3ನೇ ಪೃಥ್ವಿರಾಜ**

3ನೇ ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್ ಚೌವ್ಹಾನ್

- ಪರಾಕ್ರಮಿ ಅರಸನಾಗಿದ್ದನು
- ಚಂದೇಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮಹೊಬ & ಕಾಲಿಂಜರ್ ವಶ
- 1ನೇ ತರೈನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು
- 2ನೇ ತರೈನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಘೋರಿಯಿಂದ ಸೋತು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು.
- ಇವನ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿಯ ಪಾಲಾಯಿತು.
- 'ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಾಸೋ' ಎಂಬ ಹಿಂದಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈತನ ಶೌರ್ಯ & ಸಾಹಸಗಳ ವರ್ಣನೆ
- ಈತನ ತಪ್ಪು ನಿರ್ಣಯಗಳು ಇವನ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣ

ರಜಪೂತರ ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

ಆಚರಣೆಗಳು:–

- **ಇವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದು, ಶೂರ ಯೋಧರು.**
- **ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಅನೇಕ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.**
- **ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ & ಪುರುಷರಿಗೂ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನ**
- **ಇಲ್ಲಿ ಸತಿಪದ್ಧತಿ, ಜೋಹರ್ ಪದ್ಧತಿ ಆಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು.**
- **ಸ್ವಯಂವರದ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.**
- **ರಜಪೂತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ & ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು**
- **ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕಸೂತಿಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು.**

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ರಜಪೂತ ಅರಸರು ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದು ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
- ಉದಾಹರಣೆ:– ಭೋಜ, ಮುಂಜ ಅರಸರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು
- ಮುಂಜನು ಪದ್ಮಗುಪ್ತ, ಹಲಾಯುಧನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
- ಭೋಜನು ಶಾಂತಿನಾಥ, ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರಸೂರಿ, ಧನಪಾಲರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
  - ಜಯದೇವ – ಗೀತಗೋವಿಂದ
  - ಭಾರವೀಯ – ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಭತರ್ಥಹರಿ – ರಾವಣವಧಾ
- ಮಹೇಂದ್ರಪಾಲ – ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ
- ರಾಜಶೇಖರ – ಬಾಲರಾಮಾಯಣ & ಕರ್ಪೂರ ಮಂಜರಿ
- ಭವಭೂತಿ – ಮಹಾವೀರಚರಿತ & ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತ
- ಕಲ್ಹಣ – ರಾಜತರಂಗಿಣಿ
- ಜಯನಿಕ – ಪೃಥ್ವರಾಜ ವಿಜಯ
- ಹೇಮಚಂದ್ರ – ಕುಮಾರಪಾಲಚರಿತ
- ಚಂದ್‌ಬರ್ದಾಯಿ – ಪೃಥ್ವರಾಜ್ ರಾಸೋ
- ಬಲ್ಲಾಳ – ಭೋಜಪ್ರಬಂಧ
- ಇವರು ಗುಜರಾತಿ, ರಾಜಸ್ತಾನಿ, ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಇವರು ನಳಂದ, ಕಾಶಿ, ವಿಕ್ರಮಶೀಲ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ ವಿ.ವಿ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಕಲೆ

- ಚಿತ್ತೋಡ್, ಮಾಂಡು, ರಣತಂಬೂರ್, ಜೋಧ್‌ಪುರ, ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್ ಕೋಟೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಜೈಪುರ, ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್, ಉದಯಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಮೌಂಟ್ ಅಬು – ದಿಲಾವರ್ ದೇವಾಲಯ
- ವಿಮಲಾವಸಾಯಿ, ಲುನಾ ವಸಾಯಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಖಜುರಾಹೋ – ಖಚಿಡರಾಯ ಮಹಾದೇವಾಲಯ
- ಶಿವ & ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಂದಿರುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಇವರು ಎರಡು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಒಂದು ರಾಜಸ್ತಾನಿ ಕಲಾಶೈಲಿ:– ಮೇವಾರ್, ಬಿಕಾನೇರ್, ಜೋಧ್‌ಪುರ, ಜೈಸಲ್ಮೇರ್ ಮತ್ತು ಬನಿ
- ಪಹಾರಿ ಕಲಾಶೈಲಿ:– ಖಸೋಲಿ, ಜಮ್ಮು, ಗರ್ವಾಲ್
- ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕಾರ್ಕೋಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ (625–855)
- ಲಲಿತಾದಿತ್ಯ ಮುಕ್ತಾಪೀಡ:–
- ಇವನದು ಭಾರತದ ಕಿರೀಟದಂತಿರುವ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕಾರ್ಕೋಟ ರಾಜವಂಶ
- ಭಾರತದ ಓರ್ವ ರಾಜನು ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯದ ಕ್ಯಾಸ್ಪಿಯನ್ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದನು.
- ಇರಾನ್‌ನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಜಯಧ್ವಜವನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದನು
- ಪೂರ್ವಬಂಗಾಳದವರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದನು.
- ದಕ್ಷಿಣದ ಕರ್ನಾಟ(ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ) ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ & ಉತ್ತರದ ಚೀನಾ ರಾಜವಂಶದೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದನು.
- ಸ್ಥಾಪನೆ:– 625ರಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ದುರ್ಲಭವರ್ಧ
- ಗೋನಂದ ವಂಶದ ಬಾಲಾದಿತ್ಯನು ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅಳಿಯನನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮಾಡಿದನು
- ತನ್ನ ಮಗಳು ಅನಂಗಲೇಖೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಿ ದುರ್ಲಭವರ್ಧನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು.
- ಬಾಲಾದಿತ್ಯನ ನಂತರ ದುರ್ಲಭವರ್ಧನ ಆಡಳಿತ ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಇದೇ ಮುಂದೆ ಕಾರ್ಕೋಟ ವಂಶ.
- ದುರ್ಲಭವರ್ಧನನ ಮಗ ದುರ್ಲಭಕ(ಪ್ರತಾಪಾದಿತ್ಯ).
- ಇವನು ನರೇಂದ್ರಪ್ರಭಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ 3 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು.
- ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು:– ಚಂದ್ರಾಪೀಡ(ವಜ್ರಾದಿತ್ಯ), ತಾರಾಪೀಡ(ಉದಯಾದಿತ್ಯ), ಮುಕ್ತಾಪೀಡ(ಲಲಿತಾದಿತ್ಯ)
- ಲಲಿತಾದಿತ್ಯ ಮುಕ್ತಾಪೀಡ:–
- ಇವನು 36 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ (724–760) ಆಳಿದನು.
- ಇಥನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾದ ಕಲ್ಹಣನ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥವಾದ **"ರಾಜತರಂಗಿಣಿ"** ಯಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.
- ಅಲ್‌ಬೆರೂನಿ ಬರೆದ **"ತಾರಿಖ್–ಇ–ಹಿಂದ್"** ಕೃತಿಯೂ ಇವನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿವೆ.
- ಚೀನಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೃತಿಗಳು ಇವನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.
- ಇವನು ಶೂರ, ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಧೀರನಾಗಿದ್ದನು.
- ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜ(ಕನೌಜ)ದ ಯಶೋವರ್ಮನನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಕಾಬುಲ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಶಾಹಿ ವಂಶಸ್ಥರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅಧಿಪತ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ವಿಂಧ್ಯಾಚಲದ ರಾಜರ ಜೊತೆ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದನು.
- ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಜೊತೆಯೂ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದ್ದನು.
- ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಂಗಾಳದವರೆಗ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ಚೀನಾದ ಟಾಂಗ್ ರಾಜರುಗಳ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪಾಧಿಸಿದ.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಚೀನಾದ ನೆರವಿನಿಂದ ಟಿಬೆಟ್ಟನರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡಿ, ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತವನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಟರ್ಕಿಯವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ಇದು ಇಂದಿನ ಉಜ್‌ಬೆಕಿಸ್ತಾನ, ತಜಕಿಸ್ತಾನ, ಕಿರ್ಗಿಸ್ತಾನ, ಕಜಕಿಸ್ತಾನ, ಕಾಬೂಲಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅರಬ್ಬರು & ಟರ್ಕರು 300 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.
- ಕಾರ್ಕೋಟಕರ ಕೊಡುಗೆಗಳು:–
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ:– ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯಿಂದ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ವಿಂದ್ಯಾಚಲ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಸ್ಪಿಯನ್ ಸಮುದ್ರ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಟಿಬೆಟ್‌ವರೆಗೆ
- ಇಲ್ಲಿ ಶೈವ, ಬೌದ್ಧ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮದವರಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ.
- ಲಲಿತಾದಿತ್ಯ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತೂಪಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಮಾರ್ತಾಂಡ ಸೂರ್ಯದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಇದು ವಿಶಾಲವಾದ ಕೆರೆ ಮೇಲೆ ತೆಲುವಂತಿತ್ತು.
- ಇವರು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸಕರಾಗಿ ಪಾರಸ್ಪೋರ್ ಅಥವಾ ಪರಿಹಾಸಪುರವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು
- ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದ ಕಾಲಘಟ್ಟ.
- ವಸುಗುಪ್ತನ ಶೈವಸೂತ್ರ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆ.
- ಖ್ಯಾತ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಕವಿ ಅಭಿನವಗುಪ್ತ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ.
- ಶೈವಸೂತ್ರಗಳ ತ್ರಿಕ & ಕೌಲ ಸಂಸಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದವು.
- ಲಲಿತಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲವನ್ನು 'ಕಾರ್ಕೋಟ ವಂಶದ ಚಿನ್ನದ ಯುಗ' ಎನ್ನುವರು.
- ಕಾರಣ:– ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
- ಕಲ್ಹಣನು ಲಲಿತಾದಿತ್ಯನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ.
- ಅವನತಿ:–
- ಲಲಿತಾದಿತ್ಯನ ನಂತರ ಬಂದ ದೊರೆಗಳು ದುರ್ಬಲರು.
- ಮಗ ಕುವಲಯಾಪೀಡನು ಮೋಸದಾಟವನ್ನು ಕಂಡು ವಿರಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಸಿದ್ದಯನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ರಾಜತರಂಗಿಣಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ವಜ್ರಾದಿತ್ಯ ಚಾಣಾಕ್ಷಣನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.
- ನಂತರ 1ನೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಪೀಡ, ಜಯಾಪೀಡ, ಲಲಿತಾಪೀಡ, ಸಂಗ್ರಾಮಪೀಡ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು ಸಾಧನೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಟರ್ಕರ ಆಗಮನ (ಆಫ್ಘನ್ ದಾಳಿಕೋರರು)

- ರಜಪೂತರ ಪತನ
- ಅರಬ್ಬರು ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಹೋರಾಟ ವಿಫಲ
- ಟರ್ಕರು ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮನ
- ಅಲಪ್ತ್‌ಗೀನ್ – ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ 'ಘಜ್ನಿ' ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 963ರಲ್ಲಿ ಟರ್ಕ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಘಜ್ನಿಯ ಟರ್ಕರು & ರಜಪೂತರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯುದ್ದ ಮಾಡಿದರು.

ಮಹಮ್ಮದ್ ಘಜ್ನಿ

- ಸಾ.ಶ 999ರಲ್ಲಿ ಘಜ್ನಿ ಸಿಂಹಾಸವೇರಿದ
- ಭಾರತದ ಮೇಲೆ 17 ಬಾರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು
- ಭಾರತದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಲೂಟಿಮಾಡಿದನು.
- ಗುಜರಾತಿನ ಸೋಮನಾಥ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಾಶ
- ಇದರಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ರಜಪೂತ ರಾಜ್ಯಗಳು ಜರ್ಝರಿತವಾದವು
- ಕಾರಣ:– ರಜಪೂತ ಮನೆತನಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೋರಾಡಲಿಲ್ಲ
- ರಜಪೂತರ ರಾಜಕೀಯ & ಸೈನಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಟರ್ಕರು ಭಾರತ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದನು
- ಇಲ್ಲಿ ರಜಪೂತರ ಸೈನಿಕ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಯಿತು.
- ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಲ್ತಾನ ದೊರೆ, ರಾಜ ಜಯಪಾಲ, ಭೀಮಪಾಲ, ಚಂದೇಲರ ರಾಜ ತ್ರಿಲೋಚನಪಾಲರು ಸೋತರು.
- ನಾಗರಕೋಟೆ, ಥಾಣೇಶ್ವರ, ಗ್ವಾಲಿಯರ್, ಉಜ್ಜಯಿನಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ.
- ಗುಜರಾತಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸೋಮನಾಥ ದೇವಾಲಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ನಾಶ.
- ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಲ್‌ಬೆರೂನಿ ವಿದ್ವಾಂಸ "ತಾರೀಖ್–ಉಲ್–ಹಿಂದ್" ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ
- ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಜೀವನ & ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

RAMALINGAPPA LAST.teacher

ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿ:–

- ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ಘೋರ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಶಾನ್ಸ್‌ಬಾನಿ ಮನೆತನದ ಟರ್ಕ ಸಂತತಿ ಘಜ್ನಿ ಮನೆತನವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು.
- ಘಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರ್ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಾಪಕ
- ಇವನ ಸಹೋದರ 'ಮುಜಾಹಿದ್ದೀನ್ ಮಹಮ್ಮದ್' ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.
- ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇವನನ್ನು "ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿ" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.
- ಮುಲ್ತಾನಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ
- ಗುಜರಾತಿನ ಅನಿಲ್‌ವಾಡದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ(ಘೋರಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು)
- ಪಂಜಾಬಿನ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಪೇಶಾವರವನ್ನು ಗೆದ್ದನು.
- ಲಾಹೋರಿನ ಖುಸ್ರಾವ್ ಮಲ್ಲಿಕ್‌ನು ಮಹಮ್ಮದ್‌ನಿಗೆ ಶರಣಾಗಲಾಗಿ ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲನಾದನು.
- ಪೇಶಾವರ ಘೋರಿಯ ಸೈನಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು.
- ಮಹಮ್ಮದ್ ಲಾಹೋರ್‌ನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- 1191ರಲ್ಲಿ 1ನೇ ತರೈನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು 3ನೇ ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್‌ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- 1192ರಲ್ಲಿ 2ನೇ ತರೈನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ 3ನೇ ಪೃಥ್ವರಾಜ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ರಜಪೂತ ಸೇನಾನಿಗಳಾದ ಗೋವಿಂದರಾಯ & ಭೋಲಾ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.
- ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗುಲಾಮ ಐಬಕ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿದನು.
- ಐಬಕ್ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಗಂಗಾ ಬಯಲಿನ ರಜಪೂತರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಜಪೂತರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಇರದೇ ಇದ್ದದ್ದು ಘೋರಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಕಾರಣ.

ದಾಳಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

1) ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮರೆಯಾಯಿತು.
2) ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸುಲ್ತಾನರ ಹತೋಟಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
3) ಹರ್ಷವರ್ಧನ ನಂತರ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿ.
4) ಇವರ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ ರಜಪೂತ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು.
5) ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವ & ವಜಾ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಸುಲ್ತಾನರಿಗಿತ್ತು.
6) ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
7) ಸೈನಿಕರು ನೇರವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು
8) ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು (1206–1526)

ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಮನೆತನಗಳು:–

1) ಗುಲಾಮಿ ಸಂತತಿ
2) ಖಲ್ಜಿ ಸಂತತಿ
3) ತುಘಲಕ್ ಸಂತತಿ
4) ಸಯ್ಯದ್ ಸಂತತಿ
5) ಲೋದಿ ಸಂತತಿ

ಗುಲಾಮಿ ಸಂತತಿ:–

- ಘೋರಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಗೆದಿದ್ದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಐಬಕ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ
- ಇವರು ಎಲ್ಲಾರು ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂತತಿಗೆ "ಗುಲಾಮಿ ಸಂತತಿ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು.

ಗುಲಾಮಿ ಸಂತತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸುಲ್ತಾನರು:–

1. ಕುತ್ಬುದ್ದೀನ್ ಐಬಕ್
2. ಇಲ್ತಾಮಷ್
3. ರಜಿಯಾ ಸುಲ್ತಾನಾ
4. ಬಲ್ಬನ್

ಕುತ್ಬುದ್ದೀನ್ ಐಬಕ್:–

- ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದನು.
- ಇವನು ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ತುರ್ಕಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು.
- ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರು ನಿಶಾಪುರದ ಖಾಜಿಗೆ ಗುಲಾಮನಾಗಿ ಮಾರಿದರು.
- ಅಲ್ಲಿ ಐಬಕ್‌ನು ಪರ್ಶಿಯನ್, ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆ & ಬಿಲ್ಲುಗಾರಿಕೆ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ, ಸೈನಿಕ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದನು.

RAMALINGAPPA L Asst teacer

- ಘಜ್ನಿಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿದ್ದ ಮಹಮ್ಮದ್ ಘೋರಿ ಇವನನ್ನು ಗುಲಾಮನಾಗಿ ಖರೀಧಿಸಿದ
- 2ನೇ ತರೈನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು.
- ಘೋರಿ ಇವನಿಗೆ ಭಾರತದ ಆಕ್ರಮಣಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದನು.
- ಘೋರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಭಾರತದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದನು
- ಘೋರಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಮರಣದ ನಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯನಾದನು.
- ಇಲ್ತಾಮಶ್ & ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಕಬಾಚರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದ.
- ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಯಲ್ದೋಜ್‌ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು.
- ಇಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ & ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಘೋರಿಯ ಗುಲಮರಾಗಿದದ್ದರು ಹಾಗೂ ಇಲ್ತಾಮಶ್ ಐಬಕ್‌ನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದನು.
- ದೆಹಲಿಯ ಬಳಿ "ಕುವ್ವಾತ್–ಉಲ್–ಇಸ್ಲಾಂ" ಮಸೀದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ "ಕುತುಬ್ ಮಿನಾರ್" ನಿರ್ಮಾಣ ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಇವನ ಆಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮಿ & ಪಖ್–ಇ–ಮುದಬ್ಬೀರ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು.
- ಐಬಕ್ ಪೋಲೋ ಆಟ ಆಡುವಾಗ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.
- ತಾಜುಲ್ ಮಾಸಿರ್ ಕೃತಿ ಐಬಕ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ತಾಮಷ್

- ಇವನು ಇಲ್ಬರಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಐಬಕ್‌ನ ಗುಲಾಮ
- ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದು, ಐಬಕ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದನು.
- ಇವನ ವಿರುದ್ಧ ಘಜ್ನಿಯ ದೊರೆ ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಎಲ್ದೋಜ್ & ಸಿಂಧ್‌ನ ಕುಬಾಚ ದಂಗೆದ್ದರು
- ಇಲ್ತಾಮಷ್ ಇವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸ್ಥಾನ ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ರಣಥಂಬೋರ್, ಮಾಂಡೋರ್, ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್, ಭಿಲ್ಸಾ, ಅಜ್ಮೀರ್, ಬನರಾಸ್, ಕನೋಜ್‌ಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು.
- ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಮಂಗೋಲರ ನಾಯಕ ಚೆಂಗೀಸ್‌ಖಾನನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟಿಸಿದನು.
- ಬಾಗ್ದಾದಿನ ಖಲೀಫನಿಂದ ಅಧಿಕೃತ ಅಧಿಕಾರ ಸಮ್ಮತಿ ಪತ್ರ ಪಡೆದನು.
- ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಕ್ತಾಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಇಕ್ತಾದಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.
- ಆಡಳಿತದ ಸಲಹೆಗೆ "ನಲವತ್ತು ಸರದಾರರ ಕೂಟ" ರಚನೆ
-
- ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವನು ಬಂಗಾರ & ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದನು.
- ಇವನು ಕುತುಬ್ ಮಿನಾರ್‌ನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೋಳಿಸಿದನು.

ರಜಿಯಾ ಸುಲ್ತಾನಾ

- ಇಲ್ತಮಷ್‌ನ ಮಗ ರುಕ್ರುದ್ದೀನ್ ಫಿರೋಜ್ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪುತ್ರಿ ರಜಿಯಾ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ
- ದೆಹಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳೆ
- 'ಸುಲ್ತಾನಾ' ಎಂಬ ಬಿರುದು & ಪುರುಷ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಿಂಧ್‌ನಿಂದ ಬಂಗಾಳದ ವರಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಇವಳ ಆಡಳಿತ ಸಹಿಸದೇ ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ದಂಗೆಯೆದ್ದು ಹತ್ಯೆಗೈದರು.

ಘಿಯಾಸ್–ಉದ್–ದೀನ್ ಬಲ್ಬನ್

- ಇಲ್ತಾಮಷ್‌ನ ಗುಲಾಮನಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಗುಲಾಮರ ಕೂಟದ ಸದಸ್ಯನಾದ
- ರಜಿಯಾ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್–ಇ–ಶಿಕಾರ್ ಹುದ್ದೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದ.
- ರಜಿಯಾಳ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ ಟರ್ಕ ಸರದಾರರು ಬಲ್ಬನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು
- ಸರದಾರರ ನೇರವಿನಿಂದ ಬಲ್ಬನ್ ದೆಹಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದನು.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಅವಿಧೇಯ ಟರ್ಕಿ ಸರದಾರರ ದುರಾಡಳಿತವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದರು.
- ಟರ್ಕಿ ಸರದಾರರ ಕೂಟವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದನು.
- ಮಂಗೋಲರ ದಾಳಿ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಆಸ್ಥಾನದ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ & ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ತಂದನು.
- ಪರ್ಶಿಯನ್ ಶೈಲಿಯ ಆಡಂಬರದ ವೇಷಭೂಷಣ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
- ತನ್ನನ್ನು ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ಸಾರಿ ನಿರಂಕುಶ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರಿ
- ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪುನರ್ ಸಂಘಟಿಸಿದನು.
- ಜಾಗೀರ್ ಪಡೆದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದನು.
- ಮಂಗೋಲರ ದಾಳಿ ತಡೆಯಲು ವಾಯುವ್ಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ಬಲ್ಬನ್ನನ ನಂತರ ಬಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಕೈಕುಬಾದ್ ವಜೀರನಿಂದ ಕೊಲೆಯಾದನು.

ಖಿಲ್ಜಿ ಸಂತತಿ

- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಇವನು ಮೃದುಸ್ವಭಾವ, ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ್ದ.
- ಫಲವಾಗಿ ಸರದಾರರು ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಒಳಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು.
- ಇವನನ್ನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದನು.
- ಪ್ರಮುಖ ಅರಸ:–

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿ

- ಇವನು ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು
- ಇವನು ಶೂರ ಯೋಧನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲ & ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ ಸೇವೆ
- ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ ಮಾಳ್ವ, ಭಿಲ್ಸಾ, ದೇವಗಿರಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಲೂಟಿ
- ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ, ಪೋಷಕ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿ ಅರಸನಾದನು.

ಸೈನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು:–

- ಮಂಗೋಲರ ದಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟಿಸಿದನು.
- ಗುಜರಾತಿನ 2ನೇ ಕರ್ಣದೇವ, ರಣಥಂಬೋರಿನ ಹಮೀರದೇವ, ಚಿತ್ತೋರಿನ ಭೀಮಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ಮಾಳ್ವ ಜಾಲೋರ್, ಬುಂದಿ, ಮಾಂಡೋರ್, ಟೊಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು.
- ದಂಡನಾಯಕ ಮಲ್ಲಿಕಾಫರ್ ದಕ್ಷಿಣ ದಂಡೆಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಗಿರಿ, ವಾರಂಗಲ್, ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ, ಮಧುರೈಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು
- ಇಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಲೀನಗೋಳಿಸದೇ ಸಂಪತ್ತು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದನು.
- ಇವನ 3ನೇ ಮಗ ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಮುಬಾರಕ್ 4 ವರ್ಷಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ನಂತರ ಖುಸ್ರು ಎಂಬ ಸೈನಿಕನಿಂದ ಕೊಲೆ.
- ಘಾಜಿ ಮಲಿಕ್ (ಘಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಕ್) ಖುಸ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದು ತುಘಲಕ್ ಸಂತತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ.

ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:–

- ಧಾರ್ಮಿಕ ದತ್ತಿ, ಇನಾಮ್ ಭೂಮಿ, ಸಹಾಯಧನಗಳನ್ನು ರದ್ದು
- ದಕ್ಷ ಗೂಢಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರಚಿಸಿದನು.
- ಮದ್ಯಪಾನ, ಮಾಧಕವಸ್ತು, ಪಗಡೆಯಾಟ ನಿಷೇಧಿಸಿದನು.
- ಸರದಾರರ ಕೂಟ, ಸ್ನೇಹ ಸಮಾರಂಭ, ಗಣ್ಯವರ್ಗಗಳ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು.
- ರೈತರು, ಭೂಮಾಲೀಕರು ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕಿತ್ತು.
- ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಗಳ ನೇಮಕ

ಸೈನಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:–

- ಸೈನಿಕರ ಭರ್ತಿ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ, ಕುದುರೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸೈನಿಕ ಮಂತ್ರಿಗೆ ವಹಿಸಿದನು.
- ಸೈನಿಕರ ಸಂಬಳ ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯ
- ಸೈನಿಕರ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಆರಂಭ
- 'ಹುಲಿಯ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದನು.

RAMALINGAPPA L Assistant Teacher

- ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ದಾಗ್(ಮುದ್ರೆ) ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:–

- ಇದು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳು ನ್ಯಾಯವಾದ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿ.
- ಉದಾ:– ಧಾನ್ಯ, ಖಾದ್ಯ ತೈಲ, ಸಕ್ಕರೆ, ಉಪ್ಪು, ಬಟ್ಟೆ
- ಕುದುರೆ & ಗುಲಾಮರ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿ.
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು "ಸಹನಾ–ಇ–ಂಡಿ" ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ನೇಮಕ
- ಮೋಸ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ತುಘಲಕ್ ಸಂತತಿ

- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಘಿಯಾಸುದ್ದೀನ್
- ಪ್ರಮುಖ ಅರಸರು:– ಮಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ತುಘಲಕ್ & ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಕ್
- ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ & ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು
- ಮಂಗೋಲರ ದಾಳಿ ತಡೆಯಲು ಗಡಿ ಭದ್ರ ಪಡಿಸಿದನು.
- ರೈತರಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ.
- ಭೂಕಂದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದನು
- ಕುದುರೆ & ಕಾಲಾಳುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಂಚೆ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿ
- ದೆಹಲಿ ಬಳಿ ತುಘಲಕಬಾದ್ ಕೋಟೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ವಾರಂಗಲ್ & ಮಧುರೈ ವಶ
- ಗುಜರಾತ್ & ಬಂಗಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಿದನು.

ಮಹಮ್ಮದ್–ಬಿನ್–ತುಘಲಕ್

- ಪರ್ಶಿಯನ್ & ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದ
- ಗಣಿತ, ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದ್ದನು.
- ಇವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಸಹಜತೆಗಳಿದ್ದವು
- ಇವನು ತನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಇವನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಪಕ್ವತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಕಂದಾಯ ಸುಧಾರಣೆ:–

- ಭೂಮಿಯ ವಿವರದ ದಾಖಲೆ ಪುಸ್ತಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ.
- ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೊತ್ಸಾಹಿಸಲು ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿದನು.
- ರೈತರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೇರವು ನೀಡಲು ತಕ್ಕಾವಿ ಸಾಲ ನೀಡಿದನು.
- ದೋ ಆಬ್ ರೈತರ ಮೇಲೆ ಹಿಚ್ಚಿನ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದನು.

ರಾಜಧಾನಿ ಬದಲಾವಣೆ:–

- ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ದೇವಗಿರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಆದೇಶ
- ಉದ್ದೇಶ:– ವಿಶಾಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿ ಕೇಂದ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಪರಕೀಯರ ದಾಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
- ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಏರ್ಪಾಡು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ
- ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕಿಡಾದರು.

ಸಾಂಕೇತಿಕ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಯೋಗ:–

- ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬಂಗಾರ & ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
- ಬಂಗಾರದ–ದಿನಾರ್, ಬೆಳ್ಳಿಯ–ಅದಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದನು.
- ತಾಮ್ರ & ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಸಾಂಕೇತಿಕ ನಾಣ್ಯ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದನು
- ನಾಣ್ಯ ಟಂಕಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ
- ಪರಂಪರಾನುಗತ ನಾಣ್ಯ ಟಂಕಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮನೆತನಗಳಿದ್ದವು
- ಸುಲ್ತಾನನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚು ನಾಣ್ಯ ಟಂಕಿಸಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

RAMALINGAPPA I Asst teacher

- ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಗ, ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ, ರಾಜಧಾನಿ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಪುನರ್ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಖಜಾನೆ ಬರಿದಾಯಿತು.

ದಖನ್ ನೀತಿ:–

- ದಖನ್‌ನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ನೇರ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿ
- ಕಾಕತೀಯರ ವಾರಂಗಲ್ ವಶ
- ಹೊಯ್ಸಳರ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದನು
- ಮಧುರೈ ಗೆದ್ದು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಹಸನ್ ಷಾ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿ ನೇಮಕ
- ವಿಶಾಲ ದೆಹಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರಲ್ಲಿ ಮಹಮದ್ ಬಿನ್ ತುಘಲಕ್ ಮೊದಲಿಗ.
- ಇವನು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದನು.
- ಇದು ಯಾವುದೇ ದಂಡೆಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ ಸಮಯ & ಹಣ ಅಪವ್ಯಯ ಮಾಡಿ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ನಷ್ಟ
- ಕೊನೆಯ 11 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 27 ದಂಗೆಗಳಾದವು
- ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳಾಗಿ ವಿಜಯನಗರ ಮತ್ತು ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಉದಯ.

ಫಿರೋಜ್ ಷಾ ತುಘಲಕ್

- ಪ್ರಜಾಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜಾರಿಯಾದವು
- ತಕ್ಕಾವಿ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿದರು
- ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಧನ ನೀಡಿದರು
- ಖಾಸಗಿ ಗಣಿ & ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ
- 20 ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು.
- ನಗರ, ಮಸೀದಿ, ಮದರಸ, ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳು:– ಜಾನಪುರ, ಫತೇಬಾದ್, ಹಿಸ್ಸಾರ್, ಫಿರೋಜಪುರ, ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಜಾನಪುರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.
- ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಸಯ್ಯದ್ ಸಂತತಿ (1414–1451)

- ಸ್ಥಾಪಕ:– **ಖಿಜರ್‌ಖಾನ್ ಸಯ್ಯದ್**
- ಇವನು ಮುಲ್ತಾನಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿದ್ದ
- ದೋಅಬ್, ಬಿಯಾಸ್, ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಅನೇಕ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಶಾಂತಿ, ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಭದ್ರತೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ.
- ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ & ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು.

ಇತರೆ ಸುಲ್ತಾನರು:–

1. ಮಹಮ್ಮದ್ ಷಾ
2. ಅಲ್ಲಾ–ಉದ್–ದಿನ್
3. ಅಲಂ ಷಾನನ್ನು ಬಹಲೋಲ್ ಲೋದಿ ಸೋಲಿಸಿ 'ಸಯ್ಯದ್ ಸಂತತಿ' ಅಂತ್ಯ.

ಲೋದಿ ಸಂತತಿ 1451–1526

- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಬಹಲೋಲ್ ಲೋದಿ
- ದೆಹಲಿಯನ್ನಾಳಿದ ಕೊನೆಯ ಸುಲ್ತಾನ

ಪ್ರಮುಖ ಸುಲ್ತಾನರು:–

- ಬಹಲುಲ್ ಲೋದಿ
- ಸಿಕಂದರ್ ಲೋದಿ
- ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿ

ಸಿಕಂದರ್ ಲೋದಿ

- ಬಿರಾರ್, ಬಂಗಾಳ, ಧೋಲಪುರ, ಚಂದೇರಿಗಳ ವಶ
- ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
- ಆಗ್ರಾನಗರದ ಸ್ಥಾಪಕ

ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿ

- ದೆಹಲಿಯನ್ನಾಳಿದ ಕೊನೆಯ ಸುಲ್ತಾನ
- ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಆಲಂಖಾನ್ & ದೌಲತ್‌ಖಾನ್‌ರು ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದರು
- 1ನೇ ಪಾಣಿಪತ್ ಕದನ – 1526
- ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿ ಸೋತು ರಾಜ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು
- ಬಾಬರ್ ಗೆದ್ದು ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

RAMALINGAPPA L Asst teacer

ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

ಆಡಳಿತ:–

- ಇಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತು.
- ಸುಲ್ತಾನ ಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ & ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾಗಿದ್ದನು.
- ಆಡಳಿತವು ಕುರಾನಿನನ್ವಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಸರದಾರರು, ಅಮೀರರು, ಉಲೇಮರು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ

ಇಲಾಖೆಗಳು:–

- ➢ ಸೈನಿಕ ಇಲಾಖೆ
- ➢ ವಿದೇಶಾಂಗ ಇಲಾಖೆ
- ➢ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಇಲಾಖೆ
- ➢ ಧಾನ, ಧರ್ಮ & ದತ್ತಿ ಇಲಾಖೆ

- ಕೆಳಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು:– ಶಿಕ್‌ದಾರ್, ಅಮೀನ್, ಚೌಕಿದಾರ್

ಇವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು:–

1. ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ,
2. ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು,
3. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು,
4. ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಾಪಾಡುವುದು ಇವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ವರಮಾನದ ಮೂಲಗಳು:–

1) ಖರಾಜ್ – ಭೂತೆರಿಗೆ
2) ಜಕಾತ್ & ಉಶ್ರ
3) ಖಮ್ಸ್ – ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಪತ್ತು
4) ಜೆಸಿಯಾ – ಹಿಂದೂಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಗಂದಾಯ
5) ಆಸ್ತಿಯ ತೆರಿಗೆ, ಆಮದು ಸುಂಕ, ಮನೆ ಕಂದಾಯ
6) ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರು
7) ಖಾಜಿಗಳು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ & ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಹಾಯ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಷಿಯಾ & ಹಿಂದೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿದ್ದವು.
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸರದಾರರನ್ನೇ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ
- ಹಿಂದೂ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿ & ಕಾರಕೂನರನ್ನು ನೇಮಕ.
- ಇತರ ಕುಶಲ ಕಸುಬುದಾರರು, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇಮಕ.
- ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಪದ್ಧತಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಯುದ್ಧ ಖೈದಿಗಳನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ.
- ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಗುಲಾಮರಿದ್ದರು.
- ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನ ಉತ್ತಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಪರದಾ & ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು.
- ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಲಲಿತಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.
- ಮುಸ್ಲಿಂ & ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ರೂಢಿಗತ ಆಚರಣೆಗಳಿದ್ದವು.
- ಭಕ್ತಿಪಂಥ & ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಸಂತರು ಹಿಂದಿನ ಅಂಧಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದರು
- ಟರ್ಕಿ ಮೂಲದ ಸರದಾರರನ್ನು ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ
- ಟರ್ಕರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾದ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ, ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯಿತು.
- ಗಣ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.

ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ:–

- ➢ ಅಧಿಕ ತೆರಿಗೆ ಭಾರ ಜನರ ಮೇಲಿತ್ತು.
- ➢ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಬೆಲೆಗಳು ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ.
- ➢ ಕೃಷಿಯು ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೂಲ.
- ➢ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ➢ ಉದಾ:– ಚಿನ್ನ–ಬೆಳ್ಳಿ ಸಾಮಗ್ರಿ ತಯಾರಿಕೆ, ಕಸೂರಿ ಹಾಕುವಿಕೆ, ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವಿಕೆ
- ➢ ಕಂದಾಯ ನಿಗಧಿ & ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಬದಲಾದವು
- ➢ ಬಡವರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ರೈತನವರೆಗೂ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
- ➢ ಸಾರಿಗೆ–ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದವು.
- ➢ ವಿದೇಶಿ ವರ್ತಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ & ವಸತಿ ಇತ್ತು.
- ➢ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆಯಿತು.
- ➢ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಆಭರಣಗಳು, ರೇಷ್ಮೆಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿದ್ದವು.

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ವಿದೇಶಿ ಬರಹಗಾರರು & ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದರು
- ಇಲ್ಲಿ ಅರೇಬಿಕ್ & ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು

1. ಅಲ್‌ಬೆರೂನಿ – ಕಿತಾಬುಲ್ ಹಿಂದ್ (ಮಹಮದ್ ಘಜ್ನಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಸಾಹಿತಿ)
2. ತಾರೀಖ್–ಉಲ್–ಹಿಂದ್:– ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳು
3. ಉತ್ಬಿ:– ಅರೆಬಿಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಾರೀಖ್ ಇ ಯಾಮಿನಿ
4. ಹಸನ್ ನಿಜಾಮಿ – ತಾಜುಲ್ ಮಾಸಿರ್
5. ಮಿನ್ಹಾಜಸ್ ಸಿರಾಜ್ ಜುರ್ಬನಿ – ತಬಖಿತ್–ಈ–ನಾಸಿರ್
6. ಅಮೀರ್ ಖಿಸ್ರೂ:–
   ಭಾರತದ ಗಿಣಿ ಎನ್ನುವರು
   ಆರು ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆ
   ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ.
7. ಜಿಯಾವುದ್ದಿನ್ ಬಕಾನಿ – ತಾರಿಖೆ–ಇ–ಫಿರೋಜ್ ಷಾಹಿ
8. ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಕ್ – ಫುಥುಹತ್–ಇ–ಫಿರೋಜ ಷಾಹಿ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಇವರು ಇಂಡೋ–ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಶೈಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- ಕಮಾನುಗಳು, ಗುಮ್ಮಟಗಳು, ಮಿನಾರಗಳು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು
- ಕೋಟೆ, ಮಸೀದಿ, ಅರಮನೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟಡ, ಮದರಸ, ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
  ಉದಾಹರಣೆ:–
  1) ದೆಹಲಿಯ ಕುವತ್–ಉಲ್–ಇಸ್ಲಾಂ ಮಸೀದಿ
  2) ಕುತುಬ್ ಮಿನಾರ್
  3) ಅಲೈ ದರವಾಜಾ
  4) ಜಮ್ಮೆಲ್‌ಖಾನ್ ಮಸೀದಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–3

ಭಾರತದ ಮತ ಪ್ರವರ್ತಕರು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿನ್ನಲೆ:–

- ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 8–13ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿ ಮಹತ್ವದ್ದು
- ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವೈದಿಕ ಮತಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ನಾಲ್ಕು ಸುಧಾರಕರು & ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು
  1) ಶಂಕರರು – ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ
  2) ರಾಮಾನುಜ – ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ
  3) ಮಧ್ವರ – ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ
  4) ಬಸವೇಶ್ವರರು – ಶಕ್ತಿವಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ
- ಜಾತಿ & ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ವಿರೋಧ
- ಬಸವೇಶ್ವರರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾಂದಿ
- ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದವುಕುಲ, ಮತ, ಲಿಂಗಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿದರು.
- ಇವರು ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಪಾಧನೆ

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು

- ಜನನ:– ಕೇರಳದ ಕಾಲಡಿ (ನಂಬೂದರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ)
- ತಂದೆ – ಶಿವಗುರು
- ತಾಯಿ – ಆರ್ಯಾಂಭ
- ಪಾಂಡಿತ್ಯ – 7ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪಡೆದರು
- ಗುರು – ಗೋವಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರು
- ಅಧ್ಯಯನ – ಉಪನಿಷತ್ & ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು

ಸಿದ್ಧಾಂತ – ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾಧನೆ

- ಇವರು ಉಪನಿಷತ್ & ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ನಂತರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ಅದ್ವೈತ ಅಂದರೆ, ಏಕ ಅಥವಾ ಒಂದೇ
- ಜೀವಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮ ಬೇರೆ–ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ
- ಬ್ರಹ್ಮನೊಬ್ಬನೆ ಸತ್ಯ, ಉಳಿದ ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯ
- ಜೀವನೂ ಬ್ರಹ್ಮನೇ & ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಬೇರೆಯಲ್ಲ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಮಾಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ, ಜನರು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಇವರಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಮಾಯೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.
- ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಜೀವಾತ್ಮ ವಿಲೀನ
- ಆಗ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಾಧ್ಯ
- ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು "ನಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಥವಾ ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾಧಿಸಿದನು.
- ಸಕಲ ಜೀವಿರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚೇತನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು.
- ಬ್ರಹ್ಮವು ಸತ್ಯ, ನಿರ್ಗುಣ, ಲಕ್ಷಣಗಳಿಲ್ಲ & ಆಕಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾಧಿಸಿದನು.
- ಶಂಕರರು ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹೊಸ ರೂಪ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿದರು.

ಶಂಕರರ ಗ್ರಂಥಗಳು:–

1) ಶಂಕರಭಾಷ್ಯ
2) ಆನಂದ ಲಹರಿ
3) ಸೌಂದರ್ಯ ಲಹರಿ
4) ಶಿವಾನಂದ ಲಹರಿ
5) ವಿವೇಕ ಚೂಡಾಮಣಿ
6) ಪ್ರಬುದ್ಧ ಸುಧಾರಕ
7) ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿ ಸ್ತೋತ್ರ
8) ಭಜಗೋವಿಂದಂ ಸ್ತೋತ್ರ (ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರೀಯವಾದುದು)

ಶಂಕರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪಂಚಪೀಠಗಳು:–

ಇವರು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದವರೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಚಾರ

- ಬದರಿ – ಜ್ಯೋತಿರ್‌ಮಠ
- ದ್ವಾರಕ – ಕಾಳಿಕಾ ಪೀಠ
- ಪುರಿ – ಗೋವರ್ಧನ ಪೀಠ
- ಶೃಂಗೇರಿ – ಶಾರದಾ ಪೀಠ
- ಕಂಚಿ – ಕಾಮಕೋಟಿ ಪೀಠ

ರಾಮಾನುಚಾರ್ಯರು

- ಜನನ:– ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶ್ರೀಪೆರಂಬದೂರ್
- ತಂದೆ – ಕೇಶವ ಸೋಮಯಾಜಿ
- ತಾಯಿ – ಕಾಂತಿಮತಿ
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ ಕಂಚಿಯ ಯಾದವ ಪ್ರಕಾಶರ ಬಳಿ ವೇದೋಪಮಿಷತ್ ಅಧ್ಯಯನ
- ಶ್ರೀರಂಗಂ ತೆರಳಿ ಮಠದ ಪೀಠಾಧೀಶರಾದರು
- ಶೈವಮತಾವಲಂಬಿ ಚೋಳ ದೊರೆ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡಿದರು
- ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊಯ್ಸಳ ದೊರೆ ಬಿಟ್ಟದೇವ(ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ) ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.
- ನಂತರ ಬಿಟ್ಟದೇವ ವೈಷ್ಣವ ಮತಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬದಲಿಸಿದನು.
- ರಾಮಾನುಜರು ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಚೆಲುವನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ:–

- ಜನರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಲು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾಧನೆ
- ಇವರ ಮತ "ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮತ".
- ಇವರ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು "ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು" ಎನ್ನುವರು.
- ಆತ್ಮ–ಪರಮಾತ್ಮ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ಜೀವ & ಪ್ರಕೃತಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಧೀನ
- ಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡ ರೂಪ
- ಜಗತ್ತು ಇಹಸತ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾಧಿಸಿದನು
- ಮುಕ್ತಿಗೆ ಭಕ್ತಿ & ಪ್ರಪತ್ತಿ (ಅತೀವ ಶರಣಾಗತ ಭಕ್ತಿ) ಮುಖ್ಯ
- ಜಾತಿವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು
- ಭಕ್ತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು
- ಆಸೆಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಆತ್ಮ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕು.
- ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಗೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ

ರಾಮಾನುಜರ ಕೃತಿಗಳು:–

1) ವೇದಾಂತ ಸಂಗ್ರಹ
2) ವೇದಾಂತ ಸಾರ
3) ವೇದಾಂತ ದೀಪಿಕ
4) ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ
5) ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ(ಭಕ್ತಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ)

ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು:–

- ರಮಾನಂದ
- ರಾಯಿದಾಸರು
- ಇದರಿಂದ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣ.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

❖ ತುಳುವ & ಅರವೀಡು ವಂಶದ ಅರಸರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು.

ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮಠಗಳು:–

1. ಯತಿರಾಜ ಮಠ – ಮೇಲುಕೋಟೆ & ಶ್ರೀಪೆರಂಬದೂರು
2. ಪರಕಾಲಮಠ – ಮೈಸೂರು
3. ಅಹೋಬಲ್ ಮಠ – ಅಹೋಬಲ
4. ಆಂಡವನ್ ಮಠ – ಶ್ರೀರಂಗಂ
5. ವಾಮೈಮಲೈ ಮಠ – ಸುಚೀಂದ್ರಂ

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು

- ಜನನ – ಉಡುಪಿ ಬಳಿ ಪಾಜಕ ಗ್ರಾಮ
- ತಂದೆ – ಮಧ್ಯಗೇಹಭಟ್ಟ(ನಡಿಲ್ಲಾಯ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ)
- ತಾಯಿ – ವೇದಾವತಿ
- ವಿಷ್ಣು ಇವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ
- ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆ – ಗುರುಗಳಾದ ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷರ ಬಳಿ ವೇದ & ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ.
- ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಾದದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.

ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ:–

- ದ್ವೈತ ಎಂದರೆ, ಎರಡು ಎಂದರ್ಥ
- ಜೀವಾತ್ಮ & ಪರಮಾತ್ಮ ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಎಂದರು
- ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡು ಹಲವು ಕಡೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.
- ಹಡಗಿನ ಗೋಪಿಚಂದನವೆಂಬ ಮಣ್ಣಿ ಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು.
- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು
- ಜಗತ್ತು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನಷ್ಟ ಸತ್ಯ
- ಈಶ್ವರ ಮಾತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ, ಉಳಿದ ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯ
- ಪರಮಾತ್ಮ–ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ – ಸೇವಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.
- ವಿಷ್ಣು/ನಾರಾಯಣ ಒಬ್ಬನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ
- ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಮುಕ್ತ ಸಾಧ್ಯ

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳು:–

- ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ
- ಗೀತಾ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ
- ಮಹಾಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ
- ಭಾಗವತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ
- ವಿಷ್ಣು ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ
- ಮಾಯವಾದ ಖಂಡಣೆ

ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು(ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ಶಿಷ್ಯರು):–

1) ಪದ್ಮನಾಭ ತೀರ್ಥರು
2) ನರಹರಿತೀರ್ಥರು
3) ವಿಜಯೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರು
4) ವಾದಿರಾಜ ತೀರ್ಥರು

ಮಧ್ವರ ಅಷ್ಟಮಠಗಳು:–

1. ಪಲಿಮಾರು
2. ಅದಮಾರು
3. ಕೃಷ್ಣಾಪುರ
4. ಪುತ್ತಿಗೆ
5. ಶಿರೂರು
6. ಸೋದೆ
7. ಕಾಣೆಯೂರು
8. ಪೇಜಾವರ ಮಠಗಳು

ಬಸವೇಶ್ವರರು

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು
- ವೈಧಿಕ ಧರ್ಮದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿದರು
- ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಆಧಾರಿತ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪಚುರ ಪಡಿಸಿದರು

ಜೀವನ:–

- ಜನನ:– ವಿಜಯಪುರದ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ
- ತಂದೆ:– ಮಾದರಸ
- ತಾಯಿ: ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ
- ಇವರು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಡು ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು
- ಇವರು ಕನ್ನಡ & ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದರು.
- ಉಪನಯನದ ನಂತರ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

- ಶೈವಗುರುಗಳ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಪಡೆದು ಧ್ಯಾನಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರು
- ಇವರು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದರು.
- ಕಲಚೂರಿ ಅರಸ ಬಿಜ್ಜಳನ ಭಂಡಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ
- ಹಣ, ಅಧಿಕಾರ, ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ
- ಸಮಾಜ & ಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ತೊಡೆದ ಹಾಕಿದರು
- ಸಮಾಜ ಧರ್ಮದ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದವರು
- ಸಾಮಾಜಿಕ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಗಳಖೇಡಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು
- ಶೀವರಣರಾದವರು ಜಾತಿಬೇಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು
- ಆತ್ಮ ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಸೇರಬಹುದು

ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಮಹತ್ವ:–

- ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವ ಸ್ವಾಲಂಭನೆ ತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿದು–ಕಿರಿದು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ
- ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು
- ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ ಎಂಬ ತತ್ವ ಅನುಷ್ಠಾನ
- ಇವರು 'ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ಪ್ರತಿಪಾದನೆ.
- ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ' ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಇದು ಶರಣರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಕೇಂದ್ರ
- ಶಿವರಣರು ಜಾತಿ & ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯ ಸಮಸೆಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ಆಧ್ಯಾತ್ಮೀಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
- ಜಾತಿ–ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದರು.
- ಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳು ವಚನಗಳ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದವು
- ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ರಚನೆ
- ಮಾನವರೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನರು
- ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಯಾರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲ
- ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ನಡೆ–ನುಡಿಗಳಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ.
- ವಚನ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಒಗ್ಗೂಡಿದರು

ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರರು:–

1. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು
2. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ
3. ಸಿದ್ದರಾಮ
4. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ
5. ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ
6. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ
7. ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ
8. ಹರಳಯ್ಯ
9. ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ

ವಚನಕಾರರು ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–4
ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ & ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯ

ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ದಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳು:–

1) ದೇವಗಿರಿಯ ಯಾದವರು
2) ವಾರಂಗಲ್ಲಿನ ಕಾಕತೀಯರು
3) ಮಧುರೈಯ ಪಾಂಡ್ಯರು
4) ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಹೊಯ್ಸಳರು
5) ತಂಜಾವೂರಿನ ಚೋಳರು

ಇವನ ದಾಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ

- ರಾಜಕೀಯ ಅಭದ್ರತೆ
- ಅಸ್ಥಿರತೆ
- ಕೋಭೆ
- ಭಯ
- ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಪ್ಲವ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
- ಆಗ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

- ಸ್ಥಾಪನೆ:– ಸಾ.ಶ.1336 (ತುಂಗಭದ್ರ ನದಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಡದಲ್ಲಿ)
- ಸ್ಥಾಪಕರು:– ಹಕ್ಕ–ಬುಕ್ಕರು
- ರಾಜಧಾನಿ:– ಹಂಪಿ (ವಿಜಯನಗರ)

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಕದ ರಾಜಮನೆತನಗಳು:–

- ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು
- ಕೃಷ್ಣ–ಗೋದಾವರಿ ಮುಖಜ ಭೂಮಿ–ಒರಿಸ್ಸಾದ ಗಜಪತಿಗಳು

RAMALINGAPPA Asst.teacer

❖ ಉತ್ತರ ದಖ್ಖನಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಮನಿಗಳು

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ 4 ರಾಜಮನೆತನಗಳು:–

1) ಸಂಗಮ ಸಂತತಿ
2) ಸಾಳುವ ಸಂತತಿ
3) ತುಳುವ ಸಂತತಿ
4) ಅರವೀಡು ಸಂತತಿ

ಸಂಗಮ ವಂಶ:–

ಅರಸರು:–

- 1ನೇ ಹರಿಹರ
- ಬುಕ್ಕರಾಯ
- 2ನೇ ಹರಿಹರ
- ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯ

❖ 1ನೇ ಹರಿಹರ :–
ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿಭಾರ ಹಾಕಿದನು.
ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದರು

ಬುಕ್ಕರಾಯ:–

- ಪುತ್ರ ಕಂಪಣನು ಮಧುರೈ ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದನು.
- ಈ ದಾಳಿ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಗಾದೇವಿ 'ಮಧುರಾವಿಜಯಂ' ಕೃತಿ ರಚನೆ (ಸಂಸ್ಕೃತ)
- ಬುಕ್ಕನು ಕೊಂಡವೀಡಿನ ರೆಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಪೆನುಗೊಂಡ ವಶ
- ಜೈನ್ಯರ & ವೈಷ್ಣವರ ನಡುವಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲಹ ಬಗೆಹರಿಸಿದನು.
- ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯತೆಯ ನೀತಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನೆಂದು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಶಾಸನ ತಿಳಿಸಿದೆ.
- ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದನು.
- ಚೀನಾ ದೇಶದ ಮಿಂಗ್ ವಂಶದ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು.

2ನೇ ಹರಿಹರ

- ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಮಗ
- 27 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳಿದನು.
- ಕೊಂಡವೀಡು, ಕರ್ನೂಲ್, ನೆಲ್ಲೂರು ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದನು.
- ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನ ಮುಜಾಹಿದ್ ತೀರಿಕೊಂಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೋವೆಯಿಂದ ಕೊಂಕಣ ಕರಾವಳಿಯವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ಕೃಷ್ಣೆಯ ಉತ್ತರದ ಪಾಂಗಳ ಕೋಟೆಯನ್ನು 1398ರಲ್ಲಿ ವಶ

ಎರಡನೇ ದೇವರಾಯ (1424–1446)

- ಇವನಿಗೆ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರ ಎನ್ನುವ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿತ್ತು.
- ಸಂಗಮ ವಂಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
- ಗಜ ಬೇಂಟೆಕಾರ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಧರಿದ್ದನು
- ಒರಿಸ್ಸಾದ ಗಜಪತಿ ಕಲಿಪೇಂದ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಂಡವೀಡು ಗೆದ್ದನು
- ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ನಾಯಕರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದನು.
- ಕೇರಳ ಗೆದ್ದು ಶ್ರೀಲಂಕಾದಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.
- **ದಕ್ಷಿಣಾಪಥದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ** ಎಂಬ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದನು.
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ– ಸಿಂಹಳದ ಗಡಿಯಿಂದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದವರೆಗೆ & ತೆಲಂಗಾಣ, ಮಲಬಾರ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ನ್ಯೂನಿಜ್ ಪ್ರಕಾರ:– 2ನೇ ದೇವರಾಯನಿಗೆ ಸಿಲೋನ್, ಪುಲಿಕಾಟ್, ಪೆಗು, ತೆನಾಸ್ಸರಿಂ, ಮಲಯದ ರಾಜರು ಕಪ್ಪಾವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಬಹುಮನಿ ಅಹಮ್ಮದ್‌ಷಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮುದಗಲ್ & ಬಂಕಾಪುರ ಗೆದ್ದನು.
- ದಳಪತಿ ಲಕ್ಕಣದಂಡೇಶನು ನೌಕಾವಿಜಯ ಯಾತೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು
- ಪರಮತ ಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿದ್ದನು
- ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು
- ಜೈನ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಯಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿ ಡಿಂಡಿಮ & ಲಕ್ಕಣದಂಡೇಶರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
- ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪಡೆಯಿರು.
- 1446ರಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯ ಮರಣ

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ

❖ ತಂದೆ– ತುಳುವ ಸಂತತಿಯ ನರಸನಾಯಕ & 2ನೇ ಪತ್ನಿ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯ ಪುತ್ರ
❖ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ
❖ 20 ವರ್ಷಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದನು.

RAMALINGAPPA L Assteacher

❖ ಇವನು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಅಶೋಕ, ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತ, ಹರ್ಷವರ್ಧನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವವನು

ಆರಂಭಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

- ರಾಜ್ಯದ ಒಳ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದವು
- ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಐರೋಪ್ಯರ ನೆಲೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಬಹುಮನಿಯ 5 ಷಾಹಿ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕದನಕ್ಕಿಳಿದವು
- ಉಮ್ಮತ್ತೂರಿನ ಪಾಳೇಗಾರನ ಹಗೆತನ
- ಒರಿಸ್ಸಾದ ಗಜಪತಿಗಳು ಹಗೆತನ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೈನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು:–

❖ ರಾಬರ್ಟ್ ಸ್ಯೂಯೆಲ್:– ಇವನು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಚತುರ ಸೇನಾನಿ, ರಾಜತಂತ್ರ ನಿಪುಣ ಎಂದನು

❖ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳಿಂದ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು.

❖ 14 ಪ್ರಮುಖ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

❖ ಉಮತ್ತೂರಿನ ಮಾಂಡಳಿಕ ಗಂಗರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶಿವನಸಮುದ್ರ ಕೋಟೆ ವಶ.

❖ ಗೋವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ ನೆರವು.

❖ ಉದಯಗಿರಿ ಕೋಟೆ ಆಕ್ರಮಣ. ಇದನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಾಗ "ನಾನು ಗೆಲ್ಲಲಾರದಂಥ ಪ್ರಬಲನಾದ ಕೇಟೆಯೇ ಇದು? ಇನ್ನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳದೆಬಿಡೆನು" ಎಂದನು

❖ ಕಳಿಂಗದ ರಾಜಧಾನಿ ಕಟಕ್‌ನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಗಜಪತಿ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶಾಂತಿಒಪ್ಪಂದ.

❖ 1509ರಲ್ಲಿ ಯೂಸಫ್ ಆದಿಲ್ ಷಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಂದನು. ರಾಯಚೂರು–ದೋಅಬ್ ವಶ

❖ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ "ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಯಲೇಬೇಕು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗ, ಗೆದ್ದರೆ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಬನ್ನಿ, ಹೇಡಿಗಳಾಗಬೇಡಿ" ಎಂದನು.

❖ ರಾಯಚೂರು, ಬೀದರ್ & ಕಲಬುರಗಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

❖ ಬಹುಮನಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಕಾಸಿಂ ಬರೀದನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಮದ್ ಷಾನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯನನ್ನಾಗಿಸಿ "ಯವನರಾಜ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ" ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು.

❖ ಕೊಂಡವೀಡು, ವಿಜಯವಾಡ, ಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದನು

❖ ಗಜಪತಿ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನು ಶರಣಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಿಗೆ ನೀಡಿದನು.

❖ ಬಿಜಾಪುರದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್‌ಷಾ ರಾಯಚೂರನ್ನು 1520ರಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದನು ನಂತರ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಮರಳಿ ಗೆದ್ದನು

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ:–

➢ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ – ಗೋದಾವರಿ & ಕೃಷ್ಣ ನದಿ

➢ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ – ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿ

➢ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ – ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರ

➢ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ – ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಇತರೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು:–

❖ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದನು.

❖ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಬರೆದ ಅಮುಕ್ತಮಾಲ್ಯದ ಕೃತಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

❖ ಕೃಷಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು

❖ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು

❖ ಮದುವೆಯ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು.

❖ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪೋಷಕನಾಗಿದ್ದನು.

❖ ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜರೆಂಬ ತೆಲುಗು ಕವಿಗಳಿದ್ದರು.

❖ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ 'ಜಾಂಬವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ' ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ರಚಿಸಿದನು

ಆಶ್ರಯ ಕವಿಗಳು:–

➢ ಅಲ್ಲಾಸನಿ ಪೆದ್ದಣ್ಣ

➢ ನಂದಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ

➢ ದೂರ್ಜಟಿ

➢ ತೆನಾಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ

❖ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು

❖ ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಹಾರಂಗಮಂಟಪ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

❖ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀಡಿದ್ದನು.

❖ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು:– ಪಾಯೆಸ್ & ಬಾರ್ಬೋಸ ಇವರು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು

ವಿಜಯನಗರದ ಪತನ:–

➢ ಅಚ್ಯುತರಾಯ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವರಾಯ ಆಳಿದರು

RAMALINGAPPA Asstteacer

- ಅರವೀಡು ವಂಶದ ರಾಮರಾಯ ಆಡಳಿತ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದನು.
- ರಾಮರಾಯನ 23 ವರ್ಷಗಳ ಯುದ್ಧ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.
- ದಖ್ಖನಿನ ಶಾಹಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧಗಳು
- ದಖ್ಖನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ವಿಜಯನಗರದ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ದ್ವೇಷ
- ಇವರು ಮತದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರು

ತಾಳಿಕೋಟೆ ಕದನ–1565

- ರಾಮರಾಯ ವಿಜಪುರ & ಗೋಲ್ಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕದನಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆ.
- ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಏಳಿಗೆ & ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ಸರ & ದ್ವೇಷ ಹೊಂದಿದ್ದ ದಖ್ಖನಿ ಸುಲ್ತಾನರು.
- ಎಲಿಜಿಯನ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮರೆತರು.
- 4 ಶಾಹಿ ಸುಲ್ತಾನ ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಸೇನೆ
- ರಾಮರಾಯ ಸೋತು ಹತನಾದನು.

ಪರಿಣಾಮ:–

- ವಿಜಯನಗರ ಸೇನೆ ಸೋತಿತು
- ರಾಮರಾಯನು ಹತನಾದನು.
- ದಖ್ಖನ್ನಿನ ಸುಲ್ತಾನರ ಸೇನೆ ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಹೊಡೆಯಿತು.
- ರಾಜ್ಯಧಾನಿ ಹಂಪಿಯು ಹಾಳು ಹಂಪೆಯಾಯಿತು.
- ಪೆನುಗೊಂಡ, ಚಂದ್ರಗಿರಿ, ವೆಲ್ಲೂರುಗಳಿಂದ ಅರವೀಡುವಂಶ ಆಳ್ವಿಕೆ. (1646)
- ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಗಳು
- ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ್, ಕೆಳದಿ ನಾಯಕರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ನಾಯಕರು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು

ಆಡಳಿತ :–

- ವಂಶಪಾರಂಪರಿಕ ಆಡಳಿತ
- ರಾಜನೇ ಅಧಿಕಾರದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದರು.
- ರಾಜನ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ.
- ವಿಕೇಂದ್ರಕೃತ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಪ್ರಬಲ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು:–ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ, ಸೇನಾಡಳಿತ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಂಡಲಿಕತ್ವ ವಿಂಗಡಣೆ.
- ಪ್ರಾಂತೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ/ಅಮರನಾಯಕ ರಾಜ್ಯಮಂಡಲ, ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು.
- ತಿಮ್ಮರಸ ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು– ರಾಜ್ಯ–ನಾಡು–ಗ್ರಾಮ ಆಡಳಿತದ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅರಸ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದನು.
- ಶಿಕ್ಷೆಗಳು ಉಗ್ರವಾಗಿದ್ದವು.
- ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ – ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ನ್ಯಾಯಾ ತಿರ್ಮಾನ.
- ನಾಡು–ನಾಡಗೌಡ
- ಪಟ್ಟಣ–ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿ
- ಗ್ರಾಮ– ಗೌಡ, ಕರಣಿಕ(ಶಾನುಭೋಗ), ತಳವಾರ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನೆರವು.

ಸೇನೆ:–

- ಖಾಯಂ ತಂಡ, ಸಾಮಂತರಸೇನೆ, ಸುಸಭ್ಯ ಸೇನೆ(ರಾಜನ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ)– 3 ಹಂತದ ಸೇನೆ.
- ಕಾಲುದಳ, ಅಶ್ವದಳ, ಗಜದಳ, ಪಿರಂಗಿ ಸೈನಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು.
- 1368 ರಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಬಳಕೆ ಆರಂಭ.
- ಬೃಹದಾಕಾರದ ಆನೆಗಳಿದ್ದವು.
- ಅರಬ್ಬರಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದ ಕುದುರೆಗಳು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದ್ದವು.
- ನೌಕಾಪಡೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು.
- ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಗೌರವಸ್ಥಾನವಿತ್ತು.
- ಯುದ್ದದಲ್ಲಿ– ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಬೇಡರು, ಪಾಳೇಗಾರರು, ಕೋಟೆ–ಕೊತ್ತಲಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪ

- ವೃತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿ
- ಕುಶಲ ಕಲೆಗಾರರು, ಕಮ್ಮಾರರು, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು, ಕಂಚುಗಾರರು ಬಡಗಿಗಳು ಅಧಿಕ.
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ಸಹಗಮನ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ದತಿಗಳಿದ್ದವು.
- ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ– ಸ್ವಲ್ಪ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ವಿತ್ತು.
- ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು.
- ಸ್ತ್ರೀ ಜಟ್ಟಗಳು, ಅರಮನೆ ಕಾವಲುಗಾರ್ತಿಯರಿದ್ದರು.

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ಹೋಳಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ದಸರಾ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆ
- ದಸರಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ 'ನವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆ' ಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದವು.

ಆರ್ಥಿಕವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ಭೂಕಂದಾಯ ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲ
- ಉತ್ಪಾದನೆಯ 1/4 ಭಾಗ ತೆರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು
- ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳು:– ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆ, ಮನೆ ಕಂದಾಯ, ದಾರಿ ಸುಂಕ, ಸಂತೆ ಸುಂಕ, ಆಮದು–ರಫ್ತು ತೆರಿಗೆ, ಸಾಮಂತರಿಂದ ಬರುವ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ
- ಕೃಷಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬು
- ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು
- ಬೆಳೆಗಳು:– ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಸಜ್ಜೆ, ಗೋದಿ, ಅವರೆ, ಉದ್ದು, ಹೆಸರು, ತೊಗರಿ, ಎಳ್ಳು, ಶೇಂಗಾ, ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು, ತೆಂಗು
- ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ
- ಐದು ಬಗೆಯ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ಪದ್ಧತಿಗಳು:– ಗೇಣಿ, ಗುತ್ತಿಗೆ, ಸಿದ್ಧಾಯ, ವಾರ, ಗಡಿ
- ಕೈಗಾರಿಕೆ – ವಾಣಿಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತ್ತು.
- ರಫ್ತು ವಸ್ತು:– ಮೆಣಸು, ಲವಂಗ, ಮಸಾಲೆ ಸಾಮಾನು, ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪ(ಸೋರುಪ್ಪು), ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು, ವಜ್ರ, ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ.
- ಬಟ್ಟೆ ನೇಯ್ಗೆಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿದ್ದವು.
- ಬಂದರುಗಳು:– ಭಟ್ಕಳ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಮಂಗಳೂರು
- ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಪರ್ಕ:– ಅರಬ್, ಚೀನಾ, ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್

ನಾಣ್ಯಗಳು:–

- ಚಿನ್ನ:– ವರಾಹ, ಗದ್ಯಾಣ, ಪಗೋಡ
- ಬೆಳ್ಳಿ:– ತಾರ
- ತ್ರಾಮ:– ಪಣ, ದುಡ್ಡು, ಕಾಸು

ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತ ನೀತಿ ಅನುಸರಣೆ
- ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ & ಜೈನ ಮತಾವಲಂಬಿಗಳು ಮತಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮರೆತರು.
- ಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರ ಶೈವಧರ್ಮದ ಪೋಷಕರು, ನಂತರ ವೈಷ್ಣವ ಮತದ ಉಪಾಸಕರು.
- ಮಹಾನವಮಿ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆ
- ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು.
- ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ಚರ್ಚುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ಇವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

ಕನ್ನಡ:–

- ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ – ಭರತೇಶವೈಭವ
- ಚಾಮರಸ – ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ
- ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ – ಗದುಗಿನ ಭಾರತ (ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾ ಮಂಜರಿ)
- ಭೀಮಕವಿಯು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲುಗು ಕೃತಿ 'ಬಸವಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.
- ವೀರಶೈವ ವಚನಗಳ ಸಂಕಲನ 'ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ' ರಚನೆ
- ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶ – ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಶೂವೈದ್ಯ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ ರಚನೆಯಾದವು.
- ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ:– ಪುರಂದರದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು, ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು
- ಕನಕದಾಸ:– ಮೋಹಿಣಿ ತರಂಗಿಣಿ, ನಳಚರಿತೆ, ಹರಿಭಕ್ತಸಾರ, ರಾಮಧ್ಯಾನ್ಯ ಚರಿತೆ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ:–

- ವಿದ್ಯಾರಾಣ್ಯರು – ಶಂಕರವಿಜಯ & ಸರ್ವದರ್ಶನ ಸಂಗ್ರಹ
- ಸಾಯಾಣಚಾರ್ಯರು – ವೇದಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶ, ವೇದಭಾಷ್ಯ, ಆಯುರ್ವೇದ ಸುಧಾನಿಧಿ, ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸುಧಾನಿಧಿ
- ಗಂಗಾದೇವಿ – ಮಧುರಾ ವಿಜಯಂ (ಕಂಪಣನ ದಂಡೆಯಾತ್ರೆ, ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳ ವರ್ಣನೆ)

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

ತೆಲುಗು ಭಾಷೆ:–

- ❖ ಶ್ರೀನಾಥನು – ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು
- ❖ ಅಲ್ಲಾಸಾಣಿ ಪೆದ್ದಣ್ಣ – ಮನುಚರಿತಮು
- ❖ ನಂದಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ – ಪಾರಿಜಾತಪಹರಣಂ
- ❖ ತೆನಾಲಿರತಾಮಕೃಷ್ಣ – ಉಭಟಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತಂ
- ❖ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ – ಬಸವಪುರಾಣ

ತಮಿಳು ಭಾಷೆ:–

- ➢ ಇವರು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು.
- ➢ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯರ್ – ತಿರುವಿಳೈವೊಡಲ್ ಪುರಾಣಂ
- ➢ ವೀರರಾಘವರ್
- ➢ ಮಂಡಲ ಪುರುಷ
- ➢ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ
- ➢ ಹರಿಹರ

ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ❖ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ, ಅರಮನೆ, ಕೋಟೆ, ಗೋಪುರ, ಮಹಾಮಂಟಪ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಾಲುವೆ, ಆಣೆಕಟ್ಟು.
- ❖ ಇವರು ಚಾಲುಕ್ಯ, ಚೋಳ, ಹೊಯ್ಸಳ ವಾಸ್ತುಶೈಲಿಯ ಮಾದರಿ ಅನುಸರಣೆ.
- ❖ ಇವರ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣ:– ಕಂಭಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಶಾಲ ಸಭಾ ಮಂಟಪ ಅಥವಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳು.
- ❖ ದೇವಾಯಲ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು(ರಾಯ ಗೋಪುರ), ಪತ್ರಾಕೃತಿಯ ಕಮಾನುಗಳು, ಮಂಟಪ ಹೊಂದಿತ್ತು
- ❖ ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಭವ್ಯತೆ & ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ.
- ❖ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಬಿರುಸಾದ ಕಣಶಲೆ ಬಳಕೆ.
- ❖ ದೇವಾಲಯಗಳು:– ಹಂಪಿ, ಶೃಂಗೇರಿ, ತಿರುಪತಿ, ಕಂಚಿ, ಲೇಪಾಕ್ಷಿ, ಕಾರ್ಕಳ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ, ಭಟ್ಕಳ, ಚಿದಂಬರಂ, ನಂದಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ & ಕೋಲಾರ
- ❖ ಶೃಂಗೇರಿ – ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ದೇವಾಲಯ ಇದು ಆರಂಭದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.
- ❖ ಈ ದೇವಾಲಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಮಾದರಿ
- ❖ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯ – ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ
- ❖ ಹಂಪಿಯ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ದೇವಾಲಯ:– ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವ ಕಂಬಗಳು, ವಿಶಾಲ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪ
- ❖ ಕಲ್ಲಿನ ರಥ
- ❖ ಮಹಾನವಮಿ ದಿಬ್ಬ – ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ನಿರ್ಮಿತ ಇಲ್ಲಿ ನವರಾತ್ರಿ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ❖ ಪರ್ಶಿಯಾ ರಾಯಭಾರಿ ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್:– "ದೂರದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಮದ ರಾಜರು, ಮಂಡಲೇಶ್ವರರು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವರು" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.
- ❖ ಕಮಲ್ ಮಹಲ್, ಗಜಶಾಲೆ, ರಾಣಿಸ್ನಾನ ಗೃಹ, ಇಂಡೋ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಶೈಲಿಯ ಉತ್ತಮ ಕಟ್ಟಡಗಳು
- ❖ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ, ಕಡಲೆಕಾಳು ಗಣೇಶ, ಸಾಸಿವೆಕಾಳು ಗಣೇಶ ವಿಗ್ರಹಗಳು
- ❖ ಏಳು ಸುತ್ತಿ ಕೋಟೆ, ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ 4 ಸುತ್ತುಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಸಂಗೀತ & ನೃತ್ಯ:–

- ✓ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಾದ:– ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಯಕ್ಷಗಾನ.
- ✓ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅರಮನೆ & ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವಿತ್ತು.
- ✓ ಪುರಂದರದಾಸ & ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ'ಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆ
- ✓ ನರ್ತಕಿಯರು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ದೇವಾಲಯ & ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ.

ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯ

- ➢ ಸ್ಥಾಪನೆ:– ಸಾ.ಶ 1347
- ➢ ಸ್ಥಾಪಕ:– ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಗಂಗು ಬಹುಮನ್ ಷಾ
- ➢ 1347 ರಿಂದ 1527 – ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯ ಆಳ್ವಿಕೆ
- ➢ 1527 ರಿಂದ 1686 ರವರೆಗೆ – ಶಾಹಿ ಮನೆತನಗಳು

ಸುಲ್ತಾನರು:–

- ❖ 1ನೇ ಮಹಮ್ಮದ್ ಷಾ
- ❖ 2ನೇ ಮಹಮ್ಮದ್ ಷಾ
- ❖ ಫಿರೋಜ್ ಷಾ
- ❖ ಯುಸೇಫ್ ಆದೀಲ್ ಖಾನ್
- ❖ 1ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾ

RAMALINGAPPA L Assistant

❖ 2ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಲ್ ಷಾ

➢ ರಾಜಧಾನಿಗಳು:– ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

➢ ಹಸನ್‌ಗಂಗು ಬಹಮನ್‌ಷಾನ ಪುತ್ರ 'ಮಹಮದ್‌ಷಾ' ಕಲಬುರಗಿಯ ಖ್ಯಾತ ವಿಶಾಲವಾದ 'ಜಾಮೀಯ ಮಸೀದಿ' ಯನ್ನು 1367ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

➢ ಫಿರೋಜ್‌ಷಾನು 'ಫಿರೋಜಾಬಾದ್' ಎಂಬ ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು, ನಕ್ಷತ್ರ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯ ರಚಿಸಿದನು. ಇತ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದ.

➢ ಬೀದರ್ .(ಷಿಯಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮ್ಮದ್)

ಮಹಮ್ಮದ್ ಗವಾನ್ (1411–1481)

○ 1347 – 1426 ರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಲಬುರಗಿಯು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು, ನಿಷ್ಠ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು

○ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು

○ ಕೈರೋದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತಶಾಸ್ತ್ರ & ಕಾನೂನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು

○ ಅರಬ್ಬೀ, ಪಾರಸೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ

○ ಹುಮಾಯೂನ್, ನಿಜಾಂಷಾ, 3ನೇ ಮಹಮ್ಮದ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ.

ಇವನು ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳು:–

❖ ಸು–ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯ ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು

❖ ಕೊಂಕಣ, ಗೋವ, ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

❖ ಒರಿಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡವೀಡು ಪ್ರದೇಶ ವಶ

❖ 1481ರಲ್ಲಿ ಕಂಚಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಸಂಪತ್ತು ಲೂಟಿ

❖ ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣ

❖ ಇವನ ಶತೃಗಳು ರಾಜನಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದರು

❖ ರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗವಾನನ ಶಿರಚ್ಛೇಧನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

❖ ಬಹುಮನಿ ರಾಜ್ಯ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡು 5 ಶಾಹಿ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ

❖ ಐದು ಷಾಹಿ ರಾಜ್ಯಗಳು:– (1518 ರಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಣೆ)

1. ಅಹಮದ್ ನಗರ – ನಿಜಾಮ ಷಾಹಿ
2. ವಿಜಯಪುರ – ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ
3. ಬಿರಾರ್ – ಇಮಾದ್ ಷಾಹಿ
4. ಬೀದರ್ – ಬರೀದ್ ಷಾಹಿ
5. ಗೋಲ್ಕೊಂಡ – ಕುತ್ಬ್ ಷಾಹಿ

2ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾ (1580–1629)

○ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೊರೆ

○ 9ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸರೋಹಣ

○ ಆಡಳಿತಾವಧಿ 47 ವರ್ಷಗಳು

○ ವಿಜಯಪುರವನ್ನು ವೈಭದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದನು.

○ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ

○ ಕಿತಾಬ್–ಎ–ನವರಸ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ

○ ಇದು ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ನರಸಿಂಹರ ಸ್ತುತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭ

○ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಪೈಗಂಬರರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ತುತಿಗಳಿವೆ.

○ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಇವನ ವಿದ್ವತ್ತು, ಘನತೆ & ಮತೀಯ ಉದಾರತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

ಆಡಳಿತ:–

❖ ಆಡಳಿತ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು

❖ ಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಾಂತೀಯ, ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿದ್ದವು

❖ ಕಂದಾಯ, ನ್ಯಾಯ, ಸೈನ್ಯ ಆಡಳಿತಗಳಿದ್ದವು

❖ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನೇ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ

❖ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ 'ಮಜ್ಲಿಸ್–ಇ–ಇಲ್ವಿತ್' ಎನ್ನುವರು

❖ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಪ್ತರು – ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ದಂಡನಾಯಕರು, ಉಲೇಮರು, ಅಮೀರರು

❖ ಗವಾನ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ 4 ತರಫ್(ಪ್ರಾಂತ್ಯ)ಗಳನ್ನು 8 ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ

❖ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು 15 ಸರ್ಕಾರ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ

❖ ಸುಬೇದಾರ– ಸರ್ಕಾರ್‌ಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ

❖ ಸರ್ಕಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಪರಗಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ

❖ ಪರಗಣಗಳಲ್ಲಿ – ಕೊತ್ವಾಲ್, ದೇಶಮುಖ, ದೇಸಾಯಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರು

❖ ಆಡಳಿತದ ಕೊನೆಯ ಘಟಕ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತ:– ಪಟೇಲ, ಕುಲಕರಣಿ, ಕಾವಲುಗಾರ

ಕಂದಾಯ:–

○ ಕಂದಾಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ – ಅಮೀರ್–ಎ–ಜುಮ್ಲಾರು

○ ಭೂಕಂದಾಯವು ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಮೂಲ

○ ಕಂದಾಯ–1/3 ರಿಂದ 1/2 ಭಾಗ

RAMALINGAPPA Asst teacher

- ತೆರಿಗೆಗಳು:– ಮನೆ, ಗಣಿ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ವ್ಯಾಪಾರ, ವೃತ್ತಿ ಸೇರಿ 50 ಬಗೆಯ ತೆರಿಗೆಗಳಿದ್ದವು.
- ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು:– ಅರಮನೆ, ಯುದ್ಧ,ಅಂಗರಕ್ಷಕರು, ಕೋಟೆ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಳಕೆ

ಸೇನೆ:–

- ರಾಜ್ಯವು ಸೈನಿಕ ಬಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು
- ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೈನಿಕ ವರ್ಗಗಳು:–
  1) ಖಾಯಂ ಸೇನೆ
  2) ಯುದ್ಧ ಕಾಲದ ಸೇನೆ
  3) ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧದ ಸೇನೆ
  4) ಸುಲ್ತಾನ & ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲು ಪಡೆ
- ಸೈನ್ಯದ ವಿಭಾಗಗಳು:–
- ಪದಾತಿ, ಅಶ್ವದಳ, ಗಜದಳ, ಸಿಡಿಮದ್ದು ಪಡೆಗಳು ಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳು.
- ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರ ಕೋಟೆ.

ನ್ಯಾಯಾ:–

- ಸುಲ್ತಾನನು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ
- ರೂಢಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ
- ಖಾಜಿಗಳು, ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಹಕಾರಿ.
- ಇವರ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತದಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ & ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಗತಿ.

ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ:–

- ಕೃಷಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ
- ನೇಕಾರಿಕೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ಬೆಲ್ಲ, ನೂಲುವುದು, ನೇಯುವುದು, ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಬಡಗಿತನ ಉದ್ಯೋಗಗಳು.
- ಬಂದರುಗಳು:– ಧಾಬೋಲ್, ರಾಜಾಪುರ, ಚೌಲ, ಗೋವಾ
- ಆಮದು ವಸ್ತು:– ರೇಷ್ಮೆ, ಮಧ್ಯ, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ತವರ, ಸೀಸ, ಗಾಜು, ಕುದುರೆ
- ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಸಂಘಗಳಿದ್ದವು
- ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ–ಹೊನ್ನು, ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯ–ಲಾರಿ, ಟಂಕ

ಸಮಾಜ:–

- ಅವಿಭಕ್ತ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇದ್ದವು
- ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಬಹುಪತ್ನತ್ವ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಹರಿದಾಸರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ – ಸುನ್ನಿ, ಷಿಯಾ, ಸಯ್ಯದ್, ಶೇಖ್, ಪಠಣ ವರ್ಗಗಳಿದ್ದವು
- ಮುಸ್ಲಿಂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಪರದಾ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು.

ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಾಗಿತ್ತು.
- ಮಕ್ತಬು ಎಂಬ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು, ಇವು ಮಸೀದಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಮಕ್ತಬುಗಳಲ್ಲಿ–ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ, ಮತ, ಕಾನೂನು, ಕಾವ್ಯ, ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ ಬೋಧನೆ
- ಮದರಸಗಳು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು

ಬೀದರ್‌ನ ಮದರಸ(ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ)

- ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಗವಾನನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ಉದ್ದೇಶ:– ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ & ಕಾನೂನಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು.
- 242 ಅಡಿ ಉದ್ದ
- 222 ಅಡಿ ಅಗಲ
- 56 ಅಡಿ ಎತ್ತರ
- ಮೂರು ಅಂತಸ್ತಿನ ದಖ್ಖಿನಿನ ಶೈಲಿಯ ಕಟ್ಟಡ
- 3000 ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯವೂ ಇತ್ತು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಂಗುದಾಣವಿತ್ತು.
- ಇಲ್ಲಿ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಗಣಿತ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜನೀತಿ ಅಧ್ಯಯನ

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ಇಂಡೋ ಸಾರ್ಸನಿಕ್ ಶೈಲಿ ಬೆಳೆಸಿದರು.
- ಜಾಮಿಯ ಮಸೀದಿ – 1ನೇ ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಇಬ್ರಾಹಿಂ ರೋಜಾ
- ಗೋಲಗುಂಬಜ್
- ಗಗನ್ ಮಹಲ್
- ಅಸ್ಸಾರ್ ಮಹಲಗಳು
- ಈ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಂದ ಆದಿಲ್ ಸಾಹಿಗಳು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತರಾದರು

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ವಿಜಯಪುರದ – ಗೋಲಗುಂಬಜ್ (ವಿಶ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು)
- 1800 ಚದುರ ಅಡಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ
- ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಿನಾರುಗಳು
- ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಗುಮ್ಮಟವಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–01

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾರತದ ಸವಾಲುಗಳು:–

- ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು
- ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಲೀನೀಕರಣ
- ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಸುವುದು
- ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆ
- ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ:–

- ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು 'ಸಂವಿಧಾನ' ಎನ್ನುವರು.
- ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದ ಅಂಶಗಳು:–
  - ಮೋತಿಲಾಲ್ ನೆಹರು ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು
  - 1931ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನ ಕರಾಚಿ ಅಧಿವೇಶನದ ನಿರ್ಣಯ
- ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಅನ್ವಯ 1946 'ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆ' ರಚನೆ
- ಈ ಸಭೆಯು 389 ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ 299 ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು
- ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ 7 ಜನ ಸದಸ್ಯರು ನಾಮಕರಣ
- ಮೊದಲ ಅಧಿವೇಶನ – ಡಿಸೆಂಬರ್ 9 1946
- ಹಂಗಾಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:– ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಿನ್ಹ
- 2ನೇ ಅಧಿವೇಶನ – ಡಿಸೆಂಬರ್ 11 1946
- ಖಾಯಂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು – ಡಾ॥ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್
- ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು – ಟಿ.ಟಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ
- ಸದಸ್ಯರು:–
  1. ಜವಹಾರ್ ಲಾಲ್ ನೆಹರು
  2. ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭ ಬಾಯಿ ಪಾಟೇಲ್
  3. ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್
  4. ಮೌಲನಾ ಅಬುಲ್ ಕಲಾಂ ಆಜಾದ್
  5. ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಚಾರಿ
  6. ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಷಿ
  7. ಟಿ.ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ
  8. ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು
  9. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಚೇತ ಕೃಪಲಾನಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸದಸ್ಯರು:–

1) ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ
2) ಕೆ.ಸಿ ರೆಡ್ಡಿ
3) ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯ
4) ಟೇಕೂರು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ

ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿ:–

- ರಚನಾ ಸಭೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸಮಿತಿ ರಚನೆ
- ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಗೆ 22 ಸಮಿತಿಗಳು & 5 ಉಪಸಮಿತಿಗಳು ರಚನೆ
- ಕರಡು ರಚನಾ ಸಮಿತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು
- ಅಧ್ಯಕ್ಷರು – ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್
- ಸದಸ್ಯರು:–
  1. ಎನ್.ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗರ್
  2. ಅಲ್ಲಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್
  3. ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಷಿ
  4. ಟಿ.ಟಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ
  5. ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾದುಲ್ಲಾ
  6. ಸಿ. ಮಾಧವರಾವ್
- ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಗೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಡಾ॥ ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ನ್ನು "ಸಂವಿಧಾನದ ಶಿಲ್ಪಿ" ಎನ್ನುವರು

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ:–

- 2 ವರ್ಷ, 11 ತಿಂಗಳು, 18 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ
- ಒಟ್ಟು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 145 ದಿನ ಸಭೆ ಸೇರಿತ್ತು.
- ಸದಸ್ಯರು ಮಂಡಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು.
- ನಂತರ ಕರಡು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ
- ಇದರಲ್ಲಿ:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

1. ಬ್ರಿಟನ್ ಸರ್ಕಾರದ 1909, 1919, 1935ರ ಕಾಯ್ದೆ ಅಂಶಗಳು
2. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಸಂಸದೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
3. ಅಮೇರಿಕಾದ ಬಿಲ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್
4. ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು ಅಳವಡಿಕೆ

❖ ಸಂವಿಧಾನ ಅಂಗೀಕಾರ – ನವೆಂಬರ್ 26 1949

❖ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಯಾದದ್ದು – ಜನವರಿ 26 1950 (ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿನವಾಗಿ ಆಚರಣೆ)

ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ (ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ)

➢ ಇದು ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನಕಾರರ ವಿಚಾರಧಾರೇಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

➢ ವಿಶ್ವದ ಹಲವು ಸಂವಿಧಾನಗಳ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳಿಂದ ರಚನೆ

➢ ಸಂವಿಧಾನದ ರೂಪರೇಷೆ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಿದ್ಧಾಂತ & ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸಾರಾಂಶ

➢ ಜನತೆಯ ಧ್ಯೆಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಘೋಷಿಸಿದ ಆದರ್ಶ ತತ್ವಗಳು

➢ ಇದನ್ನು ಡಿಸೆಂಬರ್ 13 1946ರಲ್ಲಿ ನೆಹರು ಮಂಡಿಸಿದ **"ಧ್ಯೆಯಗಳ ನಿರ್ಣಯ"** ವನ್ನು ರಚನಾ ಸಭೆ ಜನವರಿ 22 1947 ರಂದು ಅಂಗೀಕಾರ

➢ ಇದು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಗಣರಾಜ್ಯ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರಮಾಧಿಕಾರ, ಜನತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದೆ.

➢ ಇದು ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ.

➢ ಇದು ಸಂವಿಧಾನದ ಕೈದೀಪವಾಗಿದೆ.

➢ ಕೆಲವರು 'ಸಂವಿಧಾನದ ಒಡವೆ' ಎಂದು ಬಣ್ಣನೆ

➢ ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಷಿ ಯವರು 'ರಾಜಕೀಯ ಜಾತಕ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಒಳಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳು:–

- ಭಾರತದ ಜನಗಳಾದ ನಾವು:– ಇದು ಭಾರತೀಇ ಜನರಿಂದಲೇ ರಚಿತಗೊಂಡಿದೆ.
- ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರ(ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಸಂಪನ್ನ):– ಭಾರತ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ, ಅಲಿಪ್ತ ನೀತಿ, ಯೋಜನಾ ಪದ್ದತಿ ಅನುಸರಿಸಿ ಆಂತರಿಕ & ಬಾಹ್ಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರ
- ಸಮಾಜವಾದ:– ಗುರಿ ಸುಖೀ ರಾಜ್ಯ & ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇದರ ಬುನಾದಿಯಾದ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ 42ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ ಅಳವಡಿಸಿದೆ.
- ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ (ಮತನಿರಪೇಕ್ಷ):– ಈ ಪದವನ್ನು 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ 1976ರಲಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು 'ರಾಷ್ಟ್ರ ಧರ್ಮ' ಎಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿಲ್ಲ.
- ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯ:–

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಸಂವಿಧಾನ:–
   - ✓ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಲಿಖಿತ ರೂಪ.
   - ✓ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ರಚನೆ, ಅಧಿಕಾರ & ಕಾರ್ತವ್ಯಾಪ್ತಿ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರ.
   - ✓ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು, & ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು ಬರವಣಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ.
   - ✓ ಸಂವಿಧಾನ 22(25) ಭಾಗಗಳು, 8(12) ಅನುಸೂಚಿಗಳು, 395(450) ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2) ಭಾಗಶಃ ನಮ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಗಶಃ ಅನಮ್ಯ ಸಂವಿಧಾನ:–
   - ❖ ಸರಳ & ಕಠಿಣ ಸಂವಿಧಾನ.
   - ❖ ಯಾವ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಬಗುದೋ ಅದನ್ನು 'ನಮ್ಯ ಅಥವಾ ಸರಳ ಸಂವಿಧಾನ' ಎನ್ನುವರು.
   - ❖ ಯಾವ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಶೇಷ ವಿಧಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು 'ಅನಮ್ಯ ಅಥವಾ ಕಠಿಣ ಸಂವಿಧಾನ' ಎನ್ನುವರು.
   - ❖ ಆದರೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಅತಿ ಸುಲಭವೂ ಅಲ್ಲ, ಅತಿ ಕಠಿಣವೂ ಅಲ್ಲ.

3) ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ:–
   - ➢ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಸಂಸತ್ತು ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.
   - ➢ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
   - ➢ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಶಾಸಕಾಂಗದ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವರೆಗೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

4) ಗಣತಂತ್ರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–
   - ✓ ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತವನ್ನು ಗಣತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯ ಎಂದಿದೆ.
   - ✓ ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ತಾರೂ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

RAMALINGAPPA I Asst Teacher

- ✓ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು.
- ✓ ಇವರನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ.

5) ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿ:–

- ❖ ಭಾರತವು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ, ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ, ವಿಶಾಲ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವುರಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವಕಾಶ.
- ❖ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆ. (ಕೇಂದ್ರಪಟ್ಟಿ–100, ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿ–61, ಸಮವರ್ತಿಪಟ್ಟಿ–52 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ)
- ❖ ಎರಡೂ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಸುಪ್ರೀಕೋರ್ಟ್ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತದೆ.

6) ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು:–

- ➢ ಸಂವಿಧಾನವು ಜನರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನೀಡಿರುವ ಹಕ್ಕಗಳೇ 'ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು'
- ➢ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು, ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.
- ➢ ಇವುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ➢ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ 3ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದೆ.
- ➢ ಸಂವಿಧಾನ ಒಟ್ಟು 6 ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ
- ➢ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ್ನು "ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಕ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

7) ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು:–

- ✓ ಸಂವಿಧಾನದ 4ನೇ 'ಎ' ಭಾಗದಲ್ಲಿ 51ಎ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ 11 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ.
- ✓ 2002 ರಲ್ಲಿ 86 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮೂಲಕ 6–14 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪೋಷಕರು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ 11ನೇ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯ ಸೇರಿಸಿದೆ.

8) ರಾಜನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು:–

- ❖ ಸಂವಿಧಾನದ 4ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ.
- ❖ ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬುನಾದಿ.
- ❖ ಸರ್ಕಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- ❖ ಇವು ದೇಶದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮೂಲ ನಿಯಮಗಳು.
- ❖ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾನೂನನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.

9) ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ & ಏಕೀಕೃತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ➢ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ.
- ➢ ಶಾಸಕಾಂಗ & ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

10) ಏಕ ಪೌರತ್ವ:–

- ✓ ಜನತೆಯ ಸಂಕುಚಿತ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಲು ಏಕಪೌರತ್ವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.
- ✓ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.
- ✓ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಜೆ ಎಲ್ಲೇ ಜನಿಸಿದರು ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಒಂದೇ ಪೌರತ್ವ.

11) ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿ:–

- ❖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವಕಾಶ.
- ❖ 18 ವರ್ಷ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರು ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇದು ಜನತೆಯ ಪರಿಮಾಧಿಕಾರ ಸಂಕೇತ.

12) ಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ:–

- ➢ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬುನಾದಿ.
- ➢ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ 'ಬಹುಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿ' ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ..
- ➢ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತ ಪಡೆದ ಪಕ್ಷ ಆಳುವ ಪಕ್ಷ, ಉಳಿದ ಪಕ್ಷಗಳು ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷಗಳು

13) ದ್ವಿಸದನ ಶಾಸಕಾಂಗ:–

- ✓ ಭಾರತದ ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು 'ಸಂಸತ್ತು' ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಇದು ದ್ವಿಸದನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ✓ ಕೆಳಮನೆ(ಲೋಕಸಭೆ) & ಮೇಲ್ಮನೆ(ರಾಜ್ಯಸಭೆ)

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು (ಸಂವಿಧಾನದ 3ನೇ ಭಾಗ)

- ❖ **ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ & ರಾಜಕೀಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ 'ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು' ಎನ್ನುವರು.**
- ❖ **ಮಾನವ ನಾಗರೀಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯ.**

RAMALINGAPPA | Asst.teacher

- ❖ **ಇವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಅಗತ್ಯ.**
- ❖ **ಸಂವಿಧಾನದ 3ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 7 ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.**
- ❖ **ಸಂವಿಧಾನದ 44ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ "ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕ' ನ್ನು ರದ್ದು.**

1. ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕು (14–18)
   - ➢ ಶಾಸನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.
   - ➢ ಕಾನೂನಿನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು.
   - ➢ ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು.
   - ➢ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಭೇದಬಾವ ಮಾಡಬಾರದು.
   - ➢ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಅಂಗಡಿಗಳು, ಮನರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
   - ➢ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೇರಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವಕಾಶ.
   - ➢ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು.
2. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (19–22):–
   - ✓ ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಕ್ & ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ, ಶಸ್ತ್ರರಹಿತ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಸಭೆ ಸೇರುವ, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ, ವಾಸಿಸುವ, ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ.
   - ✓ ಪೌರರಿಗೆ ಇದು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕು.
   - ✓ ಸಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ
   - ✓ ರಾಜ್ಯ ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವ ತೆಗೆಯುವ ಅಥವಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.
3. ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ದದ ಹಕ್ಕು (23–24):–
   - ❖ ಇದು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ & ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಹಕ್ಕು.
   - ❖ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
   - ❖ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
4. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (25–28):–
   - ➢ ಭಾರತ ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ.
   - ➢ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿಲ್ಲ.
   - ➢ ಪೌರರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಪಾಲಿಸುವ, ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ
   - ➢ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ತೆರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
   - ➢ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವಂತಿಲ್ಲ.
5. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಹಕ್ಕು (29–30):–
   - ✓ ವಾಸಿಸುವ ಪೌರರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.
   - ✓ ಇವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ರಾಜ್ಯದ್ದಾಗಿದೆ.
   - ✓ ಧಾರ್ಮಿಕ & ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ.
   - ✓ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಂತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು & ರಾಜ್ಯದ ಧನಸಹಾಯ ಪಡೆದು ನಡೆಸುವ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
6. ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಹಾರ ಹಕ್ಕು (32):–
   - ❖ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ 32ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಕೆ.
   - ❖ ಇದನ್ನು ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ "ಸಂವಿಧಾನದ ಆತ್ಮ & ಹೃದಯ'ವಿದ್ದಂತೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇರುವ ರೀಟ್‌ಗಳು

- ➢ ಬಂಧೀ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಣ:–
  - ▪ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೋಲಿಸರು ಬಂಧಿಸಿದರೆ ಅವನು ಅಥವಾ ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ರಿಟ್ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.
  - ▪ ಬಂಧಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು 24 ಗಂಟೊಯೊಳಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಿ ಪಡಿಸಬೇಕು.
  - ▪ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಈ ರಟ್ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ
- ➢ ಪರಮಾದೇಶ:–
  - ❖ ಅಧಿಕಾರಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ
  - ❖ ಯಾವುದೇ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಉಚ್ಚ ಅಥವಾ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡುವದೇ ಪರಮಾದೇಶ
- ➢ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಕಾಜ್ಞೆ:–

RAMALINGAPPA L ASST. teacher

- ಇದು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಿ ಅರ್ಜಿ
- ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮೀರಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಕೂಡದು ಅಥವಾ ನೀಡಕೂಡದೆಂದು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹೊರಡಿಸುವ ಲಿಖಿತ ರೂಪದ ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆ.

➢ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಣಾ ಲೇಖ (ಸರ್ಷಿಯೋರರಿ):–

✓ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮೀರಿ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ, ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮೇಲಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ನೀಡುವ ಆಜ್ಞಾಪನ ಪತ್ರ.

➢ ಅಧಿಕಾರ ಲೇಕ (ಕೋ–ವಾರಂಟ್):–

❖ ಅರ್ಹತೆ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು.

❖ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು:–

- ಶಾಸನೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು
- ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು
- ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು
- ಗೌರವಯುತ ಜೀವನದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ.
- ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸ್ವತಃ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಬಹುದು.

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು:–

○ 1976ರ 42ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ 4ಎ ಭಾಗ 51ಎ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ 10 ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಸೇರಿವೆ

○ 2002ರಲ್ಲಿ 86ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಂತೆ 11ನೇ ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯ ಸೇರ್ಪಡೆ

1. ಸಂವಿಧಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು.
2. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಆದರ್ಶ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು
3. ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆ, ಏಕತೆ, ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು & ರಕ್ಷಿಸುವುದು
4. ಅಗತ್ಯ ಬಂದಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ದೇಶದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು
5. ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ & ಸಹೋದರತ್ವ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸುವುದು & ಮಹಿಳೆಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತರುವ ಆಚರಣೆ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.
6. ನಮ್ಮ ಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು
7. ಪ್ರಕೃತಿ, ಪರಿಸರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಬೇಕು
8. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳ ವಿಚಾರಣಾ ಮತು ಸುಧಾರಣ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
9. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆ & ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು
10. ವೈಯಕ್ತಿಕ & ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು.
11. ಪಾಲಕರು/ಪೋಷಕರು 6–14 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು:–

➢ ಸುಖೀ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಈ ತತ್ವಗಳು ಅಳವಡಿಕೆ

➢ ಸಂವಿಧಾನ 4ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 36–51ನೇ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

➢ ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು

➢ ಇವನ್ನು "ಐರಿಷ್ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ" (ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು) ಅಳವಡಿಕೆ

➢ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿವೆ.

➢ ಇವು ನೈತಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

➢ ಸರ್ಕಾರ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ

➢ ಇವು ಸಮಾಜವಾದಿ, ಉದಾರವಾದಿ, ಗಾಂಧೀಜಿ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ.

➢ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ತತ್ವಗಳೆನ್ನುವರು.

➢ ಇದರ ಗುರಿ ಎಲ್ಲಾರ ಸುಖವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.

➢ ಇವು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ

1) ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರಿಗೂ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

2) ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು & ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೆಲವೇ ಜನರ ಸ್ವತ್ತಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು.

3) ಸ್ತ್ರೀ & ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇತನ ನೀಡುವುದು

4) ವೃದ್ಧರು, ರೋಗಿಗಳು, ದುರ್ಬಲ & ಅಸಮರ್ಥರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡುವುದು

RAMALINGAPPA Asst.teacher

5) ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಏಕರೂಪದ ನಾಗರಿಕ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದು.
6) ಆರು ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಾಲ್ಯಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವುದು
7) ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು & ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು
8) ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಂಗದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು
9) ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಂತಿಯುತ ವಿದೇಶಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು
10) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು
11) ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು
12) ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
13) ಪಾನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು
14) ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ–02
ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ

- ಏಕಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರ:– ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ & ಫ್ರಾನ್ಸ್
- ಸಂಯುಕ್ತ ಸರ್ಕಾರ:– ಅಮೇರಿಕಾ & ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್
- ಅರೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಸರ್ಕಾರ:– ಭಾರತ
- ಅಂದರೆ, ಭಾರತವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ
- ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿಭಜನೆ
- ಆದರೆ, ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕತೆ–ಸುರಕ್ಷತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ:–

1) ಶಾಸಕಾಂಗ
2) ಕಾರ್ಯಾಂಗ
3) ನ್ಯಾಯಾಂಗ

ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸಕಾಂಗ:–

- ಭಾರತ ಸಂಸದೀಯ ಮಾದರಿ ಸರ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಎನ್ನುವರು
- 79ನೇ ವಿಧಿಯು ಸಂಸತ್ತು ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ
- ಸಂಸತ್ತು ದ್ವಿಸದನ ಪದ್ಧತಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯಸಭೆ–ಮೇಲ್ಮನೆ
- ಲೋಕಸಭೆ–ಕೆಳಮನೆ

ರಾಜ್ಯಸಭೆ:–

- ರಚನೆ–ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರು:– 250
- ರಾಜ್ಯ–ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಆಯ್ಕೆ – 238
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಂದ ನಾಮಕರಣ – 12
- ಇದನ್ನು ಹಿರಿಯರ ಸದನ ಎನ್ನುವರು
- ಇದು ಖಾಯಂ ಸದನ, ಸದಸ್ಯರ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 6 ವರ್ಷ
- 2 ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ 1/3 ರಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರು ನಿವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆ
- ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುವುದು
- ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ–ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ
- ಸದಸನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 1/10 (25 ಸದಸ್ಯರು) ಹಾಜರಿರಬೇಕು
- ಅದಿವೇಶನದ ಅಂತರ 6 ತಿಂಗಳು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಅಧಿವೇಶನ ಸೇರಬೇಕು

ಸದಸ್ಯರಾಗಲು ಇರಬೇಕಾದ ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

1. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
2. 30 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
3. ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರಬಾರದು
4. ಮತಿಭ್ರಮಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಬಾರದು
5. ಸಂಸತ್ತು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಗಧಿಪಡಿಸುವ ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಲೋಕಸಭೆ:–

- ಜನರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಆಗುವ ಜನತಾ ಸದನ
- ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ:– 545
- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ – 543
- ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಕ – 2
- ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ – 79 ಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ – 41 ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ
- ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ – 5ವರ್ಷ

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ❖ ಪ್ರಧಾನಿ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವಧಿಗೂ ಮುನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬಹುದು.
- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು:–

- ➢ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ (ಸ್ಪೀಕರ್) ಆಯ್ಕೆ
- ➢ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ (ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಸ್ಪೀಕರ್) ಆಯ್ಕೆ
- ➢ ಸಭ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸದನದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಾತೀತವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ
- ➢ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿ ಶಾಂತಿ – ಶಿಸ್ತು ಕಾಪಾಡಬೇಕು
- ➢ ಸದನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ, ಮತದಾನ, ನಿರ್ಣಯ ನಡೆಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ
- ➢ ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ & ನಿರ್ಣಯ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ
- ➢ ಸದನದಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡಬೇಕುಸದನದಲ್ಲಿ
- ➢ ಸಮಮತಗಳು ಬಂದಾಗ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಬಹುದು
- ➢ ಇವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸಭಾಪತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಬಹುದು.

ಸದಸ್ಯರ ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

1. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
2. 25 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
3. ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಲಾಭದಾಯಕ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿರಬಾರದು
4. ಮಾನಸಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಬಾರದು
5. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರಬಾರದು
6. ಸಂಸತ್ತು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಗಧಿಪಡಿಸುವ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿರಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ನಾಯಕರ ಪಾತ್ರ & ಕಾರ್ಯ

- ➢ ಸರ್ಕಾರ ತಪ್ಪು ಎಸಗಿದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬೇಕು
- ➢ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ–ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು
- ➢ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವುದು
- ➢ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ನಾಯಕರಿಗೆ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ▪ ಶಾಸನ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯ:–
  - ✓ ಸಂಸತ್ತು ಕಾನೂನು ಮಾಡುವ ಅಂಗ.
  - ✓ ಕೇಂದ್ರಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಸತ್ತು ಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
  - ✓ ಹಣಕಾಸು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಬೇಕು
  - ✓ ಉಳಿದ ಮಸೂದೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ಸದನದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಂಡಿಸಬಹುದು.
  - ✓ ಇವುಗಳಿಗೆ ಉಭಯ ಸದನಗಳ ಅನುಮೋದನೆ ಅಗತ್ಯ.
  - ✓ ಸಮ ಮತಗಳು ಬಂದಾಗ ಸ್ಪೀಕರ್ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.
  - ✓ ಮಸೂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಟಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಜಂಟಿ ಅಧಿವೇಶನ ಕರೆಯಬಹುದು.
  - ✓ ಸದನಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಮಸೂದೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು.
- ▪ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರ:–
  - ❖ ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಧಾನಿ & ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಯಾಂಗ.
  - ❖ ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಂಡಲವು ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
  - ❖ ಸಂಸತ್ತು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ಪಶ್ನಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿದೆ.
  - ❖ ಸಂಸತ್ತಿನ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವರೆಗೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
  - ❖ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೋಕಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ▪ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ:–
  - ➢ ಲೋಕಸಭೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಣಕಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಯಂಯ್ರಣ ಹೊಂದಿದೆ.
  - ➢ ಲೋಕಸಭೆಯ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ & ಖರ್ಚು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.
  - ➢ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಸೂದೆಯನು ಮೊದಲು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಬೇಕು.
  - ➢ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯು ಹಣಕಾಸಿನ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಕೇವಲ 14 ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಬೇಕು.
  - ➢ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ಅನುಮೋದನೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ▪ ನ್ಯಾಯಾಂಗಾಧಿಕಾರ:–

RAMALINGAPPA L Assistant Teacher

- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯನ್ನು, ಸುಪ್ರೀಕೋರ್ಟ್ ಅಥವಾ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾದೀಶರನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಇದೆ.
- ✓ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತನಿಖಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ:–
  - ❖ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆ & ರಾಜ್ಯಸಭೆಗೆ ಸಮಾನ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.
  - ❖ ಮಸೂದೆಗೆ ಉಭಯ ಸದನಗಳ ಅಂಗೀಕಾರ ಅಗತ್ಯ.
  - ❖ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಸಹಮತ ಅವಶ್ಯಕ.
- ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಗಳು:–
- ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರ & ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವುದು
- ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಅಧಿಕಾರ
- ಹೊಸ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ಹೆಸರು ಬದಲಾವಣೆ, ರಾಜ್ಯ ಗಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು
- ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗ, ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ, ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ & ಪಂಗಡಗಳ ಆಯೋಗಗಳ ವರದಿ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವುದು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಜ್ಯ, ಹಣಕಾಸಿನ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವುದು

ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಾಂಗ:–

- ❖ ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸಕಾಂಗ ಕಾಯಿದೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಈ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಕಾರ್ಯಾಂಗ
- ❖ ಕೇಂದ್ರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಾಂಗವು:–
- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ – ನಾಮಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
- ❖ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ – ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ:–

- ○ 52ನೇ ವಿಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.
- ○ ಸಂವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
- ○ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಜೆ
- ○ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ನಾಮಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ
- ○ ಮೂರು ಸೇನಾಪಡೆಗಳ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ
- ○ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಸ್ತ ಅಧಿಕಾರ ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದೆ.
- ○ ಅವರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾವ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆ:–

- ○ 54–55ನೇ ವಿಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ
- ○ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ:
  - ➢ ಸಂಸತ್ತಿನ ಉಭಯ ಸದನಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು
  - ➢ ರಾಜ್ಯಗಳು, ದೆಹಲಿ, ಪುದಿಚೇರಿ, ವಿಧಾನ ಸಭ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು
- ○ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಬೋಧನೆ
- ○ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳು
- ○ ಪುನಾರಾಯ್ಕೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ○ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಮಹಾಭಿಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಸಂಸತ್ತು ವಜಾ

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

- ❖ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
- ❖ 35 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ❖ ಲೋಕಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಲು ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ❖ ಯಾವುದೇ ಲಾಬದಾಯಕ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದು

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

1) ಕಾರ್ಯಾಂಗಾಧಿಕಾರ:–
   - ➢ ಎಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
   - ➢ ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ.
   - ➢ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ.
   - ➢ ಅಟಾರ್ನಿ ಜನರಲ್, ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಅಂಡ್ ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್, ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್‌ನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಸರು, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ರಾಜ್ಯಪಾಲರು, ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು & ಸದಸ್ಯರು, ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಸದಸ್ಯರು, ಚುನಾವಣೆ ಆಯುಕ್ತರು, ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

ದಂಡನಾಯಕರುಗಳು, ವಿವಿಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

- ➢ ಮೇಲಿನ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.

2) ಶಾಸನಾಧಿಕಾರ:–

- ✓ ಸಂಸತ್ತಿನ ಅಧಿವೇಶನ ಕರೆಯುವ, ಮುಂದೂಡುವ, ಜಂಇ ಅಧಿವೇಶನದ ಭಾಷನ ಮಾಡುವುದು
- ✓ ಲೋಕಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ
- ✓ ಉಭಯ ಸದನಗಳಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮಸೂದೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಿಸುವ, ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಅಧಿಕಾರ
- ✓ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ್‌ರನ್ನು & 12 ಮಂದಿಯನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ
- ✓ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿ & ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ

3) ನ್ಯಾಯಾಂಗಾಧಿಕಾರ:–

- ❖ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ & ಮರಣ ದಂಡನೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.
- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಾನೂನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸಲಹೆ ಕೇಳಬಹುದು.

4) ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರಗಳು:–

- ➢ ಸಮಸ್ತ ಸೇನಾಪಡೆಗಳ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ.
- ➢ ಭೂಪಡೆ, ವಾಯುಪಡೆ, ನೌಕಾಪಡೆಯ ದಂಡನಾಯಕರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮೇರೆಗೆ ಯುದ್ದ & ಶಾಂತಿ ಘೋಷಣೆ ಅಧಿಕಾರ

5) ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ:–

- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- ❖ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗದ ವರದಿ, ಮಹಾಲೇಖಪಾಲರು & ಪರಿಶೋಧಕರು ನೀಡಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವರು.
- ❖ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಸದಸ್ಯರ ವೇತನ ಬಿಡುಗಡೆ.
- ❖ ಹಣಕಾಸು ಮಸೂದೆ ಕಾಯಿದೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅಗತ್ಯ.

6) ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಧಿಕಾರಗಳು:–

- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ (ವಿಧಿ 352)
- ➢ ರಾಜ್ಯ ತುತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ (ವಿಧಿ 356)
- ➢ ಹಣಕಾಸು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ (ವಿಧಿ 360)
- ➢ ಇವಕ್ಕೆ 1 ತಿಂಗಳ ಒಳಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅಗತ್ಯ.
- ➢ ಸಂವಿಧಾನದ 18ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 3 ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವಕಾಶ.

6) ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರಗಳು:–

- ➢ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬಹುಮತ ಪಡೆದಿರುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕನನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸುವಂತೆ ಆಮಂತ್ರಿಸು ಅಧಿಕಾರ
- ➢ ಸಂಸತ್ತು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಕಳಿಸಬಹುದು.
- ➢ ಲೋಕಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ:–

- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ & ಸಲಹೆಗೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಅವಕಾಶ
- ❖ ಪ್ರಧಾನಿ ಅಧಿಕಾಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು
- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಗ್ರ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ
- ❖ ಪ್ರಧಾನಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
- ❖ ಲೋಕಸಭೆಯ ವಿಶ್ವಾಸವರುವವರೆಗೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತಾರೆ

ಪ್ರಧಾನಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ➢ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನೇಮಕ, ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಖಾತೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ, ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ:–
  - ✓ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಪ್ರಧಾನಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನೇಮಕವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
  - ✓ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಹಂಚುವಾಗ ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.
  - ✓ ಆಪಾದನೆ & ವಿವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ.
- ➢ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು:–
  - ○ ಸರ್ಕಾರದ ಆಗು–ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಇವರೇ ಜವಬ್ದಾರರು.

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

- ಮಂತ್ರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
- ಯೋಜನೆ, ರಕ್ಷಣೆ, ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲು ಕಾಳಜಿ.

➢ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ನಾಯಕ:–

✓ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಸಭೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

✓ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯ

✓ ಯೋಜನೆ, ರಕ್ಷಣೆ, ವಿದೇಶಾಂಗ ನೀತಿ ರೂಪಿಸುವ ಕಾಳಜಿ

✓ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

✓ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆ, ನಿರ್ಧಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ

✓ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿ

ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ

❖ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ನೈಜ ಕಾರ್ಯಾಂಗವಾಗಿದೆ.

❖ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸಚಿವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

❖ ಸಂಪುಟ ದರ್ಜೆ ಸಚಿವರು

❖ ರಾಜ್ಯ ದರ್ಜೆ ಸಚಿವರು

❖ ಗಾತ್ರ ಲೋಕಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರ ಶೇಕಡ 15% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರಬಾರದು

❖ ಇದು ಎರಡು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

❖ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ

❖ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ

❖ ಇದು ಲೋಕಸಭೆಯ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವರೆಗೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ.

❖ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರದಿಮದ ತೆಗಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ–03

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ

➢ 28 ರಾಜ್ಯಗಳು & 9 ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

➢ ರಾಜ್ಯಗಳು, ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಧಾನಿ ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟ ರಾಷ್ಟ್ರ

➢ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ:– ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

➢ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸಮವರ್ತಿಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

➢ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೆಳಮನೆಯನ್ನು(ವಿಧಾನಸಭೆ) ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಮನೆ(ವಿಧಾನಪರಿಷತ್) ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗ:–

❖ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು, ಎರಡು/ಒಂದು ಸದನವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ

❖ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ

ವಿಧಾನಸಭೆ:–

▪ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.

▪ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ 500 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರಬಾರದು, 60 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಾರದು

▪ ಒಬ್ಬರನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ

▪ ಚಿಕ್ಕರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಮಿಜೋರಾಂ, ಗೋವಾದಲ್ಲಿ 40 ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ:–

➢ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ:– 225

➢ ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ – 224

➢ ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ್ – 1 (ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ನೇಮಕ)

➢ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳು

➢ ಅವಧಿಗೆ ಮಂಚೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಲಹೆಯಂತೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ವಿಸರ್ಜಿಸಬಹುದುಆಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಜಾರಿ

➢ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ರಾಜಿನಾಮೆಯನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು

➢ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ

ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು:–

RAMALINGAPPA I Asst.teacher

- ❖ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಧಿವೇಶನಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುವರು
- ❖ ಸದನದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ & ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುವರು
- ❖ ಸದನದ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವರು
- ❖ ಅಧಿವೇಶನ ಕರೆಯುವ ಮತ್ತು ಮುಂದೂಡುವ ಕಾರ್ಯ
- ❖ ಸದಸ್ಯರ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
- ❖ ಸಮಮತಗಳು ಬಂದಾಗ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

- ➢ **ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು**
- ➢ **25 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.**
- ➢ **ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿರಬಾರದು.**
- ➢ **ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರಬಾರದು**
- ➢ **ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಹೊಂದಿರಬಾರದು**
- ➢ **ದಿವಾಳಿಯಾಗಿರಬಾರದು**
- ➢ **ಸಂಸತ್ತು ಆಗಾಗ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಇತರೆ ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು**

ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

1) ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯ:–

- ✓ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿ, ಸಮವರ್ತಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಶಾಸನ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ
- ✓ ಶಾಸನ ಕಾಯಿದೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಉಭಯ ಸದನಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು
- ✓ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸಹಿ ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ✓ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಕೆಲವು ಮಸೂದೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

2) ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯ:–

- ➢ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರ.
- ➢ ಹಣಕಾಸು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಬೇಕು
- ➢ ನಂತರ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ 14 ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

3) ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರ:–

- ✓ ಇದು ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.
- ✓ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವವರೆಗೂ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಬೇಕು
- ✓ ಪ್ರತಿ ಮಂತ್ರಿಯು ವೈಯಕ್ತಿಕ & ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

4) ಚುನಾವಣೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯ:–

- ○ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು, ರಾಜಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು, ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು, ವಿಧಾನಸಭಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಚುನಾವಣೆ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ.

5) ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯ

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್:–

- ➢ ರಾಜ್ಯಶಾಸಕಾಂಗದ ಮೇಲ್ಮನೆ
- ➢ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ 1/3 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.
- ➢ 40ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಾರದು
- ➢ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖೆ – 75
- ➢ ಇವರು ಐದು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಆಯ್ಕೆ

- ○ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- ○ ಪದವೀಧರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- ○ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- ○ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ನಾಮಕರಣ
- ○ ಇದು ಖಾಯಂ ಸದನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸದಸ್ಯರ ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

1) ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
2) 30 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
3) ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಹೊಂದಿರುವ ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು

- ➢ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 6 ವರ್ಷಗಳು
- ➢ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೋಮ್ಮೆ 1/3 ರಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರು ನಿವೃತ್ತಿ
- ➢ ಅಷ್ಟೆ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ & ಒಬ್ಬರನ್ನು ಉಪಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ
- ➢ ಸಭಾಪತಿಗಳು ಸದನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು

ಅಧಿಕಾರಗಳು (ಒಂದನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು)

- ○ ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರ:–

RAMALINGAPPA Asstteacer

- ➢ ಶಾಸನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇದು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಎರಡು ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಬೇಕು.
- ➢ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಮಸೂದೆಯನ್ನು 3 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ತಡೆಯಬಹುದು.
- ➢ ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಮತ್ತೆ ಕಳುಹಿದಾಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ➢ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎರಡು ಸದನಗಳು ಒಪ್ಪಿವೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ○ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ:–
  - ✓ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಧಾನಸಭೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.
  - ✓ ಇದನ್ನು 14 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.
  - ✓ ನಂತರ ಎರಡು ಸದನಗಳು ಒಪ್ಪಿವೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸಹಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ○ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರ:–
  - ❖ ಇದು ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದೆ.
  - ❖ ಸದಸ್ಯರು ಸಚಿವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳಬಹುದು.
  - ❖ ಉತ್ತರ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಚಿವರ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೇಳಬಹುದು, ಆದರೆ ಅವಿಶ್ವಾಸ ನಿರ್ಣಯ ಮಂಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- ○ ಚರ್ಚಾ ಅಧಿಕಾರ

ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಂಗ:–

- ➢ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು – ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
- ➢ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಒಳಗೊಂಡ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ – ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಯಾಂಗ

ರಾಜ್ಯಪಾಲರು:–

- ○ ಪ್ರಧಾನಿ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ನೇಮಕ
- ○ ಒಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿರುತ್ತಾರೆ
- ○ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ನೇಮಿಸುವರು.

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

- ❖ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
- ❖ 35 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ❖ ಯಾವುದೇ ಲಾಭದಾಯಕ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು
- ❖ ಸಂಸತ್ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಶಾಸಕಾಂಗ ಸದಸ್ಯರು ಹೊಂದಿರುವ ಅರ್ಹತೆಗಳು
- ❖ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ನಂತರ ಸದಸ್ಯತ್ವ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು

ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ:–

- ▪ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳು
- ▪ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಕ ಆಗುವವರೆಗೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ▪ ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಸಲಹೆಯಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ವಾಪಸ್ಸು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ▪ ಸಂಸತ್ತು ನಿಗಧಿಪಡಿಸಿದ ವೇತನ, ಭತ್ಯೆ, ಬಾಡಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಅಧಿಕೃತ ನಿವಾಸ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ▪ ಇವರ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಲಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ
- ▪ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಹೂಡುವಂತಿಲ್ಲ
- ▪ ಇವರ ಅಧಿಕೃತ ನಿವಾಸ 'ರಾಜಭವನ'

ಅಧಿಕಾರಗಳು (ಒಂದನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು)

1) ಕಾರ್ಯಾಂಗಾಧಿಕಾರ
   - ▪ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
   - ▪ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನೇಮಕ
   - ▪ ರಾಜ್ಯ ಲೋಕಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಕ
   - ▪ ವಿ.ವಿ. ಗಳ ಉಪಕುಲಪತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕ
2) ಶಾಸನೀಯ ಅಧಿಕಾರ:–
   - ➢ ಅಧಿವೇಶನ ಕರೆಯುವ & ಮುಂದುಡುವ ಅಧಿಕಾರ
   - ➢ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬಹುದು.
   - ➢ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು, ವಿಧಾನಪರಿಷತ್‌ಗೆ 1/6 ರಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.
   - ➢ ಮಸೂದೆಗೆ ಅಂಕಿತ ಹಾಕುವ, ತಡೆಹಿಡಿಯುವ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.
3) ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರ:–

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಣಕಾಸು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- ರಾಜ್ಯದ ಹಣಕಾಸು ಆಯೋಗ, ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.
- ರಾಜ್ಯದ ತುರ್ತುನಿಧಿಯಿಂದ ಬರ, ಪ್ರವಾಹ, ಭೂಕಂಪದಂತಹ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ನಿಧಿ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ.

4) ನ್ಯಾಯಾಂಗೀಯ ಅಧಿಕಾರ:–

- ❖ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರಿಗೆ ಕ್ಷಮಾದಾನ ನೀಡುವ, ಶಿಕ್ಷೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ, ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ
- ❖ ರಾಜ್ಯದ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ & ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ.

5) ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ:–

- ➢ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ.
- ➢ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಸಹಿಗೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ.
- ➢ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ವರದಿ ಕಳುಹಿಸುವ.
- ➢ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ವಜಾಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ
- ➢ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ

ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ:–

- ❖ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೇತೃತ್ವದ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ
- ❖ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಸಹಾಯ & ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇದು ರಾಜ್ಯವಿಧಾನ ಸಭೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ▪ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.
- ▪ ರಾಜ್ಯದ ಆಯ–ವ್ಯಯ ತಯಾರಿಸಿ ಶಾಸನಸಭೆ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ▪ ರಾಜ್ಯಲೋಕ ಸೇವಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು & ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು
- ▪ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ▪ ಪ್ರತಿ ಮಂತ್ರಿಯು ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು
- ▪ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ▪ ರಾಜ್ಯದ ನೈಜಕಾರ್ಯಾಂಗವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ:–

- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
- ಸರ್ಕಾರದ ಯಶಸ್ಸು ಅಥವಾ ವರ್ಚಸ್ಸು ಇವರನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.
- ಇವರು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಬಹುಮತ ಪಡೆದ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ
- ಇವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸದನದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ಸದನದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲದವರೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ 6 ತಿಂಗಳ ಒಳಗೆ ಒಂದು ಸದನದ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯಬೇಕು

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ▪ ಸಚಿವರುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.
- ▪ ಸಚಿವರಿಗೆ ಖಾತೆ ಹಂಚುವ ಮತ್ತು ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು
- ▪ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವರನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು
- ▪ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ▪ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ
- ▪ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿ ಸಭೆ ಕರೆಯುವ, ಮುಂದೂಡುವ ಅಧಿಕಾರ
- ▪ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ
- ▪ ಅವಧಿಗೆ ಮುಂಚೆ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು
- ▪ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು & ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ
- ▪ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಸಲಹೆಗಾರನಂತಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–4

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

RAMALINGAPPA L Assistant teacher

- ಅಮೇರಿಕಾದಂತೆ ಕೇಂದ್ರ & ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನ್ಯಾಯಾಲಗಳಿರದೆ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಶಾಸಕಾಂಗ & ಕಾರ್ಯಾಂಗದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.
- ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯ & ಅಧಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿವೆ.
- ನ್ಯಾಯ, ಸಂವಿಧಾನ, ಶಾಸನ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾದ ವಿಧಿಗಳು ಆಧಾರಗಳು.
- ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪು ಅಂತಿಮವಾದುದ್ದು.

ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ:–

- ಸಂಸತ್ತಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.
- ಜನವರಿ, 28 1950 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.
- ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು & ಇತರೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಒಟ್ಟು 31 ಜನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

1. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
2. ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ 5 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರಬೇಕು.
3. ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ 10 ವರ್ಷ ಕಾಲ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು
4. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಪುಣರಾಗಿರಬೇಕು.

- ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನಿವೃತ್ತಿ ವಯಸ್ಸು 65 ವರ್ಷ
- ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನಿಡಬಹುದು.
- ಕರ್ತವ್ಯ ಲೋಪ ಎಸಗಿದರೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಉಭಯ ಸದಸನಗಳ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಬಹುದು.
- ಪದಚ್ಯುತಗೊಂಡ/ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ
- ವೇತನ ಭತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗಧಿ

ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

1. ಮೂಲ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–

- ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡುವುದು.
- ಕೇಂದ್ರ–ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ, ರಾಜ್ಯ–ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದಗಳು
- ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ.
- ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರ & ರೀಟ್ ನೀಡುವುದು.

2. ಮೇಲ್ಮನವಿ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–

- ✓ ಕೆಳನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ನೀಡಿದ ತಿರ್ಪುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಕ್ಷಿದಾರರು ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.
- ✓ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರ

3. ಸಲಹಾ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–

- ➢ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದಾಗ ನೀಡುವುದು.
- ➢ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಒಪ್ಪಂದ, ಕರಾರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಬಹುದು.
- ➢ ದಾಖಲೆಗಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಿ
- ➢ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿ
- ➢ ವಿಶೇಷ ರೀಟ್ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ

ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ:–

- ❖ ಸಂವಿಧಾನದಂತೆ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯವಿದೆ.
- ❖ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಿದೆ.
- ❖ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ & ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನಿಗಧಿ ಪಡಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸಂಖ್ಯೆ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

1. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
2. 10 ವರ್ಷ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರಬೇಕು
3. 10ವರ್ಷ ಕಾಲ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ
4. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಪುಣರಾಗಿರಬೇಕು

- ➢ ಇವರ ನಿವೃತ್ತಿ ವಯಸ್ಸು 62 ವರ್ಷ
- ➢ ದುರ್ನಡತೆ & ಅಸಮರ್ಥತೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ/ಸಂವಿಧಾನ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಾಗ ಸಂಸತ್ತು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ನಾಗರಿಕ & ಅಪರಾಧ ವಿವಾದಗಳು, ನೌಕಾಯಾನ, ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಿಂಧನೆ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ
- ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪಿನ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ

RAMALINGAPPA L Assistant

- ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಗಳಲ್ಲಿನ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಬಹುದು.
- ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಬಹುದು.
- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೇಮಕ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ
- ವಿವಿಧ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನ್ಯಾಯಾ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯ

ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

- ✓ 1948 ರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನವು ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ರಚನೆಗೆ ಆಗ್ರಹ
- ✓ ನಂತರ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ರಚನೆ

ಎರಡು ವಿಧದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

1. ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟ್)
2. ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟ್)

ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

- ❖ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.
- ❖ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
- ❖ ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಕ
- ❖ ಈ ನ್ಯಾಯಧೀಶರು ರಾಷ್ಟ್ರದ & ರಾಜ್ಯದ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ 7 ವರ್ಷ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು
- ❖ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೂಲಕ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಇಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ, ಭೂಮಿ, ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ, ಮದುವೆ, ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ❖ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

1. ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
2. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
3. ಮುನ್ಸೀಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
4. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುನ್ಸೀಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ

ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯ/ದಂಡಾಧಿಕಾರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ:–

- ✓ ಇದು ಏಪ್ರೀಲ್ 1 1974 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
- ✓ ಇವು ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.
- ✓ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ– ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
- ✓ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೆ ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಕೊಲೆ, ದರೋಡೆ, ಡಕಾಯಿತಿ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆ
- ✓ ಮರಣದಂಡೆನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬಹುದು.
- ✓ ಮರಣದಂಡನೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ದೃಢೀಕರಿಸಬೇಕು
- ✓ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುಉ.

ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

1. ಮುಖ್ಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
2. ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
3. ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
4. ತೃತೀಯ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ

ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

- ➢ ಇಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಣೆ, ಭೂದಾಖಲೆಗಳು, ಭೂಕಂದಾಯ ವಿಚಾರಣೆ
- ➢ ಪ್ರಮುಖ ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–
  1. ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
  2. ಜಿಲ್ಲಾ ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾಗಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
  3. ಜಿಲ್ಲಾ ಕಂದಾಯ/ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
  4. ಆಯುಕ್ತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
  5. ಕಂದಾಯ ಮಂಡಳಿ

ಜನತಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಲೋಕ ಆದಾಲತ್)

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಣೆ ವಿಳಂಬ & ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿದೆ
- ಆದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ & ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನೀಡಲು ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಇವು 1985 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು
- ಪ್ರಕರಣದ ಭಾಗವಾದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಾದವನ್ನು ರಾಜಿಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯ
- ಇವು ಗುಜರಾತ್, ದೆಹಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಸ್ಥಾಪನೆಯ ರೂವಾರಿಗಳು:–

1. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಕೆಲವು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು
2. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು
3. ಯುವ ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರು

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

RAMALINGAPPA Assteacer

- ರಾಜೀ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಶೀಘ್ರ ಹಾಗೂ ಮಿತವ್ಯಯದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಇತರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯರ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕರಣಗಳು:–

- ✓ ವಾಹನ ಅಪಘಾತಗಳು, ಭೂಸ್ವಾಧೀನ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳು
- ✓ ವೈವಾಹಿಕ & ಜೀವನಾಂಶ
- ✓ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
- ✓ ಇದು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ರಚಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪು ಅಂತಿಮವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ಮನವಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ಕುಟುಂಬ

ಕುಟುಂಬದ ಅರ್ಥ:–

- ○ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು
- ○ ಕುಟುಂಬ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ
- ○ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ 'ಫ್ಯಾಮಿಲಿ' ಎಂದು
- ○ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಫ್ಯಾಮುಲಸ್' ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ○ ಫ್ಯಾಮುಲಸ್ ಎಂದರೆ, ಆಳು ಎಂದರ್ಥ
- ○ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿ & ಮಕ್ಕಳು ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ
- ○ ಕುಟುಂಬ ಎಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಸಂತತಿ ಸಹಿತ – ಸಂತತಿ ರಹಿತ ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಘ ಜೀವನ

ಕುಟುಂಬದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1. ಕುಟುಂಬ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದದ್ದು:–
   - ❖ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು
   - ❖ ವಿವಾಹ, ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆ, ಬಂಧುತ್ವ, ಆಸ್ತಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮವಿರುತ್ತದೆ.
   - ❖ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಸೂರಿನಡಿ ವಾಸ
   - ❖ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲ ಘಟಕ:–
   - ❖ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೊಳಕೆಯಾಗುವುದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ
   - ❖ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
   - ❖ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.
2. ಜವಾಬ್ದಾರಿ & ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ:–
   - ○ ಹೇಗೆ ನೆಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
   - ○ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು
   - ○ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
3. ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ:–
   - ▪ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತದೆ.
   - ▪ ಹಕ್ಕು–ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕ್ರಮ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
   - ▪ ಮಗುವಿನ ಲಾಲನೆ, ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆ, ಅಕ್ಷರ ಕಡೆಗಿನ ದಾರಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.
   - ▪ ವೃದ್ಯಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಹಿರಿಯ, ಆರೈಕೆ, ಪೋಷಣೆ, ಶುಶ್ರೂತೆ, ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೋಡುತ್ತದೆ:–
   - ➢ ಕುಟುಂಬ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
   - ➢ ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
   - ➢ ಕುಟುಂಬದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
   - ➢ ಸಮವಯಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ, ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ, ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತದೆ,
   - ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಗಳು, ಬೇಡಿಕೆಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಪರೋಕ್ಷವಾದ ಪ್ರಭಾವ
   - ➢ ಬಾಲ್ಯ–ಯೌವನ, ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸು & ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
5. ತಲೆಮಾರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.:–
   - ▪ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಮತ್ತು ರಕ್ತಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತ್ತದೆ.
   - ▪ ಅಜ್ಜ–ಅಜ್ಜಿ, ಅಪ್ಪ–ಅಮ್ಮ, ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಅಜ್ಜ–ಅಜ್ಜಿ, ಹಿರಿಯ ಪೋಷಕರು ಇವರು ಒಂದನೇ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸೇರಿದವರು.
- ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಪೋಷಕರು 2ನೇ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸೇರಿದವರು
- ಮಕ್ಕಳು ಮೂರನೇ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸೇರಿದವರು.

ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಕಾರಗಳು:–

1. ತಲೆಮಾರಿನ ಪ್ರಕಾರ:–
   - ➢ ಕೇಂದ್ರ ಕುಟುಂಬ
   - ➢ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ
2. ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ:–
   - ಏಕಪತ್ನಿತ್ವ ಕುಟುಂಬ
   - ಬಹುಪತ್ನತ್ವ ಕುಟುಂಬ
   - ಬಹುಪತಿತ್ವ ಕುಟುಂಬ
3. ವಾಸಸ್ಥಾನದ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು:–
   - ➢ ಮಾತೃನೆಲೆ ಕುಟುಂಬ
   - ➢ ಪಿತೃನೆಲೆ ಕುಟುಂಬ
4. ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ:–
   - ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ
   - ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ

ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ:–

- ❖ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕು & ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮಹಿಳೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆ.
- ❖ ಆಸ್ತಿಯು ತಾಯಿಯಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
- ❖ ತಾಯಿಯೇ ಕುಟುಂಬ ಒಡತಿ, ತಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಹಿವಾಟು
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು.
- ❖ ಕೇರಳದ ಮಲಬಾರಿನ ನಾಯರ್ & ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ:–

- ○ ತಂದಯೇ ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
- ○ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು & ಇತರೆ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪುರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ
- ○ ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ○ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ
- ○ ಗ್ರೀಕ್, ರೋಮ್, ಭಾರತ & ಚೀನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರಚಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಕುಟುಂಬ

- ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅವಿವಾಹಿತ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಕುಟುಂಬ ಎನ್ನುವರು
- ಇವು ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿವೆ. ಕಾರಣಗಳು:–
  1) ವೈಯಕ್ತಿಕತೆ
  2) ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂತೋಷ & ಸುಖ
  3) ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು
  4) ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು
  5) ವಿಜ್ಞಾನ & ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆದ ಪ್ರಗತಿ
  6) ನಗರೀಕರಣ
  7) ಪ್ರಜಾಸತಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳು

ಕೇಂದ್ರ ಕುಟುಂಬದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದ್ದು
2) ಸರಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ
3) ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಲವು
4) ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
5) ಸಂಕೀರ್ಣತೆ

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ:–

- ➢ ಅಜ್ಜ–ಅಜ್ಜಿ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿಮಕ್ಕಳು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಎರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬ

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ➢ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದು
- ➢ ಆಸ್ತಿ
- ➢ ಸಹಕಾರ & ಸಹಭಾಗಿತ್ವ
- ➢ ವಾಸಸ್ಥಾನ
- ➢ ಅಡುಗೆ ಮನೆ
- ➢ ಧರ್ಮ
- ➢ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣ ಘಟಕ
- ➢ ಅಧಿಕಾರ ಸಂರಚನೆ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

ಅಧ್ಯಾಯ–2
ಸಾಮಾಜೀಕರಣ

- ಅರ್ಥ:– ಮಾನವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 'ಸಾಮಾಜೀಕರಣ' ಎನ್ನುವರು
- ಶಿಶು ಮಗುವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಲುಟುಂಬ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮಗುವು ಮಾತನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ & ಯೋಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ಮಗವು ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಗಡ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆಟವಾಡುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದವರನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾಜೀಖರಣ ನಿರಂತರವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜ ಜೀವಿಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ಮಾನವ ಜೀವಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿಯಾಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ವಿವಿಧ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದ್ಧತೆ & ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿ

ಸಾಮಾಜಿಕರಣದ ನಿಯೋಗಿಗಳು/ಸಾಧನೆಗಳು:–

- ❖ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:
- ❖ ವಯಸ್ಸು, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಭಾವ:– ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು
- ❖ ಸಮವಯಸ್ಕರು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವ:– ಸ್ನೇಹಿತರು & ಸಮವಯಸ್ಕರನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ನಿಯೋಗಿಗಳು:–

1) ಕುಟುಂಬ
2) ಸಮವಯಸ್ಕರ ಗುಂಪಿಉ
3) ಶಾಲೆ
4) ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ
5) ನೆರೆಹೊರೆ

ಕುಟುಂಬ:–

- ಮಗುವಿನ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಮಗುವಿನ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ತಾಯಿಯೇ ಮಗುವಿನ ಮೊದಲ ಗುರು
- ಮಗುವಿನ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:–
- ತಂದೆ–ತಾಯಿಯ ನಡೆ–ನುಡಿ
- ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ
- ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
- ವ್ಯವಹರಿಸುವಿಕೆಗಳು

ಮಗು ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಕಲಿಯುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು:–

1) ಪ್ರೀತಿ
2) ವಾತ್ಸಲ್ಯ
3) ವಿಶ್ವಾಸ
4) ಸಹನೆ
5) ಸಹೃದಯತೆ
6) ಸಹಕಾರ

- ❖ ಕುಟುಂಬದ ಹೊಗಳಿಕೆಗಳು ಮಗುವಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜಕಾರಿ
- ❖ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯ ಜೊತೆ ಮಕ್ಕಳು ವಿಧೇಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ

ಸಮವಸ್ಕರ ಗುಂಪು:–

- ಇಲ್ಲಿ ಸಹಪಾಠಿಗಳು, ಜೊತೆ ಆಟಗಾರರು & ಸ್ನೇಹಿತರು ಇರುತ್ತಾರೆ.
- ಇದು ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇವರು ಒಂದೇ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಪೋಷಕರು–ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು & ನಡವಳಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ್ದು

ಧರ್ಮ:–

RAMALINGAPPA L Asst. teacer

- ಮಾನವ ನಂಬಿದ ಧರ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶ ತಳಹದಿ
- ನೀತಿಯುತವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಬೋಧನೆ
- ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಜೊತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ
- ನಂಬಿಕೆ, ಪೂಜೆ, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ
- ಇದನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಲೆ:–

- ಮಗುವಿನ ಸಾಮಾಜೀಖರಣದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು
- ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು & ಸ್ನೇಹಿತರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ
- ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಗುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನೆ, ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವಗಳು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ಮಕ್ಕಳ ಸುಪ್ತಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.
- ಮಗುವಿನ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಶಾಳಗೊಳಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮಗುವಿನ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರ:–
- ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಸನ್ನಡತೆ, ಸದ್ಭಾವನೆ, ಸಮಾನತೆ ಗುಣಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಸಹನೆ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಸಹಜೀವನ, ಸಹೃದಯತೆ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಮಕ್ಕಳ ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ
- ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ

ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು:–

- ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇವು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ನಿಯೋಗಿ
- ರೇಡಿಯೊ, ದೂರದರ್ಶನ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ಸುದ್ದಪತ್ರಿಕೆ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಬೀದಿನಾಟಕ ಮೊದಲಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಕೆ
- ಜಾಹೀರಾತು, ರೇಡಿಯೊ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಕಥೆ, ಕವನ, ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯರೂಪಕ, ಸಂಗೀತ, ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ, ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವ
- ವಾರ್ತೆಗಳು, ರಸಪ್ರಶ್ನೆ, ಪರಿಚಯ, ಸಂವಾದ, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ, ಸ್ಥಳವೀಕ್ಷಣೆ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು ಸದ್ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಇವು ಮಗುವಿನ ವರ್ತನೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ನೆರೆಹೊರೆ:–

- ಅಂದರೆ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದವರು ಎಂದರ್ಥ
- ಸಾಮುದಾಯಿಲ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಸಮೂಹ
- ನೆರೆಹೊರೆ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದು
- ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಪಾತ್ರ ಗ್ರಾಮ–ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಕಷ್ಟ–ಸುಖ, ಸಂತೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುವುದು
- ಆಸಕ್ತಿ, ಅಭಿರುಚಿ, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ವಿವಾಹ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ದೈರ್ಯ ಹೆಚು
- ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಭಾವನೆ ಕಡಿಮೆ
- ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವದೇ ಹೆಚ್ಚು

ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜೀಕರಣ:–

- ಸಾಮಾಜೀಖರಣ ಪ್ರತಿ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಅಗತ್ಯ
- ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಸಾಮಜೀಕರಣ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ
- ಹಿರಿಯರು ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಮಗಳು ಅಡುಗೆಗೆ & ಕುಟುಂಬದ ಸೇವೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಆದರೆ ಮಗನಿಗೆ ಇದು ನೀರಿಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ
- ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ಆಧುನಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಬದಲಾಗಿದೆ
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ & ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಹೊಸ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪರಾಧೀನತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮಾಡಿದೆ.
- ಈಗ ಪುರುಷರ ಜೊತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಉದಾ:– ಗಣಿಕೆಲಸ & ಕಾರ್ಖಾಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ
- ಸುರಂಗ ತೋಡುವ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಸಾಗರದಾಳದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ತೆಗೆಯುವ ಕೆಲಸ
- ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿ & ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ
- ಸೈನಿಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವದ ಅನುಷ್ಠಾನ:–
- ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
- ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ & ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಗಳು

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ & ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು

- ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆ–ಗರಿಮೆ & ಪರಂಪರೆ
- ಉತ್ತಮ ಸನ್ನಿವೇಶ
- ವೈವಿಧ್ಯ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು
- ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ
- ವಿವಿಧ ಮಣ್ಣುಗಳು
- ನದಿಜಾಲ
- ಖನಿಜ ಮತ್ತು ಜನಸಂಪತ್ತು ಸಮೃದ್ಧ ನಾಡು
- ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪವಿತ್ರ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಾಡು
- ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ
- ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ

ಹೆಸರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ:–

- ಕರುನಾಡು (ಕರ್+ನಾಡು=ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣಿನ ನಾಡು) ಎನ್ನುವರು
- ತಮಿಳಿನ ಶಿಲಪ್ಪದಿಗಾಂ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಕರುನಾಟ್' ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ.
- ಕರುನಾಟ್ ಎಂದರೆ, ಉನ್ನತ/ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಡು ಎಂದರ್ಥ
- ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ:– ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿ ವರೆಗಿನ ನಾಡು ಕರ್ನಾಟಕ
- 9 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು 1947ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಉದಯ
- ಮುಂಬೈ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಮದ್ರಾಸ್, ಕೊಡುಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ 1956ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ
- ಸವಿನೆನಪಿಗೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವರು
- 1973ರ ನವೆಂಬರ್ ಒಂದರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣವಾಯಿತು.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನ:–

- ಭಾರತದ 28 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
- ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ.
- ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದ ಪಶ್ಚಿಮಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ.
- ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ – 11–31' ಮತ್ತು 18.45'
- ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶ – 74.12' ಮತ್ತು 78.40'
- ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತರದ ತುದಿ – ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಔರಾದ್ ತಾಲ್ಲೂಕು
- ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿ – ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ
- ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ 750 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದ
- ಪೂ–ಪಶ್ಚಮವಾಗಿ 400 ಕಿ.ಮೀ ಅಗಲ
- ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದ ಜಿಲ್ಲೆ – ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
- ಅತ್ಯಂತ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದ ಜಿಲ್ಲೆ – ಮುಳಬಾಗಿಲು ತಾಲ್ಲೂಕು
- ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಭೂ–ಜಲ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
  - ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ – ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ
  - ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ
  - ಉತ್ತರಕ್ಕೆ – ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ
  - ದಕ್ಷಿಣ/ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ – ತಮಿಳುನಾಡು
  - ನೈಋತ್ಯಕ್ಕೆ – ಕೇರಳ
  - ವಾಯುವ್ಯಕ್ಕೆ – ಗೋವಾ
  - ಕರ್ನಾಕಟವು ಗೋಡಂಬಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ.

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ:–

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ – 1,91,791 ಚ.ಕಿ.ಮೀ
- ಭಾರತದ 8ನೇ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯ
- 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ 6,11,30,704 ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ 9ನೇ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇ.5.83 ಭಾಗಷ್ಟಿದೆ.
- ಒಟ್ಟು 31 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿವೆ.
- 227 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ.
- 745 ಹೋಬಳಿಗಳಿವೆ
- 347 ಪಟ್ಟಣ & ನಗರಗಳಿವೆ
- 29483 ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ
- ಅತಿದೊಡ್ಡ ಜಿಲ್ಲೆ – ಬೆಳಗಾವಿ
- ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆ – ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ – ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ನಾಕಟದ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗಗಳು:–

- ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ
- ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗ
- ಕಲಬುರಗಿ ವಿಭಾಗ
- ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು:–

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–
  - ಭಾರತದ ಪರ್ಯಾಯ ದ್ವೀಪದ ಒಂದು ಭಾಗ
  - ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣ
  - ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವು ಏರು–ತಗ್ಗುಗಳುಳ್ಳ ಭೂಸ್ವರೂಪ
  - ಉತ್ತರ ಭಾಗವು ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಾಗಿದೆ.
  - ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪಗಳಿವೆ.
  - ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ಸಾಧಾರಾಣ ಇಳಿಜಾರು
  - ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರು
  - ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲುಗಳಿವೆ
  - ಕಣಿವೆ ಕಂದರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
  - ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 450 ರಿಂದ 500 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ.
  - ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು 1800 ಮೀಟರ್‌ಗಳಿಗೂ ಎತ್ತರದ ಭಾಗಗಳಿವೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು:–

1. **ಕರಾವಳಿ**
2. **ಮಲೆನಾಡು**
3. **ಬಯಲು ಸೀಮೆ**

ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನ:–

- ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಸಮುದ್ರತೀರ ಮತ್ತು ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನ ಲಭ್ಯವಿದೆ.
- ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡುಗಳ ಮಧ್ಯೆ
- ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು & ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರದವರೆಗೆ 320 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದ & 12–64 ಕಿ.ಮೀ ಅಗಲವಾಗಿದೆ.
- ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅಗಲ, ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಕಿರಿದಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದೆ.
- ಇದನ್ನು 'ಕೆನರಾ ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿ' ಎನ್ನುವರು
- ಹಲವು ನದಿಗಳ ರಭಸದಿಂದ ಹರಿದು ಅಳಿವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ.
- ಹಲವಾರು ಬಂದರುಗಳಿವೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಬಂದರು – ನವಮಂಗಳೂರು

ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳು:–

- ನವಮಂಗಳೂರು
- ಭಟ್ಕಳ
- ಮಲ್ಪೆ
- ಕಾರವಾರ
- ಕುಮಟ
- ಬೇಲೇಕೆರೆ
- ಹೊನ್ನಾವರ

ಪ್ರಮುಖ ಬೀಚ್‌ಗಳು:–

- ಸೋಮೇಶ್ವರ
- ಉಳ್ಳಾಲ
- ಪಣಂಬೂರು
- ಮಲ್ಪೆ
- ಕಾರವಾರ
- ಮುರ್ಡೆಶ್ವರ
- ಮರವಂತೆ
- ಓಂ ಬೀಚ್

ಪ್ರಮುಖ ದ್ವೀಪಗಳು:–

- ಸೆಂಟ್ ಮೇರಿಸ್ ದ್ವೀಪ
- ಅಂಜದ್ವೀಪ
- ದೇವರಗುಡ್ಡ
- ಕಾಂಜಗುಡ್ಡ

- ಕರಾವಳಿ ಜನರ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿ – ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ
- ಬೆಳೆಗಳು:– ಗೋಡಂಬಿ, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಭತ್ತ
- ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:– ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ & ಉಡುಪಿ

ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶ:–

- ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು 'ಮಲೆನಾಡು' ಎನ್ನುವರು
- ಇವುಗಳನ್ನು 'ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು' ಎನ್ನುವರು

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

- ಇವು ಕರಾವಳಿಗೆ ಸಮನಾಂತರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿವೆ.
- ಪಶ್ಚಿಮ ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೊದಂತೆ ಕಡಿಮೆ ಇಳಿಜಾರು
- ಉದ್ದ – 650 ಕಿ.ಮೀ ಮತ್ತು ಅಗಲ – 50–70 ಕಿ.ಮೀ
- ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ 900–1500 ಮೀ ಎತ್ತರ
- ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳನ್ನು ತಡೆದು 200 ಸೆ.ಮೀಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ

ಇಲ್ಲಿನ ಎತ್ತರದ ಶಿಖರಗಳು:–

- ಮುಳ್ಳಯ್ಯನ ಗಿರಿ
- ಕುದುರೆಮುಖ
- ಕಲ್ಲತ್ತಗಿರಿ
- ರುದ್ರಗಿರಿ & ದೇವಿರಮ್ಮ ಬೆಟ್ಟ
- ಬಲ್ಲಾಳರಾಯನ ದುರ್ಗ
- ಮೆರ್ತಿಗುಡ್ಡ
- ಪುಷ್ಪಗಿರಿ
- ಕೊಡಚಾದ್ರಿ
- ರಾಜ್ಯದ ಎತ್ತರವಾದ ಶಿಖರ – ಮುಳ್ಳಯ್ಯನಗಿರಿ (1913ಮೀ)

ಪರ್ವತ ಘಾಟಿ/ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–ಪೂರ್ವ ಮೈದಾನದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಕರಾವಳಿ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು 'ಪರ್ವತ ಘಾಟಿ ಅಥವಾ ಘಟ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳು' ಎನ್ನುವರು.

1) ಚಾರ್ಮಾಡಿ ಘಾಟಿ –ಮಂಗಳೂರು–ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು
2) ಶಿರಾಡಿ ಘಾಟಿ – ಹಾಸನ–ಸಕಲೇಶ್ವರ–ಮಂಗಳೂರು
3) ಆಗುಂಬೆ ಘಾಟಿ – ಶಿವಮೊಗ್ಗ – ಉಡುಪಿ
4) ಹುಲಿಕಲ್ ಘಾಟಿ – ಶಿವಮೊಗ್ಗ–ಕುಂದಾಪುರ

- ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಬೀಳುದರಿಂದ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡುಗಳು ಹಚ್ಚಹಸಿರಾಗಿವೆ.
- ಹಲವು ನದಿಗಳ ಉಗಮಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.
- ಹಲವಾರು ಜಲಪಾತಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ:– ಜೋಗ್ ಜಲಪಾತ
- ಕಾಫಿ, ಚಹ, ರಬ್ಬರ್, ಸಾಂಬಾರ್ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಅಧಿಕ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರನ್ನು 'ಕಾಫಿನಾಡು'
- ತಂಪಾದ ವಾತಾವರಣವಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಡಗನ್ನು 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾಶ್ಮೀರ'
- ಕಿತ್ತಾಳೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವದರಿಂದ ಕೊಡಗನ್ನು 'ಕಿತ್ತಳೆ ನಾಡು' ಎನ್ನುವರು
- ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತಾ ವಲಯ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಮಲೆನಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:– ಹಾಸನ, ಕೊಡಗು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು

ಬಯಲುಸೀಮೆ:–

- ಮಲೆನಾಡಿನ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗಿರುವ ವಿಶಾಲ ಮೈದಾನ
- 450–760 ಮೀ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ.
- ಕೃಷ್ಣ, ತುಂಗಭದ್ರಾ, ಕಾವೇರಿ ಜಲಾನಾಯನ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
- ಇದು ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ಇಳಿಜಾರು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಎತ್ತರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

1) **ಉತ್ತರದ ಬಯಲುಸೀಮೆ:–**

- ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ
- ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ 365–610 ಮೀ ಎತ್ತರ
- ನರಗುಂದ ಬೆಟ್ಟ, ಪರಸರಗಡ ಗುಡ್ಡ, ಇಳಿಕಲ್ ಗುಡ್ಡ ಪ್ರಮುಖ
- ಸವದತ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಾದಾಮಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲಿನ ಸ್ಥರಭಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಏರಿಳಿತದ ಭೂಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
- 62 ಮೀ ಎತ್ತರದಿಂದ ಧುಮುಕುವ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ಗೋಕಾಕ್ ಜಲಪಾತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.
- ಗೋಕಾಕ್, ಛಾಯಭಗವತಿ, ಸೊಗಲ ಜಲಪಾತಗಳಿವೆ.
- ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:– ಬೀದರ್, ವಿಜಯಪುರ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಗದಗ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಹಾವೇರಿ & ಬಾಗಲಕೋಟೆ
- ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶವಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಬಿಸಿಲುನಾಡು'
- ಬೆಳೆಗಳು:– ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ಶೇಂಗಾ, ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಮೈದಾನ:–

- ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ದವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದೆ.

RAMALINGAPPA LST teacher

- ಕೆಂಪುಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ
- ಎತ್ತರ 900–975 ಮೀಟರ್
- ಇದು ಉತ್ತರ ಮೈದಾನಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ, ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿಜಾರಿದೆ.
- ಬೆಟ್ಟಗಳು:– ಚಿತ್ರದುರ್ಗಬೆಟ್ಟ, ನಾರಾಯಣದುರ್ಗ, ಸಾವನದುರ್ಗ, ಶಿವಗಂಗೆ, ಮದುಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟ
- ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧುಗಿರಿ ಏಕಶಿಲಾ ಬೆಟ್ಟ ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದಲ್ಲೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಏಕಶಿಲಾ ಬೆಟ್ಟ.
- ಗಿರಿಧಾಮಗಳು:– ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂದಿ ಗಿರಿಧಾಮ, ಚೆನ್ನಕೇಶವಬೆಟ್ಟ, ಕವಲೆದುರ್ಗ, ಸ್ಕಂದಗಿರಿ(ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ), ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆದಿಚುಂಚನಗಿರಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನಬೆಟ್ಟ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ
- ಇದು ಮಳೆನೆರಳಿನ ಪ್ರದೇಶ.
- ನದಿಗಳು:– ಕಾವೇರಿ, ಪಾಲಾರ್, ಪೆನ್ನಾರ್
- ಬೆಳೆಗಳು:– ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಕಬ್ಬು, ಶೇಂಗಾ, ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ, ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು
- ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:– ದಾವಣಗೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಕೋಲಾರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ.

ಅಧ್ಯಾಯ–3
ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾಯುಗುಣ

- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಮಾನ್ಸೂನ್ ವಾಯುಗುಣವಿದೆ.
- ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ:– ಅತಿಶಾಖ & ತೇವಾಂಶವುಳ್ಳ ಬೇಸಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಂಪಾದ & ಶುಷ್ಕ ಚಳಿಗಾಲ

ವಾಯುಗುಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು:–

- ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಾನ
- ಸಮುದ್ರ ಸಾಮಿಪ್ಯ
- ಭೂಸ್ವರೂಪ
- ಸಸ್ಯವರ್ಗ
- ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಪ್ರಭಾವ

ವಾಯುಗುಣದ ಋತುಮಾನಗಳು:–

1. **ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ**
2. **ಮಳೆಗಾಲ**
3. **ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ನಿರ್ಗಮನ ಕಾಲ**
4. **ಚಳಿಗಾಲ**

1) ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ(ಮಾರ್ಚ್–ಮೇ)

- ಅತಿ ಶಾಖ, ಶುಷ್ಕ & ಸೆಖೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್–ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟ ತಲುಪುತ್ತದೆ.
- ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು 45.6 ಸೆ. ಉಷ್ಣಾಂಶ ದಾಖಲು
- ಉತ್ತರ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಉಷ್ಣಾಂಶವಿದೆ.
- ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಧಿಕ ಶಾಖದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಉತ್ತರ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಆರ್ದ್ರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ
- ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಬಾಷ್ಪೀಭವನದಿಂದ ಮಳೆ ಮೋಡಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಪರಿಸರಣ ಮಳೆ
- ಕಾಫಿ ಗಿಡಗಳು ಹೂ ಬಿಡಲು ನೇರವಾಗುವುದರಿಂದ 'ಕಾಫಿ ಹೂ ಮಳೆ'
- ಮಾವು ಫಸಲಿಗೆ ನೇರವಾಗುವುದರಿಂದ 'ಮಾವಿನ ಹೂಯ್ಲು' ಎನ್ನುವರು
- ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ – ಶೇ.7%

ಮಳೆಗಾಳ:–

- ಇದನ್ನು ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಕಾಲ ಎನ್ನುವರು
- ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬೀಸುವ ತೇವಾಂಶದ ಮಾರುತಗಳನ್ನು ಮಲೆನಾಡು ಘಟ್ಟಗಳು ತಡೆದು ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತವೆ.
- ಪೂರ್ವದ ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶ ಮಳೆಯ ನೆರಳಿನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.
- ಆಗುಂಬೆ ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಸ್ಥಳ
- ಇದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ಚಿರಾಪುಂಜಿ ಎನ್ನುವರು
- ಬಾಗಮಂಡಲ ಮತ್ತು ಹುಳಿಕಲ್ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.
- ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ನಾಯಕನಹಟ್ಟಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಸ್ಥಳ
- ಶೇ.80% ರಷ್ಟು ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.
- ಮುಂಗಾರು ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ನಿರ್ಗಮನ ಕಾಲ:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ❖ ಈಶಾನ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳ ಕಾಲ ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದ ನೈಋತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳು ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತವೆ.
- ❖ ಭೂಭಾಗದಿಂದ ಬೀಸುವ ಮಾರುತಗಳು ಮಳೆ ತರುವುದಿಲ್ಲ
- ❖ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಿಂದ ಬೀಸುವ ಮಾರುತಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಳೆ ತರುತ್ತವೆ.
- ❖ ಶೇ.12% ಭಾಗ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಳಿಗಾಲ:–

- ➢ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಕಡಿಮೆ ಆರ್ದತೆ, ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ತಿಳಿಯಾದ ಆಕಾಶವುಳ್ಳ ಹವಾಗುಣವಿರುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸರಾಸರಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ – 25' ಯಿಂದ 27' ಸೆ.
- ➢ ಜನವರಿ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ ದಾಖಲಾಗುವ ತಿಂಗಳು ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಸ' ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ 6.7'ಸೆ. ದಾಖಲಾಗಿದೆ.
- ➢ ಇಲ್ಲಿ ಶೇ.1% ರಷ್ಟು ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಣ್ಣುಗಳು:–

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ತೆಳುವಾದ ಪದರವೇ ಮಣ್ಣು.

ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧಗಳು:–

1) ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು
2) ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು
3) ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು
4) ಕರಾವಳಿ ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು

ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು:–

- ❖ ಗ್ರಾನೈಟ್, ನೀಸ್ ಶಿಲಾದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ.
- ❖ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಕ್ಸಡ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದೆ.
- ❖ ಹೆಚ್ಚು ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಉಪ್ಪಿನಾಂಶವಿದ್ದು ಸಾವಯವ ಅಂಶ ಕಡಿಮೆ
- ❖ ಇದು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾಗಿಲ್ಲ
- ❖ ತೇವಾಂಶ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆ
- ❖ ಬೆಳೆಗಳು:– ರಾಗಿ, ನವಣೆ, ಸಜ್ಜೆ, ಜೋಳ, ತಂಬಾಕು, ನೆಲಗಡಲೆ
- ❖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:– ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಮನಗರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಮಂಡ್ಯ ಮೈಸೂರು

ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣು:–

- ➢ ಬಸಾಲ್ಟ್ ಶಿಲೆಯ ಶಿಥಿಲೀಕರಣದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ
- ➢ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೆಗ್ನೀಷಿಯಂ, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಕ್ಸಡ್‌ಗಳು ಹೆಚ್ಚು
- ➢ ಇದನ್ನು "ಎರೆಮಣ್ಣು & ಕಪ್ಪುಹತ್ತಿ ಮಣ್ಣು" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ತೇವಾಂಶ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ.
- ➢ ಹತ್ತಿ, ಜೋಳ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಕಬ್ಬು, ಈರುಳ್ಳಿ, ಭತ್ತ
- ➢ ಇದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ➢ ದಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ & ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು

ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣು:–

- ✓ ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಕಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ✓ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಿಲಿಕೇಟ್‌ಗಳು ಮಳೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ತಳದ ಮಣ್ಣು ಸ್ತರಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗದ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಮೇಲ್ಪದರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿ, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಲ್ಯಾಟರೈಟ್ ಶಿಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಇದರಲ್ಲಿ ಗೋಡಂಬಿ, ಕಾಫಿ, ಚಹ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಮೆಣಸು, ರಬ್ಬರ್, ತೆಂಗು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕರಾವಳಿಯ ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು:–

- ➢ ನದಿ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಣ್ಣು ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ಉಡುಪಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ➢ ಇದರಲ್ಲಿ ಮರಳು ಮತ್ತು ಜೇಡಿ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಳೆತ ಜೈವಿಕಾಂಶಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ➢ ಭತ್ತ, ಗೋಡಂಬಿ, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಬಾಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

RAMALINGAPPA Asst.Teacher

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗ:–

- ✓ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ವಿವಿಧ ಸಸ್ಯ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಇವು ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇವು ಮರಮುಟ್ಟು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು, ಉರುವಲು, ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು, ಜೇನು, ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ವನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.
- ✓ ಮನರಂಜನಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದರಿಂದ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ, ಕುಸುರಿ, ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳು, ಸಾಬೂನು ತಯಾರಿ
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು 'ಶ್ರೀಗಂಧದ ನಾಡು" ಎನ್ನುವರು

ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ವಿಧಗಳು:–

1) ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡುಗಳು
   - ❖ 250 ಸೆಂ.ಮೀ ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
   - ❖ ಅಧಿಕ ಮಳೆ & ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶದಿಂದ ಮರಗಳು ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.
   - ❖ ಇಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.
   - ❖ ಪ್ರಮುಖ ಮರಗಳು:– ಬೀಟೆ, ತೇಗ, ಮತ್ತಿ, ನಂದಿ, ದೂಪ, ಹೊನ್ನೆ, ಹೆಬ್ಬಲಸು
   - ❖ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳೂ, ಲವಂಗ, ಎಲಕ್ಕಿ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.
   - ❖ ಇವು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಡುಗು ಜಿಲ್ಲೆ
2) ಎಲೆಯುದುರಿಸುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗ:–
   - ➢ ಚಳಿಗಾಲದ ತರುವಾಯ ತೇವಾಂಶದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳು ಉದುರುತ್ತವೆ.
   - ➢ ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಚಿಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಎಲೆ ಉದುರಿಸುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗ' ಎನ್ನುವರು.
   - ➢ ವಾರ್ಷಿಕ 60–120 ಸೆಂ.ಮೀ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ.
   - ➢ ಇವು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಹಾಸನ, ತುಮಕೂರು, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಕೋಲಾರ, ಮಂಡ್ಯ, ರಾಮನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ
   - ➢ ಮರಗಳು:– ತೇಗ, ಹೊನ್ನೆ, ಮತ್ತಿ, ಬೇವು, ಮಾವು, ಹಲಸು, ಮುತ್ತುಗ, ಬಾಗೆ, ಆಲ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಬಿದಿರು.
3) ಮಿಶ್ರಬಗೆಯ ಕಾಡುಗಳು:–
   - ○ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣ & ಅಗಲ ಎಲೆಗಳ್ಳುಳ್ಳ ಎಲೆ ಉದುರಿಸುವ ಪ್ರಕಾರದ ಮರಗಳು ಬೆಳೆಯುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗವೇ ಮಿಶ್ರಬಗೆಯ ಕಾಡುಗಳು.
   - ○ ವಾರ್ಷಿಕ 120–150 ಸೆಂ.ಮೀ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.
   - ○ ಇವು ಉಡುಪಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಭಾಗಗಳು, ಕೊಡಗಿನ ಪೂರ್ವ ಭಾಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಹಾಸನ, ಮೈಸೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ.
   - ○ ಮರಗಳು:– ತೇಗ, ಹೊನ್ನೆ, ಮತ್ತಿ, ನಂದಿ, ದಿಂಡಗ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಹಲಸು, ಬಿದಿರು
4) ಕುರುಚಲು ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು:–
   - ➢ 60 ಸೆಂ.ಮೀ ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳೂವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
   - ➢ ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ & ಒಣಹವೆಯಿಂದಾಗಿ ಕುರುಚಲು ಗಿಡ & ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡಗಳು ಬೆಲೆಯುತ್ತಾರೆ.
   - ➢ ಉದಾ:– ಕಳ್ಳಿ, ಕತ್ತಾಳಿ, ಕರಿಜಾಲ, ಬೇಲ, ಈಚಲು, ಹಂಚಿ, ಕುಂತಿಹುಲ್ಲು, ಬೇವು, ಆಲ, ಅರಳಿ, ಮುತ್ತುಗ
   - ➢ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:– ಬೀದರ್, ಕಲಬುರಗಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ವಿಜಯಾಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ
   - ❖ ಕರಾವಳಿ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನದಿ ಮುಖಜಭೂಮಿ, ಅಳಿವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮರಳು ದಂಡೆಗಳ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಲುಗಳಿಂದ ಸಸ್ಯವರ್ಗ.
   - ❖ ಇವು ಉಪ್ಪು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಸ್ಯವರ್ಗ 'ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಸಸ್ಯವರ್ಗ' ಎನ್ನುವರು.
   - ❖ ಇವು 1400 ಮೀ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವುಳ್ಳ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
   - ❖ ಕುದುರೆಮುಖ, ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿ, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟ, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಸರಣಿಗಳ ಇಳಿಝಾರುಗಳು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿವೆ.
   - ❖ ತಗ್ಗಾದ ಕಣಿವೆಗಳು ಝರಿ, ತೊರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ 'ಶೋಲಾ ಕಾಡುಗಳು' ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಅರಣ್ಯಗಳ ಹಂಚಿಕೆ:–

- ➢ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ 43.4 ಲಕ್ಷ. ಚ.ಕಿ.ಮೀ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ರಾಜ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.22.6 ಭಾಗ
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ 7ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ
- ಕಡಿಮೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ವಿಜಯನಗರ
- ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತು:–
- ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಪತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ.
- ಕಾರಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಅರಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ.
- ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಸರಣಿ ವಿಶ್ವಪರಂಪರೆಯ ತಾಣವಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಆನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.25 ಭಾಗ & ಹುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.10 ಭಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ.
- ಚಿರತೆ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಕಡವೆ, ಜಿಂಕೆ, ಕರಡಿ, ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಣಿಗಳು.
- ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅರಣ್ಯ ಭಾಗಗಳು:–
- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ & ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗ
- ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಮಲೆನಾಡು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲು
- ಉದಾ:– ಇನಾಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಪೀಠ(ಬಾಬಬುಡನ್‌ಗಿರಿ), ಬಿಳೀಗಿರರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ, ಮಲೈಮಹಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟ
- ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರು ಉತ್ತರ ಮೈದಾನದ ಪ್ರಮುಖ ವನ್ಯಜೀವಿಧಾಮ.
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 5 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನ, 4 ಪಕ್ಷಿಧಾಮ, 17 ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಧಾಮಗಳಿವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–3
ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದ ನದಿಗಳು:–

1) ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು:–
   - ✓ ಕೃಷ್ಣಾ, ಕಾವೇರಿ, ಪೆನ್ನಾರ್ & ಪಾಲಾರ್
   - ✓ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ:–

- ❖ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ 2ನೇ ಮುಖ್ಯ ನದಿ
- ❖ ಉಗಮ – ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ
- ❖ 1392 ಕಿ.ಮೀ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 480 ಕಿ.ಮೀ ಹರಿಯುವುದು
- ❖ ಉಪನದಿಗಳು:– ಭೀಮ, ತುಂಗಭದ್ರ, ಘಟಪ್ರಭ & ಮಲಪ್ರಭ
- ❖ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ತಯಾರಿಕೆ ಅನುಕೂಲ

ಕಾವೇರಿ ನದಿ:–

- ❖ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಗಂಗೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
- ❖ ಉಗಮ – ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ತಲಕಾವೇರಿ
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕ & ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.
- ❖ 804 ಕಿ.ಮೀ ಹರಿದು ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ
- ❖ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 380 ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಹರಿಯುತ್ತದೆ
- ❖ ಉಪನದಿಗಳು:– ಹೇಮಾವತಿ, ಹಾರಂಗಿ, ಲೋಕಪಾವನಿ, ಅರ್ಕಾವತಿ, ಶಿಂಷಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ, ಕಪಿಲೆ & ಸುವರ್ಣವತಿ
- ❖ ಉಪಯೋಗ:– ಕೃಷಿ, ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ

- ○ ಪೆನ್ನಾರ್ & ಪಾಲಾರ್ ನದಿಗಳು ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ನಂತರ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ & ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ.
- ○ ಉತ್ತರ ಪೆನ್ನಾರ್ & ದಕ್ಷಿಣ ಪೆನ್ನಾರ್ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನದಿಗಳು

ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು:–

- ➢ ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತವೆ.
- ➢ ಶರಾವತಿ, ಕಾಳಿ, ಗಂಗಾವಳಿ(ಬೆಡ್ತಿ), ನೇತ್ರಾವತಿ, ವರಾಹಿ, ಅಘನಾಶಿನಿ
- ➢ ಅರಬ್ಬಿಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತದೆ.
- ➢ ಇವು ಕಡಿದಾದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಜಲಪಾತ ಸೃಷ್ಟಿ
- ➢ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
- ➢ ಶರಾವತಿ ನದಿ – ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೋಗ ಜಲಪಾತ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಜಲಪಾತಗಳು:–

- ❖ ಗೋಕಾಕ್ –ಘಟಪ್ರಭ
- ❖ ಬಂಡಾಜೆ – ನೇತ್ರಾವತಿ
- ❖ ಉಂಚಳ್ಳಿ – ಅಘನಾಶಿನಿ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಛಾಯಭಗವತಿ – ದೋಣಿ
- ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ, ಶಿಂಷಾ, ಗಗನಚುಕ್ಕಿ, ಭರಚುಕ್ಕಿ (ಕಾವೇರಿ)
- ಮಾಗೋಡು (ಬೆಡ್ತಿ)

ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀರಾವರಿ

ನೀರಾವರಿಯ ಅಗತ್ಯತೆ:–

- ಕೃಷಿಗೆ ಕೃತಕವಾಗಿ ನೀರು ಪೂರೈಸುವುದೇ ನೀರಾವರಿ.
- ಮಳೆ ಅಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಅಗತ್ಯ
- ಪ್ರಮುಖ ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳು:– ಬಾವಿ, ಕಾಲುವೆ, ಕೆರೆ
- ಕೆರೆಗಳು:– ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಂತಿಸಾಗರ, 11ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾವಿಗಳು, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಕಾಲದ ತುಂಗಭದ್ರ ಕಾಲುವೆಗಳು,
- ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸಾಗರ & ಕೃಷ್ಣಸಾಗರ ಅಣೆಕಟ್ಟು

ನೀರಾವರಿಯ ವಿಧಗಳು:–

- ಬಾವಿ ನೀರಾವರಿ
- ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿ
- ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ

- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನದಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲ ಸಂಪತ್ತು ನೀರಾವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗ
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 26,2% ರಷ್ಟು ನೀರಾವರಿಯಿದೆ.
- ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ 9ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ರಾಯಚೂರು
- ಹೆಚ್ಚು ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಶಿವಮೊಗ್ಗ
- ಹೆಚ್ಚು ಬಾವಿ ನೀರಾವರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಬೆಳಗಾವಿ
- ಹೆಚ್ಚು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಬೆಳಗಾವಿ
- ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಕೊಡಗು

ಕಾಲುವೆ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು:–

- ✓ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರ ಅಣೆಕಟ್ಟು
- ✓ ತುಂಗಭದ್ರ, ಹೇಮಾವತಿ, ಕಬಿನಿ, ಹಾರಂಗಿ
- ✓ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸಾಗರ
- ✓ ಆಲಮಟ್ಟಿ & ನಾರಾಯಣಪುರ
- ✓ ಮಲಪ್ರಭ & ಬೆಣ್ಣೆತೋರೆ ಯೋಜನೆ
- ✓ ಹಿಪ್ಪರಗಿ ಬ್ಯಾರೇಜ್
- ✓ ಭದ್ರಾ ಯೋಜನೆ

ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ:–

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ರಾಜ್ಯ – ಕರ್ನಾಟಕ
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಲಶಕ್ತಿ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅಪಾರ ಅವಕಾಶವಿದೆ.\
- ಹಲವಾರು ನದಿಕಣಿವೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶ
- ಮೊದಲ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಸರಬುರಾಜು – ಕೋಲಾರದ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ
- ಮೊದಲ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೇಂದ್ರ – ಶಿವನಸಮುದ್ರ (1902)
- ಇದನ್ನು ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ.
- 2ನೇ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ – 1940 ಶಿಂಷಾನದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ.
- ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ – 1947 (ಶರಾವತಿ ನದಿ)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳು

- ಶಿವನಸಮುದ್ರ
- ಶಿಂಷಾ
- ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರ
- ಸೂಪ & ನಾಗಝರಿ
- ಕದ್ರ & ಕೊಡಸಳ್ಳಿ
- ವರಾಹಿ & ಮಾರಿಕಣಿವೆ
- ಭದ್ರ, ತುಂಗಭದ್ರ, ಆಲಮಟ್ಟಿ

ನದಿ ಜಲವಿವಾದಗಳು:–

- ಕಾವೇರಿ & ಕೃಷ್ಣ ನದಿ ಜಲವಿವಾದ:–
- ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ:– ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ & ಪುದಿಚೇರಿ ಹರಡಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ & ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಾದ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಳೆಯದ

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

- ❖ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ:– ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ.

ನದಿ–ಜಲ ಸಾಮರಸ್ಯ:–

- ➢ ವಿವಾದ ಇದ್ದರೂ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ
- ➢ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀರು ಬಳಕೆ
- ➢ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಕೆ

ಅಧ್ಯಾಯ–4
ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೂ ಸಂಪತ್ತು

- ➢ ಭೂಬಳಕೆ:– ಭೂಮಿಯನ್ನು(ನೆಲ) ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದನ್ನು 'ಭೂಬಳಕೆ'
- ➢ ಭೂಮಿಯ ಸಮರ್ಪಕ & ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಳಹದಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಾದರಿಗಳು (ವಿವರಿಸಬೇಕು)

1. ನಿವ್ವಳ ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿ
2. ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ
3. ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿ
4. ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದ ಇತರೆ ಭೂಮಿ
5. ಬೀಳು ಭೂಮಿ

ನಿವ್ವಳಿ ಸಾಗುವಳಿಭೂಮಿ;–

- ❖ ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದೆ
- ❖ ಒಟ್ಟು ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾದ ಭೂಮಿ
- ❖ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ;–
- ❖ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅರಣ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ ಜಿಲ್ಲೆ
- ❖ ಬೀಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಅರಣ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಜಿಲ್ಲೆ

ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ:–

- ○ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.
- ○ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಕೊಡಗು, ಬೆಳಗಾವಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರಣ್ಯ
- ○ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಅತಿ ಕನಿಷ್ಠ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ
- ○ ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ರಾಯಚೂರು, ಬೀದರ್, ಗದಗ್ ಕಡಿಮೆ ಅರಣ್ಯ

ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿ;–

- ➢ ರೈಲುಮಾರ್ಗ, ರಸ್ತೆ, ವಸತಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆ
- ➢ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ಭೂಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ
- ➢ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ
- ➢ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ

ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದ ಇತರೆ ಭೂಮಿ;–

- ✓ ಖಾಯಂ ಗೋಮಾಳ, ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳು ಸೇರಿವೆ
- ✓ ಇಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದು
- ✓ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಕೋಲಾರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಹೆಚ್ಚು.
- ✓ ಗದಗ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆ

ಬೀಳು ಭೂಮಿ:–

- ➢ 2–3 ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅವಧಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿಯಾಗದ ಭೂಮಿ.
- ➢ ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಅಧಿಕ ಬೀಳು ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದೆ
- ➢ ರಾಯಚೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಯಾಪುರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು. ಹೆಚ್ಚು ಬೀಳು ಭೂಮಿ
- ➢ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಕೊಡಗು, ಮೈಸೂರು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಬೀಳು ಭೂಮಿ.
- ➢ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು

ವ್ಯವಸಾಯ

- ❖ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು 'ವ್ಯವಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.61.4 ಭಾಗದಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ.
  - ▪ ಪಶುಪಾಲನೆ
  - ▪ ಕೋಳಿಸಾಗಣೆ
  - ▪ ಜೇನುಸಾಕಣೆ
  - ▪ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ
  - ▪ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ

ವ್ಯವಸಾಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ➢ ಪುರಾತ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
- ➢ ಮುಖ್ಯ ಜೀವನಾಧಾರಿತ ವೃತ್ತಿ
- ➢ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬು

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

- ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಾತ್ರ
- ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿಕೆ
- ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ & ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯದ ಮೂಲ
- ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯದ ಗಳಿಕೆ
- ರಫ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ತೃತೀಯ ವಲಯದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣ

ವ್ಯವಸಾಯದ ವಿಧಗಳು:–

1) ಜೀವನಾಧಾರ ಬೇಸಾಯ:– ರೈತರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ 'ಜೀವನಾಧಾರ ಬೇಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು.
2) ನೀರಾವರಿ ಬೆಸಾಯ:– ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ಬಾವಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ 'ನೀರಾವರಿ ಬೇಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ:– ಭತ್ತ, ಕಬ್ಬು
3) ಒಣ ಬೇಸಾಯ:– ಮಳೆ ಆಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಗುವಳಿಗೆ 'ಒಣ ಅಥವಾ ಶುಷ್ಕ ಬೇಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು.
4) ಮಿಶ್ರ ಬೇಸಾಯ:– ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ, ಕುರಿಸಕಣೆ, ಕೋಳಿಸಾಕಣೆ, ಜೇನುಸಾಕಣೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಉಪ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು 'ಮಿಶ್ರ ಬೇಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು.
5) ಸ್ಥಳಾಂತರ ಬೇಸಾಯ
6) ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೇಸಾಯ:– ಸ್ವದೇಶಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಲ್ಲದೇ ವಿದೇಶಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಗುವಳಿಯೇ 'ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೇಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು ಉದಾ:– ತಂಬಾಕು, ಹತ್ತಿ, ಸೆಣಬು
7) ನೆಡುತೋಪು ಬೇಸಾಯ:– ವಿಶಾಲ ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಕೆಲವೇ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವುದೇ 'ನೆಡುತೋಪು(ಪ್ಲಾಂಟೇಷನ್) ಬೇಸಾಯ' ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ:– ಕಾಫಿ, ಚಹ, ರಬ್ಬರ್, ಕೋಕೋ

ಕನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳು

ಬೆಳೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು:–

- ✓ ವಿವಿಧ ಭೂಸ್ವರೂಪಗಳು
- ✓ ವಾಯುಗುಣದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ
- ✓ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರಕಾರ
- ✓ ನೀರಾವರಿ ಪೂರೈಕೆ
- ✓ ಕೃಷಿಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯ
- ✓ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳು:–

1) ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು:– ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ
2) ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು:– ಹತ್ತಿ, ತಂಬಾಕು, ಕಬ್ಬು, ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ
3) ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳು:– ಶೇಂಗಾ, ಎಳ್ಳು, ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ
4) ನೆಡುತೋಪು ಬೆಳೆಗಳು:– ಕಾಫಿ, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ರಬ್ಬರ್, ಬಾಳೆ
5) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು
6) ಪುಷ್ಪ ಬೆಳೆಗಳು:–

ಭತ್ತ:–

- ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರದ ಬೆಳೆ
- ಶೇ.28.2% ಭಾಗ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಭತ್ತವು ಉಷ್ಣವಲಯದ ಬೆಳೆ
- ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ & ಉಷ್ಣಾಂಶವಿರಬೇಕು
- ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಗತ್ಯ
- ಸಮತಟ್ಟಾದ ಭೂಮಿ ಇರಬೇಕು
- ಜೇಡಿಮಿಶ್ರಿತ ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು
- ಇದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಗತ್ಯ
- ಶೇ 70 ಭಾಗದಷ್ಟು ಜೂನ್–ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿ, ನವೆಂಬರ್–ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಟಾವು
- ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರ, ಸೊಪ್ಪು, ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬೇಕು
- ಇದನ್ನು 'ಹೈನು ಬೆಳೆ' ಎನ್ನುವರು
- ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲೂ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯುವ ಕಡೆ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವರು (ಫೆಬ್ರವರಿ– ಜೂನ್) ಇದನ್ನು 'ಕಾರು ಬೆಳೆ' ಎನ್ನುವರು
- ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–ಕೃಷ್ಣಾ–ತುಂಗಭದ್ರಾ ಕಣಿವೆ, ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಕಣಿವೆ, ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ
- ಭತ್ತದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ.

ಜೋಳ:–

- ❖ 2ನೇ ಸ್ಥಾನದ ಬೆಳೆ
- ❖ 26% ರಷ್ಟು ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿ

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ❖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ 2ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ.
- ❖ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ
- ❖ ರೊಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ದನಗಳ ಮೇವಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆ
- ❖ ಇದು ಹುಲ್ಲು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬೆಳೆ
- ❖ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು– "ಸೊರ್ಗಾಮ್ ವಲ್ಗರೆ"
- ❖ ಇದು ಉಷ್ಣವಲಯದ ಬೆಳೆ
- ❖ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ:– ಸಾದಾರಣ ಮಳೆ, ಒಣಹವೆ, ಕಪ್ಪು, ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಕಲು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು
- ❖ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–
- ❖ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಜೋಳ ಬೆಳೆಯುವ ಜಿಲ್ಲೆ
- ❖ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆವಲು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರಾಗಿ:–

- ○ ಉತ್ತಮ ಪೋಷಕಾಂಶ ಹೊಂದಿರುವ ಬೆಳೆ
- ○ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು:– ಯೆಲಿಯುಸಿನ್ ಕೋರಾಕಾನ್
- ○ ಮುದ್ದೆ, ಗಂಜಿ, ರೊಟ್ಟಿ, ಹುರಿಹಿಟ್ಟು, ಮಾಲ್ಟ್, ದೋಸೆಗೆ ಬಳಕೆ
- ○ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಬೆಳೆ
- ○ ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಸಾದಾರಣ ಮಳೆ, ಕೆಂಪುಮಣ್ಣು, ಮೆಕ್ಕಲು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು
- ○ ಇದು ಬರ ನಿಬಾಯಿಸಬಹುದಾದ ಗುಣ ಹೊಂದಿದೆ
- ○ ಪ್ರಮುಖ ಮುಂಗಾರು ಬೆಳೆ
- ○ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವರು.
- ○ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–
- ○ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ
- ○ ರಾಗಿಯ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ
- ○ ಹಳೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬೆಳೆ
- ○ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಗಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆ
- ○ ತುಮಕೂರು ಹೆಚ್ಚು ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕಬ್ಬು:–

- ❖ ಇದು ವಾಣಿಜ್ಯ & ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆ
- ❖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ 4ನೇ ಸ್ಥಾನ
- ❖ ಇದು ಉಷ್ಣವಲಯದ ಬೆಳೆ
- ❖ ಅಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಮಳೆ
- ❖ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು:– ಸಖ್ಯಾರಮ್ ಅಫಿಸಿನೇರಮ್
- ❖ ಬೆಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆ ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಕೆ
- ❖ ಇದು ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆ
- ❖ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–
- ❖ ಬೆಳಗಾವಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುವ ಜಿಲ್ಲೆ
- ❖ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿ

ಹತ್ತಿ:–

- ▪ ಪ್ರಮುಖ ಣಾರಿನ ಬೆಳೆ
- ▪ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು
- ▪ ಜಮಖಾನ, ಹಗ್ಗ, ಹಾಸಿಗೆ, ದಿಂಬುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ
- ▪ ಬೀಜದಿಂದ ಖಾದ್ಯತೈಲ ಉತ್ಪಾದಿಸುವರು
- ▪ ಉಷ್ಣವಲಯ ಮತ್ತು ಉಪಉಷ್ಣವಲಯದ ಬೆಳೆ
- ▪ ಸಾಧಾರಣ ಮಳೆ, ಹೆಚ್ಚು ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು ಅಗತ
- ▪ ವಿಧಗಳು:– ಉದ್ದ, ಮಧ್ಯಮ, ತುಂಡು ಎಳೆಯ ಹತ್ತಿ
- ▪ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ & ತುಂಡು ಎಳೆಯ ಹತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ▪ ಆಗಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಬೆಳೆ
- ▪ ಮಳೆ ಆಶ್ರಿತ & ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆ
- ▪ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–
- ▪ ಹಾವೇರಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ
- ▪ ದಾರಾವಾಡ 2ನೇ ಸ್ಥಾನ

ತಂಬಾಕು(ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು):–

- ❖ ನಿಕೋಷಿಯಾನ್ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಸ್ಯ
- ❖ ಇರದಲ್ಲಿ 'ನಿಕೋಟಿನ್' ಎಂಬ ಮಾದಕ ವಸ್ತುವಿದೆ.
- ❖ ಇದನ್ನು ಧೂಮಪಾನ, ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟು, ಸಿಗಾರ್, ನಶ್ಯ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ
- ❖ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- ❖ ಸಾಧಾರಣ ಮಳೆ & ಹೆಚ್ಚು ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು
- ❖ ವರ್ಜಿನಿಯಾ ತಂಬಾಕು ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ತಂಬಾಕು
- ❖ ಪ್ರದೇಶಗಳು:–
- ❖ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

❖ ಬೆಳಗಾವಿಯ 'ನಿಪ್ಪಾಣಿ' ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಡಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ

ಕಾಫಿ:–

- ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನೆಡುತೋಪು & ಪಾನೀಯ ಬೆಳೆ
- ಕಾಫಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ
- 1670 ರಲ್ಲಿ ಬಾಬಾಬುಡನ್ ಎಂಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತನು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಸಸಿ ಬೆಳೆಸಿದನು.
- ಈ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿ ಎನ್ನುವರು
- ಇದರ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಬೇಸಾಯ 1826ರಿಂದ ಆರಂಭ
- ಅರೇಬಿಕ ಮತ್ತು ರೊಬುಸ್ಟ್ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದದ ಕಾಫಿ ಉತ್ಪಾದನೆ
- ಅರೇಬಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯ ಬೆಳೆ
- ಉಷ್ಣವಲಯದ ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಪಡೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ ಇಳಿಜಾರು
- ಜೇಡಿಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು ಅಗತ್ಯ
- ಕಾಫಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನ ನೇರ ಕಿರಣಗಳು ಬೀಳದಂತೆ ನೆರಳಿನ ಮರಗಳು ಬೆಳಸಬೇಕು
- ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತಿರಬೇಕ
- ಪ್ರದೇಶಗಳು:–
- ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ – ಕೊಡಗ
- ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು 'ಕಾಫಿನಾಡು' ಎನ್ನುವರು

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆ

- ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಮೂರು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪ, ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ & ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು 'ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆ' ಎನ್ನುವರು.
- ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
- ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಘಟನೆಯ ದಕ್ಷತೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯಾದಂತೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪ & ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ.
- ಭಾರತ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಜೀವನಾದಾರ ಬೇಸಾಯವಾಗಿತ್ತು.
- ಕೃಷಿಯು ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡಂತೆ ಪುರಾತನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಧುನಿಕತೆಯತ್ತ ಪರಿವರ್ತನೆ.
- ಕೃಷಿಕರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಇಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳಾದ ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ಗೋಧಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ತೆಂಗು, ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು, ಸೆಣಬು, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.
- 17 & 18 ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವರ್ಗ ಎಂಬ ಹೊಸ ವರ್ಗದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.
- ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ಬಂಡವಾಳಗಾರರೆನಿಸಿದರು.
- ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರತೊಡಗಿತು.
- ಇದರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಜನರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರ ಬದುಕು ಉತ್ತಮವಾಯಿತು.
- ಹೀಗೆ ಪುರಾತನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಕೆ:–

- ✓ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಬೀಜಗಳು
- ✓ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬೇಸಾಯ
- ✓ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ
- ✓ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
- ✓ ತಳಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ & ನೀರಾವರಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆ

ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ❖ ಇದರಿಂದ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
- ❖ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ ನಾಶವಾಯಿತು.
- ❖ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರು ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿಯಿತು.

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

- ❖ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು ಕಲುಷಿತವಾಯಿತು.

ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು:–

- ➢ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ ಕಡಿಮೆ
- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಕೃಷಿಯ ಕೊಡುಗೆ ಕಡಿಮೆ
- ➢ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸೇವಾವಲಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.
- ➢ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಕ್ರಮೇಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳು:–

- ✓ ಗೃಹ ಘಟಕ
- ✓ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ

ಗೃಹ ಘಟಕಗಳು:–

- ❖ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಹೊಂದಿವೆ.
- ❖ ಇವುಗಳನ್ನು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ.
- ❖ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ – ಗೇಣಿ, ಶ್ರಮಕ್ಕೆ – ಕೂಲಿ, ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ – ಬಡ್ಡಿ, ಸಂಘಟನೆಗೆ – ಲಾಭ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇವು ಗೃಹ ಘಟಕಗಳ ಆದಾಯವಾಗಿದೆ.
- ❖ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸರಕು–ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಗೃಹ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ❖ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯಗಳು ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಆದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಗೃಹ ಘಟಕ & ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಸರ್ಕಾರ ಗೃಹ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಸತಿ, ಸಾರಿಗೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ
- ❖ ಸರ್ಕಾರ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ–ಸಂಪರ್ಕ, ಸಂವಹನ, ರಕ್ಷಣೆ & ವಿದ್ಯುತ್ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದ್ಯೋಗದ ಮೂಲಗಳು:–

- ➢ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಸೇವಾವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಭಾರತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದಂತೆ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆಧುನಿಕರಣಗೊಂಡಿದೆ.
- ➢ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆ & ಕೌಶಲ್ಯ ಸಹಿತ ಕೃಷಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರೆಮಾಚಿದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ➢ ಕೈಗಾರಿಕೆ & ಸೇವಾವಲಯಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಂತೆ ದುಡಿಮೆ ಶಕ್ತಿಯು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕೆ & ಸೇವಾವಲಯಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡಿದೆ.
- ➢ ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ & ಸೇವಾವಲಯಗಳು ಕೌಶಲ್ಯಸಹಿತ ದುಡಿಮೆ ಶಕ್ತ ಅಗತ್ಯ, ಆದರೆ ಕೃಷಿಯಿಂದ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದ ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ ದುಡಿಮೆ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿದೆ.
- ➢ ಕೆಲವು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆದರೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ➢ ಕೆಲವು ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ ಪಡೆದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ.
- ➢ ಕೃಷಿವಲಯದ ಕೊಡುಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ, ಕೃಷಿಯ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬಿತ ಶ್ರಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಿರಾತ್ಮಕ & ಚಲನಾತ್ಮಕ ಆರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ:–

- ▪ ಸ್ಥಿರಾತ್ಮಕ ಎಂಬ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್‌ನ 'ಸ್ಟಾಟಿಕೆ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದದೆ.
- ▪ ಸ್ಟಾಟಿಕೆ ಎಂದರೆ, 'ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು' ಎಂದರ್ಥ.
- ▪ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದು ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ▪ ಇದು ಕಾಲಾತೀತ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ▪ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಾಂಶಗಳಾದ:– ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ, ಬಂಡವಾಳ ಪೂರೈಕೆ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ, ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಜನರ ಬಯಕೆಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ▪ ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕುಂಠಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ
- ▪ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಿರಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ▪ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಡರಾಷ್ಟ್ರವಾಯಿತು.
- ▪ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ & ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

RAMALINGAPPA L ASST teacher

- ಬಡತನದಿಂದ ಬಂಡವಾಳ ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
- ಕೃಷಿ & ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳಿದ್ದವು.
- ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು.

ಚಲನಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ✓ ಚಲನಾತ್ಮಕ ಎಂಬ ಪದವು ಗ್ರೀಕಿನ 'dynamikos' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ✓ ಇದರ ಅರ್ಥ:– ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಬದಲಾವಣೆ, ಇಲ್ಲವೆ ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದು ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ, ಬಂಡವಾಳ ಪೂರೈಕೆ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ, ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಜನರ ಬಯಕೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.
- ✓ ಇದು ಆಧುನಿಕತೆಯತ್ತ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುನ್ನೆಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ✓ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಚಲನಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ✓ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ– ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ– ಜೀವನಾಯುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ✓ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ.
- ✓ ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕೃಷಿ & ಕೈಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ✓ 1991ರ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯು ಉದಾರೀಕರಣ, ಖಾಸಿಗೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.
- ✓ ಇದು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ನಕರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ & ಸೇವಾವಲಯದ ಮೇಲೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.
- ✓ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದೆ.
- ✓ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾದ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ "ರಕ್ಷಣೆ ಬಲೆ" ಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.
- ✓ ಎಲ್ಲಾರನ್ನು "ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" ಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–15
ಭಾರತೀಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಲಯಗಳು

- ➢ ಭಾರತೀಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂರು ವಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ
  1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ:– ಕೃಷಿ, ಪಶುಪಾಲನೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ
  2. ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ:– ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ
  3. ತೃತೀಯ ವಲಯ:– ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರಿಗೆ, ಸಂಪರ್ಕ, ಉಗ್ರಾಣಗಳು, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಹೋಟೆಲ್, ವಿಮೆ, ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್, ವ್ಯವಹಾರಿ ಸೇವೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ

ಕೃಷಿಯ ವಲಯದ ಮಹತ್ವ:–

- ❖ ಶೇ.52 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ.
- ❖ ಇದು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ & ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮೇವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ರೈತರ ಉಳಿತಾಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಯು ಬಂಡವಾಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಯು ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣಗಳು:–

- ✓ ಕೃಷಿಕರು ಸಣ್ಣ & ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ✓ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿ ಸಾಗುವಳೀ ಭೂಮಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿದೆ.
- ✓ ಕೃಷಿವಲಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ.
- ✓ ಕೃಷಿಕರು ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣ & ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ.
- ✓ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ:–

- ➢ ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಕಾ ವಲಯ ಎನ್ನುವರು.
- ➢ ಇಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳು:–

1. ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು
2. ಅರಣ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು
3. ಖನಿಜ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

ಒಡೆತನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಣ:–

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:–

- ❖ ಇವು ಸರ್ಕಾರದ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಇವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಉದ್ಯಮಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಣ:–

1. ಕೇಂದ್ರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳು (ಸಿ.ಪಿ.ಎಸ್,ಇ)
2. ರಾಜ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ಯಮಗಳು (ಎಸ್,ಪಿ,ಎಸ್,ಇ)

ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:–

- ✓ ಇವು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.
- ✓ ಇವು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು & ಇತರೆ ಖಾಸಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು.

ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ & ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಣ:–

1. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು
2. ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ & ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯ:–

- ➢ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ವಲಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ➢ ಆಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದರೆ:– ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ, ಬಂದರು ಟ್ರಸ್ಟ್, ಅಂಚೆ & ತಂತಿ, ವಿಮಾನ & ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು
- ➢ 1952ರಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು
- ➢ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ವಿಸ್ತರಣೆಯಾದವು.

ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳು:–

- ❖ ಬಿ.ಇ.ಎಲ್,
- ❖ ಬಿ.ಹೆಚ್.ಇ.ಎಲ್
- ❖ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ್ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಕೇಂದ್ರ

ಖಾಸಗಿ ವಲಯ:–

- ✓ ಇದು ವೈಯಕ್ತಿಕ & ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
- ✓ ಇವು ವೈಯಕ್ತಿಕ & ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳ ಮಾಲೀಕ್ವತದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.
- ✓ ಉದಾ:– ಟಾಟಾ, ಬಿರ್ಲಾ, ಜಿಂದಾಲ್, ಮಹೀಂದ್ರ, ಅಂಬಾನಿ, ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ್

ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು:–

- ➢ ಮೂಲರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಎರಡು/ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು 'ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು(ಎಂ.ಎನ್.ಸಿ)" ಎನ್ನುವರು.
- ➢ ಉದಾ:– ಸೋನಿ (ಜಪಾನ್)
- ➢ ಸ್ಯಾಮ್‌ಸಂಗ್ (ದಕ್ಷಣ ಕೋರಿಯ)
- ➢ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ ಲಿವರ್ (ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್)
- ➢ 1991 ರ ನಂತರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ–ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ.
- ➢ 1991 ರ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ನಂತರ ಖಾಸಗಿಕರಣವು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯಿತು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಮಹತ್ವ:–

- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಇದರಿಂದ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕೃಷಿಯ ಆಧುನೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಜನರನ್ನು ನಗರ & ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಹಂಚುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ❖ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕ
- ❖ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರಿಗೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿವೆ.

ತೃತೀಯ ವಲಯ:–

- ✓ ಇದನ್ನು ಸೇವಾ ವಲಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸೇವಾವಲಯದಿಂದ ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಸೇವಾವಲಯದ ಘಟಕಗಳು:– ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವಿಮೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಸಾರಿಗೆ & ಸಂಪರ್ಕ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ & ತರಬೇತಿ

RAMALINGAPPA Asstteacher

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು:–

- ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಠೇವಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು.
- ಹಣಕಾಸಿನ ಅಗತ್ಯ ಇರುವವರಿಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಕೋಡುತ್ತದೆ.
- ಇವು ಉಳಿತಾಯಗಾರರು & ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿ

ವಿಮೆ:–

- ಇದು ಹಣಕಾಸು ನಷ್ಟದ ವಿರುದ್ದದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾರ್ಗ.
- ಮಾನವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಪತ್ತು & ಆಸ್ತಿಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳ ವಿರುದ್ದ ರಕ್ಷಣೆ.
- ವಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಮೆ & ಜೀವ ವಿಮೆ

ಸಾರಿಗೆ:–

- ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು & ಸರಕುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ 'ಸಾರಿಗೆ' ಎನ್ನುವರು.
- ಸಾರಿಗೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು:–
  1. ಭೂಸಾರಿಗೆ
  2. ಜಲಸಾರಿಗೆ
  3. ವಾಯುಸಾರಿಗೆ
- ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ
- ಇದು ಸರಕು–ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಪರ್ಕ:–

- ವಿಚಾರ, ಭಾವನೆ & ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ & ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ಉದಾ:– ಅಂಚೆ ಸೇವೆಗಳು, ದೂರಸಂಪರ್ಕ, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್, ಇ–ಮೇಲ್, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಅಂತರ್ಜಾಲ.

ಆರೋಗ್ಯ:–

- ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ, ದೃಢಕಾಯವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸಧೃಡವಾದ ಮನಸ್ಸಿರುತ್ತದೆ. ಎಂಬಂತೆ ಆರೋಗ್ಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.
- ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ "ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ & ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವವನು ಆರೋಗ್ಯವಂತನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ" ಎಂದಿದೆ.
- ಮರಣ ದರವು ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ 7.2
- ಶಿಶು ಮರಣ ದರವು ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ – 47
- ಮಕ್ಕಳ ಮರಣ ದರವು ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರಕ್ಕೆ – 15 ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
- 2011ರ ಸರಾಸರಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಜೀವಿತಾವಧಿಯು 66.9 ವರ್ಷಗಳು
- ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕ್ಷಯ, ಕಾಲರಾ, ಮಲೇರಿಯಾ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಹಾಯಕ
- ಪೋಲಿಯೋವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ✓ Education ಎಂಬ ಪದವು educare ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ✓ ಇದರ ಅರ್ಥ:– 'ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸು'
- ✓ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರಕಾರ:– "ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಗುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ"
- ✓ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು 1988 ರಲ್ಲಿ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಮಿಷನ್"
- ✓ 2001ರಲ್ಲಿ "ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ (ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ),
- ✓ 1995 ರಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಯೂಟ ಯೋಜನೆ"ಯನ್ನು ಜಾರಿ
- ✓ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮಾರ್ಚ್ 2009ರಲ್ಲಿ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ (ಆರ್.ಎಂ.ಎಸ್.ಎ) ಜಾರಿ
- ✓ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ 2009 ರಲ್ಲಿ "ಸಾಕ್ಷರ ಭಾರತ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿ.
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಕೊಡುಗೆ:–

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

ಕೃಷಿ:–

- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.60 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಕೃಷಿಯು ವ್ಯಾಪಾಕ ಬೆಳೆ ವೈವಿದ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.
- ಬೆಳೆಕಾಳುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇದೆ.
- ಶೇ.30 ರಷ್ಟು ಭಾಗ ನೀರಾವರಿಗೆ & ಶೇ.70 ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಮಳೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. teacer

ದೊಡ್ಡ & ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಾವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ:–

- ಉದಾ:– ಘಟಪ್ರಭಾ, ಮಲಪ್ರಭಾ, ತುಂಗಭದ್ರಾ, ನಾರಾಯಣಪುರ, ಆಲಮಟ್ಟಿ, ಹೇಮಾವತಿ, ಹಾರಂಗಿ, ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ:–

- ✓ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು:– ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಗೋಧಿ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಭಾಜ್ರ
- ✓ ಆಹಾರೇತರ ಬೆಳೆಗಳು:– ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು, ಕಾಫಿ, ಚಹಾ
- ✓ ಸಾಂಬಾರು & ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳು:– ಏಲಕ್ಕಿ, ಮೆಣಸು, ಮಾವು, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಬಾಳೆ

ತೋಟಗಾರಿಕೆ:–

ಕರ್ನಾಟಕ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು:–

- ➢ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ➢ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಸಹಾಯ
- ➢ ಬೀಜ & ಸಸಿಗಳ ಪೂರೈಕೆ
- ➢ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿ
- ➢ ಕೀಟ & ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ➢ ಸುಗ್ಗಿ ನಂತರದ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ➢ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ➢ ತೋಟಗಳು & ನರ್ಸರಿಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು "ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ" ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
- ➢ ನಬಾರ್ಡ್ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿ:–

- ❖ ಇದನ್ನು ಹೂವಿನ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.
- ❖ ಇದು:– ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಉದ್ಯಾನವನಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಪುಷ್ಪ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೇವನಹಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ, ಸವಣೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೂವುಗಳು ವಿದೇಶಿಗಳಿಗೆ ರಫ್ತಾಗುತ್ತವೆ
- ❖ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ' & ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪುಷ್ಪಕೃಷಿ ಮಂಡಳಿ' ಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲು ಶೈತ್ಯಾಗಾರ ಸೌಲಭ್ಯ & ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ & ಡೈರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:–

- ✓ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
- ✓ ಒಟ್ಟು ಜಾನುವಾರು & ಕುಕ್ಕಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇ.6.2 ರಷ್ಟು & 6.48 ರಷ್ಟು ಆಗಿದೆ.
- ✓ ರಾಜ್ಯದ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನ 2008–09 ರಲ್ಲಿ 4.5 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ನುಗಳಿದ್ದು, 2009–10 ರಲ್ಲಿ 4.8 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ನುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಳ.
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಜಾನುವಾರು & ಕುಕ್ಕಟಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ.
- ✓ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟ (ಕೆ.ಎಂ.ಎಫ್)' ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆ.
- ✓ ಇದು "ಕ್ಷೀರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ" ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಡೈರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಿಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಮೀನುಗಾರಿಕೆ:–

- ➢ ಕರ್ನಾಟಕವು 320 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.
- ➢ 27,000 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ ವಿಶಾಲ ಖಮಡಾವರಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 6 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂ ಹೊಂದಿದ್ದು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶ.
- ➢ ಒಟ್ಟು 9.61 ಲಕ್ಷ ಮೀನುಗಾರರಲ್ಲಿ 3.28 ಲಕ್ಷ ಮೀನುಗಾರರು ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ, 6.33 ಲಕ್ಷ ಮೀನುಗಾರರು ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
- ➢ ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೀನುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ 587 ಲಕ್ಷ ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟು.
- ➢ ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಮೀನು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ದಕೊಡುಗೆ ಶೇ.6.7 ರಷ್ಟು.
- ➢ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 7 ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಬಂದರುಗಳಿವೆ:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ಕಾರವಾರ, ತದ್ರಿ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಭಟ್ಕಳ, ಗಂಗೋಳ್ಳಿ, ಮಲ್ಪೆ, ಮಂಗಳೂರು.
- ಸಮುದ್ರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೆ:–

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:
- ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಏರೋನಾಟಿಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್(ಹೆಚ್.ಎ.ಎಲ್)
  - ✓ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು 'ಭಾರತೀಯ ವಾಯುದಳಕ್ಕಾಗಿ & ದೇಶೀಯ ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆ & ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದೆ.
  - ✓ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ.
  - ✓ 9500 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ನ್ಯಾಷನಲ್ ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿ(ಎನ್.ಎ.ಎಲ್)
- ಭಾರತ್ ಹೆವಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್(ಬಿ.ಹೆಚ್.ಇ.ಎಲ್)
- ಭಾರತೀಯ ದೂರವಾಣಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ(ಐ.ಟಿ.ಐ)
- ಭಾರತ್ ಅರ್ಥ್ ಮೂವರ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್(ಬಿ.ಇ.ಎಂ.ಎಲ್)
- ಭಾರತ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್(ಬಿ.ಇಎಲ್)
- ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಮೆಷಿನ್ ಟೂಲ್ಸ್(ಹೆಚ್.ಟಿ.ಎಂ)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು:–

- ಮೈಸೂರಿನ ಟಿ.ವಿ.ಎಸ್ ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲ್ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕ
- ಧಾರವಾಡದ ಟಾಟಾ ಮೋಟಾರ್ಸ್
- ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ಕಂಪನಿಗಳಾದ ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ್, ಲಾರ್ಸನ್ & ಟೂರ್ಬೊ(ಎಲ್ & ಟಿ)
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಂಪನಿಗಳು:– ಇನ್‌ಫೋಸಿಸ್ & ವಿಪ್ರೋ
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲೂ ಮುಂದಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆಧಾರಿತ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಮೊದಲ ರಾಜ್ಯ.
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯವು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್:–

- ✓ ಸರ್.ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು 1913ರಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
- ✓ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ & ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು "ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಉದ್ಯಮದ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು" ಎನಿಸಿವೆ.
- ✓ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು:– ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಿಜಯ ಬ್ಯಾಂಕ್
- ✓ ಇವು ತಮ್ಮ ಮೂಲನೆಲೆಯನ್ನು ಈ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿವೆ.
- ✓ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ(ಆರ್.ಆರ್.ಬಿ)ನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬ್ಯಾಂಕಾಗಿದೆ.
- ✓ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 27 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು,
- ✓ 16 ಖಾಸಗಿ ವಾಣೀಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು,
- ✓ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ

ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು:–

1. ಐ.ಡಿ.ಬಿ.ಐ
2. ಆಕ್ಸಸ್ ಬ್ಯಾಂಕು
3. ಐ.ಸಿ.ಐ.ಸಿ.ಐ ಬ್ಯಾಂಕು
4. ಇಂಡಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ:–

- ಕರ್ನಾಟಕ ಭಿನ್ನವಾದ ಪರಂಪರೆ & ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ.
- 1988 ರಿಂದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ.
- ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣ
- ಇದು ಕೌಶಲ್ಯಸಹಿತ & ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ.
- ಸಾರಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಆರೋಗ್ಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪುಷ್ಪಕೃಷಿ & ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಣ್ಣ & ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ:–

- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಐದು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ✓ ಅವುಗಳೆಂದರೆ,
  1. ಜಲ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ
  2. ಔಷ್ಣೀಯ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ
  3. ಅಣು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ
  4. ಗಾಳಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ
  5. ಸೌರ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತ
- ✓ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು:– ಜಲ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ.
- ✓ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು "ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ(ಕೆ.ಪಿ.ಟಿ.ಎಲ್)" ದ ಮಾಲೀಕತ್ವ & ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.
- ✓ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ವಿತರಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು "ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಪ್ರಸರಣ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ(ಕೆ.ಪಿ.ಟಿ.ಸಿ.ಎಲ್) ಹೊತ್ತಿದೆ.

ಸಾರಿಗೆ:–

- ➢ ರಾಜ್ಯದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜೀವನಾಡಿ ಸಾರಿಗೆ.
- ➢ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ.
- ➢ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಾರಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ➢ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೀಲಿಕೈ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ:–

- ❖ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರಸ್ತೆಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ❖ ರಸ್ತೆಗಳು ತಾಜ್ಯದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ.
- ❖ ಗ್ರಾಮೀಣ & ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.
- ❖ ರಸ್ತೆಗಳು & ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ❖ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಡಕ್ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮವು ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಉದ್ಯಮ
- ❖ ದಕ್ಷ & ಸುಗಮ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಈ ನಿಗಮವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ನಿಗಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದೆ.
  1. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ)
  2. ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (ಬಿ.ಎಂ.ಟಿ.ಸಿ)
  3. ವಾಯುವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (ಎನ್.ಡಬ್ಯೂ.ಕೆ.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ)
  4. ಈಶಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (ಎನ್.ಇ.ಕೆ.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ)

ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ:–

- ➢ ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಇದರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ
- ➢ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ರೈಲು ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.
- ➢ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಗ್ನಲಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ ಇದು ರೈಲುಗಳ ಸುಗಮ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ
- ➢ ನೈಋತ್ಯ ರೈಲ್ವೆ ವಲಯದ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ➢ ಇದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಯಾಣಿಕರ ಜೊತೆಗೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಲ ಸಾರಿಗೆ:–

- ✓ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವು 320 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ✓ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂದರು & 12 ಸಣ್ಣ ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ✓ ದೊಡ್ಡ ಬಂದರುವಾದ 'ನವಮಂಗಳೂರು' ಬಂದರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿದೆ.
- ✓ ಉಳಿದವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿವೆ.
- ✓ ಉದಾ:– ಕಾರವಾರ, ಬೇಲಿಕೇರಿ, ಮಲ್ಪೆ, ಮಂಗಳೂರು
- ✓ ರಾಜ್ಯದ ಜಲಸಾರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಗಳು & ವಿದೇಶಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ವಾಯುಸಾರಿಗೆ:–

- ❖ ಇದು ಅತಿ ವೇಗದ ಸಾರಿಗೆ
- ❖ ಇದು ಸರಕುಗಳನ್ನು & ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬಲ್ಲದು.
- ❖ ಇದು ರಾಜು ಆಂತರಿಕ & ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತ.
- ❖ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳಿಯ ದೇವನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ 'ಹಚ್ಚಹಸಿರಿನ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ'

RAMALINGAPPA L Asstteacer

- ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುಗೆ.
- ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿವೆ.
- ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಪರ್ಕ:–

- ದೂರಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯ & ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಭಾರತ ಸಂಚಾರ್ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಬಿ.ಎಸ್.ಎನ್.ಎಲ್) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿದೆ
- ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ:– ವೋಡಾಫೋನ್, ಏರ್‌ಟೆಲ್, ರಿಲಾಯನ್ಸ್ ಇವೆ.

ಆರೋಗ್ಯ & ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ✓ 'ಕನಿಷ್ಠ ಅಗತ್ಯತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ'ದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯವು ಜನರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2310 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 8870 ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳು, 180 ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ.
- ✓ ಆರೋಗ್ಯ & ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಹಲವು ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿವೆ.
- ✓ ಆರೋಗ್ಯ & ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ✓ ಉದಾ:– ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ, ಯಶಸ್ವಿನಿ, ಮಡಿಲು

ಶಿಕ್ಷಣ:–

- ❖ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು, ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ❖ 2011 ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಶೇ.75.6% ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು "ಕರ್ನಾಟಕ ಜ್ಞಾನ ಆಯೋಗ" ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
- ❖ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ:– ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆ & ಸೇವಾವಲಯಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು & ಜಾಗತಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

- ❖ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ತಾವಿದ್ದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು 'ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ' ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಉದಾ:– ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ಮರಗಿಡಗಳು, ವಾಯು & ಅದಿರುಗಳು

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿಧಗಳು:–

ನವೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:–

- ➢ ಕೆಲವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅವು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬಳಕೆಗೆ ದೊರಕುವ ಸಂಪನ್ಮೂಗಳು
- ➢ ಉದಾ:– ನೀರು, ಭೂಮಿ, ಅರಣ್ಯ, ಗಾಳಿ, ಸೂರ್ಯನ ಶಾಖ & ಮೀನು

ಮುಗಿದು ಹೋಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:–

- ❖ ಕೆಲವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ನಾವು ಬಳಸಿದಂತೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಖಾಲಿಯಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು 'ಮುಗಿದು ಹೋಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ' ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಇವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
- ❖ ಉದಾ:–
- ❖ ಖನಿಜಗಳು:– ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು, ತಾಮ್ರ, ಚಿನ್ನ, ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್, ಬಾಕ್ಸೈಟ್
- ❖ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನಿಲ:– ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು, ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ
- ❖ ಇಂಧನಗಳು:– ಯುರೇನಿಯಂ & ಥೋರಿಯಂ

ಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:– ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:

ಉದಾ:– ಸಸ್ಯ & ಪ್ರಾಣಿಗಳು

ಅಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:– ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಉದಾ:– ನೀರು, ಮಣ್ಣು, ಅದಿರುಗಳು

RAMALINGAPPA L Asst teacher

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆ:–

- ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ.
- ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ?
- ಮಾನವನ ಇಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ.
- ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ
- ಪುನರ್ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಉತ್ಪತ್ತಿ ದರಕ್ಕಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ?

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆ ಅಧಿಕಗೋಳ್ಳಲು ಕಾರಣಗಳು:–

- ಮಿತಿಮೀರಿದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಔದ್ಯೋಗಿಕರಣ
- ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು
- ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ
- ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ
- ಭೂಸವಕಳಿ

ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೊರತೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸೂಚಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳು:–

- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹೊಸ ಮೂಲಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ & ಆವಿಷ್ಕಾರ
- ಪರ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಬದಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ
- ಸಂಪನ್ಮೂಗ ಬಳಕೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
- ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಪಬಳಕೆ ತಡೆಯಲು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳು
- ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳು
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ:–

- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಪಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು
- ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆರ್ ತಂತ್ರ ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು

- ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪೋಲು ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು
- ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ
- ಉದಾ:– ಮೋಟರ್ ಬೈಕ್‌ಗೆ ಬದಲಿಗೆ ಸೈಕಲ್ ಬಳಕೆ
- ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಾಲಿನ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮರು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು

- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು
- ಉದಾ:– ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ನೀರು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಳಸುವುದು, ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಕಾಗದವನ್ನು ಪೋಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಕೆ

ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪುನಃಭರ್ತಿ ಮಾಡುವುದು:–

- ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವೃದ್ಧಿಸಬಹುದು
- ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳು
- ಅರಣ್ಯೀಕರಣದಿಂದ ಮರಗಿಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವೃದ್ಧಿ

ಸಂಶೋಧನೆ:–

- ಬರಿದಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ
- ಇಂಧನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸೌರಶಕ್ತಿ & ಪವನಶಕ್ತಿ ಸಂಶೋಧನೆ

ನೀವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಏನು? ಮಾಡಬಹುದು

- ಕಡಿಮೆ ಸರಕನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ
- ಅನವಶ್ಯಕ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್‌ನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ
- ಮೆಟಲ್ ಡಬ್ಬಿ, ಹಳೆಯ ಸೆಲ್ ಫೋನ್, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಟಲು ಮರುಬಳಕೆ
- ಪುನರುತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಖರೀದಿಸಿ
- ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳುಸದೇ ನೀರು & ಗಾಳಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಡಿ.
- ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿರಿ
- ಒಂದು ಮರದ ಬದಲಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಸಿ ನೆಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಿ
- ಸ್ವಂತ ವಾಹನಕ್ಕಿಂತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಸಿ
- ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಧನವನ್ನು ಉಳಿಸಿ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಈಗ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು "ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧ" ತತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ
- ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ:– ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಸಂಪನ್ಮೂಗಳ ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಬಳಕೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ

ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು:–

- ಮಾನವ ಜನಾಂಗ ಭೂಮಿಯ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಡ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ?
- ಇದನ್ನು ಅಳೆಯಲು ವರ್ಲ್ಡ್ ವೈಲ್ಡ್ ಲೈಫ್ ಫಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ಜೀವಿ ಪಡಿಸರದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು' ಎಂಬ ಸಾಧನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ.
- ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆ
- ತಾಜ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.
- ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭೂಮಿಯ ಎಷ್ಟು ಭೌತಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಳಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಸಾಧನೆವೇ 'ಪರಿಸರದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು'

ಭೌತಿಕ ಪ್ರದೇಶ:–

- ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಆಹಾರ, ನೀರು, ಇಂಧನ, ಬಟ್ಟೆ & ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ
- ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶ

ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಎಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:–

- ದೇಶ ಬಳಸುವ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು, ಕೃಷಿ, ಜಾನುವಾರು ಮೇಯಿಸಲು, ಅರಣ್ಯ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಲಭ್ಯ ಭೂಮಿ
- ಇಂಧನ ಬಳಸಿದಾಗ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಭೂಮಿ
- ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಭೂಮಿ
- 2014ರ ಲಿವಿಂಗ್ ಪ್ಲಾನೆಟೆ ರಿಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ
- 2010ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಪರಿಸರ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು–18.1 ಶತಕೋಟಿ ಹೆಕ್ಟರ್
- ತಲಾ ಒಬ್ಬರಿಗೆ 2.6 ಹೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು
- ಪೃಥ್ವಿಯ ಜೈವಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 12 ಶತಕೋಟಿ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು
- ತಲಾ ಒಬ್ಬರಿಗೆ 1.7 ಹೆಕ್ಟೇರಗಳು ಮಾತ್ರ

ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ನೀವು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು?

ಆಹಾರ:–

- ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳಿಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಆಹಾರ ಖರೀದಿಸಿ
- ಒಂದು ಕೈತೋಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ.
- ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಚೀಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹೋಗಿರಿ.
- ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಆಹಾರ ಬಳಸಿರಿ
- ಹಣ್ಣನೇ ಖರೀದಿಸಿರಿ
- ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಡೇರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರಿ.
- ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ

ಇಂಧನ/ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ:–

- ಬಳಕೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯದ್ದೀಪ ಆರಿಸಿರಿ.
- ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏರ್‌ಕಂಡಿಷನರ್ & ಹೀಟರ್ ಆರಿಸಿರಿ
- ಮನೆಯಿಂದ ಆಚೆ ಬಂದು ಇಂಧನ ಉಳಿಸಿ
- ಮನೆ ತಂಪಾಗಿಸುವಾಗ ಬಾಗಿಲು – ಕಿಟಕಿ ಮುಚ್ಚಿರಿ

ಸಾರಿಗೆ:–

- ಶಾಲೆಗೆ ನಡೆದು ಬನ್ನಿ ಅಥವಾ ಸೈಕಲ್ ತನ್ನಿ
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಸಿರಿ.
- ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾದ ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ ಪೂಲ್ ಬಳಸಿರಿ.

ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು:–

- ಕಡಿಮೆ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಇರುವ ವಸ್ತು ಖರೀದಿಸಿ
- ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಾಗ ಚೀಲ ಕೇಳದಿರುವುದು.
- ಪುನರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತು ಖರೀದಿಸಿರಿ
- ಮುಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವುದು
- ಪುನಃ ಪುನಃ ಬಳಸಬಹುದಾದ ವಸ್ತು ಖರೀದಿಸಿರಿ.

ನೀರು:–

- ✓ ಹಲ್ಲುಜ್ಜುವಾಗ ನಳವನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡುವುದು
- ✓ ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಕಾರಕ ವಸ್ತು ಸುರಿಯದಿರಿ
- ✓ ಪಾತ್ರ & ಬಟ್ಟೆ ತೋಳೆಯುವ ಯಂತ್ರ ತುಂಬಿಸಿ ಬಳಸಿ

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ✓ ಶೌಚಾಲಯ ಟ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಇಡಿ
- ✓ ಭಾರತೀಯ ವಿಧದ ಶೌಚಾಲಯ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಿ

ಸಮುದಾಯ:–

- ❖ ಸಮುದಾಯದ ಜನರಿಗೆ ಪರಿಸರ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ
- ❖ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಲಮೂಲಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ
- ❖ ಪುನರ್ಬಳಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ
- ❖ ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಇಂಧನದ ಆಡಿಟ್ ಮಾಡಿ
- ❖ ಶಾಲೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸಿರಿ.

• ಗಾಂಧೀಜಿ:– "ಇತರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಯಸುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ನೀನೇ ಆಗಿ ತೋರಿಸು"

ಅಧ್ಯಾಯ–2
ಭಾರತದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:–

- ➢ ಮಕ್ಕಳು – 0–14 ವರ್ಷ
- ➢ ವಯಸ್ಕರು – 15–60
- ➢ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರು – 60ಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರು
- ➢ ವಯಸ್ಕರನ್ನು ದುಡಿಯುವ ಜನರು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ
- ➢ ವಯಸ್ಕರು ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು
- ➢ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ:– ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ಪಾದನಾ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ದುಡಿಯುವ ಜನರು
- ➢ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯುವಕರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ದುಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ❖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ನಾಂದಿ
- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.
- ❖ ದೇಶದ ಮಾನವ ಸಂಪತ್ತು
- ❖ ಉತ್ತಮ ಸರಕು–ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ
- ❖ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಜ್ಞಾನ & ಶ್ರಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ❖ ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ವಿದ್ಯುತ್, ಟಿ.ವಿ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮೊಬೈಲ್ ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳದ ಕೊಡುಗೆ

ಭಾರತದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಅಗಾಧ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆ
2) ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯ 2ನೇ ಹಂತ
3) ತೀವ್ರವಾಗಿ ಏರುತ್ತಿರುವ ಸಾಂದ್ರತೆ
4) ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತ
5) ಕೆಳವಯಸ್ಸಿನವರು ಅಧಿಕವಿರುವ ವಯೋಮಾನ ರಚನೆ
6) ಅಧಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟ:–

- ➢ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತಾ ದರ
- ➢ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಶಿಕ್ಷಣ & ತರಬೇತಿ
- ➢ ಕಡಿಮೆ ಜೀವಿತಾವಧಿ
- ➢ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಕಡಿಮೆ ದರ
- ➢ ಅತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ:–

- ❖ ದೇಶವು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಆ ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುವುದೇ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹಿಂದುಳಿದ ಹಂತ:–

- ➢ ಬಡತನ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹೆಚ್ಚು
- ➢ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ
- ➢ ಜನರು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಉಳ್ಳವರು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣರು
- ➢ ಜನನ ದರ & ಮರಣ ದರ ಹೆಚ್ಚು
- ➢ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಕಡಿಮೆ

ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಂತ:–

- ❖ ಹಿಂದುಳಿದ ದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ❖ ಶಿಕ್ಷಣ & ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ❖ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಮರಣ ದರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ❖ ಜನನ ದರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ❖ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಹೆಚ್ಚು

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

ಮುಂದುವರೆದ ಹಂತ:–

- ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ವಿದ್ಯಾವಂತರು & ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉಳ್ಳವರು
- ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ & ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಜನನ ದರ & ಮರಣ ದರ ಕಡಿಮೆ
- ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ

ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯ & ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ:–

- ಆರೋಗ್ಯವು ಮಾನವನ ಮುಖ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ
- ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ ಜನ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟ & ಕೆಲಸದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.
- ಆರೋಗ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಮಕ್ಕಳು ದೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವರು
- ತಾಯಿ ಗರ್ಭಧರಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯ & ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು
- ಹೆರಿಕೆಯ ನಂತರ ತಾಯಿ & ಶಿಶುವಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಆರೈಕೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು
- ಮಹಿಳೆಯರು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಲಸಕೀಕರಣ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ನೀಡಿಕೆ, ನುರಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ
- ಇದರಿಂದ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕ
- ಇದರಿಂದ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳು

  1997–98 – 398

  2012 – 167

  ಶಿಶು ಮರಣದರ

  1990 – 80%

  2012 – 47%

ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ:–

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ಕಡಿಮೆ ತೂಕ ಹೊಂದಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ಗರ್ಭಣಿಯರ ರಕ್ತಹೀನತೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ನೀತಿ:–

- ಆರೋಗ್ಯ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ & ಪೌಷ್ಟಕತೆ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆ
- ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತ ಬಡವರ & ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ
- ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಜೀವತಾವಧಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ
- ಶಿಶು ಮರಣದರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.
- ಶಿಶು–ತಾಯಂದಿರ ಮರಣದರ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು:–
- ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವರು
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 24*7 ಉಚಿತ ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಆರೋಗ್ಯ ಉಪಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ.
- ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರ ನೇಮಕ
- ಆರೋಗ್ಯ & ಪೋಷಣೆಗೆ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣಾಂಶ ಮಾತ್ರೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಲಸಕೀಕರಣ
- ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–1

ವ್ಯವಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ:–

ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅರ್ಥ & ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು:–

- ಜೆ.ಎಲ್.ಹೇನ್ಸರ ಪ್ರಕಾರ:– **"ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂಬುದು ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿದೆ"**
- ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂದರೆ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಗುರಿಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಜನರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ & ಸಂಯೋಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.
- ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಂದರೆ, ಯೋಜನೆ, ಸಂಘಟನೆ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಪೂರೈಕೆ, ನಿರ್ದೇಶನ, ಸಂಯೋಜನೆ & ನಿಯಂತ್ರಣದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ.

ನಿರ್ವಹಣೆಯ ತತ್ವಗಳು (ಹೆನ್ರಿ ಫಯೋಲ್):–

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

1) ಕಾರ್ಯ ವಿಭಜನೆ
2) ಅಧಿಕಾರ & ಜವಾಬ್ದಾರಿ
3) ಶಿಸ್ತು
4) ಏಕರೂಪದ ಆಜ್ಞೆ
5) ಏಕರೂಪದ ಆದೇಶ
6) ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ
7) ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ವೇತನ
8) ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ನಿರ್ವಹಣೆ
9) ಹಂತಸರಪಳಿ
10) ಸಮಾನತೆ
11) ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯ ಸ್ಥಿರತೆ
12) ನೇತೃತ್ವ
13) ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಲ

ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ

- ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ:–
- ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆ ಗುರಿ & ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಆಯ್ಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.
- ಉದಾ:– ಸಾರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸೂಕ್ತ, ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಕೂಡಿರುವದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು.
- ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ.
- ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳು
- ಗುಂಪು ನಿರ್ಧಾರಗಳು
- **ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳು:–** ಏಕ ಒಡೆತನ ರೂಪದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ
- **ಗುಂಪು ನಿರ್ಧಾರಗಳು:–** ಒಂದು ತಂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ನಿರ್ಧಾರ ಎನ್ನುವರು.

ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿ (ಕಾರ್ಯಗಳು):–

ಯೋಜನೆ:–

- ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.
- ಇದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗುರಿ ಸಾಧನೆ, ಉದ್ದೇಶಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ನೀತಿ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಕಾರ್ಯಾನುಗತಿಗಳ & ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಂಘಟನೆ:–

- ಸಂಘಟನೆ ಎಂದರೆ, ಮಾನವ ಶಕ್ತಿ & ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸುವುದು
- ಯಂತ್ರಗಳು & ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಣವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸುವುದು.
- ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಂಘಟನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೆಯ.

ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪೂರೈಕೆ:–ಇದು ನೌಕರ ವರ್ಗದ ನೇಮಕಾತಿ ಆಯ್ಕೆ, ಸ್ಥಾನೀಕರಣ, ತರಬೇತಿ & ಅದರ ಪ್ರಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ದೇಶನ:–ಇದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ, ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ & ಮುಂದಾಳತ್ವ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯ.

- **ಸಂಯೋಜನೆ**
- **ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು:–**
  - ✓ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು & ದಕ್ಷತೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
  - ✓ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ & ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮುಂದುವರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ:–

- ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗುರಿ & ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧಾರ ಅಗತ್ಯ
- ಎರಡು ವಿಧದ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿವೆ:–

  ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳು:– ಏಕ ಒಡೆತನ ರೂಪದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ

  ಗುಂಪು ನಿರ್ಧಾರಗಳು:– ಒಂದು ತಂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ನಿರ್ಧಾರ ಎನ್ನುವರು.

ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು:–

- ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಪಡಿಸುವುದು
- ಗುರಿಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ
- ಪರ್ಯಾಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು
- ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಕ್ವಗೊಳಿಸುವುದು
- ವಿವೇಚನಾಯುಕ್ತ ತರ್ಕಬದ್ಧ ಯೋಜನೆಗಳು

RAMALINGAPPA LASTpaper

- ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಅರಿಯುವುದು
- ಮಾಲ್ಯೀಕರಿಸುವುದು

ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–

- ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕಲು
- ಉತ್ತಮ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಸುಗಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
- ಸಂದರ್ಭ, ಅನುಭವ, ವಿವೇಚನೆ, ದೃಢತೆ, ಧೈರ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪಾಲಿಸುವ ಅಂಶಗಳು:–

- ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು
- ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಲು ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದು
- ಧೈರ್ಯ & ತಾಳ್ಮೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು
- ಮುಂದಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡುವುದು
- ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು

ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ
ಅಧ್ಯಾಯ–1
ಅಹೋಮ್ ರಾಜಮನೆತನ, ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ & ಮರಾಠರು

ಅಹೋಮ್ ರಾಜಮನೆತನ:–

- ಮೊಘಲರು ಎಂದರೆ ಸೋಲಿಲ್ಲದ ಸರದಾರರು, ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿದೆ.
- ಮತಾಂಧ & ಕ್ರೂರಿ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತದ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೊಘಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು.
- ಮೊಘಲರನ್ನು ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದರು.
- ಅಂಥದೊಂದು ರಾಜಮನೆತನ:– ಅಹೋಮ್
- ಅಹೋಮ್ ರಾಜಮನೆತನ:–
- 13ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಮಯನ್ಮಾರ್ & ಥಾಯ್ಲಾಂಡ್ ದೇಶಗಳಿಂದ ಭಾರತದ ಅಸ್ಸಾಮ್ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು.
- ಅಹೋಮ್ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಸ್ಸಾಮ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು.
- ಅಹೋಮ್ ವಂಶೀಯರು ಬಹುಬೇಗ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಇವರು 1228 ರಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.
- ಸ್ಥಾಪಕ:– ಸುಕಪಾ
- ಮೊದಲ ರಾಜಧಾನಿ:– ಚೆರಾಯ್‌ಡಾಯ್
- 1300 ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಖಿಲ್ಜಿಗಳು ಇವರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು.
- ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯದ ಸೈನಿಕರು ಖಿಲ್ಜಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.
- 1350 ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಯಾಸ್‌ಶಾಹಿ & ತುಘಲಕ್ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಅಹೋಮರು ಸೋಲಿಸಿದರು.
- 15ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋದಿ ಸೇನೆಯು ಕೂಡ ಸೋತು ಹಿಂತಿರುಗಿತು.
- ಬಂಗಾಳದ ಸುಲ್ತಾನರು ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಸೋತರು.
- 1658ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊಘಲ್ ದೊರೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಂಬಿಕಸ್ಥ ಸೇನಾನಿಗಳಾದ 'ಮೀರ್ ಜುಮ್ಲ & ದಿಲೇರ್‌ಖಾನ್'ರನ್ನು ಭಾರತದ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ಇವರಿಗೆ ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಿದನು.
- ಜಯಧ್ವಜ ಸಿಂಘ:–
- ಮೋಘಲರ ಸೇನೆ ಬೃಹತ್ ಆಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.
- ಆನೆ, ಕಾಲಾಳು, ಅಶ್ವದಳಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು.
- 70000 ಸೈನಿಕರಿದ್ದ ಸೇನೆಯು ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
- ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನದಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಗಿ ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿತು.
- ಮೀರ್‌ಜುಮ್ಲನ ಸೇನೆ ಗುವಾಹಟಿ, ಸಿಮಾಲ್‌ಗುರಿ & ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದ 'ಗರ್ಗಾಂ' ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಾವುನೋವುಗಳಾದವು, ಅಹೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.
- ಜಯಧ್ವಜನು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಮಾನಕರ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ
- ಒಪ್ಪಂದದ ಷರತ್ತುಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮೊಘಲರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಯಿತು.
- ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು.
- ಬೆಲಬಾಳುವ ನೂರಾರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು.
- ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಅಪಮಾನದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಜಯಧ್ವಜನು ತನ್ನ ಆರು ವರ್ಷದ ಮಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.
- ಇದರಿಂದ ಜಯಧ್ವಜನ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ ಹೋಯಿತು.
- ಜಯಧ್ವಜನು ಬೇಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಇಡಿದು ಅಪಮಾನದ ಕೊರಗಿನಿಂದಲೆ ಮರಣಹೊಂದಿದ.
- ಚಕ್ರಧ್ವಜ ಸಿಂಘ:–
- ಜಯಧ್ವಜನ ನಂತರ ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾದನು.
- ಎಲ್ಲೆಡೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮುತ್ತಿಗೆ, ಬರಿದಾದ ಖಜಾನೆ ಬರಿದಾಗಿತ್ತು
- ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕಳಾಹೀನವಾಗಿತ್ತು.
- ಸೈನಿಕರ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಕುಂದಿತ್ತು.
- ಚಕ್ರಧ್ವಜನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ.
- ಇವನು ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಸೇನಾನಾಯಕನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ ಅವನೇ 'ಲಚಿತ್'
- ಲಚಿತ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 1620ರಲ್ಲಿ
- ತಂದೆ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿ
- ಲಚಿತ್‌ನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆ ದೊರಕಿತು.
- ಇವನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ & ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು.
- ಇವನು ಮೊದಲು ರಾಜನ ಸಚಿವನಾಗಿ, ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವನಾಗಿ, ಅಶ್ವದಳದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದನು.
- ಪ್ರಜೆಗಳು & ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಲಚಿತ್ ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಸೇನಾಪತಿಯಾದನು.
- ಈ ಹುದ್ದೆಗೆ ಬೊರ್ಫುಕನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು.
- ಅಂದಿನಿಂದ ಲಚಿತ್‌ನು 'ಲಚಿತ್ ಬೊರ್ಫುಕನ್' ಆದನು.
- ಇವನ ಮೊದಲ ಲಕ್ಷ್ಯ ಅಹೋಮ್ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕಠಿಣ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ.
- ಅಶ್ವದಳವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿ, ಆನೆದಳವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.
- ನೌಕಾದಳವನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.
- ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ರಾಜ್ಯದ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಯುವಕರನ್ನು ಸೇನೆಗ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.
- ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.
- ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳ ಅಪಾರ ಶೇಖರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು.
- ಲಚಿತ್‌ನು ಯಾವ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮೊಘಲರಿಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿದನು.
- ಮೊಘಲರ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹಿತರೆಂಬಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಗುವಾಹಟಿಯ ವಶ:–
- ಹಿಂದೆ ಗುವಾಹಟಿಯನ್ನು ಅಹೋಮ್‌ರಿಂದ ಮೊಘಲರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.
- ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ 'ರಿಷೀದ್ ಖಾನ್' ಆರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದನು.
- 1667ರಲ್ಲಿ ಇವನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ 'ಫಿರೋಜ್ ಖಾನ್' ಎಂಬುವನು ಬಂದು ಕೂತನು.
- ಇವನು ವಿಲಾಸಿ, ಲಂಪಟ, ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ತನ್ನ ವಿಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಸಾಮೀ ಯುವತಿರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಚಕ್ರಧ್ವಜನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.
- ಈ ಘಟನೆ ಅಹೋಮಿ ಜನರ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು.
- ಮೊಘಲರನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಮೊದಲು ಇಟಕುಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಹೋಮ್ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಯನ್ನೆರಿ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸುರಿದರು.
- ಲಚಿತ್ ಮರುದಿನ ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಮೊಘರಲ್ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಓಡಿಸಿದನು.
- ಗುವಾಹಟಿಯು ಅಹೋಮರ ವಶವಾಯಿತು.
- ಅಲಬೊಯ್ ಕಾಳಗ:–
- ಕೆರಳಿದ ಔರಂಗಜೇಬನು 70000 ಸೈನಿಕರನ್ನು ಅಹೋಮ್ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ಈ ಎರಡು ಸೇನೆಗಳು 'ಅಲಬೊಯ್' ಎಂಬ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಕಾದಡಿದವು.
- ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೊಘಲರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಹೋಮ್‌ರು ಸೋಲಿಸಿದರು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಹೋಮ್ ಸೈನಿಕರು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿದ್ದರು, ಅಲ್ಲದೆ ಲಚಿತ್‌ನು ಅನೇಕ ಕತ್ತಿಯೇಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುಳಿದಿದ್ದನು.
- ಅಹೋಮರು ಇದನ್ನು ಗೆದ್ದ ಮರುವರ್ಷವೇ ಚಕ್ರಧ್ವಜನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು.
- ಸರಾಯ್‌ಘಾಟ್ ಸಂಗ್ರಾಮ:–
- 1670 ರಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಧ್ವಜನು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ 'ಉದಯಾದಿತ್ಯ ಸಿಂಘನು' ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- 1671ರಲ್ಲಿ ಅಹೋಮ್‌ರ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೇನಾಬಲ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಳನುಗ್ಗಬಹುದು ಎಂಬ ಬೇಹುಗಾರ ಸುದ್ದಿ ಮೊಘಲರಿಗೆ ತಲುಪಿತು.

RAVALINGAPPA ASHTEGER

- ಈ ಸಲ ಸೋಲಬಾರದೆಂದು ಮೊಘಲರು ನೌಕಾದಳಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಾ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಬೃಹತ್ತಾದ 40 ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.
- 1671 ರಲ್ಲಿ ಸರಾಯ್‌ಘಾಟ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ & ಅಹೋಮ್ ಸೈನ್ಯಗಳು 'ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದಿಯಲ್ಲಿ' ಎದುರಾದವು.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಅಹೋಮರ್ ಯುದ್ಧ ನೌಕೆಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಸಣ್ಣವು ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಅಹೋಮರ ಸೇನೆ ಹೆದರಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ ಕಂಡಿತು.
- ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ್ದ ಲಚಿತ್‌ನು ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಚಂಗನೆ ನೆಗೆದು ಎದ್ದು ಬಂದನು.
- ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯ ವಿರುದ್ದವಾಗಿ 'ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋರಾಟಬೇಕಗಿ ಬಂದರೂ ನಾನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವವನಲ್ಲ' ಎಂದು ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು.
- ಆಗ ಅಹೋಮ್ ಸೈನ್ಯೆ ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ರಣಘೋಷ ಮೊಳಗಿಸಿತು.
- ಅಹೋಮರ ನೌಕೆಗಳು ನದಿಯಲ್ಲೆ ಮೊಘಲ್ ನೌಕಾಬಲಕ್ಕೆ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿದವು.
- ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಜಲಕೋಟೆಗಳಿಂದ(ನೀರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಗೋಡೆಗಳು) ಫಿರಂಗಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮದ್ದುಗುಂಡು ಸಿಡಿಸಿದವು.
- ನದಿಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ನಡೆದ ಭಾರತದ ವಿಶೇಷ ಯುದ್ದವೆಂದು ಸರಾಯ್‌ಘಾಟ್ ಸಂಗ್ರಾಮ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಯಿತು.
- ಮೊಘಲರ ನೌಕಾಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದ 'ಮುನ್ನಾವರ್ ಖಾನ್'ನು ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾದನು.
- ಮೊಘಲರ ಸೇನೆಯ ಮೂರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು & 4000 ಸೈನಿಕರು ಸತ್ತು ನದಿಗುರುಳಿದರು.
- ಅಹೋಮ್ ಸೇನ್ಯೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆದ್ದಿತು.
- ಕೊನೆಯ ಅಹೋಮ್ & ಮೊಘಲ್ ಯುದ್ಧ:–
- ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ವರ್ಷದಲೇ ಲಚಿತ್ ತೀವ್ರ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡನು.
- ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಹೋಮರ ಕೊಟ್ಟ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಮೊಘಲರು 11 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇತ್ತ ತಲೆಹಾಕಲಿಲ್ಲ.
- 1682 ರಲ್ಲಿ ಅಹೋಮರ ರಾಜ ಗದಾಧರ ಸಿಂಘ್.
- ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ಸೇನೆ ಮನ್ಸೂರ್ ಖಾನ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿತು.
- ಮೊಘಲರನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿದ ಗದಾಧರ ಸಿಂಘ್, ಮೊಘಲರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಹೋಮ್ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕಾವರೂಪವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು.
- ಮೊಘಲರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರದ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಓಡಿದಿ ಮಾನಸ ನದಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು.
- ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು 'ಇಟಕುಲಿ ಕಾಳಗ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಕೊನೆಯ ಯುದ್ಧ.
- ಅಹೋಮರು ಒಟ್ಟು 6 ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದರು.
- ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಆಡಳಿತಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಶಕ್ತಶಾಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.
- ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ವಿಜನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ದಖ್ಖಿನಿನಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಜಪೂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಕೋಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಂತೆ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಹೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು.
- ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಯಾವೊಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ತಲೆಬಾಗಲಿಲ್ಲ
- ಮೊಘಲರನ್ನು ಅಹೋಮ್ ಸೇನೆಯು 17 ಚಿಕ್ಕ–ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿದರು.
- 1228 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ 598 ವರ್ಷಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿ 1826 ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲರ ಆಡಳಿತ (1526–1707)

- ಸ್ಥಾಪನೆ:– **1526** ರಲ್ಲಿ
- ಸ್ಥಾಪಕ:– **ಬಾಬರ್**
- ರಾಜಧಾನಿ :– **ದೆಹಲಿ**

ಪ್ರಮುಖ ಅರಸರು:–

- ಬಾಬರ್
- ಹುಮಾಯೂನ್
- ಅಕ್ಬರ್
- ಜಹಾಂಗೀರ್
- ಷಾಜಹಾನ್
- ಔರಂಗಜೇಬ್

ಬಾಬರ್:–

- ಬಾಬರ್ **ತುರ್ಕಿಸ್ತಾನ**ದವನು
- ತಂದೆ – **ಉಮರ್‌ಶೇಖ್ ಮಿರ್ಜಾ**
- ತಂದೆ ಮರಣದ ನಂತರ 11 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ **ಫರ್ಗಾನದ** ಅರಸನಾದ
- ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲೆಮಾರಿಯಾದನು
- ಬಾಬರ್ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ **ಐದು ಬಾರಿ** ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು
- **1526**ರಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಬಾಬರ್‌ನ ಸೈನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು:–

- ✓ ಒಂದನೇ ಪಾಣಿಪತ್ ಕದನ – 1526 (ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿ)

RAMALINGAPPA L Asstteacher

- ✓ ಕಣ್ವ ಕದನ – 1527 (ಮೇವಾಡದ ರಾಣಾ ಸಂಗ್ರಾಮ್ ಸಿಂಗ್)
- ✓ ಚಾಂದೇರಿ ಕದನ – 1528 (ಮೇದಿನಿರಾಯ)
- ✓ ಗೋಗ್ರ ಕದನ – 1529 (ಮಹಮ್ಮದ್ ಲೋದಿ)
- ✓ ಮರಣ – 1530
- ✓ ಕೃತಿ – ಬಾಬರ್ ನಾಮ (ಆತ್ಮಕಥನ)

ಹುಮಾಯೂನ್:–

- ➢ ಮೊಘಲರ ಎರಡನೇಯ ಸುಲ್ತಾನ
- ➢ ಬಾಬರ್‌ನ ಹಿರಿಯ ಪತ್ರ
- ➢ 1530 ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು
- ➢ ಕಠಿಣ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು
- ➢ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆ & ಅಸಂಘಟಿತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
- ➢ **ಗುಜರಾತಿನ ಬಹದ್ದೂರ್‌ಷಾ**ನ ವೈರತ್ವ
- ➢ ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಅಸಹಕಾರ
- ➢ **ಕಾಲಿಂಜರ್ – ಚುನಾರ್ ಕೋಟೆ** ಮೇಲಿನ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲು
- ➢ **ದೌರ, ಜಾನ್‌ಪುರ & ಮಾಂಡರಸ್** ವಶ
- ➢ **ಶೇರ್‌ಷಾ**ನಿಂದ ಸೋತನು
- ➢ **ಹುಮಾಯೂನ್ ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ**ದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದನು
- ➢ ಶೇರ್‌ಷಾನ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು

ಶೇರ್‌ಷಾ (1540–45):–

- ○ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ **ಸೂರ್ ಮನೆತನ**ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನು
- ○ ಇವನ ಮೂಲ ಹೆಸರು:– **ಪರೀದ್**
- ○ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದನು.
- ○ ದಕ್ಷಿಣ ಬಿಹಾರದ ದೊರೆ **ಬಹಾರ್‌ಖಾನ್ ಲೋಹಣಿ** ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು **'ಶೇರ್‌ಖಾನ್'** ಬಿರುದು ಪಡೆದ
- ○ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮಹತ್ವ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದನು.
- ○ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಪಂಜಾಬ್, ಸಿಂಧ್, ಕಾಲಿಂಜರ್, ಮುಲ್ತಾನ್, ಗ್ವಾಲಿಯಾರ್, ಮಾಳ್ವ, ರೈಸಿನ್‌ದುರ್ಗ, ಮಾರ್ವಾಡಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಆಡಳಿತ:–

- ➢ ಈತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅಸ್ಸಾಂ, ಗುಜರಾತ್, ಕಾಶ್ಮೀರಗಳನ್ನು ಹೊರೆತುಪಡಿಸಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ➢ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ 25,000 ಕಾಲಾಳು, 1,50,000 ಕುದುರೆಗಳು, 500 ಆನೆಗಳು ಇದ್ದವು
- ➢ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ವದಳ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು.
- ➢ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಪೌಜುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಫೌಜುದಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು.
- ➢ ಸೈನ್ಯದ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಬೆಳೆಗೆ ನಷ್ಟವಾದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಭರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ➢ ದೆಹಲಿ, ರೋಹತಾಸ್, ಕನೋಜ್, ಪಾಟ್ನಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- ➢ ರಾಜ ಆಡಳಿತದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
- ➢ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.
- ➢ **ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ – ಸರ್ಕಾರ್ – ಪರಗಣ**
- ➢ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ – **ಕಾಲ್ದಳ, ಅಶ್ವದಳ, ಪಿರಂಗಿ, ಗಜದಳ** ಇತ್ತು
- ➢ **ಹಾಜರಾತಿ ಪುಸ್ತಕ** & **ಕುದುರೆಗೆ ಮುದ್ರೆ** ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿ

ಕಂದಾಯ:–

- ❖ **ವ್ಯವಸಾಯ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳತೆ** ಮಾಡಿ ಕಂದಾಯ ನಿಗಧಿ
- ❖ **ಫಲವತ್ತತೆಯ ಆಧಾರ**ದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು **ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಕನಿಷ್ಠ**
- ❖ **1/3** ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಕಂದಾಯ ನಿಗಧಿ

ನ್ಯಾಯಾ:–

- ಸುಲ್ತಾನ **ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ**
- **ಇವನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ನ್ಯಾಯಾದಾನದಿಂದ 'ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠ ಸುಲ್ತಾನ' ಎಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ.**
- ಪ್ರತಿ **ಬುಧವಾರ** ಸಂಜೆ ನ್ಯಾಯಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ
- **'ದಾಮ್'** ಎಂಬ ಬೆಳ್ಳಿ ರೂಪಾಯಿ ನಾಣ್ಯ **(180 ಗುಲಗಂಜಿ ತೂಕ)**
- 1700 **ಸರಾಯಿ** (ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಗೃಹ) ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದನು.

ಅಕ್ಬರ್

- ➢ ಮೊಘಲರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ
- ➢ ಸಿಂಧ್‌ನ **ಅಮರಕೋಟೆ**ಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.
- ➢ ತಂದೆ – **ಹುಮಾಯೂನ್**
- ➢ ತಾಯಿ – **ಹಮಿದಾಬಾನು ಬೇಗಂ**
- ➢ 14 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ **ಬೈರಾಂಖಾನ್** ನೇಮಕ

ಯುದ್ಧಗಳು:–

- ✓ 2ನೇ ಪಾಣಿಪತ್ ಕದನ – 1556:–

RAMALINGAPPA L ASST.teacher

- ❖ ಬಂಗಾಳದ ದೊರೆ ಮಹಮ್ಮದಷಾ ಅಬ್ದಾಲಿಯ ದಂಡನಾಯಕ ಹೇಮು & ಮೊಘಲರ ನಡುವೆ ನಡೆಯಿತು
- ❖ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರ್ ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾದನು.
- ❖ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರನ ನೆರವಿಗೆ ಈತನ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿ & ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬೈರಾಮಖಾನ್ ಬಂದನು.

✓ ಹಳದಿ ಘಾಟ್ ಕದನ:–

- ➢ ಇದು ಮಧ್ಯಕಾಲಿನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು.
- ➢ ಚಿತ್ತೋಡದ ರಾಜ ರಾಣಾ ಉದಯಸಿಂಗ್ ಮರಣದ ನಂತರ ಮಗ ರಾಣಾಪ್ರತಾಪ ಸಿಂಗ್ ರಾಜನಾದನು.
- ➢ ಇವನಿಗೂ ಅಕ್ಬರನ ದಂಡನಾಯಕ ಮಾನಸಿಂಗ್ & ಅಸಫ್‌ಖಾನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
- ➢ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊಘಲರ ಸೇನೆಯು ವಿಜಯ ಪಡೆಯಿತು.

✓ ಚುನಾರ್, ಜೈಪುರ್, ಗೋಂಡವಾನ, ಚಿತ್ತೋಡ್ ಆಕ್ರಮಣ

✓ ರಣಥಂಬೋರ್, ಕಾಲಿಂಜರ್, ಗುಜರಾತ್ ವಶ

✓ ಬಿಹಾರ್, ಬಂಗಾಳ, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಒರಿಸ್ಸಾ ವಶ

✓ ಕಾಂದಹಾರ್ & ಅಹಮ್ಮದ್‌ನಗರ ವಶ

ಧಾರ್ಮಿಕ ನೀತಿ:–

- ❖ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದನು.
- ❖ ರಜಪೂತ ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲೆ ದೇವತಾರಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ
- ❖ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಬಾರದು.
- ❖ ಇಸ್ಲಾಂಗೆ ಮತಾಂತರಿಸಬಾರದು.
- ❖ **ಹಿಂದೂಗಳ ಮೇಲಿನ ಜಿಜಿಯಾ** ತಲೆಗಂದಾಯ ರದ್ದು.
- ❖ **ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ & ದುರಸ್ಥಿಗಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡಿದನು.**
- ❖ ಹಿಂದೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದನು.
- ❖ ಅರ್ಹ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೂ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಿದನು.
- ❖ ರಾಜಾ ತೋಡರಮಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರ್ಥಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ.
- ❖ ಭಗವಾನದಾಸ, ಮಾನಸಿಂಗ್, ತೋಡರಮಲ್ಲ, ರಾಯಸಿಂಗ್ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿದ್ದರು.
- ❖ 12 ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅರ್ಥಸಚಿವರಲ್ಲಿ 8 ಜನ ಹಿಂದೂಗಳಿದ್ದರು
- ❖ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಖಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ಆಚರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ.

ದೀನ್–ಇ–ಇಲಾಹಿ:–

- ❖ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರನು ಉದಾರ ನೀತಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದನು.
- ❖ ಸಕಲ ಮತಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ❖ 1582ರಲ್ಲಿ ದಿನ್–ಇ–ಇಲಾಯಿ ಎಂಬ ಹೊಸಧರ್ಮ ಪಂಥ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.
- ❖ ಇದು ಸರ್ವರೊಡನೆ ಶಾಂತಿ (ಸಲ್–ಇ–ಕುಲ್) ತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿತು.
- ❖ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳು ಸೇರಿದ್ದವು
- ❖ ಇಬಾದತ್‌ಖಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ
- ❖ ಎಲ್ಲಾ ಜನರನ್ನು ಒಂದು ಗೂಡಿಸುವ ಗುರಿ.
- ❖ **ಅಬುಲ್ ಫಜಲ್** ಇದರ ರುವಾರಿ. & ಪುರೋಹಿತ
- ❖ ಇದು ಸಂಸ್ಕಾರ, ನಡವಳಿಕೆ, ಏಕೀಶ್ವರವಾದದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ❖ ಇದು ವಿಚಾರಶೀಲತೆ, ಅನುಭಾವ, ನಿಸರ್ಗ ಶಕ್ತಿಗಳ ಆರಾಧನೆಗಳ ಸಮಿಶ್ರ.

ಆಡಳಿತ:–

- ➢ ರಾಜ್ಯವನ್ನು– ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರ, ಪರಗಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ
- ➢ ಮನ್ಸಬ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಕ್ಬರನ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ
- ➢ ಅರಸನು ಸೇನೆಯ ದಂಡನಾಯಕ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ
- ➢ ಅಕ್ಬರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಕೀಲ್, ದಿವಾನ್, ಮೀರ್‌ಭಕ್ಷಿ, ಮುಖ್ಯ ಸದರ್ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಿಗಳಿದ್ದರು
- ➢ ಮುಖ್ಯಸದರ್, ಮುಖ್ಯಖಾಜಿ, ಮುಹಸ್ತೀಬ್.
- ➢ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಭಾಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ➢ ಒಟ್ಟು 15 ಸುಭಾಗಳಿದ್ದವು.
- ➢ ಪ್ರತಿ ಸುಭಾದಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಹಸಾಲಾರ(ರಾಜ್ಯಪಾಲ), ದಿವಾನ್, ಭಕ್ಷಿ, ಸದರ್, ಖಾಜಿ, ಕೊತ್ವಾಲ್ & ವಕೀಯಾ ನವೀಸ್ ಇದ್ದರು
- ➢ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಫೌಜುದಾರ್, ಅಮರ್ ಗುಜಾರ್, ಬಕ್ಷಿ ಇದ್ದರು
- ➢ ಪರಗಣದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಶಿಕದಾರ್, ಅಮೀರ್, ಪೋತುದಾರ್, ಕಾನುಂಗೊ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ➢ **ಪ್ರಾಂತ್ಯ:–**
  1. ಸುಭಾ– ಸುಬೇದಾರ
  2. ಸರ್ಕಾರ್– ಫೌಜ್ದಾರ
  3. ಪರಗಣ–ಶಿಕದಾರ್

ಮನ್ಸಬ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ:–

- ಸೈನಿಕ ದರ್ಜೆ– ಮನ್ಸಬ್– ಮನ್ಸಬ್ದಾರರು.
- ಅಶ್ವದಳ, ಕಾಳ್ದಳ, ಪಿರಂಗಿದಳ, ಗಜದಳ,
- ಕುದುರೆಗೆ ಮುದ್ರೆಹಾಕಲು– **ದಾಗ್‌ಮಹಲೀ ಇಲಾಖೆ**

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

ಕಂದಾಯ:–

- ❖ **ಅಕ್ಬರ್ ಜುಬ್ತಿ ಪದ್ಧತಿ**ಯನ್ನುಜಾರಿ.
- ❖ ಇದನ್ನು ತೋದರಮಲ್ಲನ **ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಪದ್ಧತಿ** ಎನ್ನುವರು
- ❖ ಅಳತೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಂಡಿಯುಳ್ಳ ಬಿದಿರಿನ ಅಳತೆಗೋಲುಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ
- ❖ **ಭೂಮಿಯ ಉಳುಮೆಯನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ ಪತೌಜ, ಪರೌತಿ, ಚಾಚರ್, ಬಂಜರ್** ಎಂಬ ವಿಭಾಗ
- ❖ **ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ & ಕನಿಷ್ಠ ಎಂದು ವಿಂಗಡಣೆ.**
- ❖ ರೈತರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ಅಕ್ಬರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸ್(ಕೊತ್ವಾಲ್) ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಫೌಜುದಾರರು, ಪರಗಣದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಗಿ ಭದ್ರತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ಇವರ ಕರ್ತವ್ಯ.
- ❖ ಪರಗಣದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಗಳಿದ್ದವು.
- ❖ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಬರ್ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದನು.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ:–

- ✓ ಅಕ್ಬರ್ ಮಹಲ್
- ✓ ಜರಾಂಗಿರಿ ಮಹಲ್
- ✓ ಫತೇಪುರಿ ಸಿಕ್ರಿ
- ✓ ದಿವಾನ್–ಇ– ಖಾಸ್
- ✓ ಪಂಚಮಹಲ್
- ✓ ಜೋದಬಾಯಿ ಮಹಲ್
- ✓ ಬೀರಬಲ್ ಮಹಲ್
- ✓ ಇಬಾದತ್ ಖಾನ್

ಷಹಜಾನ್

- ○ ಇವನು ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ○ ಪುತ್ರ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಡೆಕ್ಕನ್ನಿನ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು.
- ○ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ
- ○ **ಖಾನ್‌ಜಹಾನ್ ಲೋದಿ** ದಂಗೆ ವಿಫಲ.
- ○ 1636ರಲ್ಲಿ ಪೊರ್ಚುಗೀಸರನ್ನು ಹೂಗ್ಲಿಯೂ ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ○ ಅಹಮದ್ ನಗರ ವಶ
- ○ ಸಿಖ್ಖರು– ಬುಂದೇಲರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹದೆಗಟ್ಟಿತು
- ○ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಾಳಿಯಲ್ಲಿ, ಉಜ್ಬೇಗರಿಂದ ಸೋತನು.
- ○ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಪನ– ಫಲವತ್ತತೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅನುಸರಿಸಿದನು.
- ○ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತ & ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ, ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು.
- ○ ದೆಹಲಿ ಕೆಂಪುಕೋಟೆ, ಆಗ್ರಾ ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ ಮಯೂರಸಿಂಹಾಸನ ನಿರ್ಮಾಣ
- ○ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಡದಿ ಮಮತಾಜಳಿಗಾಗಿ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ತಾಜಮಹಲ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
- ○ ಇವನ ಅವಧಿ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಕಂಡಿತ್ತು.

ಔರಂಗಜೇಬ

- ✓ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸೈನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ಸಮರ್ಥ ಸೈನಿಕನಾದನು.
- ✓ ತಂದೆ ಷಾ–ಜಹಾನನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಿಂಹಾಸನ ಏರಿದನು.
- ✓ **ಅಲಂಗೀರ್** ಎಂಬ ಬಿರುದು
- ✓ ಈಶಾನ್ಯ– ಅಹೋಮರು, ವಾಯುವ್ಯ– ಯೂಸಫ್ಜಾಯಿಗಳು ದಂಗೆ ಎದ್ದರು.
- ✓ ಮೊಗಲರು– ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಗಳು
- ✓ ಔರಂಗಜೇಬನ ದುರಾಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ರಜಪೂತರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಜಾಟರ, ಸತ್ನಾಮಿಗಳು, ಬುಂದೇಲರು ದಂಗೆ ಎದುರಿಸಿದನು.
- ✓ ಸಿಖ್‌ರ 9ನೇ ಗುರು ತೇಜ ಬಹದ್ದೂರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ನೀಡಿ ಕೊಂದನು.
- ✓ ಭಾರತದ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಯಾದ ರಜಪೂತರೊಂದಿಗಿನ ವೈರತ್ವದಿಂದ ಮೊಘಲ ಆಡಳಿತ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ✓ ಬೀಜಾಪುರ– ಗೋಲ್ಕಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಶ.
- ✓ ಕುರಾನಿನ ತತ್ವಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು
- ✓ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕುರಾನಿನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು "ಮುಹ್ತಾಸಿಬ್"ರನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು.
- ✓ ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಾಶ
- ✓ ಸತಿ ಆಚರಣೆ, ಸಂಗೀತ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಜೂಜಾಟ, ಮದ್ಯಪಾನ & ಗಾಂಜಾ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ.
- ✓ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಷಾಹಿ, ಗೋಲ್ಕಂಡದ ನಿಜಾಮಶಾಹಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಗೆದ್ದು ತನ್ನರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ✓ ಇವನನ್ನು **ಜಿಂಧಾಫಕೀರಾ/ಜೀವಂತ ಫಕೀರ** ಎನ್ನುವರು.

ಮೊಘಲರ ಕೊಡುಗೆಗಳು:–

ಆಡಳಿತ:–

- ಆಡಳಿತ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- **ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ನಿರಂಕುಶ** ಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ಸಾಮ್ರಾಟನಿಗೆ **'ಬಾದಶಹ'** ಎಂಬ ಬಿರುದು
- ಸುಲ್ತಾನನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ, ದಂಡನಾಯಕ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
- ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.
- ದೊರೆಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು– ಮನ್ಸಬ್‌ದಾರರ ನೇಮಕ, ಜಾಗೀರು ನೀಡುವುದು ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವುದು.
- ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ – **ಪರ್ಶಿಯನ್**
- ರಾಜ್ಯವನ್ನು– ಪ್ರಾಂತ್ಯ– ಸರ್ಕಾರ್– ಪರಗಣ
- ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಕೀಲ್,ದಿವಾನ್, ಮೀರ್‌ಭಕ್ಷಿ, ಮುಖ್ಯಸದರ್, ರಾಜ್ಯಪಾಲ, ಭಕ್ಷಿ, ವಕೀಯ ನವೀಸ್
- ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು:– ರಾಜ್ಯಪಾಲ, ದಿವಾನ್, ಭಕ್ಷಿ, ವಕೀಯಾ ನವೀಸ್, ಕೋತ್ವಾಲ್, ಪೌಜುದಾರ, ಅಮರ್ ಗುಜಾರ್ & ಬತಿಕ್ಚಿ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರು.

ಕಂದಾಯ:–

- ❖ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಕೃಷಿಕರಿದ್ದರು.
- ❖ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಆಧಾರಿಸಿ ಕಂದಾಯ ನಿಗಧಿ.
- ❖ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಕಂದಾಯ ನಿಗಧಿ
- ❖ ಭೂ ಉತ್ಪನ್ನದ 1/3 ಭಾಗ ನಗದು/ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಕೆ
- ❖ ಇಂದಿಗೂ ಇವರ ಕಂದಾಯ ಸೂಚಕ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ

ಸಮಾಜ:–

- ➢ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದೊರೆ, ಮಂತ್ರಿ, ಅಧಿಕಾರಿ, ನೌಕರರಿಗೆ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು.
- ➢ ಇವರ ಪೋಷಾಕಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳವಾಗಿದ್ದವು.
- ➢ ಇವರು ದುಬಾರಿ ಉಡುಪು, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಲೋಹದ ಆಭರಣ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ➢ ಔರಂಗಜೇಬನನ್ನು ಹೊರೆತು ಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವರು ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ, ನೃತ್ಯ, ಮಧ್ಯಪಾನ, ಜೂಜಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.
- ➢ ಕೃಷಿಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ➢ ಕೃಷಿಯೇತರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ಹದಮಾಡುವವರು, ಕಂಬಾರರು, ಬಡಗಿಗಳು, ಚಮ್ಮಾರರು, ಅರಸರು ಇದ್ದರು.
- ➢ ಸತಿಪದ್ಧತಿ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವರದಕ್ಷಿಣ, ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಆಚರಣೆ.
- ➢ ಜನರು ಮುತ್ತು, ರತ್ನ & ಲೋಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ○ ರಾಜ ತೋದರಮಲ್ಲನು ಭೂಮಾಪನ & ಭೂವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಸಿದನು.
- ○ ಉತ್ತರ ಬಾರತದ ಅನೇಕ ನದಿಗಳಿಂದ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ○ ನೀರಾವರಿಯು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರವಾಗಿತ್ತು.
- ○ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿದ್ದವು.
- ○ ಹತ್ತಿಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿದ್ದವು(ಬನಾರಸ, ಪಾಟ್ನಾ, ಢಾಕಾ, ಆಗ್ರಾ)
- ○ ಅಕ್ಬರನು ಶಾಲು ಮತ್ತು ಜಮುಖಾನ ನೇಕಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದನು.
- ○ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ
- ○ ಆಮದು– ಕಚ್ಚಾ ರೇಷ್ಮೆ, ಲೋಹ, ಕುದುರೆ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ, ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ
- ○ ರಫ್ತು:– ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ, ಮೆಣಸು, ಅಫೀಮು, ಪೆಟ್ಟುಪ್ಪು, ಉಣ್ಣೆಬಟ್ಟೆ.
- ○ ಲಾಹೋರ್, ಆಗ್ರಾ, ಫತೇಪುರ್ ಸಿಕ್ರಿ & ಅಹಮದಬಾದ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿದ್ದವು.
- ○ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹತ್ತಿಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು:– ಬನಾರಸ, ಪಾಟ್ನಾ, ಡಾಕಾ, ಚಾಬಾಸ್ಪುರ, ಸೋನಾರ್, ಲಾಹೋರ್, ಫತೇಪುರ್ ಸಿಕ್ರಿ, ಆಗ್ರಾಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು.
- ○ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶಾಲುಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಯಾಗಿದ್ದವು.
- ○ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯಾ & ಯುರೋಪದ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ✓ ಪರ್ಶಿಯನ್, ಅರೇಬಿಕ್, ತುರ್ಕಿ, ಉರ್ದು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ
- ✓ ಬಾಬರ್ – ಬಾಬರ್ ನಾಮಾ
- ✓ ಜಹಂಗೀರ್ – ತುಜಕಿ–ಇ–ಜಹಂಗೀರ್.
- ✓ ಅಬುಲ್ ಫಜಲ್– ಐನ್–ಇ–ಅಕ್ಬರಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಬರಿನಾಮಾ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೃತಿಗಳು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರ:–

- ✓ ಬದೌನಿ– ರಾಮಾಯಣ
- ✓ ಫೈಜಿ – ಲೀಲಾವತಿ
- ✓ ತೋದರಮಲ್ಲ – ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ

ಇವರು ಬರೆದ ಕೃತಿಗಳು:–

- ✓ ತುಳಸಿದಾಸ –ರಾಮಚರಿತ ಮಾನಸ
- ✓ ಸೂರದಾಸ –ಸೂರ್‌ಸಾಗರ್.

ಮೊಗಲರ ಕಲೆ & ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ

- ✓ ಅಕ್ಬರ್ & ಷಾಜಹಾನರು ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದರು
- ✓ ಅಕ್ಬರ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

1. ಪತೇಪುರಿ ಸಿಕ್ರಿ
2. ಅಕ್ಬರ್ ಮಹಲ್
3. ಜಹಾಂಗಿರ್ ಮಹಲ್
4. ಪಂಚ ಮಹಲ್
5. ಬೀರ್‌ಬಲ್ ಮಹಲ್
6. ಇಬಾದತ್–ಖಾನ್
7. ಜಾಮಿ ಮಸೀದಿ
8. ಬುಲಂದರ್ ದರ್ ವಾಜ್

✓ ಷಾಜಹಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

1. ಕೆಂಪು ಕೋಟೆ
2. ಮೋತಿ ಮಸೀದಿ
3. ದಿವಾನ್–ಇ–ಆಮ್
4. ದಿವಾನ್–ಇ–ಖಾಸ್
5. ರಂಗಮಹಲ್
6. ಖಾಸ್‌ಮಹಲ್
7. ಮಮತಜ್ ಮಹಲ್
8. ಮಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನ

ಚಿತ್ರಕಲೆ:–

- ❖ ಹುಮಾಯೂನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಆರಂಭ
- ❖ ಅಕ್ಬರ್, ಜಹಾಂಗೀರ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ❖ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಚಿತ್ರಕಾರರು:– **ಮೀರ್‌ಸೈಯದ್** & **ಅಬ್ದುಲ್‌ಸಯ್ಯದ್ ನೆರವಿನಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ರಚಿಸಿದರು.**
- ❖ ಅಕ್ಬರ್‌ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 17 ಚಿತ್ರಕಾರರು, 13 ಕಲಾಕಾರರು ಇದ್ದರು
- ❖ **ದಸ್ವಂತ್, ಬಸ್ವಾನ್, ಲಾಲ, ಮುಕುಂದ, ಜಗನ್ನಾಥ, ಮಹೇಶರು** ಪ್ರಮುಖ ಹಿಂದೂ ಚಿತ್ರಕಾರರು
- ❖ ಜಹಾಂಗಿರನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ **ಉಸ್ತಾದ ಮನ್ಸೂರ್** & **ಅಬ್ದುಲ್ ಹಸನ್**
- ❖ ಷಾಜಹಾನ್ & ಔರಂಗಜೇಬರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ಮೊಘಲ್ ದೊರೆಗಳ, ರಾಣಿಯರ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು.

ಮರಾಠರು

- ➢ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಖನ್ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದಯ
- ➢ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು
- ➢ ಮರಾಠ ಪ್ರದೇಶ ನಿಜಾಮ್ ಶಾಹಿ & ಆದಿಲ್‌ಷಾಹಿಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು
- ➢ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮರಾಠರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು
- ➢ **ಶಹಾಜಿ ಭೋಸ್ಲೆ** ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದು ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.
- ➢ **ದೇಶಪಾಂಡೆ** & **ದೇಶಮುಖರು** ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಭಾವ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದು ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಿವಾಜಿ:–

- ○ ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಘಲರು ದುರ್ಬಲರಾದರು
- ○ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮೇಣ ದುರ್ಬಲವಾಯಿತು.
- ○ ದೂರದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ನಿಶ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡವು
- ○ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಮ್ರಾಟನ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ
- ○ ಮರಾಠವಾಡದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಿತಿಮೀರಿತ್ತು.
- ○ ಕೃಷಿಕರು, ವರ್ತಕರು, ಕರಕುಶಲಿಗಳು ತೆರಿಗೆ ಭಾರದಿಂದ ಬಸವಳಿದಿದ್ದರು.
- ○ ಮುಕ್ತ ಸಾಮಜಿಕ & ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ
- ○ ಶಿವಾಜಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

✓ ಜನನ:– ಪುಣೆಯ **ಶಿವನೇರಿದುರ್ಗದಲ್ಲಿ** ಜನನ

✓ ತಂದೆ:– **ಶಹಾಜಿ ಭೋಸ್ಲೆ** ಇವನು ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು

✓ ತಾಯಿ:–**ಜೀಜಾಬಾಯಿ**, ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಸಾತ್ವಿಕ ಮಹಿಳೆ. ಮಗನಿಗೆ ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಳು

✓ ಗುರು:– **ದಾದಾಜಿಕೊಂಡದೇವ**, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ & ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತು ಹಾಗೂ ಅಂಗಸಾಧನೆ, ಖಡ್ಗ ಪ್ರಯೋಗ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಪರಿಣಿತಿ ನೀಡಿದನು.

✓ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕನಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು

✓ ಪುಣೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ತೊಡಗಿದನು.

✓ ಶಿವಾಜಿಯು ಸ್ಥಳೀಯ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಮಾವಳಿ ಯುವಕರ ಸೈನ್ಯ ಸಂಘಟಿಸಿ ಗೆರಿಲ್ಲಾಯುದ್ಧ ತಂತ್ರದಿಂದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದನು.

✓ ಶಿವಾಜಿ & ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರ ನಡುವೆ ಹೋರಾಟ

✓ ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ತೋರಣಕೋಟೆ, ಪುರಂದರಗಡ ಕೋಟೆ, ಚಕನ್ ಕೋಟೆ, ಸಿಂಹಗಡ, ಜವಳಿ ಕೋಟೆ ಪಡೆದನು

✓ ತೋರಣಕೋಟೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೊಸದುರ್ಗಕ್ಕೆ **'ರಾಯಗಡ' ಎಂದು ಕರೆದನು.**

✓ **ಪ್ರತಾಪಗಡ** ಎಂಬ ಹೊಸ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

✓ ಆಗ ತಂದೆ ಶಹಜಿಯನ್ನು ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನನು ಬಂಧಿಸಿದನು.

✓ ಶಿವಾಜಿಯು ಮತ್ತೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಮೇರೆಗೆ ಶಹಜಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದನು.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

ಮೊಘಲರು ಹಾಗೂ ಶಿವಾಜಿಯ ಸಂಬಂಧ:–

- ❖ ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನೊಡನೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದನು.
- ❖ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾರತದ ಶಾಹಿರಾಜ್ಯ & ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಶಾಯಿಸ್ತಾಖಾನ & ಜೈಸಿಂಗರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.
- ❖ ಜೈಸಿಂಗ್‌ನು ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಪುರಂದರಗಡ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
- ❖ ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಾಜಿ 23 ದುರ್ಗ, 16 ಲಕ್ಷ ವರಮಾನ ಪ್ರದೇಶ ನೀಡಿಕೆ
- ❖ ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಜೊತೆ 5000 ಅಶ್ವಗಳೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ❖ ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಷಾ & ಗೋಲ್ಕಂಡದ ಕುತುಬ್‌ಷಾರೊಂದಿಗೆ ಶಿವಾಜಿ ಕೈಜೋಡಿಸಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜೈಸಿಂಗ್ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಆಗರಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ❖ ಔರಂಗಜೇಬ್ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದನು.
- ❖ ಶಿವಾಜಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಆಗ್ರಾ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ತಳ್ಳಿದರು
- ❖ ಶಿವಾಜಿ & ಪುತ್ರ ಸಂಭಾಜಿ ಮಿಠಾಯಿ ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು
- ❖ ಶಿವಾಜಿ ರಾಯಗಡ ತಲುಪಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತೆ ಪಡೆದನು
- ❖ ಮೊಘಲ್ & ಷಾಹಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಚೌತ್(ಭೂಕಂದಾಯದ 1/4 ಭಾಗ) & ಸರದೇಶ್‌ಮುಖಿ(ಭೂಕಂದಾಯದ 1/10 ಭಾಗ) ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
- ❖ ಸಾ.ಶ. 1674 ರಲ್ಲಿ 'ರಾಯಘಡ'ದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ನಡೆಸಿ ಛತ್ರಪತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದನು.

ಶಿವಾಜಿಯ ಆಡಳಿತ:–

- ➢ ಶಿವಾಜಿ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದನು.
- ➢ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದನು.
- ➢ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವರಾಜ್ಯ & ಮೊಘಲರ ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಣೆ
- ➢ ಮರಾಠಿ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ➢ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಅರಸನಾಗಿದ್ದನು.
- ➢ ಅರಸನಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲು ಅಷ್ಟಪ್ರಧಾನರೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಗಳಿದ್ದರು
- ➢ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದ್ದರು
- ➢ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳು:– ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ, ಗ್ರಾಮ

ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

- ○ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೈತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದ 'ರೈತವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ' ಯಾಗಿತ್ತು.
- ○ ಜಾಗೀರಿದಾರ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದನು.
- ○ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹಣ & ವಸ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ○ ಭೂಕಂದಾಯಗಳು:– ಚೌತ್ & ಸರ್‌ದೇಶ್‌ಮುಖಿ

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪದ್ಧತಿ:–

- ✓ ಪರಂಪರಾನುಗತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.
- ✓ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ನ್ಯಾಯಧಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು
- ✓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೈನ್ಯ:–

- ❖ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ:– ಕಾಲ್ದಳ, ಗಜದಳ, ಅಶ್ವದಳ, ಫಿರಂಗಿದಳ ಇದ್ದವು
- ❖ ಕೋಟೆಗಳು:– ರಾಯಗಡ, ರಾಜಗಡ, ತೋರಣಗಡ, ಪ್ರತಾಪಗಡ, ಸಿಂಹಗಡ ಇತ್ಯಾದಿ
- ❖ ಹವಾಲ್ದಾರ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನಾಗಿದ್ದ
- ❖ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಶಿವಾಜಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು:–

- ➢ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡತಿಯರು:– ಸಾಯಿಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಸೊಯ್ರಾಬಾಯಿ ಶಿರ್ಕೆ
- ➢ ಸಾಯಿಬಾಯಿ ಮಗ ಸಾಂಬಾಜಿ ಮತ್ತು ಸೊಯ್ರಾಬಾಯಿ ಶಿರ್ಕೆ ಮಗ ರಾಜರಾಮ
- ➢ ಶಿವಾಜಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಔರಂಗಜೇಬನು ಸಾಂಬಾಜಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಇತನ ಪತ್ನಿ & ಮಗ ಸಾಹುವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದನು.
- ➢ ಆಗ ರಾಜರಾಮ ಸಾಹುವಿನ(ಸಂಭಾಜಿಯ ಪುತ್ರ) ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು.
- ➢ ರಾಜರಾಮ ಮೊಘಲರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿಗುಜರಾತ್, ಮಾಳ್ವಾ, ಖಾನದೇಶ, ಬೆರಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.
- ➢ ರಾಜರಾಮನು 1700ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.
- ➢ ರಾಜರಾಮನ ಹೆಂಡತಿ ತಾರಾಬಾಯಿ ಮೋಹಿತೆ 10 ವರ್ಷದ ತನ್ನ ಮಗ 2ನೇ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು.
- ➢ ಇವಳು 2ನೇ ಶಿವಾಜಿಯ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ 1700 ರಿಂದ 1708 ರವರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದಳು
- ➢ ನಂತರ ಔರಂಗಜೇಬನ ಮರಣದ ನಂತರ 1ನೇ ಬಹದ್ದೂರ್‌ಷಾನು ಸಾಹುವನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದನು.
- ➢ ಮೊಗಲರು ಸಾಹುವಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಮೊಗಲ್ ಸುಭಾಗಳಿ8ಂದ ಚೌತ್ & ಸರ್‌ದೇಶಮುಖಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು.
- ➢ ಆಗ ಸಾಹು ಮತ್ತು ತರಾಬಾಯಿ ನಡುವೆ ಅಂತರಿಕ ಕಲಹದಲ್ಲಿ ತಾರಾಬಾಯಿ ಸೋತಳು
- ➢ ಸಾಹು ಕೂಡ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪೇಶ್ವೆ(ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ) ನೇಮಕ

RAMALINGAPPA.L.Asst.teacher

ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಆಡಳಿತ:–

ಬಾಲಾಜಿ ಬಾಜಿರಾಯ (1713–1720)

- ❖ ಸಾಹುವಿನ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ, ಮರಾಠ ನಾಯಕನಾದನು.
- ❖ ನಿಷ್ಠೆ & ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪೇಶ್ವೆಯಾಗಿ ನೇಮಕ
- ❖ ಮೊಘಲರಿಂದ ಸಾಹುವಿನ ಬಿಡುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದನು.
- ❖ ಮೊಘಲ ಸುಲ್ತಾನ ಸಯ್ಯದ ಸಹೋದರರ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮೊಘಲರ ದಕ್ಷಿಣ ಸುಭಾಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಅನುಮತಿ ಪಡೆನು.
- ❖ ಮರಾಠ ನಾಯಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಧೂರೀಣರಾದ ಭೋನ್ಸಲೆ, ಗಾಯಕವಾಡ, ಹೋಳ್ಕರ್, ಸಿಂಧಿಯಾ & ಪೇಶ್ವೆಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಮರಾಠರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ಒಂದನೇ ಬಾಜಿರಾಯ (1720–40)

- ✓ ಇವನು ಬಾಲಾಜಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಮಗ.
- ✓ 19 ವರ್ಷದವನಾದರೂ ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರನಾಗಿ, ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ✓ ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಗುಜರಾತ್ & ಮಾಳ್ವ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಂದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದನು.
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ & ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ
- ✓ ಭೂಪಾಲ್ ಬಳಿ ನಿಜಾಮ್–ಉಲ್–ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ✓ ಇದರಿಂದ ನರ್ಮಾದ, ಚಂಬಲ್ ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು & 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಾಜಿರಾಯನು ಪಡೆದನು.
- ✓ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಂದ ಸಾಲ್ಸೆಟ್, ಬೇಸಿನ್ & ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಜಿಂಜಿರಾ ಪಡೆದನು.
- ✓ ಈ ವೇಳೆಗೆ ಗ್ವಾಲಿಯಾರನ ಸಿಂಧಿಯಾ, ಇಂದೋರಿನ ಹೋಳ್ಕರ್, ನಾಗಪುರದ ಭೋನ್ಸಲೆ, ಬರೋಡಾದ ಗಾಯಕ್‌ವಾಡ್ ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಳ್ಳಲು ತಿರ್ಮಾನಿಸಿದರು.
- ✓ ಪುಣೆ ಇವನ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು.
- ✓ ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು.
- ✓ ಇವನಿಗೆ '2ನೇ ಶಿವಾಜಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತ್ತು.

ಬಾಲಾಜಿ ಬಾಜೀರಾಯ (1740–61)

- ❖ ಇವನು 20ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
- ❖ ಇವನು ಅಪ್ರಾಪ್ತಕನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿ ಸದಾಶಿವಬಾವುನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು.
- ❖ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿದನು.
- ❖ ಬಂದೇಲುಖಂಡದ ಮೇಲೆ ಮರಾಠ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು 1742ರಲ್ಲಿ ಹೋಳ್ಕರ್ & ಸಿಂಧ್ಯರ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ.
- ❖ 1761ರಲ್ಲಿ 3ನೇ ಪಾಣಿಪತ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಅಹಮ್ಮದ್ ಷಾ ಅಬ್ದಾಲಿ ಪೇಶ್ವೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಲಾಹೋರ್, ಮುಲ್ತಾನ್ & ಕಾಶ್ಮೀರ ಪಡೆದನು.
- ❖ ಮೊಘಲ ದೊರೆ ಸಫ್ದರಜಂಗ್ ಆಂತರಿಕ & ಬಾಹ್ಯ ದಾಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮರಾಠರೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು

1ನೇ ಮಾದವ ರಾವ್:–

- ✓ ಬಾಲಾಜಿ ಬಾಜಿರಾವ್‌ನ 2ನೇ ಪುತ್ರನಾದ ಇವನು ತಂದೆಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಪೇಶ್ವೆಯಾದನು.
- ✓ ಅಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ
- ✓ ಪಾಣಿಪತ್ ಅಪಜಯದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯ ಚೇತರಿಕೆ ಕಂಡಿತು.
- ✓ ಪಾಣಿಫತ್ ಸೋಲಿನ ಲಾಭಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ನಿಜಾಮನನ್ನು ಅಹಮ್ಮದನಗರದ ಬಳಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ✓ ಮೈಸೂರಿನ ಹೈದರಾಲಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ✓ 2ನೇ ಸಲ ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಹೈದರ್ ಆಲಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶಿವಾಜಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದನು.
- ✓ ರಜಪೂತ, ಜಾಟ, ರೋಹಿಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ✓ ರಾಜಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಘಲರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ 2ನೇ ಷಾಆಲಂನನ್ನು ದೆಹಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುರಿಸಿದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ–6
ಭಕ್ತಿಪಂಥ

- ➢ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ.
- ➢ ಮುಕ್ತಿ ಕಲ್ಪನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ & ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಮುಖ್ಯ
- ➢ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು:–
  1. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ
  2. ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ
  3. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ
  4. ಯಜ್ಞಮಾರ್ಗ ಸೂಚನೆ
- ➢ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ನಂಬಿಕೆಯಿಡುವುದು
- ➢ ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ & ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು.
- ➢ ಜನರಲ್ಲಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾವನೆ & ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ➢ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಅಲ್ಲಾ ನಾಮಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆ

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಸಿದರು
- ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಮೂಲ ತತ್ವ:– ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು & ದೇವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿ
- 13ನೇ ಶತಮಾನದ ತರುವಾಯ ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು.
- ಇಸ್ಲಾಂ ಮತದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಂಡಿತು.
- ಭಕ್ತಿಸಂತರು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಪ್ರಮುಖ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಸಂತರು:–

1. ರಮಾನಂದರು
2. ಕಬೀರರು
3. ಚೈತನ್ಯರು
4. ಗುರುನಾನಕ್
5. ಮೀರಾಬಾಯಿ
6. ನಾಮದೇವ
7. ರವಿದಾಸ್
8. ಸೂರ್‌ದಾಸ್

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸಂತರು:–

1. ಪುರಂದರದಾಸರು
2. ಕನಕದಾಸರು
3. ಶಿಶುನಾಳಶರೀಫ

ರಮಾನಂದರು:–

- ಅಲಹಾಬಾದಿನ(ಪ್ರಯಾಗದ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನನ
- ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ
- ಇವರು ರಾಮಾನುಜರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು
- ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮದ ಶಾಲೆ ಆಂಭಿಸಿದರು.
- ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವು ಕಡೆ ಸಂಚರಿಸಿ ರಾಮ–ಸೀತೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದನು.
- ವಾರಣಾಸಿ ಇವರ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನ ಕೇಂದ್ರ
- ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು
- ಇವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿಷ್ಯರು ಕಬೀರರು
- ಇವರು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ನೀಡಿದರು

ಕಬೀರರು:–

- ಇವರು ವಾರಣಾಸಿಯ ಜುಲಾಸ್ ಎಂಬ ನೇಕಾರ ಕಸುಬಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು.
- ರಮಾನಂದರ ಶಿಷ್ಯಾರಾಗಿ ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು
- ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ & ಬಹುಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.
- ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ದೇವರು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
- ಎರಡು ಮತೀಯರಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದ & ಸಹಿಷ್ಣತೆ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ಇವರು ತಮ್ಮ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನರ ಆಡು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದರು.
- ದೋಹಗಳೆಂದು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.
- ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂರು ಉತ್ತರಬಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಬೀರ್ ಪಂಥಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಅಂದರೆ – ಕಬೀರ್ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಎಂದರ್ಥ
- ಜಾತಿ & ಧರ್ಮ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಚೈತನ್ಯರು:–

- ✓ ಬಂಗಾಳದ ನಾಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನನ
- ✓ 2ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು
- ✓ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು.
- ✓ ಮಥುರಾ & ಬೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು.
- ✓ ಜಾತಿ ಬೇಧಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ✓ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತಾನೆ.
- ✓ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಭಕ್ತಿಗೀತೆ ರಚನೆ.
- ✓ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ವಿರೋಧಿಸಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಭಾವನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ
- ✓ ಇವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಚೈತನ್ಯ ಚರಿತಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಗುರುನಾನಕ್:–

- ಇವರು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ತಳವಂಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನನ
- ರಾವಿನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಕರ್ತಾರಪುರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಪೋಷಿಸುವ ಲಂಗರ್ ಎಂಬ ಭೋಜನ ಶಾಲೆ ಆರಂಭ
- ಇದು ಧರ್ಮಶಾಲೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈಗ ಗುರುದ್ವಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿ, ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.
- ಸತ್ಕಾರ್ಯ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಹಾಗೂ ನೀತಿಯುಕ್ತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟರು.
- ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸಿಖ್ಖರು ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ಇವರ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಗುರುಗ್ರಂಥ ಸಾಹಿಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ.

RAMALINGAPPA Asst.teacher

➢ ಇದು ಸಿಖ್ಖರ ಆದಿಗ್ರಂಥ ಇದನ್ನು ಗುರುದ್ವಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮಂತ ಶಂಕರದೇವ ಹಾಗೂ ಮಾಧವದೇವ:–

- ❖ ಅಸ್ಸಾಮಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಶಂಕರ ದೇವನ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು.
- ❖ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಥರಿ & ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ತಮದ ಕೀರ್ತಿ.
- ❖ ಇವರ ಭಾಗವತವು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಅಸ್ಸಾಂ ಭಾಷೆ & ಬ್ರಜಾವಲಿ ಭಾಷೆಗಳಿಲ್ಲಿದೆ.
- ❖ ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿ ಇವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ ಭಾರತದ ಇತರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಾವ ಬೀರಿದೆ.
- ❖ ಇವರ ಭಕ್ತಿಚಳುವಳಿಯನ್ನು 'ಏಕಾಸರಣ ಧರ್ಮ – ವೈಷ್ಣವ ಚಳುವಳಿ' ಎನ್ನುವರು.
- ❖ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರ್ಮಲ ಭಕ್ತಿ ತೋರಬೇಕು.
- ❖ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೀರ್ತನೆ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಹೊಂದಬಹುದು.
- ❖ ದೇವರ ಸೇವಕ ಎಂಬ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ದಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಬೇಕು.
- ❖ ಇವರು ಕೃಷ್ಣನ ಒಡಗೂಡಿ ರಾಧೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
- ❖ ಇವರು ತಮ್ಮ ಪಂಥದಲ್ಲಿ 'ಸರನಿಯ' ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.
- ❖ ಆ ಕಾಲದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ವಿರುದ್ಧ ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದರು.
- ❖ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮ & ಜಾತಿಯವರನ್ನು ತನ್ನ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ❖ ಈ ಪಂಥೀಯರಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು, ಏಕದೇವತಾ ಪೂಜೆ, ಭಕ್ತಿತೋರುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.
- ❖ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಮಾಧವ ದೇವರು, ಶಾಕ್ತ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು ಇವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಏಕಾಸರಣವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಮಾಧವದೇವರು ಭಕ್ತಿಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದರು.

ಮೀರಾಬಾಯಿ:–

- ✓ ಮೇವಾಡದ ರಜಪೂತ ರಾಜಕುಮಾರಿ
- ✓ ಮೇವಾರದ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು
- ✓ ಭೋಗ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಭಕ್ತಳಾದಳು.
- ✓ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಳು
- ✓ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಭಕ್ತಿಸಂತ ರವಿದಾಸರ ಶಿಷ್ಯೆಯಾದಳು
- ✓ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆರಾಧನೆಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.
- ✓ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ.
- ✓ ಈ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಭಜನೆಗಳು ಎಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾದವು
- ✓ ಧರ್ಮ & ಜಾತಿ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತೊಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಭಕ್ತಿಪಂಥ:–

- ❖ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಭೀಮಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಪುಂಡರಾಪುರ ವಿಠೋಬನ ದೇವಾಲಯ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಕೇಂದ್ರ

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂತರು:–

1. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ
2. ನಾಮದೇವ
3. ಏಕನಾಥ
4. ತುಕರಾಮ್
5. ರಾಮದಾಸರು

ಸೂಫಿ ಸಂತರು:–

- ➢ ಇವರು ಪರ್ಶಿಯಾದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು
- ➢ ಇವರನ್ನು ಪೀರ(ಗುರು) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಸೂಫ್ ಎಂಬ ಸಾದಾ ಉಣ್ಣೆಯ ಅಂಗಿ ತೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತರನ್ನು "ಸೂಫಿ" ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ➢ ಪ್ರೇಮ & ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ಸೇರಲು ಬೋಧಿಸಿದರು.
- ➢ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಬಾಳುವುದರ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿದರು
- ➢ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನರ್ತನ & ಸಂಗೀತವು ದೇವರ ಕಡೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.
- ➢ ಉರ್ದು–ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವ ಸಾರಿದರು

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಕೃತಿಗಳು:–

- ❖ ಕುತುಬನ್ – ಮೃಗಾವತಿ
- ❖ ಮಹಮ್ಮದ್ ಜಯ್ಸಿ – ಪದ್ಮಾವತ್
- ✓ ಸೂಫಿ ಪಂಥದಲ್ಲಿ 12 ಪಂಗಡಗಳಿವೆ
- ✓ ನಾಲ್ಕು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.
- ✓ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು:– ಬೀದರ್, ಕಲಬುರಗಿ, ವಿಜಯಪುರ
- ✓ ಉರುಸ್ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ & ಮುಸ್ಲಿಂರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ:–

- ○ ತಂದೆ:– ಇಮಾಮ್
- ○ ತಾಯಿ – ಹಜೂಮಾ
- ○ ಗದಗಿನ ಶಿಗ್ಗಾವಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶಿಶುನಾಳದಲ್ಲಿ 1819ರಲ್ಲಿ ಜನನ

RAMALINGAPPA Asst.teacer

- ಖಾಜಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮಗುವಿಗೆ ಮಹಮ್ಮದ್ ಶರೀಫ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು.
- ಶರೀಫ್ ಪಾರ್ಸಿ ಶಬ್ದ, ಅಂದರೆ:– ಉದಾತ್ತ ಧೈಯಗಳು ಹೊಂದಿ ಇತರರಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ.
- ಇವರು ಇಸ್ಲಾಂ, ವೀರಶೈವ, ವೈದಿಕ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರು.
- ಗುರು:– ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿ ಗೋವಿಂದಭಟ್ಟರು
- ಸ್ಥಳೀಯ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಆರಂಭ
- ಇವರು ಸಂಘ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ಬಯಲಾಟ, ಮೋಹರಂ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು ರಿವಾಯತ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರಿಕಾರರಾದರು.

ಪುರಂದರದಾಸರು:–

- ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾರಯ್ಯ ಎಂದು ಗುರು ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆ
- ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತಿಯ ಹರಿಕಾರರಾದರು.
- ಇವರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.
- ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುರಂದರಘಡ ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ತಕ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನನ
- ತಂದೆ:– ವರದಪ್ಪನಾಯಕ
- ತಾಯಿ:– ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ
- ಪೂರ್ವ ಹೆಸರು:– ಸೀನಪ್ಪನಾಯಕ
- ಇವರು ಪತ್ನಿ ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ ಮನಪರಿವರ್ತನೆಯಾದರು
- ಮಧ್ವಮತದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಂಡರು
- ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ:–

- ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ
- ಡಾಂಭಿಕ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಡಂಬನೆ
- ಜೀವನ ತತ್ವ
- ಜಾತಿ ಮತಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.
- ಯಾಗಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು
- ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದರು.
- ತೋರಿಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು.
- ಆಂತರಿಕ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡದರು.
- ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರು.
- ಮನವ ತೊಳೆಯದೆ ಮಲವ ತೊಳೆಯುವದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ
- ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧಾನ್ಯ ಮಾಡುವ ಡಾಂಭಿಕರನ್ನು ಬಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರು.
- ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರ ದಾಸರಯ್ಯ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದರು.

ಕನಕದಾಸರು:–

- ✓ ತಂದೆ– ಬೀರಪ್ಪ
- ✓ ತಾಯಿ:– ಬಚ್ಚಮ್ಮ
- ✓ ಇವರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳು
- ✓ ಜನಿಸಿದ ಪುತ್ರನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವ ವೆಂಕಟಪತಿಯ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು
- ✓ ಅಂದರೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು
- ✓ ಭೂಗತವಾಗಿದ್ದ ಅಪಾರ ಧನರಾಶಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಕನಕ ಎಂದು ಹೆಸರಾದರು
- ✓ ದೊರೆತ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದುರ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡದೆ ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿದ್ಧ ಆದಿಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ✓ ಬಾಡ–ಬಂಕಾಪುರದ ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕನಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದ.
- ✓ ಒಮ್ಮೆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡರು
- ✓ ಇದರಿಂದ ಅಧಿಕಾ & ಬದುಕಿನ ಅನಿಶ್ಚತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ತಳೆದರು.
- ✓ ಲೌಕಿಕ ಸುಖವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ದಾಸಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸಿರಿದರು
- ✓ ಅಂದಿನಿಂದ ಕನಕರು ಕನಕದಾಸರಾದರು.

ಇವರು:–

- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಮೇಲು–ಕೀಳು, ಉಚ್ಚ–ನೀಚ ಪರಿಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು.
- ಡಾಂಭಿಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗಳಿದರು.
- ನೈಜ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೈವಸಾನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಬೋಧಿಸಿದರು.
- ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಸರಳತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಡೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕೃತಿಗಳು:–

1. ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ
2. ನಳಚರಿತ್ರೆ
3. ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ
4. ಹರಿಭಕ್ತಸಾರ

ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst teacer

- ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮೌಡ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಅರ್ಥಹೀನತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದರು.
- ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಬೋಧನೆ
- ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದರು.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ವಿಕಾಸಗೊಂಡವು
- ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯ
- ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
- ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಗಮ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು

ಅಧ್ಯಾಯ–7
ಮಧ್ಯಯುಗದ ಯುರೋಪ್

ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನ:–

- ಸಾ.ಶ.ಪೂ 395 ರಲ್ಲಿ ಏಕೀಕೃತ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ 2 ಭಾಗವಾಯಿತು.
- ಪಶ್ಚಿಮ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ:– ಸಾ.ಶ.ಪೂ.395–476 ರೋಮ್ಯುಲಸ್ ಆಗಸ್ಟಲಸ್ ಪದಚ್ಯುತವರೆಗೆ
- ಪೂರ್ವ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ:– ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 395 ರಿಂದ 1452 ವರೆಗೆ
- ಇದನ್ನು ಬೈಜಾಂಟೈನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಎನ್ನುವರು.
- ಸಾ.ಶ.ಪೂ. 5ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 15ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಯುರೋಪಿನ ಮಧ್ಯಯುಗ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪಶ್ಚಿಮ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದೊಂದಿಗೆ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಆರಂಭ
- ಟರ್ಕರು ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಂಟಿನೋಪಾಲ್‌ನ್ನು 1453ರಲ್ಲಿ ವಶಪಡಿಸಿದ ವರ್ಷವನ್ನು ಮಧ್ಯಯುಗದ ಕೊನೆ ಎಂದು
- ಇಡೀ ಮಧ್ಯಯುಗವನ್ನು ಅಂಧಕಾರಯುಗ ಎನ್ನುವರು
- ಮಧ್ಯಯುಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಕ, ಮಧ್ಯ, ಕೊನೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳೆಂದು ವಿಭಜನೆ.

ರೋಮ್‌ನ ಚರಿತ್ರೆ:–

- ✓ ರೋಮ್ ಸಹ ಪೆಟ್ರಿಷಿಯನ್‌ರೆಂಬ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿತ್ತು.
- ✓ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸೆನೆಟ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿತ್ತು.
- ✓ ರೋಮ್‌ನ ಬಡವರನ್ನು 'ಪ್ಲೆಬಿಯನ್' ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ
- ✓ ಇವರು ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದರು.

ಗುಲಾಮರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ:–

- ❖ ಗುಲಾಮ ಒಡೆಯರು ಗುಲಾಮರನ್ನು ತಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದರು.
- ❖ ಗುಲಾಮರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಒಡೆಯರು ದೋಚುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ಗುಲಾಮನು ಒಡೆಯನ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ❖ ಗುಲಾಮರ ಕೆಲಸ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಚಾಟಿಯ ಭೀತಿಯಲ್ಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಗುಲಾಮರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯ.

ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ:–

- ✓ ರೋಮ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚಾರ್ಲ್‌ಮನ್ ಮರಣದ ನಂತರ ರೋಮ್ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತು.
- ✓ ಅರಾಜಕತೆ, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಾಂಡವಾಡತೊಡಗಿತು.
- ✓ ಪ್ರಾಣಿ, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು.
- ✓ ಆಗ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉದಯ
- ✓ ಭೂಮಿ & ರೈತರನ್ನು ಜೀತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ✓ ಇವರ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಹೇರಲಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಶ್ರಮ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
- ✓ ಆಳುವವರು ಅಧಿಕಾರ ಧರ್ಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು
- ✓ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನ ಅವನು ಹೊಂದಿದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರ
- ✓ ರಾಜ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ.
- ✓ ರಾಜನು ನೋಬಲರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದನು
- ✓ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಬಲಿಷ್ಠ & ಅಶಕ್ತರ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಒಪ್ಪಂದ
- ✓ ಬಲಿಷ್ಠ ಭೂ ಒಡೆಯನನ್ನು 'ಧಣಿ' ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ✓ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಿಡುವಳಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಅಶಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು 'ಹಿಡುವಳಿದಾರ' ಎಂದು
- ✓ ಬಲಿಷ್ಠ ಧಣಿಯು ಅಶಕ್ತ ಹಿಡುವಳಿದಾರರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ
- ✓ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠ ಧಣಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ
- ✓ ಭೂ ಮಂಜೂರಾತಿಯು ಪೂರ್ಣ ಹಕ್ಕುಳ್ಳ ಉಂಬಳಿಗಳಾದವು.
- ✓ ಇದೇ ರೀತಿ ಚರ್ಚಿನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.
- ✓ 9ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಉಂಬಳಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾದವು.

ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸ್ವರೂಪ/ಪ್ರಕಾರಗಳು:–

- ➢ ಹಿಡುವಳಿದಾರನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಂಬಳಿ ಎನ್ನುವರು

RAMALINGAPPA Asst.teacher

- ಎರಡು ವಿಧಿ–ವಿಧಾನ ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ಪದಗ್ರಹಣ:– ಧಣಿಯು ಹಿಡುವಳಿದಾರನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ ನ್ಯಾಯಾ & ರಕ್ಷಣೆಯ ಭರವಸೆ ಕೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಗೌರವಾರ್ಪಣೆ:– ಹಿಡುವಳಿದಾರನು ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಯ & ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಧಣಿ ವರ್ಗದ ದರ್ಜೆಗಳು:– ಡ್ಯೂಕ್, ಅರ್ಲ್, ಬ್ಯಾರನ್ಸ್, ನೈಟ್ಸ್
- ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಊಳಿಗದವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಊಳಿಗದವರಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟೆ ಭೂಮಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರಿಗೆ ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವೇತನ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದ ರೈತರು ಉಳಲು ಅಲ್ಪಭೂಮಿ & ವಸ್ತು ರೂಪ ಬಾಡಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಜಮೀನ್ದಾರನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಜನರು ಆಳುವ ವರ್ಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಸೈನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು.
- ರಾಜಕೀಯ & ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿ ಒಂದೇ ವರ್ಗದ ಕೈಯಲ್ಲೆ ಇತ್ತು.
- ಭೂಮಾಲೀಕರು ಮಿಲಿಟರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿದಾರರನ್ನು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದರು.
- ಆಳುವವರ್ಗದ ಧರ್ಪ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತೆರೆ ಬಿತ್ತು.
- ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು
- ಬಾರ್ಬರಿಯನ್ನರ ಅಟ್ಟಹಾಸಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಿತು.
- ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಬಾದ್ಯತೆಗಳ & ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡನು.
- ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
- ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ರಚನೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ನೋಬಲರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದರು.
- ನೋಬಲರು, ಮಹಿಳೆಯರ, ಅಶಕ್ತರ & ಕ್ರೈಸ್ತಮತದ ರಕ್ಷಕರಾದರು.
- ಹೊಸನಗರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.
- ಹೊಸ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು
- ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಬಡ ರೈತರು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಹೊರನೂಕಲ್ಪಟ್ಟರು
- ಉನ್ನತ ಪ್ರಭುವರ್ಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು
- ನ್ಯಾಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದೋಷಮುಕ್ತವಾಯಿತು.
- ಚರ್ಚ & ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಲಹಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟವು

ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು:–

- ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರು ಸತ್ತರು ಇದನ್ನು 'ಬ್ಲಾಕ್ ಡೆತ್' ಎನ್ನುವರು.
- ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಗಡಾಯಿಸಿತು.
- ಗೇಣಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು.
- ಆದಾಯ ಕುಸಿಯಿತು.
- ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕೃಷಿ ಆದಾಯ ಕುಸಿಯಿತು.
- ಶ್ರಮಿಕರು ಕೊರತೆಯಿಂದ ರೈತರು ಪ್ರಬಲರಾದರು
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಫೋಟಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.
- ಯುರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ದಂಗೆಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು.

ಅಧ್ಯಾಯ–8
ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪ್

- **ಪ್ರಪಂಚದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 15 & 16ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪ್ ಹೊಸ ಯುಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.**
- **ಮಧ್ಯಯುಗದ ಅಂತ್ಯ &ಆಧುನಿಕಯುಗದ ಆರಂಭ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.**
- **ಟರ್ಕಿಯರಿಂದ ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ವಶ**
- **ಹೆಚ್ಚಿದ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಟುವಳಿಕೆಗಳು**
- **ಇವು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿ & ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗ ಕಾರಣವಾದವು.**

ಪುನರುಜ್ಜೀವನ:–

- ✓ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪದದ ಅರ್ಥ ಪುನರ್‌ಜಾಗೃತಿ
- ✓ ಅರ್ಥ:– ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ರಿನೆಸರೆ' ಎಂಬುದು 'ರಿಸೈಸಾನ್ಸ್' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- ✓ ರಿಸೈಸಾನ್ಸ್ ಎಂದರೆ "ಪುನರ್‌ಜನ್ಮ/ಪುನರುಜ್ಜೀವನ/ ನವೋದಯ" ಎಂದರ್ಥ
- ✓ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ:– ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ & ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮರು ಓದಿನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸನವನ್ನು 'ಪುನರುಜ್ಜೀವನ' ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
- ✓ ಇದರಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಯುಗ ಆರಂಭಿಸಿತು.
- ✓ 14 ಮತ್ತು 15ನೇ ಶತಮಾನವು ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿನ ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಧರ್ಮ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ & ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ 'ಇಟಲಿ' ಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ✓ ಇಟಲಿಯನ್ನು 'ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ತವರು' ಎನ್ನುವರು.

RAMALINGAPPA L Educator

ಕಾರಣಗಳು:–

- ಪೀಟರ್ ಅಬಲಾರ್ಡ್, ರೋಜರ್‌ಬೆಕನ್, ಜಾನ್ ವೈಕ್ಲಿಪ್‌ರು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ & ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.
- 1453 ರಲ್ಲಿ ಆಟೋಮನ್ ಟರ್ಕರು ಕಾನ್‌ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಾಲ್ ನಗರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರು.
- ಟರ್ಕರ ಕಿರುಕುಳ ಸಹಿಸದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬುದ್ದಿಜೀವಿಗಳು ಇಟಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು.
- 1455 ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಗುಟನ್‌ಬರ್ಗ್ ಎಂಬುವರು ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರು.
- ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ರಾಜರು, ಪೋಪರು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದರು.
- ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು & ಧರ್ಮಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಪೂರ್ವದೇಶಗಳ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.

ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮಧ್ಯಯುಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು.
- ಜಗತ್ತು & ಮಾನವನನ್ನು ಕುರಿತು ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬದಲಾಯಿತು ಇದನ್ನು 'ಮನುಷ್ಯವಾದ' ಎನ್ನುವರು.
- ಮಾನವತಾವಾದವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಯಿತು.
- ಬರಹಗಾರರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಇಟಾಲಿಯನ್, ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತವಾಯಿತು.
- ಆರ್ಥಿಕ & ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯತು.
- ಕೃಷಿ ಜೀವನವು ವಾಣಿಜ್ಯ & ಕೈಗಾರಿಕಾ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಂಡಿತು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾದವು.
- ಜನರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದರು.
- ಯಾವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವುದೋ ಅದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠಾನುಕರಣೆ ಎನ್ನುವರು.
- ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮೊದಲು ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಸಾಹಿತ್ಯ:–

- ✓ ಇಟಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಗ್ಗಜರ ತವರೂರು.
- ✓ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಿರುಳು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ದೇಹ, ಅಂಗಸೌಷ್ಟವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದರು.
- ✓ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಬದಲು ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದವು.

ಪೆಟ್ರಾಕ್:–

- ❖ ಇವನನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಜನಕ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ❖ ಇವನು 200 ಲ್ಯಾಟಿನ್–ಗ್ರೀಕ್ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು.
- ❖ ಆಫ್ರಿಕಾ ಇವನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ(ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆ)
- ❖ ಗೀತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾನೆಟ್‌ಗಳ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು.
- ❖ ಮಾನವನ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸುಖ–ದುಃಖಗಳ ಅಗಾದ ಚಿಂತನೆ ಕಾಣಬಹುದು.

- ✓ ಬೊಕಾಷಿಯೋ – ಡೆಕಾಮೆರಾನ್ (ಇಟಾಲಿಯನ್ ಭಾಷೆ)
- ✓ ಡಾಂಟೆ – ಡಿವೈನ್ ಕಾಮಿಡಿ
- ✓ ಛಾಸರ್ (ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ) – ಕ್ಯಾಂಟರ್‌ಬರಿ ಟೇಲ್ಸ್
- ✓ ಸರ್ವಾಂಟಿಸ್ (ಸ್ಪೈನಿನ) – ಡಾನ್‌ಕ್ವಿಕ್ಸಾಟ್
- ✓ ಥಾಮಸ್ ಮೋರ್ (ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ) – ಯುಟೋಪಿಯಾ
- ✓ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ – ದುಃಖಾಂತ–ಸುಖಾಂತ ನಾಟಕಕಾರ.
- ✓ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಸೈಂಟ್ ಪಾಲ್ ಶಾಲೆಯು ಈ ನೂತನ ಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕೆಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದಿತು.

ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಕಲೆ:–

- ➢ ಕಲೆ ಸರಳ & ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು.
- ➢ ಪೌರಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ದೇವಪುತ್ರ ಏಸು, ಇವನ ಶಿಷ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ರಚನೆ.
- ➢ 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲಾಕಾರರಿದ್ದರು.
- ➢ ಮೈಖಿಲ್ ಆಂಜೆಲೋ – ಆ್ಯಡಂ & ಕೊನೆಯ ತಿರ್ಮಾನ
- ➢ ರಾಫೆಲ್ – ಸಿಸ್ಟೈನ್ ಮಡೋನ್ನ
- ➢ ಲಿಯೋನಾರ್ಡ್–ಡ–ವಿಂಚಿ – ಲಾಸ್ಟ್ ಸಪ್ಪರ್ & ಮೊನಾಲಿಸಾ
- ➢ ಟಿಟಿಯನ್ – ಅಸಂಪ್ಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ವರ್ಜಿನ್

ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ:–

- ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಜನ್ಮತಾಳಿತು.
- ವಿಜ್ಞಾನವು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಹೊಸ ಶೋಧನೆಗಳಾದವು.
- ಮಾನವನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ ವಿಷಯವು ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.
- ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು
- ಅವಶ್ಯಕತೆ & ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬೇಕನ್:– ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿರ್ಮಾನಗಳು ಪರಿಣಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರು.
- ದೆಕಾರ್ತೆಯು:– ಸಂದೇಹ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿ, ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ.

KAVALIGARPAL Asst.teacher

- ಪೋಲೆಂಡಿನ ಕೊಪರ್ನಿಕಸ್:– ಗ್ರೀಸ್‌ನಟಾಲೆಮಿಯ ಭೂಕೇಂದ್ರಿತ ವಾದ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಗ್ರಹಗಳ ಸೂರ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
- ಕೆಪ್ಲರ್:– ಜರ್ಮನಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಗ್ರಹಗಳು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅಂಡಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ (ದೀರ್ಘವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ) ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ.
- ಗೆಲಿಲಿಯೋ:– ದೂರದರ್ಶಕ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು & ಕೊಪರ್ನಿಕಸ್‌ನ ಸೂರ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.
- ನ್ಯೂಟನ್:– ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಆಕಾಶಕಾಯಗಳ ಚಲನೆಗಳು ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು.
- ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ & ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಯಿತು.
- ಆಂಡ್ಯೂವಸಾಲಿಯಸ್:– ಶರೀರದ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳು, ಮಿದುಳು, ಜೀರ್ಣಾಂಗ ಮತ್ತು ಜನನೇಂದ್ರಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದನು.

ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಲೌಕಿಕ ಮಾರ್ಗ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ✓ ವಿಶ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ✓ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಚಲನವಲನಗಳ ಜ್ಞಾನ ಬೆಳೆದು, ಸಾಗರ ಮಾರ್ಗಗಳ ಶೋಧನೆ, ಭೂ–ಅನ್ವೇಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.
- ✓ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶೋಧನೆಗಳು ಹಾಗೈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.
- ✓ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ✓ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಿತು.
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು.
- ✓ ಇದು ಮತ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.
- ✓ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚಿನ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ & ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ಮಾನವೀಯ & ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿತು.
- ✓ ಈ ಕಾಲದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಚಿಂತನೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದಾರಿಯಾಯಿತು.
- ✓ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮಾನವನ ಸಹಜ ಕುತೂಹಲ & ಜ್ಞಾನದಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಿಯ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಜರ್ಮನ್, ಸ್ಪಾನಿಷ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಇಟಾಲಿಯನ್ & ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳು ಅಪಾರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಕಂಡವು.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು:–

- ➢ 16ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು "ಭೌಗೋಳಿಕ ಯುಗ" ಎನ್ನುವರು
- ➢ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಹಿಡಿದರು.
- ➢ ಹೊಸ ಖಂಡಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು.

ಕಾರಣಗಳು:–

- ➢ 1453 ರಲ್ಲಿ ಟರ್ಕರು ಕಾನ್ಸ್‌ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಾಲ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು.
- ➢ ಆಗ ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವು ಟರ್ಕರ ಪಾಲಾಯಿತು.
- ➢ ಇದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಜಲಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲ್ಪಟಿತು.
- ➢ ಸ್ಪೈನ್ & ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ದೇಶಗಳು ಸಾಗರ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾದ ಅರಬ್ಬರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಇಚ್ಛೆ ಹೊಂದಿದ್ದವು.
- ➢ ಹೊಸ ದೇಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತಮತವನ್ನು ಹರಡುವ ಉದ್ದೇಶ
- ➢ ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳ ಕಡೆ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿತು.
- ➢ ಈ ಕಾಲದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಭೂಮಿ ಗುಂಡಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾಭೀತಾಯಿತು.
- ➢ ನಾವಿಕರ ದಿಕ್ಸೂಚಿ & ಅಸ್ಟ್ರೋಲೊಬ್ ಉಪಕರಣಗಳು ನಾವಿಕರಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾದವು
- ➢ ಖ್ಯಾತ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಾರ್ಕೊಪೋಲೋನು ಬರೆದ "ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಾರ್ಕೊಪೋಲೋ" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.
- ➢ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಲಾಭ ಗಳಿಸಲು ಫಲವತ್ತಾದುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು.

ಭೂಶೋಧನೆಗಳು:–

- ❖ ಭೂ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮುಖ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪೋರ್ಚುಗಲ್ & ಸ್ಪೈನ್
- ❖ ನಾವಿಕ ಹೆನ್ರಿಯು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ನಾವಿಕರು ಓಡಾಡಿ ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಶೋಧಿಸಿದರು.
- ❖ ಬಾರ್ಥಲೋಮಾ ಡಯಾಸ್‌ನು ಆಫ್ರಿಕಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವನ್ನು ತಲುಪಿ 'ಗುಡ್‌ಹೋಪ್ ಭೂಶಿರ' ಎಂದು ಕರೆದನು.
- ❖ 1498 ರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ಕೋಡಿಗಾಮ ಗುಡ್‌ಹೋಪ್ ಭೂಶಿರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹಿಂದೂಮಹಾಸಾಗರದ ಭಾರತದ ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ತಲುಪುವ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಕನಸು ನನಸಾಯಿತು.

RAMALINGAPPA L.M.T.teacher

- ❖ ಜಿನೋವಾ ನಗರದ ನಾವಿಕ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಕೋಲಂಬಸ್ 1492ರಲ್ಲಿ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಸಾಗರ ದಾಟಿ ವೆಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಸ್‌ನ (ಕೆರಿಬಿಯನ್ಸ್) ಬಹಾಮದ್ವೀಪವನ್ನು ತಲುಪಿದನು.
- ❖ ಅಮೆರಿಗೊ ವೆಸ್‌ಪುಸ್ಸಿ (ಇಟಲಿ) ಅಮೇರಿಕಾ ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ 1500 ರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗಲ್‌ನ ಕೆಬ್ರಾಲ್‌ನು ಬ್ರೆಜಿಲ್ ತಲುಪಿ, ಬಲ್ಬೋವ, ಪನಾಮ ಜಲಸಂಧಿ ಬಳಿ ಬೆಟ್ಟವೊಂದನ್ನು ಏರಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲ ಸಾಗರವನ್ನು ಕಂಡನು ಇದೇ ಫೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರ.
- ❖ ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ನಾವಿಕ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಮೆಗಲನ್ ಸು. ಐದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ, 1520ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾವನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರದ ಮೂಲಕ ಫಿಲಿಪ್ಪೈನ್ಸ್‌ನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಒಂದು ಹಡಗು ಇಂದಿನ ಇಂಡೋನೇಷ್ಯ ದ್ವೀಪಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಕೇಪ್ ಆಫ್ ಗುಡ್‌ಹೋಪ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸ್ಪೇನ್‌ಗೆ ತಲುಪಿತು.
- ❖ ಇವನು ಭೂಶಿರವನ್ನು ಸುತ್ತಿದ ಮೊದಲಿಗನಾದನು.

ಭೂಶೋಧನೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ✓ ನವಶೋಧಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆರಂಭ.
- ✓ ವಸಾಹತುಗಳ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಕಂಪನಿಗಳು ಐಶ್ವರ್ಯಭರಿತವಾದವು.
- ✓ ಐರೋಪ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಬೆಳೆದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ✓ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಅಮೇರಿಕಾ ಆಫ್ರಿಕಾ ಏಷ್ಯಾದೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು & ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು.
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ & ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶಗಳು ಪ್ರಬಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು
- ✓ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ & ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶಗಳು ಅಮೇರಿಕಾ & ಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭ ಗಳಿಸಿದರು.
- ✓ ಹೊಸ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಹರಡಿದರು.
- ✓ ಇದರಿಂದ ಪೂರ್ವ & ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದರು.
- ✓ ಮೆಗಲ್ಲಾನ್‌ನ ಯಾನದಿಂದ ಭೂಮಿ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾಭೀತಾಯಿತು.
- ✓ ಇದರಿಂದ ಗುಲಾಮರ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ರಿಲಿಜನ್ ಸುಧಾರಣೆ:–

- ➢ 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ರಿಲಿಜನ್ ಚಳುವಳಿ ಎಂದರೆ 'ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ನಡೆದ ಬಂಡಾಯವೇ ರಿಲಿಜನ್ ಸುಧಾರಣೆ'
- ➢ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚ್ ಬಹಳ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು.
- ➢ ಇದು ಹೊಸ ಯುಗದ ಉದಯವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು.
- ➢ ಇದನ್ನು ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ➢ ಈ ಚಳುವಳಿಯು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಟಿಸ್ಟೆಂಟ್ ರಿಲಿನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು.

ಕಾರಣಗಳು:–

- ❖ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು & ಪೋಪರು ಲೌಕಿಕ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು.
- ❖ ಪೋಪರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದರು.
- ❖ ಬೊಕಾಶಿಯೋ, ಇರಾಸ್ಮಸ್, ಜಾನ್‌ವೈಕ್ಲಿಫ್ ಚರ್ಚ್ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.
- ❖ ಪುರೋಹಿತ(ಪ್ರೀಸ್ಟ್) ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಚರ್ಚ್‌ನ ನಂಬಿಕೆ, ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುವವರ ವಿರುದ್ಧ ವಾದ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ಇವರು ಬೈಬಲ್ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದರು.
- ❖ ಪೋಪರು & ರಾಜರ ನಡುವೆ ಕಲಹಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ರಾಜರು ಮತಸುಧಾರಕರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.
- ❖ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಲವಾದವು
- ❖ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ನವೋದಯದಿಂದ ಮೂಡಿದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗಳು
- ❖ ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಿಂದ (ಮೂಲ ಹಿಬ್ರೂ ಭಾಷೆಯಿಂದ) ಬೈಬಲ್‌ನ್ನು ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದು ಚರ್ಚ್ ವಿರೋಧಿಸಿತು.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ (1483–1546)

- ○ ಮತ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೂಲ ಪುರುಷ
- ○ ತಂದೆ– ಹಾನ್
- ○ ತಾಯಿ– ಮಾರ್ಗೇಟ್
- ○ ಜನನ– 1483 ರಲ್ಲಿ ಇಸಲ್‌ಬೇನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ
- ○ ಸಂತನಾಗಿ ಅಗಸ್ಟಸ್ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್‌ನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದರು.
- ○ ಜರ್ಮನಿಯ ವಿಟ್ಸನ್‌ಬರ್ಗ್ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದರು.
- ○ ಇವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಚಳುವಳಿಯು "ರಿಲಿಜಿಯನ್ ಸುಧಾರಣೆ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು.
- ○ ರೋಮ್ ಚರ್ಚಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಮದಾನಗೊಂಡರು.
- ○ ಇವನು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚಿನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು.

RAMALINGAPPA L Art teacher

- 1517 ರಲ್ಲಿ ಪಾಪಕ್ಷಮಾಪಣೆಯ ಪತ್ರಗಳ ಮಾರಾಟದ ವಿರುದ್ಧ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು.
- ಆನತೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ಪೋಪರಿಗೆ ದೇವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
- ಪಾಪಕ್ಷೆಮಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು.
- ಇವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ 'ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟ್' ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ಜರ್ಮನಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನರು ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟರಾದರು.
- ಎಲಿಜಿಯನ್ ಸುಧಾರಣೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯಿತು & ರಿಲಿಜಿಯನ್ ವಾತಾವರಣವು ಕಲುಷಿತವಾಯಿತು
- ಯುರೋಪಿನ ಅಧಿಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತರು.
- ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು & ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.
- ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್‌ರು ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯ ದೊರೆತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟರು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್‌ರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- 30 ವರ್ಷಗಳ ಯುದ್ಧವೂ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ & ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟರ ದ್ವೇಷ & ಹೋರಾಟಗಳ ಫಲವೇ ಆಗಿದೆ.

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ಕ್ರೈಸ್ತಮತದ ಅಖಂಡತೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿತು.
- ಕ್ರೈಸ್ತಮತವು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್, ಆರ್ಥೋಡಾಕ್ಸ್, ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಆಗಿ ಒಡೆಯಿತು.
- ಯುರೋಪಿನ ರಾಜರುಗಳು ಪೋಪನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯರಾದರು.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
- ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳಕೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾದವು & ಯುರೋಪಿನ ರಾಜರುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿ 'ಪ್ರತಿಸುಧಾರಣೆ ಚಳುವಳಿ' ಆರಂಭ
- ಪ್ರತಿಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿ:–
- ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಪಂಥ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಪಡೆದು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಹರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.
- ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್‌ರು ತಮ್ಮ ಪಾರಮ್ಯ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಧಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಕೊಂಡರು.
- ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಪ್ರಭಾವವು ರೋಮನ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ, ಉಳಿಯುವಿಕೆಗೂ ದೊಡ್ಡ ಆಘಾತವಾಯಿತು.
- ಚರ್ಚ್‌ಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.
- ಅಂತಹ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ **"ಪ್ರತಿಸುಧಾರಣೆ"** ಎಂಬ ಚಳುವಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿತು.
- ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಡೆದು ರೋಮ್‌ನ ಚರ್ಚ್‌ಗಳಿಗಾಗಿದ್ದ ಹಾನಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಉದ್ದೇಶ.
- ಚರ್ಚ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಆಂತರಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ.
- ಅಧಿಕಾರದ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ತಡೆದು, ಚರ್ಚ್‌ಗಳ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪ್ರತಿಸುಧಾರಣೆಯ ನಾಯಕ 'ಸ್ಪ್ಯಾನಿಷ್ ಶ್ರೀಮಂತ ಇಗ್ನೇಷಿಯಸ್ ಲೋಯಾಲ'
- ಇವನು 1540 ರಲ್ಲಿ 'ಜೀಸಸ್ ಸೋಸೈಟಿ'ಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದನು.
- ಇದರ ಗುರಿ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಅದರ ವೈಭವವನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು.
- ಈ ಸಂಘದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಸಮಾಜದ ಸೇವೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಸುವುದೇ ಉದ್ದೇಶ.
- ಚರ್ಚ್‌ನ ನಿಯಮ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡಸುವ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಸದ **"ಇಂಕ್ವಿಜಿಶನ್"** ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಣಾ ಪದ್ಧತಿ 1542 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು.
- ಇದು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕರು ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಮತ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿತು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ

ಕಾರಣಗಳು:–

- ✓ ವಸಾಹತುಗಳ ಸ್ಥಪನೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಿ, ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
- ✓ ಬೌದ್ಧಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಉಂಟಾಗಿ, ಲಾಭಗಳಿಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
- ✓ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಾದವು
- ✓ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಂದ ಯುರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಲಾಭ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದರು.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ✓ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ & ಗ್ರಾಹಕ ಅಭಿರುಚಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ
- ✓ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿರತೆ, ಉತ್ತಮ ಜಲಸಾರಿಗೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಬಳಕೆ
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಂತ್ರಜ್ಞರು & ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು:–

- ❖ 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆ & ಸಾರಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿದವು.
- ❖ 1760 ರಿಂದ 1830 ರವರೆಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ "ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ" ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.
- ❖ ಇದು ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ❖ ಕ್ರಾಂತಿ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತಹ ಶೀಘ್ರಗತಿಯ & ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಭಾರಿ ಬದಲಾವಣೆ.
- ❖ 1760 ಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ನಂತರ ಅಧಿಕ ಬಂಡವಾಳದ ಹೆಚ್ಚಳ
- ❖ ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು & ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವು.
- ❖ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
- ❖ ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮಂತರು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಕೂಲಿಗೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದೇ ಮುಂದೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಪದ್ಧತಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.
- ❖ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮಾಲೀಕರು ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಅಧಿಕ ಲಾಭಗಳಿಸಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾದರೂ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು & ಇತರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಡವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರು
- ❖ 1764ರಲ್ಲಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಹಾರ್‌ಗ್ರೀವ್ಸ್‌ನು ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಜೆನ್ನಿ ಎಂಬ ನೂಲುವ ಯಂತ್ರ ಶೋಧ
- ❖ ರಿಚರ್ಡ್ ಆರ್ಕ್‌ರೈಟ್ ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಜೆನ್ನಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿ 1769ರಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ 1779ರಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾಮ್ಯುಯಲ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ಟನ್ 'ಮ್ಯೂಲ್' ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ ಜಾನ್‌ಕೇನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವ ಲಾಳವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ 1785ರಲ್ಲಿ ಎಡ್ಮಂಡ್ ಕಾರ್ಟ್‌ರೈಟ್‌ನು ಪವರ್‌ಲೂಮ್ ಎಂಬ ನೇಯ್ಗೆ ಯಂತ್ರ ಶೋಧ. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.
- ❖ 1793ರಲ್ಲಿ ಎಲಿವಿಟ್ನಿನು ಕಾಟನ್‌ಜಿನ್ ಯಂತ್ರ ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ 1705ರಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಮ್ಯಾಕೊಮೆಸ್‌ನು ಆವಿಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ ಆವಿಯ ಯಂತ್ರದ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಯಿತು.
- ❖ 1774ರಲ್ಲಿ ಜೇಮ್ಸ್‌ವ್ಯಾಟ್ ಆವಿಯ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿದನು.
- ❖ 1801ರಲ್ಲಿ ರಿಚರ್ಡ್ ಟ್ರೆವೆಥಿಕ್‌ನು ವ್ಯಾಟ್‌ನ ಹಬೆಯಂತ್ರವನ್ನು ರೈಲು ಬಂಡಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ನಂತರ ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಲಿಸುವ ಒಂದು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಆವಿ ಎಂಜಿನನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ 1815ರಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಜ್ ಸ್ಟೀವನ್ ಸಾಮಾನು ಸಾಗಣೆ ರೈಲುಬಂಡಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.
- ❖ ಇಂಲೇಂಡಿನ ಸ್ಟಾಕ್‌ಟನ್ & ಡಾರ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್ ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ರೈಲನ್ನು
- ❖ ಲಿವರ್‌ಪೂಲ್ & ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್‌ಗಳ ನಡುವೆ ಕಯಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗಾಗಿಯೇ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.
- ❖ 1801 ರಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಸಿಮಿಂಗ್ಟನ್ ಎಂಬ ಅಮೇರಿಕನ್ನನು ವಾಡ್ಸನ್ ಒಂದು ಎಂಜಿನನ್ನು ಒಂದು ದೋಣಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
- ❖ ರಾಬರ್ಟ್‌ಫುಲ್ಟನ್ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಮೇರಿಕಾದವನು ಆವಿಯ ಹಡುಗನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು.

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ➢ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಸದೃಡವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು.
- ➢ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶೋಷಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದವು ಉದಯಿಸಿತು.
- ➢ ಆಧುನಿಕತೆಯು ವೇಗವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು.
- ➢ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾದ ಸಂಶೋದನೆಗಳಿಂದ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು.
- ➢ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದರೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ & ಆಹಾರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಗೋಚರಿಸಿದವು

RAMALINGAPPA L Assistant Teacher

- ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ & ಬಡವರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವು ಉದಯಿಸಿತು.

ಅಧ್ಯಾಯ–9
ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಏಕೀಕರಣ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಉದಯ & ಬೆಳವಣಿಗೆ:–

- ✓ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಆರಂಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶ:– ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಉದಯ.
- ✓ 15, 16, & 17ನೇಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಚನೆಗೆ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಆಧಾರವಿರಲಿಲ್ಲ.
- ✓ ಅವು ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳವರೆಗೆ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜನರು ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆ & ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು & ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದವರು.
- ✓ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಅವನತಿಯಿಂದ ಉಂಬಳಿ ಜಮೀನುದಾರರ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿತು.
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ರಾಜರು ಉಂಬಳಿ ಜಮೀನುದಾರರ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು
- ✓ ರಾಜರುಗಳು ದೈವದತ್ತಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು
- ✓ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವು ತನ್ನ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿತು & ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಉದಯ & ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತ್ತು.
- ✓ ಅತಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಣಾವನೆ & ದೇಶಪ್ರೇಮ ಒಳ್ಳೆಯ & ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.
- ✓ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಕಾಲದ ಅನಾಯಕತ್ವ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿದವು.
- ✓ ಅವು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು.
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರ–ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ & ಪೈಪೋಟಿ ಆರಂಭ
- ✓ ಅಮೇರಿಕಾ & ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ & ವಸಾಹತುಗಳ ಹತೋಟಿಗಾಗಿ ಘರ್ಷಣೆ & ಯುದ್ಧಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.
- ✓ ಚರ್ಚ್ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡಿತು.
- ✓ ವಸಾಹತುಗಳ ಹತೋಟಿಗೆ ಘರ್ಷಣೆ & ಯುದ್ಧಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿತು.

ಅಮೇರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ:–

- ➢ ಅಮೇರಿಕವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ನಂತರ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪೈಪೋಟಿ
- ➢ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಸ್ಪೈನ್, ಹಾಲೆಂಡ್ & ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವು
- ➢ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ತೀರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ 13 ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು
- ➢ ಇವುಗಳನ್ನು 'ಹೊಸ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಸಾಹತುಗಳು' ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ➢ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸ್ & ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ನಡುವೆ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಯಿತು.
- ➢ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಿಂದ ವಸಾಹತುಗಳು ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ ವಿರುದ್ದ ದಂಗೆ ಎದ್ದವು.

ಕಾರಣಗಳು:–

- ❖ ವಸಾಹತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ಧೋರಣೆ
- ❖ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪ್ರೇಮ
- ❖ ಸಪ್ತವಾರ್ಷಿಕ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳು
- ❖ ನೌಕಾ ಕಾಯಿದೆಗಳು
- ❖ ಥಾಮಸ್ಪೈನ್, ಜಾನ್ಆಡಮ್ಸ್, ಸ್ಯಾಮುಯಲ್ ಆಡಮ್ಸ್, ಜಾನ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಕೋಕ್ & ಬೆಂಜಮಿನ್ ಫ್ರಾಂಕ್ಲಿನ್ ಮುಂತಾದ ಬರಹಗಾರರ ಪ್ರಭಾವ
- ❖ ಕ್ವಿಬೆಕ್ ಕಾಯಿದೆ
- ❖ ಟೌನ್ಶೆಂಡ್ ತೆರಿಗೆಗಳು
- ❖ ಬಾಸ್ಟನ್ ಚಹಾಕೂಟ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಣೆ:–

- ○ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲು 1774ರಲ್ಲಿ 13 ವಸಾಹತುಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಫಿಲಿಡೆಲ್ಫಿಯಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿದವು.
- ○ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ನಿರ್ಧಾರ.
- ○ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ರಾಜ ಇದನ್ನು ದಂಗೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಈ ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.
- ○ 1775 ಏಪ್ರಿಲ್ 19 ರಂದು ಲೆಕ್ಸಿಂಗ್ಟನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಗಾರರ ಸೇನೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅಮೇರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ○ ಫಿಲಿಡೆಲ್ಫಿಯಾ ಸಭೆಯು ಜಾರ್ಜ್ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ನನ್ನು ವಸಾಹತುಗಾರರ ಸೈನ್ಯದ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ ನೇಮಕ

ಜಾರ್ಜ್ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್:–

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಇವನು ವರ್ಜೀನಿಯಾದ ತೋಟಗಾರ
- ಇವನು ಫ್ರೆಂಚರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಸಪ್ತವಾರ್ಷಿಕ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದನು.
- ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸಿದ್ದ.
- ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸ್ಥೈರ್ಯ & ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದನು.
- ಬ್ರಿಟಿಷರೊಡನೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ.
- 1776 ಜುಲೈ 4 ರಂದು ಫಿಲಿಡೆಲ್ಫಿಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಭೆಯು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು.
- 13 ವಸಾಹತುಗಳು ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು.

ಯುದ್ಧ:–

- ✓ ಇಂಗ್ಲೇಂಡ್ & ವಸಾಹತುಗಳ ನಡುವೆ 5 ವರ್ಷ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು.
- ✓ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಯಿತು.
- ✓ ಜಾರ್ಜ್‌ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.
- ✓ ನಂತರ 'ಸಾರಟೋಗ' ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆ ಸೋತಿತು.
- ✓ ಫ್ರೆಂಚರ ಸೇನಾ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್‌ನು ಯಾರ್ಕ್‌ಟೌನ್ ಕದನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿದನು.
- ✓ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನಾನಿ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಶರಣಾದನು.
- ✓ 1783 ರಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ 13 ವಸಾಹತುಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವು
- ✓ ಜುಲೈ 4 ರಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಜುಲೈ 4 ನ್ನು ಅಮೇರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಣೆ
- ✓ 1787 ಫಿಲಿಡೆಲ್ಫಿಯಾ ಸಭೆ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಜಾರ್ಜ್ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್‌ನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ
- ✓ ಇವರು ಒಂದು ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು.
- ✓ ಇದೇ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಥಮ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನವಾಯಿತು.

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ➢ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಿತು
- ➢ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸೇನಾನಾಯಕರು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯ ನಾಯಕರಾದರು.
- ➢ ಸ್ಪೈನ್ & ಪೋರ್ಚುಗಲ್‌ನ ವಸಾಹತುಗಳು ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಎದ್ದು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಲು ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆದರು.
- ➢ ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನ ಎಂಬ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಉದಯ

ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ

- ○ ಉದ್ದೇಶ:– ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ, ಸಮಾನತೆ & ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ & ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು

ಕಾರಣಗಳು:–

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳು:–

- ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಈ ಅಸಮಾನತೆಯ ನೋವು ಜನತೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರೋಷವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣ.
- ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿದ್ದವು 1. ಪಾದ್ರಿಗಳು 2. ಶ್ರೀಮಂತರು 3. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು.
- ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೊದಲೆರಡು ವರ್ಗದವರು ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಇವರು ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು.
- ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- 3ನೇ ವರ್ಗದವರು ಸೌಲಭ್ಯವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದರು.
- 3ನೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು, ಕೃಷಿಕರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ವೃತ್ತಿಪರರು ಇದ್ದರು.
- ಇವರ ಆದಾಯ ತೀರ ಕಡಿಮೆ, ತೆರಿಗೆ ವಿಪರೀತ, ಕಷ್ಟದ ಜೀವನ
- ಇವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನವಿರಲಿಲ್ಲ.
- ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಇವರು ಅವಮಾನಗಳು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
- ಮತೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ
- ಇದರಿಂದ ಅಸಮಧಾನಕೊಂಡು ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದರು.

ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು:–

- ✓ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೃಷಿ ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದಿತ್ತು.
- ✓ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ರೈತರು ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿದರು.
- ✓ ಬರಗಾಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದವು.
- ✓ ಇದರಿಂದ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದಂಗೆಗಳಾದವು
- ✓ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಂಘಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿತು
- ✓ ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿತ್ತು.

ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು:–

- ➢ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ್ನು ಬೂರ್‌ಬನ್ ಮನೆತನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

RAMALINGAPPA L Asst Teacher

- 16ನೇ ಲೂಯಿ ಭವ್ಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ.
- ಇವರು ದುಂದು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಆಡಳಿತ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದಿದ್ದನು.
- ಇವನ ರಾಣಿ ಮೇರಿ ಆಂಟಾಯಿನೆಟ್ ಭೋಗ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದುಂದು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು
- ಜನಗಳ ಸಂಕಟದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.
- ದೇಶದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇವಳು ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು
- ವಿದೇಶಿಯಳು & ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಜನರು ಅವಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ರಾಜನು ಅವಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಫ್ರೆಂಚ ಚಿಂತಕರ ಪ್ರಭಾವ:–

- **ಮಾಂಟೆಸ್ಕ್ಯೋ:–** ಇವನ ಕೃತಿ "ಸ್ಪಿರಿಟ್ ಆಫ್ ಲಾಸ್"ನಲ್ಲಿ ರಾಜರ ದೈವದತ್ತ ಅಧಿಕಾರ ನಿರಾಧಾರವೆಂದು ಟೀಕಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದನು.
- **ರೂಸೋ:–** ತನ್ನ ಕೃತಿ "ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಂದ" ದಲ್ಲಿ 'ಮಾನವ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಆದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಸರಪಳಿಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.
- **ವಾಲ್ಟೇರ್:–** ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಏಕಾಚರಣೆ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು & ರೋಮ್‌ನ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದನು.

ಅಮೇರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಭಾವ:–

- ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು
- ಇಲ್ಲಿನ ಉತ್ಸಾಹ & ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹೋರಾಡಿದರು.

ಘಟನೆಗಳು:–

- ✓ ಈ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ರಾಜ 16ನೇ ಲೂಯಿ 175 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರೆಯದಿದ್ದ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ಜನರಲ್ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆ ಕರೆಯಬೇಕಾಯಿತು.
- ✓ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 3ನೇ ವರ್ಗದ ಸದಸ್ಯರು ತಾವೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಭೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ✓ ಉಳಿದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಸೇರುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು.
- ✓ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು 1789 ಜುಲೈ 14 ರಂದು ಬ್ಯಾಸ್ಟೈಲ್ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯ ಬಂಧೀಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಬಂಧಿಖಾನೆಯಿಂದ ಖೈದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು.
- ✓ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ ಹಾಡಿದರು.
- ✓ ರಾಜನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಭೆ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
- ✓ 1789 ಆಗಸ್ಟ್ 27 ರಂದು ಮಾನವನ & ಪೌರರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು.
- ✓ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಗಣರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.
- ✓ ತೀವ್ರವಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಜಾಕೋಬಿಯನ್ನರು ಎಂಬ ಗುಂಪು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
- ✓ ಇದರ ನಾಯಕ ರೊಬಿಸ್ಪಿಯರ್
- ✓ ಇವನು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಿದ್ದ & ಶಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ಯಗಾಗಿಯೇ ಅವಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದ 'ಗಿಲೊಟಿನ್' ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಿ ನೀಡಿದನು.

ಪರಿಣಾಮಗಳು:–

- ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ನಾಶವಾಯಿತು.
- ಪಾದ್ರಿಗಳು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರ ಸವಲತ್ತು ರದ್ದಾದವು
- ಶ್ರೀಮಂತರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.
- ಚರ್ಚ್ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಯಿತು.
- ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿ
- ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ & ಭ್ರಾತೃತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳು ದೊರೆತವು.

ಇಟಲಿ ಏಕೀಕರಣ:–

- ❖ ಪ್ರಾಚೀನ ರೋಮ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವ ಕಂಡಿದ್ದ ಇಟಲಿ ದೇಶ ಒಂದೇ ಭಾಷೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಡೆದು ಚೂರಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ರೋಮ್‌ನ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಮತವೇ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಇಟಲಿ ಒಡೆದು ಚೂರಾಗಿತ್ತು.
- ❖ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯು ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಗಿತ್ತು.
- ❖ ಲೋಂಬಾರ್ಡಿ, ವೆನಿಷಿಯಾ, ಸಿಸಿಲಿ, ನೇಪಲ್ಸ್(ಎರಡು ಸಿಸಿಲಿಗಳ ರಾಜ್ಯ) ಪೋಪನ ರಾಜ್ಯಗಳು
- ❖ ಟಸ್ಕನಿ, ಪಾರ್ಮ, ಮೋಡೆನ –
- ❖ ಸಾರ್ಡಿನಿಯಾ, ಪಿಡ್ಮಂಟ್, ಜಿನೋವಾ –
- ❖ 1815–48 ರಲ್ಲಿ ಇಟಲಿ ದೇಶದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳಾದವು
- ❖ ಈ ದಂಗೆಯ ಗುರಿ – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ & ಏಕೀಕರಣ

ಇಟಲಿ ಏಕೀಕರಣದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು:–

1. ಜೊಸೆಫ್ ಮ್ಯಾಜಿನಿ
2. ಕೌಂಟ್ ಕವೂರ್
3. ಗ್ಯಾರಿಬಾಲ್ಡ್ಡಿ

ಮ್ಯಾಜಿನಿ:–

- ಇವನು ಹೆಸರಾಂತ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಿಂತಕ & ಬರಹಗಾರ

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ಅವನು ತನ್ನ ಕೃತಿ "ಇಟಲಿ, ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾ, ಪ್ಯಾಪಸಿ" ನ ಲೇಖನಿಗಳಿಂದ ಇಟಲಿ ಯುವಕರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದನು.
- ಅವನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಕೀಕರಣ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ.
- ಇವನು "ತರುಣ ಇಟಲಿ" ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿದನು.
- ಇವನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ & ಇಟಲಿಯ ಏಕೀಕರಣದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು.

ಗ್ಯಾರಿಬಾಲ್ಡ್:–

- ✓ ಇವನು ತರುಣ ಇಟಲಿ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದನು.
- ✓ ಇವನು 'ಕೆಂಪಂಗಿದಳ' ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಸಾರ್ಡೀನೀಯದ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾದೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದ.
- ✓ 1860 ರಲ್ಲಿ ಸಿಸಿಲಿ ಮೇಲೆ ತನ್ನ 'ಕೆಂಪಂಗಿದಳ' ದೊಡನೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ✓ ಇಟಲಿ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಿದನು.
- ✓ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಆಗ್ರಹಿಸಿದನು.

ಕೌಂಟ್ ಕೆವೂರ್:–

- ➢ ಸಾರ್ಡಿನಿಯಾದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ.
- ➢ ಇವನು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ➢ ಇಟಲಿ ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ "ರಿಸಾರ್ಜಿಮೆಂಟೊ" ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ➢ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದನು.
- ➢ ಇವನು ಇಟಲಿಯಿಂದ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾವನ್ನು ಹೊರದೂಡಿ ಸಾರ್ಡಿನಿಯಾವನ್ನು ಇಟಲಿಯ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ & ಪ್ರಬಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ತಿರ್ಮಾನಿಸಿದನು.
- ➢ ಇವನು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನೊಡನೆ ರಹಸ್ಯ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
- ➢ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾವನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕೆರಳಿಸಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಲಾಂಬಾರ್ಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಿದ
- ➢ ಸಾರ್ಡಿನಿಯಾ & ಲಾಂಬಾರ್ಡಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ➢ ಟಸ್ಕನಿ, ಮೊಡೆನು, ಪಾರ್ಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ಪೋಪರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಂಟಾಗಿ ಸಾರ್ಡಿನಿಯಾ ಜೊತೆಗೂಡಿದವು
- ➢ 1861 ರಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಟರ್ ಎಮ್ಯೂನಿಯಲ್ ದೊರೆ ಇಟಲಿ ರಾಜನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
- ➢ 1870 ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್ & ಪ್ರಷ್ಯಾಗಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರೋಮ್‌ನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿತು.
- ➢ ಈ ಅವಕಾಶ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿಕ್ಟರ್ ಎಮ್ಯಾನುಯಲ್ ರೋಮ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿತು.
- ➢ ರೋಮ್ ಇಟಲಿಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾಯಿತು.
- ➢ ಇದರಿಂದ ಇಟಲಿಯ ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು.

ಜರ್ಮನಿ ಏಕೀಕರಣ

- ❖ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ
- ❖ ಮುಖ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳು:– ವುಟೆಂಬರ್ಗ್, ಬವೇರಿಯಾ, ಬೇಡನ್, ಹೇಸ್
- ❖ ಇವು ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತ ದುರ್ಬಲ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದವು.
- ❖ ಇದರಿಂದ ಜನರು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ ಜರ್ಮನ್‌ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಜ್ಞೆ ಕೆರಳಿಸಿತು.
- ❖ ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.
- ❖ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾ ದೇಶದ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಘ ರಚನೆ
- ❖ ಆದರೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಜನರು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದವು.
- ❖ ಈ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರು.

ಬಿಸ್ಮಾರ್ಕ್:–

- ✓ ಜರ್ಮನಿ ಏಕೀಕರಣದ ಶಿಲ್ಪಿ
- ✓ ಇವನು ಪ್ರಷ್ಯಾ ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆ 1ನೇ ವಿಲಿಯಂನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- ✓ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರನಾಗಿ, ಶಾಸನ ಸಭೆ ಡಯಟ್‌ನ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.
- ✓ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ✓ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾ, ಫ್ರಾನ್ಸ್ & ರಷ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಬಲಾಬಲ ತಿಳಿದಿದ್ದನು.
- ✓ ಪ್ರಷ್ಯಾದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ ಏಕೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದನು.
- ✓ ಇವನು ಎರಡು ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು:
- ✓ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾವನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಘದಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟುವುದು.
- ✓ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಜರ್ಮನಿಯನ್ನೆ ಪ್ರಷ್ಯಾಮಯವಾಗಿಸುವುದು.

RAMALINGAPPA L ASST. teacher

- ✓ ಅಂದರೆ, ಪ್ರಷ್ಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಡಳಿತಯಂತ್ರ & ಸೈನಿಕ ಬಲವನನು ಜರ್ಮನಿ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.
- ✓ ಜರ್ಮನಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಇವನು ರಕ್ತ & ಕಬ್ಬಿಣ ತತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ✓ ರಕ್ತ & ಕಬ್ಬಿಣ ತತ್ವ ಎಂದರೆ ಯುದ್ಧ ನೀತಿ.
- ✓ ಇದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೋರಾಡಿದನು.
- ✓ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕಾನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಷೇಲ್ಸ್‌ವೀಗ್ & ಹಾಲ್ ಸ್ಟೈನ್‌ನನ್ನು ಬಿಸ್ಮಾರ್ಕ್ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು.
- ✓ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
- ✓ ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ 1866ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಜರ್ಮನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.
- ✓ ಪ್ರಷ್ಯಾದ ದೊರೆಯನ್ನು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಈ ರಾಜ್ಯ ಸಂಘದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
- ✓ ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಪ್ರಷ್ಯಾದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದಾಗ ದಕ್ಷಿಣ ಜರ್ಮನ್ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದವು
- ✓ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ 13 ಜರ್ಮನ್ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು.
- ✓ ಜರ್ಮನ ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನು.
- ✓ ಪ್ರಷ್ಯಾದ 1ನೇ ವಿಲಿಯಮ್ ಜರ್ಮನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದನು.
- ✓ ಅಲ್ಸೇಸ್ & ಲೋರೇನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಿಂದ ಜರ್ಮನಿಗೆ ದೊರೆತವು.

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಅಧ್ಯಾಯ–4

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ:–

- ➢ ಸಂಸತ್ತಿನ ಶಾಸಕಾಂಗದಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.
- ➢ ಜನವರಿ, 28 1950 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.
- ➢ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ➢ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು + ಇತರೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ಒಟ್ಟು 31 ಜನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

5. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು
6. ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ 5 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರಬೇಕು.
7. ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ 10 ವರ್ಷ ಕಾಲ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು
8. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಪುಣರಾಗಿರಬೇಕು.

- ➢ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನಿವೃತ್ತಿ ವಯಸ್ಸು 65 ವರ್ಷ
- ➢ ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನಿಡಬಹುದು.
- ➢ ಕರ್ತವ್ಯ ಲೋಪ ಎಸಗಿದರೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ಉಭಯ ಸದಸನಗಳ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಬಹುದು.
- ➢ ಪದಚ್ಯುತಗೊಂಡ/ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ
- ➢ ವೇತನ ಭತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗಧಿ

ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

2. ಮೂಲ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–

- ○ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡುವುದು.
- ○ ಕೇಂದ್ರ–ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ, ರಾಜ್ಯ–ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದಗಳು
- ○ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ.
- ○ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರ & ರೀಟ್ ನೀಡುವುದು.

2. **ಮೇಲ್ಮನವಿ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–**

- ✓ ಕೆಳನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ನೀಡಿದ ತಿರ್ಪುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಕ್ಷಿದಾರರು ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.
- ✓ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರ

3. **ಸಲಹಾ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:–**

- ➢ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದಾಗ ನೀಡುವುದು.
- ➢ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಒಪ್ಪಂದ, ಕರಾರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಬಹುದು.
- ➢ ದಾಖಲೆಗಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಿ
- ➢ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿ
- ➢ ವಿಶೇಷ ರೀಟ್ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ

ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ:–

- ❖ ಸಂವಿಧಾನದಂತೆ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯವಿದೆ.
- ❖ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಿದೆ.
- ❖ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ & ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನಿಗಧಿ ಪಡಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸಂಖ್ಯೆ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

5. ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರಬೇಕು

RAMALINGAPPA L Asst. teacher

6. 10 ವರ್ಷ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರಬೇಕು
7. 10ವರ್ಷ ಕಾಲ ಉಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ
8. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಪುಣರಾಗಿರಬೇಕು

➢ ಇವರ ನಿವೃತ್ತಿ ವಯಸ್ಸು 62 ವರ್ಷ

➢ ದುರ್ನಡತೆ & ಅಸಮರ್ಥತೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ/ಸಂವಿಧಾನ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಾಗ ಸಂಸತ್ತು ಪದಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ನಾಗರಿಕ & ಅಪರಾಧ ವಿವಾದಗಳು, ನೌಕಾಯಾನ, ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಿಂಧನೆ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ
- ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪಿನ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ
- ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಗಳಲ್ಲಿನ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಬಹುದು.
- ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು.
- ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಬಹುದು.
- ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೇಮಕ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ
- ವಿವಿಧ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನ್ಯಾಯಾ ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯ

ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

✓ 1948 ರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನವು ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ರಚನೆಗೆ ಆಗ್ರಹ

✓ ನಂತರ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ರಚನೆ

ಎರಡು ವಿಧದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

3. ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟ್)
4. ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟ್)

ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

❖ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

❖ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

❖ ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಕ

❖ ಈ ನ್ಯಾಯಧೀಶರು ರಾಷ್ಟ್ರದ & ರಾಜ್ಯದ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ 7 ವರ್ಷ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು

❖ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೂಲಕ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

❖ ಇಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ, ಭೂಮಿ, ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ, ಮದುವೆ, ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

❖ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ.

❖ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

5. ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
6. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
7. ಮುನ್ಸೀಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
8. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುನ್ಸೀಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ

ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯ/ದಂಡಾಧಿಕಾರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ:–

✓ ಇದು ಏಪ್ರೀಲ್ 1 1974 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

✓ ಇವು ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

✓ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ– ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ

✓ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೆ ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

✓ ಕೊಲೆ, ದರೋಡೆ, ಡಕಾಯಿತಿ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆ

✓ ಮರಣದಂಡೆನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬಹುದು.

✓ ಮರಣದಂಡನೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ದೃಢೀಕರಿಸಬೇಕು

✓ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುಉ.

ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

5. ಮುಖ್ಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
6. ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
7. ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
8. ತೃತೀಯ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ

ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

➢ ಇಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಣೆ, ಭೂದಾಖಲೆಗಳು, ಭೂಕಂದಾಯ ವಿಚಾರಣೆ

➢ ಪ್ರಮುಖ ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು:–

6. ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
7. ಜಿಲ್ಲಾ ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾಗಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
8. ಜಿಲ್ಲಾ ಕಂದಾಯ/ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
9. ಆಯುಕ್ತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
10. ಕಂದಾಯ ಮಂಡಳಿ

ಜನತಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಲೋಕ ಅದಾಲತ್)

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಣೆ ವಿಳಂಬ & ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿದೆ

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಆದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ & ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನೀಡಲು ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಇವು 1985 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು
- ಪ್ರಕರಣದ ಭಾಗವಾದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಾದವನ್ನು ರಾಜಿಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯ
- ಇವು ಗುಜರಾತ್, ದೆಹಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಸ್ಥಾಪನೆಯ ರೂವಾರಿಗಳು:–

4. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಕೆಲವು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು
5. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು
6. ಯುವ ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರು

ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

- ರಾಜೀ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಶೀಘ್ರ ಹಾಗೂ ಮಿತವ್ಯಯದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಇತರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಕಾರ್ಯರ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕರಣಗಳು:–

- ✓ ವಾಹನ ಅಪಘಾತಗಳು, ಭೂಸ್ವಾಧೀನ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳು
- ✓ ವೈವಾಹಿಕ & ಜೀವನಾಂಶ
- ✓ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
- ✓ ಇದು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ರಚಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯ
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪು ಅಂತಿಮವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ಮನವಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ–5
ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

- ➢ ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರ
- ➢ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ನಿರ್ಭಯವಾದ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಅಗತ್ಯ.
- ➢ ಚುನಾವಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಸಂವಿಧಾನದ 15ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 324 ರಿಂದ 329 ರವರೆಗಿನ ವಿಧಿಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ➢ ಭಾರತ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ➢ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದೆ.
- ➢ ಇದು ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿದೆ.
- ➢ ವಿಧಿ 324ಕೆ & ಜೆಡ್ಎ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತವೆ.

ಚುನಾವಣೆ ಆಯೋಗದ ರಚನೆ:–

- ಚುನಾವಣೆ ಆಯೋಗದ ರಚನೆ – 324 ನೇ ವಿಧಿ
- ಇದು 1950 ಜನವರಿ 25 ರಂದು ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣೆ ಆಯುಕ್ತರು ಇದ್ದರು 1989ರಲ್ಲಿ 61ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅನ್ವಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನದ ವಯಸ್ಸನ್ನು 21 ರಿಂದ 18 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದೆ.
- ಈ ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣೆ ಆಯುಕ್ತರ ಜೊತೆ ಇಬ್ಬರು ಚುನಾವಣೆ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- 1990ರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು.
- 1993 ರಿಂದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಇತರೆ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಮೂರವರು ಚುನಾವಣೆ ಆಯುಕ್ತರು ಸಮಾನವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿ 6 ವರ್ಷ ಅಥವಾ 65ನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಬಹುದು
- ಅಸಮರ್ಥತೆ & ದುರ್ನಡತೆ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತು ಪದಚ್ಯುತಿ ಮಾಡಬಹುದು.
- ಇದು:–
  1. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ
  2. ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ
  3. ಲೋಕಸಭೆ
  4. ವಿಧಾನಸಭೆ
  5. ರಾಜ್ಯಸಭೆ & ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.
- ಚುನಾವಣಾ ನಿಗಧಿಪಡಿಸಿ ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯನ್ನು "ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ" ಎನ್ನುವರು.
- ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ಪಂಚಾಯಿತ್ ಹಾಗೂ ಪೌರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು 'ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು' ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 243 ಕೆ & ಜೆಡ್ಎ ವಿಧಿಗಳನ್ವಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ 1993' ರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕರಣ 308ರನ್ವಯ 'ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ' ವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ:–

ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು:–

- ❖ ಚುನಾವಣಾ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶ & ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಚುನಾವಣಾ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವರು ಇವುಗಳನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಎನ್ನುವರು.
- ❖ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸುವರು.
- ❖ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರ(ಎಂ.ಪಿ) & ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರ(ಎಂ.ಎಲ್.ಎ) ಮತ್ತು ಮೀಸಲು ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರ(ಎಸ್ಸಿ & ಎಸ್ಟಿ) ಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಣೆ

ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿ:–

- ✓ ಮತದಾನ ಮಾಡುವವರ ಹೆಸರು & ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪಟ್ಟಿ
- ✓ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಸಿದ್ದಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸೇರ್ಪಡೆ, ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ತೆಗಯಬಹುದು.
- ✓ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಮತದಾರನ ಛಾಯಪ್ರತಿಯ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ(ಇಫಿಕ್) ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇದು ಮತದಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪುರಾವೆ.

ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ:– (ವಿವರಿಸಬೇಕು)

1. ಅಧಿಸೂಚನೆ:– ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಕಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭ. ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ದಿನಾಂಕ, ವೇಳೆ ಮತ್ತಿತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆ, ರೆಡಿಯೋ, ದೂರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಗೆಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ.
2. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಉಮೇದುವಾರಿಕೆ:– ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ತಮ್ಮ ಉಮೇದುವಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಜಿಯ ಜೊತೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೊತ್ತವನ್ನು 'ಭದ್ರತಾ ಠೇವಣಿಯ' ಹಣ ಪಾವತಿಸಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿದಲು ಅಧಿಕೃತ ಪರವಾನಗಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು 'ಪಕ್ಷದ ಅಧಿಕೃತರ ಪತ್ರ' ಎನ್ನುವರು. ಆಗ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಪಕ್ಷದ ಚಿಹ್ನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಗುರುತಿಸ್ಪಡದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ವಿವಿಧ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಾರೆ
3. ನಾಮಪತ್ರಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ:– ಅರ್ಜಿಸಲ್ಲಿಸಲು ಕೊನೆಯ ದಿನಾಂಕ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅರ್ಹ & ಅನರ್ಹ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ.
4. ಉಮೇದುವಾರಿಕೆ ಹಿಂಪಡೆಯುವಿಕೆ:– ಅರ್ಹ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ನಂತರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಬಯಸಿದಲ್ಲಿ ಉಮೇದುವಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
5. ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ:– ಚುನಾವಣಾ ಕಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಅಂತಿಮ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ನಂತರ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಆರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯವು ಮತದಾನ ದಿನಕ್ಕಿಂತ 48 ಗಂಟೆಗಳ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಚಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು **"ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ"** ಎನ್ನುವರು.
6. ಮತದಾನ:– ಮತದಾರ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ದಿನ. ಮತಗಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ. ನಿಯೋಜನೆಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತಗಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತದಾರರಿಂದ ಮತದಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೀಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮತಯಂತ್ರಗಳು ಬಳಸಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
7. ಮತ ಏಣಿಕೆ:– ನಿಗಧಿತ ದಿನದಂದು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು & ಅವರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಣಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮತಯಂತ್ರಗಳು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮತಎಣಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ಸುಲಭವೆನಿಸಿದೆ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರುಎಣಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ರಿಟರ್ನಿಂಗ್ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮತ ಎಣಿಕೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ.
8. ಫಲಿತಾಂಶ ಘೋಷಣೆ

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು:–

- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು
- ➢ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು
- ➢ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷ
- ➢ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷ

- ಸಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
- ಮಾಧ್ಯಮ & ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು:–

RAMALINGAPPA L, SST, Teacher

- ❖ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ & ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ನಿಯಮ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ
- ❖ ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಬಯಸುವವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ:–

- ○ ಪ್ರತಿದಿನದ ಘಟನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ○ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು & ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ○ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ○ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗಮನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ○ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಉತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ○ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಐಕ್ಯತೆ, ಜಾತ್ಯಾತೀತತೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ○ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು & ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ದಿನಪತ್ರಿಕಾ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.
- ○ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಪರಿಷತ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ○ ಇಂದು ಮಾಧ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶನ, ರೇಡಿಯೋ, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–6
ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆ

- ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿದ್ದು:– 1947 ಆಗಸ್ಟ್ 15 ರಂದು
- ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸೇನಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
- ಭಾರತದ ಭೂಗಡಿ – 15,200 ಕಿ.ಮೀ
- ಜಲಗ್ವಡಿ ಉದ್ದ – 7516.5 ಕಿ.ಮೀ
- ಭಾರತದ ನೆರೆಯ ದೇಶಗಳು:– ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಚೈನಾ, ಭೂತಾನ್, ನೇಪಾಳ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಮಯನ್ಮಾರ್, ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಲಂಕಾ
- ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ, ಮಲೇಷಿಯಾ, ಕಾಂಬೋಡಿಯಾ, ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್, ವಿಯಟ್ನಾಂ ಮತ್ತು ಮಾಲ್ಡೀವ್ಸ್‌ಗಳು ಸಮುದ್ರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೆರೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು.
- ನಾವು ಶಾಂತಿ ಬಯಸಿದರೂ, ನೆರೆಯ ದೇಶಗಳು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಇರಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.
- ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಸೇನಾ ಪಡೆಗಳ ರಚನೆ

- ಭಾರತದ ಸೇನಾ ಪಡೆಗಳು:–
  1. ಭೂಸೇನೆ – ದಂಡನಾಯಕ(ಜನರಲ್)
  2. ನೌಕಾಸೇನೆ – ಅಡ್ಮಿರಲ್
  3. ವಾಯುಸೇನೆ – ಏರ್ ಚೀಫ್ ಮಾರ್ಷಲ್
- ಮೂರು ಸೇನಾಪಡೆಗಳ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ:– ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು
- ಭೂಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು – ದಂಡನಾಯಕ(ಜನರಲ್)
- ನೌಕಾಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು – ಅಡ್ಮಿರಲ್
- ವಾಯುದಳದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು – ಏರ್ ಚೀಫ್ ಮಾರ್ಷಲ್
- 2001ರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸೇನೆಗಳ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ 'ಚೀಫ್ ಆಫ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಸ್ಟಾಫ್' ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ನೇಮಕ
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಕ್ಷಣಾ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೂರು ಸೇನಾಪಡೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಮೂರು ಪಡೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪಡೆಗಳ ದಂಡನಾಯಕರು(ಅಧಿಪತಿ) ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಸೇನಾಪಡೆಗಳ ತನ್ನದೇ ಆದ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವಾಲಯದ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿ:– ನವದೆಹಲಿ
- ಸಚಿವಾಲಯ 4 ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
  1) ರಕ್ಷಣಾ ವಿಭಾಗ
  2) ರಕ್ಷಣಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಭಾಗ
  3) ರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನಾ & ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗ
  4) ನಿವೃತ್ತಿ ಸೇನಾ ಕಲ್ಯಾಣ ವಿಭಾಗ

ಭಾರತೀಯ ಭೂಸೇನೆ

- ಇದರ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿ:– ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರಿಗೆ ಉಪದಂಡನಾಯಕ, ಸೇನಾಪತಿ, ಸೇನಾ ಪ್ರಧಾನ ಅಧಿಕಾರಿ, ಮಾಸ್ಟರ್ ಜನರಲ್, ಮಿಲಿಟರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಮಿಲಿಟರಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ
- ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ:–
  1) ದಂಡನಾಯಕ
  2) ಉಪದಂಡನಾಯಕ
  3) ಸೇನಾಪತಿ
  4) ಸೇನಾ ಪ್ರಧಾನ ಅಧಿಕಾರಿ
  5) ಮಿಲಿಟರಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
- ಭೂಸೇನೆಯು:–
  1) ಪದಾತಿದಳ (ಸೈನಿಕ)
  2) ಅಶ್ವದಳ (ವ್ಯಾವಲ್ರಿ)
  3) ಟ್ಯಾಂಕರ್ ದಳ

RAMALINGAPPA L Assistant Teacher

4) ಫಿರಂಗಿ ದಳ

- ಭೂಸೇನೆಯನ್ನು 7 ಕಮಾಂಡ್‌ಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ:–
  1. ಪಶ್ಚಿಮ ಕಮಾಂಡ್ – ಚಾಂದಿಮಂದಿರ
  2. ಪೂರ್ವ ಕಮಾಂಡ್ – ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ
  3. ಉತ್ತರ ಕಮಾಂಡ್ – ಉದಾಂಪುರ್
  4. ದಕ್ಷಿಣ ಕಮಾಂಡ್ – ಪುಣೇ
  5. ಕೇಂದ್ರ ಕಮಾಂಡ್ – ಲಕ್ನೋ
  6. ತರಬೇತಿ ಕಮಾಂಡ್ – ಮಾವ್
  7. ವಾಯುವ್ಯ ಕಮಾಂಡ್ – ಜೈಪುರ್
- ಈ ಕಮಾಂಡ್‌ಗಳನ್ನು ಏರಿಯಾ(ವಲಯ) & ಸಬ್‌ಏರಿಯಾ(ಉಪವಲಯ) ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ.
- ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಜನರಲ್ ಕಮಾಂಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು.
- ವಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮೇಜರ್ ಜನರಲ್
- ಉಪವಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಬ್ರಿಗೇಡಿಯರ್
- ಭೂಸೇನೆಯ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–
  1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪುಣೆ ಹತ್ತಿರದ ಖಡಕ್‌ವಾಸ್ಲಾ
  2. ರಕ್ಷಣಾ ಸೇನಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕಾಲೇಜು, ಉದಕಮಂಡಲದ ಬಳಿಯ ವೆಲ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್
  3. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಾ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾಲೇಜು, ನವದೆಹಲಿ
  4. ಭಾರತೀಯ ಮಿಲಿಟರಿ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಡೆಹರಾಡೂನ್
  5. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆ, ಚೆನ್ನೈ

ಭಾರತೀಯ ಭೂಸೇನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು:–

- ಹೊರ ರಾಷ್ಟ್ರದ ದಾಳಿಯಿಂದ ಭಾರತದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು & ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು.
- ನಮ್ಮ ಭಾಗೋಳಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ & ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು
- ಭೂಸೇನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ದವಾಗಿರಬೇಕು.
- ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆ
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು.

ಭಾರತೀಯ ನೌಕಾದಳ

- ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಜಲಮೇರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತ ಕರಾವಳಿ, ಅಂಡಮಾನ್, ನಿಕೋಬಾರ್ & ಲಕ್ಷದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಲಿಷ್ಠ ನೌಕಾಬಲ ಅಗತ್ಯ.
- ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ – ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದರ ಪ್ರಧಾನ ಅಧಿಪತಿ – ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು
- ಇದನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಕಮಾಂಡ್‌ಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದೆ.
  1. ಪಶ್ಚಿಮ ನೌಕಾ ಕಮಾಂಡ್ – ಮುಂಬೈ
  2. ಪೂರ್ವ ನೌಕಾ ಕಮಾಂಡ್ – ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣಂ
  3. ದಕ್ಷಿಣ ನೌಕಾ ಕಮಾಂಡ್ – ಕೊಚ್ಚಿನ್
- ಎರಡು ಫ್ಲೀಟ್‌ಗಳು:– ಪಶ್ಚಿಮ ಫ್ಲೀಟ್ & ಪೂರ್ವ ಫ್ಲೀಟ್
- ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ ಹಡಗು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಿದೆ.
- ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ & ಗೋವಾಗಳಲ್ಲಿ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಹಡಗುಗಳು, ಜಲಂತರ್ಗಾಮಿಗಳು & ಚಿಕ್ಕ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅರುಲಿಯಾಂಡರ್ ವರ್ಗದ ಫ್ರಿಗೇಟ್ಸ್ ಅಂದರೆ ಯುದ್ಧ ಹಡಗುಗಳನ್ನು
- ಐ.ಎನ್.ಎಸ್ ನೀಲಗಿರಿ, ಹಿಮಗಿರಿ, ದೇವಗಿರಿ, ತಾರಾಗಿರಿ, ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿ, ಚಕ್ರಧಾರಿ(ಮಾರ್ಚ್ 2012 ರಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ), ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಮಾದರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಐ.ಎನ್.ಎಸ್ ಗೋದಾವರಿ, ಸಂಚಾರಿ ಸರ್ವೇ ಹಡಗುಗಳನ್ನು & ಕರಾವಳಿ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ.
- ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಾದರಿಯ ಐ.ಎನ್.ಎಸ್ ವಿಭೂತಿ ಕ್ಷಿಪಣಿ ಹಡಗನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ
- ಭಾರತ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಯುದ್ಧನೌಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ 6 ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ.
- ನೌಕಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–

1) ಕೇರಳದ ಐ.ಎನ್.ಎಸ್ – ವಂಡುರ್ತಿ
2) ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಐ.ಎನ್.ಎಸ್ ಶಿವಾಜಿ – ಲೋನಾವಾಲ

ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆ

- ➢ ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆ ಆದುನಿಕತೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ & ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ➢ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉತ್ತಮ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ವಿಧಾನ, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.
- ➢ ವಾಯುದಳದ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನಗಳು:– ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನಗಳು & ಘರ್ಷಣೆಯ ವಾಯುಪಡೆ.
- ➢ ವಾಯುಪಡೆಯು ಯುದ್ಧ & ಶಾಂತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ➢ ಸಮಗ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಭದ್ರತೆ & ಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಿದೆ.
- ➢ ಇದರ ಕೇಂದ್ರಕಛೇರಿ – ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ➢ ಇದು 5 ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಮಾಂಡ್‌ಗಳು & 2 ಔಪಚಾರಿಕ ಕಮಾಂಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ
  ಐದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಮಾಂಡ್‌ಗಳು:–

1) ಪಶ್ಚಿಮ ಕಮಾಂಡ್– ದೆಹಲಿ
2) ಪೂರ್ವ ಕಮಾಂಡ್ – ಷಿಲ್ಲಾಂಗ್ (ಮೇಘಾಲಯ)

RAMALINGAPPA L Asst teacher

3) ಕೇಂದ್ರ ಕಮಾಂಡ್ – ಅಲಹಾಬಾದ್ (ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ)
4) ಈಶಾನ್ಯ ಕಮಾಂಡ್ – ಗಾಂಧಿನಗರ (ಗುಜರಾತ್)
5) ದಕ್ಷಿಣ ಕಮಾಂಡ್ – ತಿರುವನಂತಪುರಂ (ಕೇರಳ)

ಔಪಚಾರಿಕ ಕಮಾಂಡ್

- ತರಬೇತಿ ಕಮಾಂಡ್ – ಬೆಂಗಳೂರು (ಕರ್ನಾಟಕ)
- ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಮಾಂಡ್ – ನಾಗಪುರ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ)

ವಾಯುಪಡೆಯ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು

1) ಬೆಂಗಳೂರು
2) ಹೈದರಾಬಾದ್
3) ಉಡ್ಡಣದ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ – ದುಂಡಿಘಾಟ್
4) ಆಡಳಿತ & ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ – ಬೆಂಗಳೂರು & ಕೊಯಮತ್ತೂರು

- ಮಾದರಿ ವಿಮಾನಗಳು:– ಕೆನ್‌ಬೆರಾ, ಹಂಟರ್, ಅಜಿತ್, ಮಿಣ್–21, ಮಿಗ್–23, ಮಿಗ್–25, ಮಿಗ್–27, ಮಿಗ್–29, ಮಿರೇಜ್ 2000 ಇತ್ಯಾದಿ

ಸೇನಾ ನೇಮಕಾತಿಯ ಅರ್ಹತೆಗಳು:–

1) ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆ ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಗ & ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಸೇರಬಹುದು
2) ದೈಹಿಕ
3) ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ
4) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ
5) ತಾಂತ್ರಿಕ

ನೇಮಕಾತಿ ಮಂಡಳಿಗಳು:–

1) ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ & ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
2) CASB – ಕೇಂದ್ರ ವಾಯುಪಡೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಂಡಳಿ (ವಾಯುಪಡೆಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ & ನೋಂದಣಿ ಮೂಲಕ ಅಖಿಲ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ)
3) NRO – ನೌಕಾದಳ ನೇಮಕಾತಿ ಸಂಘಟನೆ (ನೌಕಾಪಡೆಯ ನಾವಿಕರ ನೇಮಕಾತಿ) ಇದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಯೋಜನೆ & ನೌಕಾದಳದ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದ್ದಾಗಿದೆ.
4) WSES – ಮಹಿಳಾ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆ

ರಕ್ಷಣಾ ಉತ್ಪಾದನೆ:–
ರಕ್ಷಣಾ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ ಇಲಾಖೆ ವತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು:–

5) ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳು
6) ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು
7) ಟ್ಯಾಂಕ್ ಗಳು

ರಕ್ಷಣಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು:–

8) ಹಡಗುಗಳು
9) ವಿಮಾನಗಳು
10) ಬುಲ್‌ಡೋಜರ್‌ಗಳು
11) ಸಬ್–ಮೆರಿನ್‌ಗಳು
12) ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳು

ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾ ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:–

- ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ಸದಾ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು.
- ನಮ್ಮ ಸೇನಾಪಡೆಯು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ 4ನೇ ಸ್ಥಾನ
- ವಾಯುಪಡೆಯಲ್ಲಿ 5ನೇ ಸ್ಥಾನ & ನೌಕಾಪಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ 5ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.
- ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಕಾರವಾರದ ಬಳಿ ಸೀಬರ್ಡ್ ನೌಕಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- 1958ರಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ(ಡಿ.ಆರ್.ಡಿ.ಒ) ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಭೂಮಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಜಿಗಿಯುವ ಕ್ಷಿಪಣಿಯಾದ ಪೃಥ್ವಿ, ತ್ರಿಶೂಲ್, ಆಕಾಶ್, ನಾಘ, ಅಗ್ನಿ ಇವು ಆತ್ಯಾಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದೆ.
- 19 ಏಪ್ರಿಲ್ 2012 ರಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ, 5 ನ್ನು 5 ಸಾವಿರ ಕಿ.ಮೀ ನ್ನು ಗುರಿ ಹೊಂದಿದ ಕ್ಷಿಪಣಿಯನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸಬ್‌ಮೆರಿನ್, ಆಚಿಟಿ ಸಬ್‌ಮೆರಿನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಭಾರತ ಇಂದು ಗಣ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದೆ (ಆ ಗಣ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು– ಅಮೇರಿಕಾ, ರಷ್ಯಾ, ಬ್ರಿಟನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್)
- ಭೋಫೊರ್ಸ್ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.
- ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪೋಕ್ರಾನ್ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಯಿತು.
- ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 55 ರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಸಾಲಿನ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–

1) ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೇನೆ
2) ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ
3) ಕರಾವಳಿ ಪಹರೆ
4) ಗಡಿ ಭದ್ರತಾ ದಳ
5) ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣೆ
6) ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳ
7) ರೆಡ್ ಕ್ರಾಸ್

RAMALINGAPPA L Most.teacher

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೇನೆ:–

- ಇದು ಅರೆಕಾಲಿಕ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾದಳ
- ಇದನ್ನು 1949 ರಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ
- ಇದರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಯೋಧರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ನಾಗರಿಕರು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾದ 18 ರಿಂದ 42 ವಯೋಮಾನದವರು ಸೇರಲು ಅರ್ಹರು.
- ಇದರ ಕಾರ್ಯ:– ರಾಷ್ಟ್ರ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಂದರ್ಬದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದಂತಹ ಕಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಮೂರನೇ ಶನಿವಾರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೇನಾ ದಿನವಾಗಿದೆ.

ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ:–

- ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಧಾನ ಯುವ ಸಂಘಟನೆ.
- ಇದನ್ನು 1948ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು & ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಸೇರಬಹುದು.
- ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳು:–

1) ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
2) ನಾಯಕತ್ವ ಗುಣ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
3) ಗೆಳೆತನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
4) ಆದರ್ಶ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
5) ಇದು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಮಾನವ ಪಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
6) ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂದರ್ಬದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ ಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿವೆ:–

1) ಸೀನಿಯರ್ ಅಂದರೆ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ
2) ಜೂನಿಯರ್ ಅಂದರೆ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ

ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು:–

1) ರಕ್ಷಣಾ ಸೇನೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಲು ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶ
2) ವೃತ್ತಿಪರ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ
3) ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು
4) ದೂರ ನಡಿಗೆ (ಹೈಕಿಂಗ್)
5) ಸಾಹಸ ಪ್ರಯಾಣ (ಟ್ರೆಕಿಂಗ್)
6) ಜಾರಾಟ (ಗ್ಲೈಡಿಂಗ್)
7) ಪರ್ವತರೋಹಣ (ಸ್ಕೇಲಿಂಗ್)

- ಭಾರತೀಯ ಕರಾವಳಿ ಪಡೆಗಳು:–
- ಇದು ಅರೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಪಡೆ
- 2ನೇ ಸಾಲಿನ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಇದನ್ನು 1978 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಕಡಲ ಸಂಬಂಧಿ ವಾದ & ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾವಲು ಪಡೆ.
- ಇದು 7516.5 ಕಿ.ಮೀ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಈ ಕಾವಲು ಪಡೆಯ ನೌಕೆಗಳಿಗೆ:– ಪುಠಾರ್, ವಿಕ್ರಮ್, ವಿಜಯ್ ಹಾಗೂ ವೀರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇಡಲಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಅಕ್ರಮ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯಂತಹ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಹಾಯ.
- ಇದರ ಪ್ರಧಾನ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ:– ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದು ಓರ್ವ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್‌ನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇದರ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುಖ್ಯ ಠಾಣೆಗಳು:– ಮುಂಬೈ, ಚೆನ್ನೈ, ಗಾಂಧಿನಗರ್ ಹಾಗೂ ಅಂಡಮಾನ್ ನಿಕೋಬಾರ್‌ನ ಪೋರ್ಟ್ ಬ್ಲೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
- ಗಡಿ ಭದ್ರತಾ ದಳ:–
- ಇದನ್ನು 1965 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ನಮ್ಮ ದೇಶದ 15200 ಕಿ.ಮೀ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಇದರ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಲಹಂಕದಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದು ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಅತಿಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ, ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಹಾಯ.
- ಆಂತರಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
- ಅಸ್ಸಾಂ ರೈಫಲ್ಸ್,
- ಇಂಡೋ–ಟಿಬೆಟಿಯನ್ ಗಡಿ ಪೋಲಿಸ್,
- ಕೇಂದ್ರ ಮೀಸಲು ಪೋಲಿಸ್ ಪಡೆ,
- ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ನಿಗ್ರಹದ ವಿಶೇಷ ಪಡೆ,
- ಕೇಂದ್ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆ,
- ರೈಲ್ವೆ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ ಇವು ಸಹಾಯಕ ಸೇನಾಪಡೆಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ
- ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣೆ:–
- ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಜೀವರಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕರ ಜೀವ ಉಳಿಸುವುದು.
- ನಾಗರಿಕರ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು
- ಸ್ವಯಂ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿನ 22 ವಿಭಾಗ ಅಥವಾ ವರ್ಗದ ನಗರಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಿದೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ 13 ಲಕ್ಷ ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣಾ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಿದ್ದು, 6.64 ಲಕ್ಷ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳ:–
- ಇದು ಒಂದು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.
- ಇದು 1946 ರಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ
- ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಶಾಂತಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಚುನಾವಣಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಇದನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು & ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.
- 1962 ರಲ್ಲಿ ಚೈನಾ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಸಂಘಟನೆಯು ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿತು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ 5, 73, 793 ಗೃಹರಕ್ಷಕರ ದಳದ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಿದ್ದಾರೆ
- ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾದಂತ್ಯ ಆವರಿಸಿದೆ.
- ರೆಡ್ ಕ್ರಾಸ್:–
- ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- 1920ರಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಕಾಯ್ದೆಯಂತೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ:– ನವದೆಹಲಿ
- ಇದು ಮಾನವೀಯ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿದೆ.
- ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ & ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 700 ಶಾಖೆಗಳಿವೆ.
- ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:– ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು
- ರಾಜ್ಯ ಶಾಖೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:– ರಾಜ್ಯಪಾಲರು
- 19 ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ & 6ಮಂದಿಸದಸ್ಯರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ನೇಮಕ
- 12 ಜನರನ್ನು ರಾಜ್ಯ & ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತದಾನದ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ
- ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿನ ಆಪತ್ತು ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಯಾವುದೇ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಗಾಯಾಳುಗಳಿಗೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯಪೀಡಿತರಿಗೆ ಸೇವೆ.
- ಇದು 7 ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ

1) ಮಾನವೀಯತೆ
2) ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ
3) ತಾಟಸ್ಥ್ಯ
4) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
5) ಸ್ವಯಂ ಸೇವೆ
6) ಏಕತೆ
7) ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕತೆ

- ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ಪರಮವೀರಚಕ್ರ, ಮಹಾವೀರಚಕ್ರ, ವೀರಚಕ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಇವು ಶಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಂತಿ:–
- ನಮ್ಮ ಸೇನಾಪಡೆಗಳು ಕೇವಲ ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೇ
- ವಿದೇಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ಗಾಝ, ಕೋರಿಯಾ, ಕಾಂಗೋ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಯಿತು.
- ಶಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾಪಡೆಗಳು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತವೆ.
- ಪ್ರವಾಹ, ಬರಗಾಲ, ಭೂಕಂಪ, ಭೂಕುಸಿತ, ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತಹ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ

ಅಧ್ಯಾಯ–7
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ

- **ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಎನ್ನುವ ಪದ ಬಂದಿದೆ.**
- **ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳು :–** ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ನೆಲವನ್ನು ಮಾತೃಭೂಮಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಭಾವನೆ, ಜನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸೋದರತೆಯ ಭಾವನೆ & ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸುಖ & ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಭಾಗಿತ್ವ ಹೊಂದುವ ಭಾವನೆ.
- **ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಭಾರತದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ ಇರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.**
- **ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ವಿದೇಶಿಯರ ಆಕ್ರಮಣಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ.**

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ:–ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನರು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ
ಇದರ ಅರ್ಥ:– ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ & ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಜನರು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

RAMALINGAPPA L Asst.Teacher

- ಭಾರತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥನ ಪಡೆದಿದೆ.
- ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ 1652 ಭಾಷೆ & ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ 22 ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ.
- ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮ & ಮತಗಳಿವೆ
- ವಿವಿಧ ಉಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ & ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ & ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ವೈವಿದ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಇರಲು ಸಂವಿಧಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
- ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ:–
- ವೈವಿದ್ಯತೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಐಕ್ಯತೆಯ ಮೂಲ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭಾಷೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಜನಾಂಗೀಯ & ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಅನೇಕ ವೈವಿದ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ,
- ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯರ ಜೀವನದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಅಂಶಗಳು ಅಡಗಿದೆ.
- ಏಕರೀತಿಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸುಲಭ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕಾನೂನು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಏಕತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿವೆ.

ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆ ಮೂಡಿಸುವ ಅಂಶಗಳು:–

ಭೌಗೋಳಿಕ ಐಕ್ಯತೆ:–

- ➢ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ, ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ, ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಇವು ಭಾರತವನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಐಕ್ಯತೆಗೊಳಿಸಿವೆ.
- ➢ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಹಾಡುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

ರಾಜಕೀಯ ಐಕ್ಯತೆ:–

- ✓ ಒಂದೇ ಸಂವಿಧಾನ, ಏಕ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನು, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ, ಏಕೀಕೃತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬಲಿಷ್ಠ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಐಕ್ಯತೆ ಸಾಧಿಸಿದೆ.
- ✓ ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ
- ✓ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ, ಕಾನೂನು ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಮಾನದಂಡಗಳು

ಧಾರ್ಮಿಕ ಐಕ್ಯತೆ:–

- ❖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮತಗಳಿವೆ
- ❖ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮತವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಸರ್ವಮತ ಸಮನ್ವಯತೆ ಪಾಲನೆ
- ❖ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮತೀಯರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತ ಪಾಲಿಸಲು ಸಮಾನ ಹಕ್ಕಿದೆ.

ಭಾಷಾ ಐಕ್ಯತೆ:–

- ➢ ಭಾರತವು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ತವರೂರು
- ➢ ಬಹುತೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಮೂಲವಾಗಿದೆ.
- ➢ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಜನರು ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.
- ➢ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಾಷೆ & ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೂ ಭಾಷೆ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.
- ➢ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಜನರು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಕ್ಯತೆ:–

- ○ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳು & ಧರ್ಮಗಳಿದ್ದರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಐಕ್ಯತೆ ಕಾಣಬಹುದು.
- ○ ತಮ್ಮದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ವೇಷಭೂಷಣ ಹೊಂದಿವೆ
- ○ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ & ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಹೊಂದಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಅಂಶಗಳು (ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಅಂಶಗಳು):–

ಜಾತ್ಯಾತೀತತೆ (ಮತನಿರಪೇಕ್ಷ):–

- ✓ ಭಾರತ ಒಂದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ
- ✓ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ತನ್ನದೇ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ & ಆಚರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ.
- ✓ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.
- ✓ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯತೆಯಿದೆ
- ✓ ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ:–

- ❖ ಭಾರತ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ.
- ❖ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರು ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ❖ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು & ರಾಜ್ಯನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪೌರರು ಒಂದೇ ಎಂದು ಪರಿಗಣನೆ
- ❖ ಸಮಾನವಾಗಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ.
- ❖ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರದೇಶ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

❖ ಇದರಿಂದ ಭಾರತ ಒಂದು ಐಕ್ಯ ದೇಶವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು:–

- ➢ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ, ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ, ಗಾಂಧೀಜಯಂತಿಯು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಒಂದು ಗೂಡಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ➢ ಈ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವರು.
- ➢ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಆಚರಿಸುವರು
- ➢ ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಬ್ಬಗಳು ನಮ್ಮ ಏಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು:–

- ○ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಲಾಂಛನಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೂ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಪಕ್ಷಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಣಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.
- ○ ಇದು ಆಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ & ವಿಪತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಎಂದು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ

ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ:–

- ✓ ಕೇಂದ್ರ–ರಾಜ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧ್ಯೆಯೋದ್ದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ✓ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವೂ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಭಿತವಾಗಿದೆ.
- ✓ ಉದಾ:– ಪಂಜಾಬಿನ ಗೋಧಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಗುಜರಾತಿನ ಹತ್ತಿ ಬಿಹಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ಯಾವುದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಾಲಂಭಿಯಾಗದು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಗಿರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳು:–

1. ಕೋಮುವಾದ
2. ಕೋಮು ಸಂಘಟನೆಗಳು
3. ಅಂಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾಭಿಮಾನ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.
4. ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಮನೋಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.
5. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮನೋಭಾವನೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ
6. ಅಂತರ್‌ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿವಿವಾದ, ಜಲವಿವಾದ & ಭಾಷಾ ವಿವಾದ
7. ಭಯೋತ್ಪಾದನ
8. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ
9. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ
10. ಜನರಲ್ಲಿನ ಅಜಾಗರೂಕತೆ

ನೈಜ ಸಮಗ್ರತೆ ಮೂಡಿಸುವ ಅಂಶಗಳು:–

- ➢ ವಿವಿಧ ಮತವರ್ಗಗಳು, ಜನಾಂಗದವರಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗವು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗವನ್ನು, ಮತ ಬೋಧಕರನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು.
- ➢ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾಯ & ಅಭಿನಂದನೆಗಳಿರಬೇಕು.
- ➢ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಮತೀಯ ಗುಂಪು ಇತರೆ ಮತದ ಗುಂಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನತೆ ಹೊಂದಿರಬಾರದ
- ➢ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ನೀಡಬೇಕು
- ➢ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕು
- ➢ ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮತಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಗೌರವ ಕೋಡಬೇಕು.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಅಧ್ಯಾಯ–4

ಸಮುದಾಯ

ಮಾನವನು ಸಂಘಜೀವಿ.

- ➢ ಮಾನವನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಇರಲಾರ
- ➢ ಮಾನವ ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ.
- ➢ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ನಡೆಸುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ 'ಸಮುದಾಯ' ಎನ್ನುವರು.

ನಗರ ಎಂದರೇನು?

- ನಗರ ಎಂದರೆ, ಸಾಪೇಕ್ಷ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜನರ ಶಾಶ್ವತ ನೆಲೆ.
- ನಗರವು ಒಂದು ಸಮುದಾಯ

ನಗರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು 2011 ರ ಜನಗಣತಿ ನಿಗಧಿಪಡಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು:–

1) ಕನಿಷ್ಟ 50000 ಜನಸಂಖ್ಯೆ
2) ಒಂದು ಚದರ ಮೈಲಿಗೆ 1000 ಜಸನಾಂದ್ರತೆ
3) ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗದಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು.
4) ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆ
5) ನಗರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪಟ್ಟಣ, ನಗರ ಮತ್ತು ಮಹಾನಗರಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

RAMALINGAPPA L Assistant

ನಗರ ಸ್ವರೂಪದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ
2) ಅನಾಮಿಕತೆ
3) ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆ
4) ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ, ವಿಲಾಸವಾದ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು.
5) ಸಂಘ, ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ
6) ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಕುಟುಂಬ
7) ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ತೀವ್ರ ವೇಗ

ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣ:–

- ಕೈಗಾರಿಕಕರಣ ಎಂದರೆ, "ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬಳಸುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ".
- ತಯಾರಿಕೆಯ ಉದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ನೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದವರೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ.
- ನಂತರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಹಳೆಯ ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿತು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರನ್ನು ನಗರ & ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಕರೆತಂದಿತು.
- ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ನಗರಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಜನರು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ದೊರೆತ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.
- ಭೌಗೋಳಿಕ & ವೃತ್ತಿಪರ ಚಲನೆಗಳು ದೂರದಜನರನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯಿತು.
- ರೈಲು & ಬಸ್ಸುಗಳ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿಸಿತು
- ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ನಗರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯ:–

- ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭ.
- ಇದರ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ & ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರ.
- ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸೀಮಿತ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಗುಂಪು ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಉದ್ಯೋಗವಷೆ ಅಲ್ಲದೇ ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಮೂಹ.

ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಸಮುದಾಯ
2) ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು
3) ಸಾಮಾಜಿಕ ಐಕ್ಯತೆ
4) ಅನೌಪಚಾರಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣ
5) ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ
6) ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾನ್ಯತೆ
7) ನಿಸರ್ಗದ ಪ್ರಭಾವ
8) ನೆರೆಹೊರೆಯ ಪ್ರಭಾವ
9) ಸರಳತೆ
10) ಅತಿಯಾದ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ
11) ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ
12) ವ್ಯಾಪಕ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸೆ
13) ಅನಕ್ಷರತೆ & ಬಡತನ

ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:–

- ಕೃಷಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
- ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
- ಅನಕ್ಷರತೆ, ಬಡತನ & ನಿರುದ್ಯೋಗ
- ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊರತೆ
- ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ

ಬುಡಕಟ್ಟು – ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯ

- ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ದುರ್ಗಮವಾದ ಕಾಡು, ಕಣಿವೆ, ಬೆಟ್ಟ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು "ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ" ಎನ್ನುವರು.
- ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರ – ಆಫ್ರಿಕಾ
- ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಎರಡನೇ ರಾಷ್ಟ್ರ – ಭಾರತ
- ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ "ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂಪ್ರದೇಶ, ಭಾಷೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮ್ಯತೆ & ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮೂಹ".

ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ.

1) ನೀಗ್ರಿಟೋ
2) ಮಂಗೋಲಿಯನ್
3) ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್

ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1) ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಪ್ರದೇಶ
2) ಕುಟುಂಬ/ಕುಟುಂಬ ಸಮೂಹಗಳ ಗುಂಪು
3) ಒಳಬಾಂಧವ್ಯದ ಕ್ರಮ
4) ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ
5) ಸರಳತೆ & ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ

RAMALINGAPPA L Asst teacer

6) ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ
7) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
8) ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರು
9) ಸಂಸಕ್ತತೆ (ಏಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ)
10) ನಿರಕ್ಷರತೆ

ಭಾರತೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ:–
ಈಶಾನ್ಯ ವಲಯ ಆದಿವಾಸಿಗಳು:–

- ಮಂಗೋಲರ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು.
- ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಮೇಘಾಲಯ, ಅರುಣಾಚಲಪ್ರದೇಶ, ಅಸ್ಸಾಂ, ತ್ರಿಪುರ, ಮಣಿಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.
- ಚೈನಾ–ಟಿಬೆಟ್ ಭಾಷಾಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಇವರ ಪ್ರವರ್ಗಗಳು:– ಗುರುಂಗ್, ಲಿಂಬಿ, ಲೆಪ್ಚಾ, ಅಕಾ, ಮಿಶಿ, ಗಾರೊ, ಖಾಸಿ, ಚಕ್ಮಾ, ನಾಗಾ, ಸೇಮಾ, ಕಚಾರಿ

ಕೇಂದ್ರ ವಲಯದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು:–

- ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಉತ್ತರ & ಗಂಗಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಪರ್ವತ & ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ
- ಇಲ್ಲಿ ಸಂತಾಲರು, ಮುಂಡಾಗಳು, ಭಿಲ್ಲರು, ಗೊಂಡರು, ಓರಾನ್‌ರುಗಳು, ಬೈಗಾಗಳು, ಖಾರಿಯಾಗಳು, ಖೊಂಡರು, ಕೋಲರು, ಭೂಮಿಗಳು, ಸವಾರರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಇತರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದಕ್ಷಿಣದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು:–

- ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ & ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶ.
- ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.
- ಪ್ರವರ್ಗಗಳು:– ಸೋಲಿಗ, ಯೆರವ, ತೊಡವ, ಕೋಟಾ, ಚೆಂಚು, ಪಣಿಯ, ಕಾಡಾರ್, ಸಿದ್ದಿಗಳು, ಜೇನುಕುರುಬ

ಅಂಡಮಾನ್ & ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪ ವಲಯ:–

- ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು:– ಜಾರ್ವಾಗಳು, ಓಂಗೇಗಳು, ಸೆಂತಿನೇಲಿಗಳು, ಅಂಡಮಾನ್ & ನಿಕೊಬಾರಿಗಳು.

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಅಧ್ಯಾಯ–6
ಕರ್ನಾಟಕದ ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೊಂದಿರುವ ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಗಳು:–

- ಕಬ್ಬಣದ ಅದಿರು
- ಚಿನ್ನ
- ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್
- ಸುಣಕಲ್ಲು
- ತಾಮ್ರ
- ಬಾಕ್ಸೈಟ್
- ಕ್ರೋಮೈಟ್
- ಕಲ್ನಾರು
- ಅಬ್ರಕ
- ಗ್ರಾನೈಟ್

ಕಬ್ಬಣದ ಅದಿರು:–

- ಇದು ಕಬ್ಬಿಣ & ಉಕ್ಕು ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು
- ಕರ್ನಾಟಕ ಉತ್ತಮ ಮ್ಯಾಗ್ನಟೈಟ್ & ಹೆಮಾಟೈಟ್ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 2ನೆ ಸ್ಥಾನ.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 75 ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ಗಣಿಗಳಿವೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದರ್ಜೆಯ ಮ್ಯಾಗ್ನಾಟೈಟ್‌ನ ಪಾಲು ಶೇ.63, ಹೆಮಾಟೈಟ್ ಪಾಲು ಶೇ.33

ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಹಂಚಿಕೆ:–

- ಬಳ್ಳಾರಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ
- ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ತುಮಕುರು & ಗದಗ
- ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ
- ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳಗಳು:– ಹೊಸಪೇಟೆ, ಸಂಡೂರು, ದೋಣಿಮೆಲ್ಲೆ, ವಿಭೂತಿಗುಡ್ಡ, ಬೆಳಗಾಳ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗುಡಿ, ದೇವಾದ್ರಿಶ್ರೇಣಿ & ರಾಮದುರ್ಗ.
- ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು 2ನೇ ಸ್ಥಾನ
- ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳಗಳು:– ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿ(ಇನಾಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಪೀಠ),

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

ಕೆಮ್ಮಣಗುಂಡಿ, ಕುದುರೆಮುಖ, ಗಂಗಾಮೂಲ, ಕಲ್ಹತ್ತಗಿರಿ, ಜೇನುಸುರಿ ಗುಡ್ಡ

- ಕುದುರೆಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ.
- ಕಾರಣ:– ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ತೀರ್ಪ ನೀಡಿದೆ.
- ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ:– ಹೊಸದುರ್ಗ, ಸಾಸಲು
- ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ:– ಅಮೀನಗಡ
- ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ:– ಹುಳಿಯಾರ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ
- ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ:– ಕುಂಸಿ, ಶಂಕರಗುಡ್ಡ, ಸಿದ್ದರಹಳ್ಳಿ
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಭದ್ರಾವತಿ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಂದಾಲ್ ವಿಜಯನಗರ ಕಬ್ಬಿಣ & ಉಕ್ಕು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದಿರು:–

- ಇದು ಪದರು ಶಿಲೆ & ರೂಪಾಂತರ ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ಸೈಡ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
- ಇದನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಲೋಹವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಠಿಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬಳಸುವರು
- ಅಲ್ಲದೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ, ವಿದ್ಯುತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ, ಕ್ಯಾಲಿಕೋ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ & ಬಣ್ಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು "ಬಹು ಉಪಯೋಗಿ ಖನಿಜ" ಎನ್ನುವರು.

ಹಂಚಿಕೆ:–

- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದಿರು ಹೇರಳವಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಶೇ.27% ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಿಶಾ ನಂತರ 2ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ
- ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಸಂಡೂರು ಪ್ರಮುಖ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ನಿಕ್ಷೇಪವಿದೆ.
- ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಶೇ.90% ರಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ.
- ಶಿವಮೊಗ್ಗ – ಕುಂಸಿ, ಶಂಕರಗುಡ್ಡ, ಹೊಸಹಳ್ಳಿ
- ಚಿತ್ರದುರ್ಗ – ಸಾದರಹಳ್ಳಿ
- ತುಮಕೂರು – ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ
- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ – ಸಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಸೂಪ, ಲೋಂಡ, ಉಸ್ಕಾಂಡ
- ಧಾರವಾಡ, ವಿಜಯಾಪುರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಗಳಲ್ಲಿ
- ರಾಜ್ಯದ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್‌ನ್ನು ಚೀನಾ & ಜಪಾನ್ ಗೆ ರಫ್ತು

ಬಾಕ್ಸೈಟ್:–

- ✓ ಇದನ್ನು ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಲೋಹ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ.
- ✓ ಇದನ್ನು ಸಿಮೆಂಟ್, ಉಕ್ಕು, ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ

ಹಂಚಿಕೆ:–

- ಬೆಳಗಾವಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ & ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ.
- ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಬಾಕ್ಸೈಟ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ & ಖಾನಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಳಿವೆ.
- ಇಲ್ಲಿನ ಅದಿರನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತ.

ಚಿನ್ನ ಅದಿರು:–

- ಚಿನ್ನವು ಅಪರೂಪದ, ಹೊಳೆಯುವ, ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ಹಳದಿ ಲೋಹ.
- ಇದನ್ನು ಆಭರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಗಡಿಯಾರ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- ಚಿನ್ನದ ಬೇಡಿಕೆ & ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದ್ದರಿಂದ ಬೆಲ ದುಬಾರಿ.

ಚಿನ್ನದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ:–

- ✓ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿನ್ನದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ
- ✓ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಣಿಯಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು "ಚಿನ್ನದ ನಾಡು" ಎನ್ನುವರು.
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ ಆರಂಭ
- ✓ 1880ರಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಟೇಲರ್ ಎಂಬುವವನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ.
- ✓ 1885ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
- ✓ ಕೋಲಾದ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗಣಿಗಳಿವೆ:–
  1) ನಂದಿದುರ್ಗ
  2) ಉರಿಗಾಂ
  3) ಚಾಂಪಿಯನ್ ರೀಫ್
  4) ಮೈಸೂರು ಗಣಿ
- ✓ ಅತ್ಯಂತ ಆಳವಾದ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ:– ಚಾಂಪಿಯನ್ ರೀಫ್(3217 ಮೀ)
- ✓ ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ನಿಕ್ಷೇಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದೆ.
- ✓ ಈಗ ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ "ಹಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿ"
- ✓ ಹಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Ast. teacher

- ✓ ತುಮಕೂರು – ಬೆಳ್ಳಾರ, ಶಿರಾ ಸಮೀಪ ಅಜ್ಜನಹಳ್ಳಿ
- ✓ ಗದಗ್ – ಮುಳಗುಂದ, ಕಪ್ಪತ್ತಗುಡ್ಡ
- ✓ ಹಾಸನ – ಕೆಂಪಿನಕೋಟೆ

ಅಧ್ಯಾಯ–7

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾರಿಗೆ

- ➢ ಸಾರಿಗೆಯ ಅರ್ಥ & ಮಹತ್ವ:–
- ➢ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸರಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಸಾರಿಗೆ.
- ➢ ಸಾರಿಗೆಯ ಮಹತ್ವ:–
- ➢ 1) ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಗತಿ
- ➢ 2) ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ
- ➢ 3) ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕ
- ➢ 4) ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು
- ➢ 5) ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತ
- ➢ 6) ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು
- ➢ ಸಾರಿಗೆಯ ವಿಧಗಳು:–
- ➢ 1) ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ
- ➢ 2) ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ
- ➢ 3) ಜಲ ಸಾರಿಗೆ
- ➢ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:–
- ➢ ಹಳ್ಳಿ–ಪಟ್ಟಣ–ಜನವಸತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು
- ➢ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ಸರಕು–ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೆ ಸಾಗಿಸಬಹುದು
- ➢ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ & ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕ
- ➢ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ:–
- ➢ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕ & ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ
- ➢ ಹಳೆ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 1961ರಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ➢ ಒಟ್ಟು ರಸ್ತೆ ಉದ್ದ 2,53,601 ಕಿ.ಮೀ
- ➢ ಪಕ್ಕಾ ರಸ್ತೆಗಳು:– 35.70%
- ➢ ಕಚ್ಚಾ ರಸ್ತೆಗಳು:– 64.30%
- ➢ ರಸ್ತೆಗಳ ವಿಧಗಳು:–
- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು:–
- ➢ ಪ್ರಮುಖ ನಗರ, ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿ ಹಾಗೂ ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ರಸ್ತೆಗಳು.
- ➢ ಇವಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ" ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ
- ➢ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 14 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿವೆ.
- ➢ ಒಟ್ಟು ಉದ್ದ – 6,572 ಕಿ.ಮೀ
- ➢ ರಾಯಚೂರು & ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಲ್ಲ
- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ – 4 & 7 "ಸುವರ್ಣ ಚತುಷ್ಕೋನ ಹೆದ್ದಾರಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರಿಡಾರ್ ಯೋಜನೆ" ಗಳಿಗೆ ಸೇರಿವೆ
- ➢ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು:–
- ➢ ರಾಜಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ, ಪಟ್ಟಣಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ.
- ➢ ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ್ದು.
- ➢ ಅತಿ ಉದ್ದದ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಬೆಳಗಾವಿ
- ➢ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ರಾಜು ಹೆದ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ಬೆಂಗಳೂರು
- ➢ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳು:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacer

- ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ, ನಗರ, ಗ್ರಾಮಗಳು & ರೈಲುಮಾರ್ಗ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ.
- ನಿರ್ವಹಣೆ:– ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ತುಮಕೂರು
- ಕಡಿಮೆ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆ – ರಾಯಚೂರು
- ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು:–
- ಜಿಲ್ಲೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು, ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ರಸ್ತೆಗಳು
- ನಿರ್ವಹಣೆ:– ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದೆ.
- ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ:–
- ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯ ಮಹತ್ವ:–
- ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸೇವೆ
- ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಲು
- ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತ
- ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ:–
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 1864ರಲ್ಲಿ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ಆರಂಭ
- ಬೆಂಗಳೂರು–ಮದರಾಸು ನಗರಗಳ ಮಧ್ಯೆ
- 'ಮದರಾಸು ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪನಿ' ನಿರ್ಮಿಸಿತು.
- ದಕ್ಷಿಣ ರೈಲ್ವೆ ವಲಯ
- ನೈಋತ್ಯ ರೈಲ್ವೆ ವಲಯ (ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ–ಹಬ್ಬಳಿ)
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 3244 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ ರೈಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ.
- ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಯಾವುದೇ ರೈಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.
- ಕೋಕಣ & ಮೇಟ್ರೋ ಸಾರಿಗೆ:–
- ಕೊಂಕಣ ರೈಲ್ವೆ:–
- ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ರೈಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗ
- ಮಂಗಳೂರು–ಮುಂಬೈ ಮಧ್ಯೆ
- ಪ್ರಯಾಣ ಅವಧಿ 41 ರಿಂದ 18 ಗಂಟೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ.
- ಉದ್ದ 273 ಕಿ.ಮೀ
- ಶರಾವತಿ ಸೇತುವೆ ಅತ ಉದ್ದವಾದ ಸೇತುವೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ
- ಇಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
- ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲ್ವೆ:–
- ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗ್ಗಹರಿಸಲು 'ನಮ್ಮ ಮೆಟ್ರೋ' ನಗರ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿ.
- ಅಕ್ಟೋಬರ್ 20,2011ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲು ಆರಂಭ
- ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಎಂ.ಜಿ ರಸ್ತೆಯವರೆಗೆ
- ಇದರಿಂದ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಬಹುದು
- ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ:–
- ಅತ್ಯಂತ ವೇಗಚಾಲಿತ ಸಾರಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಹಗುರವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತ
- ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ
- ಯುದ್ಧದಂತಹ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ
- ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದುಬಾರಿ ಸಾರಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮ
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಯುಸಾರಿಗೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ:–
- ಮೊದಲ ವಿಮಾನಯಾನ 1946ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ಬೆಂಗಳೂರು – ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಡುವೆ 'ಡೆಕ್ಕನ್ ಏರ್‌ವೇಸ್' ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಆರಂಭ
- ಭಾರತೀಯ ವಿಮಾನ ಸಂಚಾರ 1953ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಂಡಿತು.
- 1996ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣವೆಂದು ಘೋಷಣೆ (ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್)
- ಇದನ್ನು 24–5–2008ರಲ್ಲಿ ದೇವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು.

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್ ಈಗ ಪೈಲೆಟ್ ತರಬೇತಿಗೆ ಬಳಕೆ
- ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣವು ಭಾರತದ ಮೊದಲ "ಹಸಿರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ"ವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
- ಇದಕ್ಕೆ "ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ" ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಜಲ ಸಾರಿಗೆ:–
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಳನಾಡಿ & ಸಮುದ್ರ ಜಲಸಂಚಾರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಒಳನಾಡಿನ ಜಲಸಂಚಾರವು:– ನಾಡದೋಣಿ, ಹರಿಗೋಲು, ತೆಪ್ಪಗಳು, ಈಗ ಯಂತಚಾಲಿತ ದೋಣಿಗಳಿವೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ನದಿಗಳು ಒಳನಾಡಿನ ಜಲಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ.
- ರಸ್ತೆ & ಸಂಚಾರ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಜಲಸಾರಿಗೆಯ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.
- ಬಂದರುಗಳು:–
- ಹಡಗು ನಿಲ್ಲುವ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು 'ಬಂದರು'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಜನರ ಪ್ರಯಾಣ & ಸರಕುಗಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಹಡಗು ಬಳಕೆ
- 1957ರಲ್ಲಿ 'ಬಂದರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ' ಆರಂಭ
- 'ನವಮಂಗಳೂರು' ಬಂದರನ್ನು 1974 ಮೇ 4 ರಂದು ಭಾರತದ 9ನೇ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರು ಎಂದು ಘೋಷಣೆ.
- ಇದನ್ನು "ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು" ಎನ್ನುವರು.
- ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು, ಕಾಫಿ, ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥ, ಗೊಡಂಬಿ ರಫ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ.
- ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಆಮದಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕಾರವಾರ ಬಂದರು ಅತಿ ಸುಂದರವಾದ ಬಂದರು
- ಮಲ್ಪೆ, ಹಂಗಾರಕಟೆ, ಕುಂದಾಪುರ, ಪಡುಬಿದ್ರಿ, ಭಟ್ಕಳ, ಹೊನ್ನಾವಾರ, ಬೇಲೆಕೇರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಂದರುಗಳಿವೆ.
-

ಅಧ್ಯಾಯ–8
ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು

- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಇರುವ ಅವಕಾಶಗಳು:–
- ಅಪಾರ ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ
- ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಲಭ್ಯತೆ
- ಸೂಕ್ತ ವಾಯುಗುಣ
- ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ
- ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಲಭ್ಯತೆ
- ವಿಶಾಲ ಮಾರುಕಟೆ
- ಉತ್ತಮ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ:–
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸರ್.ಎಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖ
- ಇವರ ತತ್ವ "ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಇಲ್ಲವೆ ನಾಶ"
- 1902ರಲ್ಲಿ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಅವಕಾಶ
- 1923ರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ &ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಾಬೂನು ತಯಾರಿಕೆ
- ಹತ್ತಿ & ರೇಷ್ಮೆ ಗಿರಣಿ
- ಕಾಗದ, ಸಿಮೆಂಟ್, ಸಕ್ಕರೆ, ಶ್ರೀಗಂದದ ಎಣ್ಣೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸ್ವಾತಂತ್ರಗಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ವಿಮಾನ ತಯಾರಿಕೆ, ಎಚಿಜಿನೀಯರಿಂಗ್, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಕಬ್ಬಿಣ & ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ:–
- ಕರ್ನಾಟಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕಬ್ಬಿಣ & ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ
- ಸರ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ನವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಲಭ್ಯತೆ:– ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ
- ಮೈಸೂರ್ ಐರನ್ ಅಚಿಡ್ ಸ್ಟೀಲ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಭದ್ರಾವತಿ
- ಜಿಂದಾಲ್ ವಿಜಯನಗರ ಉಕ್ಕು ಲಿಮಿಟೆಡ್ – ತೋರಣಗಲ್ಲು
- ಇಲ್ಲಿ 2001ರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕೊರೆಕ್ಸ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಸಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಕಬ್ಬಿಣ & ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ–ಭದ್ರಾವತಿ (1923)
- ಇದನ್ನು ಎಂ.ಐ.ಎಸ್.ಎಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು.
- ಇದನ್ನು 1989ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಉಕ್ಕು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವಹಿಸಲಾಯುತು.
- ಇದಕ್ಕೆ ಈಗ ವಿ.ಐ.ಎಸ್.ಎಲ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಮ್ಮಣಗುಂಡಿಯಿಂದ ಅದಿರು ಪೂರೈಕೆ
- ಭದ್ರಾ ನದಿಯಿಂದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ
- ಸಂಡೂರಿನಿಂದ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಪುರೈಕೆ
- ಶರಾವತಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ
- ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ:–
- ಇದು ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ.
- ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಆಧುನಿಕ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಬೀಜ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿ ದಾರ ತೆಗೆಯುವ ಗಿರಣಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ಮೊದಲು 1884ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಗಿರಣಿ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಿನ್ನಿ ಮಿಲ್, ಮಿನರ್ವ ನಿಲ್
- ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆ.ಆರ್.ಮಿಲ್
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು "ಸುವರ್ಣ ಜವಳಿ ನೀತಿ–2008–13" ಯೋಜನೆ ಜಾರಿ.
- 11 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪಿನ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ
- ದಾವಣಗೆರೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಹತ್ತಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಳ
- ಇದನ್ನು "ಕರ್ನಾಟಕದ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್" ಎನ್ನುವರು.
- ಇತರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಇಳಕಲ್, ರಬಕವಿ, ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರು ಬಳ್ಳಾರಿ, ನಂಜನಗೂಡು ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿ ಮುಚ್ಚಲು ಕಾರಣಗಳು:
- ಕಚ್ಚಾ ಹತ್ತಿಯ ಕೊರತೆ
- ಹಳೆಯ ಯಂತ್ರಗಳು
- ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ
- ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ
- ಕೃತಕ ನಾರಿನ ಬಟ್ಟೆಯ ಪೈಪೋಟಿ
- ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ:–
- ಇದು ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ
- ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬಿರುವ ಅಂಶಗಳಿವೆ.
- ಕಬ್ಬು ಉತ್ಪಾದನೆ
- ಉತ್ತಮ ಹವಮಾನ
- ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
- ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ 'ಪಾಲಳ್ಳಿ' ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು 'ಸರ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕಾನನ್' ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಆಧುನಿಕ ಮೊದಲ ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ 1933ರಲ್ಲಿ 'ಮೈಸೂರು ಸಕ್ಕರೆ ಕಂಪನಿ' ಯು "ಮಂಡ್ಯ"ದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಕ್ಕರೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಸಕ್ಕರೆ ಉದ್ಯಮದ ಉಪಪದಾರ್ಥಗಳು:_ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ & ಕಾಕಂಬಿ.
- ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯಿಂದ – ಕಾಗದದ ತಯಾರಿಕೆ & ಇಂಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಕೆ
- ಕಾಕಂಬಿ – ಮದ್ಯಸಾರವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಬಳಕೆ
- ಕಾಗದದ ಕೈಗಾರಿಕೆ:–
- ಕಾಗದವು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ವಸ್ತು.
- ಶಿಕ್ಷಣ, ಮುದ್ರಣ, ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಬಳಕೆ
- ಇದು ಅರಣ್ಯಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ
- ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳು:–
- ಬಿದಿರು,
- ಮರದ ತಿರುಳು,
- ಹುಲ್ಲು,
- ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ,
- ರದ್ದಿ ಕಾಗದ
- ಮೊದಲ ಕಾಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ "ಮೈಸೂರು ಪೇಪರ್ ಮಿಲ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್" 1936ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ನಂತರ "ವೆಸ್ಟ್ ಕೋಸ್ಟ್ ಪೇಪರ್ ಮಿಲ್" ದಾಂಡೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ನಂಜನಗೂಡು, ಸತ್ಯಗಾಲ, ಮುಂಡಗೋಡು, ಯಡಿಯೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಇತ್ಯಾದಿ
- ಕಾಗದದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 4ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಕಾಗದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾನೀಕರಣ:–
- ಅರಣ್ಯಗಳ ಬಿದಿರು
- ನೀಲಗಿರಿ ಮರದ ತಿರುಳು
- ಕಾಳಿ ನದಿಯ ನೀರು
- ಜೋಗ್‌ನಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ
- ಸಿಮೆಂಟ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ:–
- ನಗರೀಕರಣ & ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಮೆಂಟ್ ಬೇಡಿಕೆ
- ಸಿಮೆಂಟ್ ಉಪಯೋಗ:–
- ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು
- ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ
- ರಸ್ತೆ & ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣ
- ಸಿಮೆಂಟ್ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
- ಜಿಪ್ಸಂ & ಬಾಕ್ಸೈಟ್‌ಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
- ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮಾತ್ರ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳು:–
- ನೀರು
- ಮರಳು
- ಸಾರಿಗೆ
- ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ
- ಜೇಡಿಮಣ್ಣು

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ವಿಶಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
- ಮೊದಲ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ 1939ರಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ನಂತರ – ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ತುಮಕೂರಿನ ಅಮ್ಮಸಂದ್ರ, ಕಲಬುರ್ಗಿಯ ಶಹಾಬಾದ್
- ಸಿಮೆಂಟ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು:–
- ವಾಡಿ
- ಲೋಕಾಪುರ
- ಇಟ್ಟಿಗೆಹಳ್ಳಿ
- ಮಡಕೆರೆ
- ಕಂಚಿಪುರ
- ಕಲದಗಿ
- ಕುರಕುಂಟ
- ಸೇಡಂ
- ಚಿತ್ತಾಪುರ
- ಮಾಹಿತಿ & ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೈಗಾರಿಕೆ:–
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಜ್ಞಾನ & ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ರಾಜ್ಯ.
- ಇಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉದ್ಯಮಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿವೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಅಪಾರ ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಕಾರಣ:– ಎಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳು ಹೆಚ್ಚಿವೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಉದ್ಯಮಗಳಿವೆ
- ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು:–
- ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ಭಾರತದ "ಸಿಲಿಕಾನ್ ಕಣಿವೆ" ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.
- ಇಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಅಥವಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ.
- ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ
- ಪ್ರಪಂಚದ 10 ಪ್ರಮುಖ ಹೈಟೆಕ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 1200 ಐ.ಟಿ, ಬಿ.ಟಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿವೆ.
- ಬೆಂಗಳೂರು ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಲು ಕಾರಣಗಳು:–
- ಉತ್ತಮ ಹವಮಾನ
- ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ
- ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಣಿತರು
- ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು
- ವಿಶಾಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
- ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು
- ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ಫೋಸಿಸ್ & ವಿಪ್ರೋ ಕಂಪನಿಗಳಿವೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಗಳು:–
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 5 ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಗಳಿವೆ
- ಬೆಂಗಳೂರು–ಕೋಲಾರ–ತುಮಕೂರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ
- ಬೆಳಗಾವಿ–ಧಾರವಾಡ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ
- ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ–ಉಡುಪಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ
- ಬಳ್ಳಾರಿ–ರಾಯಚೂರು–ಕೊಪ್ಪಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ
- ಮೈಸೂರು–ಮಂಡ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ
-

ಅಧ್ಯಾಯ–9

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು

- ಕರ್ನಾಟಕದ ನೈಸರ್ಗಿಕ & ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಪರಿಚಯ
- ಮಹತ್ವ
- ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳು
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಿರಿಧಾಮಗಳು

RAMALINGAPPA L/SST.teacher

- ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಲಪಾತಗಳು
- ಕರ್ನಾಟಕದ ವನ್ಯಜೀವಿಧಾಮಗಳು
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು
- ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಗಳು
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಟೆಗಳು
- ಮಹತ್ವ:–
- ದೇಶ ನೋಡು ಕೋಶ ಓದು ಎಂಬ ನಾಣ್ನುಡಿ.
- ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ
- ಮನಃಶಾಚಿತಿ
- ವಿಹಾರ
- ಸಂತೋಷ ಸಿಗುತ್ತದೆ.
- ಆರೋಗ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ
- ಪರಿಚಯ:–
- ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಸಿಗುವ ಲಾಭಗಳು:– ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾಗರಿಕತೆ, ಜೀವನಕ್ರಮ ತಿಳಿಯಲು.
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಅನೇಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸುಂದರ ತಾಣಗಳಿವೆ.
- ಹಸಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು
- ನದಿಗಳು, ಜಲಪಾತಗಳು, ಕಣಿವೆಗಳು
- ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು & ಶ್ರೀಗಂಧದ ಕಾಡುಗಳಿವೆ.
- ಪ್ರವಾಸದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ "ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನಿಗಮ' ವನ್ನು 1974ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
- ಇದು ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು, ಯಾತ್ರಿ ನಿವಾಸ, ಪ್ರವಾಸಿ ಗೃಹ, ಉಪಹಾರ ಗೃಹ ಒದಗಿಸುವುದು
- ಯುನೆಸ್ಕೊ ಪರಂಪರೆಯ ಪಟ್ಟಿಗೆ:– ಹಂಪಿ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು ಸೇರಿವೆ.
- 1996–97ರಲ್ಲಿ "ಉತ್ತಮ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನಿರ್ವಹಣಾ" ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಿರಿದಾಮಗಳು:–
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಎತ್ತರವಾದ ಗಿರಿಶ್ರೇಣಿಗಳಿವೆ.
- ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ– ಕುದುರೆಮುಖ
- ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದ – ನಂದಿ ಗಿರಿಧಾಮ
- ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ
- ಆಗುಂಬೆಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ತಾಣ
- ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಗುಂಡಿ, ಜೋಗಿಮಟ್ಟಿ
- ಮಧುಗಿರಿಯ ಏಕಶಿಲಾಬೆಟ್ಟ
- ಯಾಣದ ಬಂಡೆಗಳು
- ದೇವರಾಯನದುರ್ಗ
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಲಪಾತಗಳು:–
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಜಲಪಾತಗಳ ತವರೂರು.
- ಮಲೆನಾಡು ಅನೇಕ ಜಲಪಾತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಜಲಪಾತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಎತ್ತರವಾದ 'ಜೋಗಜಲಪಾತ' ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.
- ಇದು ನಾಲ್ಕು ಸೀಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ:– ರಾಜ, ರಾಣಿ, ರೋರರ್, ರಾಕೆಟ್
- ಶಿವನಸಮುದ್ರದ ಸಮೀಪ ಗಗನಚುಕ್ಕಿ & ಬರಚುಕ್ಕಿ
- ಮಡಿಕೇರಿ ಸಮೀಪ "ಅಬ್ಬಿ ಜಲಪಾತ"
- ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ "ಗೋಕಾಕ್ ಜಲಪಾತ" ಇದು ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಗಿದೆ
- ಇದನ್ನು "ಕರ್ನಾಟಕದ ನಯಾಗರ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಮಗೋಡು ಜಲಪಾತ
- ಕರ್ನಾಕಟ ವನ್ಯಜೀವಿಧಾಮಗಳು:–
- ಅರಣ್ಯ & ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ:–
- ವನ್ಯಜೀವಿಧಾಮ

RAMALINGAPPA LASTHEACER

- ಪಕ್ಷಿಧಾಮ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನ
- ಹುಲಿಧಾಮ
- ಜೀವಿವೈವಿಧ್ಯತಾ ವಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಐದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನಗಳು:–
- ನಾಗರಹೊಳೆಯ–ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನ
- ಬಂಡಿಪುರ
- ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ
- ಕುದುರೆಮುಖ
- ಅನ್ನಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನಗಳು
- ವನ್ಯಜೀವಿಧಾಮಗಳು:–
- ಮುತ್ತೋಡಿ
- ಬಂಡಿಪುರ
- ನಾಗರಹೊಳೆ
- ದಾಂಡೇಲಿ
- ಭದ್ರಾ ವನ್ಯಜೀವಿಧಾಮ
- ರಂಗನತಿಟ್ಟು
- ಮಂದಗದ್ದೆ
- ಗುಡವಿ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ
- ಪ್ರಮುಖ ಬೀಚ್‌ಗಳು:–
- ಗೋಕರ್ಣದ – ಓಂ ಬೀಚ್
- ಉಳ್ಳಾಲ ಬೀಚ್
- ಮುರ್ಡೆಶ್ವರ ಬೀಚ್
- ಮರವಂತೆ ಬೀಚ್
- ಮಲ್ಪೆ ಬೀಚ್
- ಪ್ರಮುಖ ದ್ವೀಪಗಳು:–
- ಉಡುಪಿ ಸಮೀಪದ ಸೇಂಟ್ ಮೇರೀಸ್ ದ್ವೀಪ:–
- ಮುರ್ಡೆಶ್ವರದ ನೇತ್ರಾಣಿ ದ್ವೀಪ
- ಕಾರವಾರದ ಬಳಿ ದೇವಗಡ & ಕೂರ್ಮಗಡ ದ್ವೀಪಗಳು
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಿರಿಧಾಮಗಳು:–
- ಕರ್ನಾಟಕವು ಎತ್ತರವಾದ ಗಿರಿಶ್ರೇಣಿಗಳಿವೆ.
- ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ– ಕುದುರೆಮುಖ
- ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದ – ನಂದಿ ಗಿರಿಧಾಮ
- ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ
- ಆಗುಂಬೆಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ತಾಣ
- ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಗುಂಡಿ, ಜೋಗಿಮಟ್ಟಿ
- ಮಧುಗಿರಿಯ ಏಕಶಿಲಾಬೆಟ್ಟ
- ಯಾಣದ ಬಂಡೆಗಳು
- ದೇವರಾಯನದುರ್ಗ
-

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಅಧ್ಯಾಯ–3

ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು

ಅರ್ಥ:–

ನಗರ & ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನವಿದೆ.

1. **ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ:–**
   - ✓ ಬೀದಿಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
   - ✓ ದಿನಗೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು
   - ✓ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು
   - ✓ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು
2. **ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ:–**
   - ➢ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು

RAMALINGAPPA L Asst. Teacher

- ಕಡಿಮೆ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ & ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರು
- ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವವರು
- ಮಡಿಕೆ ಮಾಡುವವರು
- ಕಮ್ಮಾರರು

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:–

- ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆದಾಯ ಗಳಿಸಲು ವಿಫಲ
- ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ & ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಧಿಕ
- ಶಿಕ್ಷಣ & ತರಬೇತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೌಶಲ್ಯ ರಹಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆ
- ಕಚ್ಚಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ & ಮನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು.
- **ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿ** ಬಡತನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಡತನ ರೇಖೆಯನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರು.
- **ಬಡತನ ರೇಖೆ:–** ಮೂಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಶ್ಯಕವಿರುವ ಕನಿಷ್ಠ ಆದಾಯದ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಬಡತನ ರೇಖೆ.
- **ಪ್ರೋ. ಸುರೇಶ್ ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್ ಸಮಿತಿ:–** ಆಹಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ರೋಗ್ಯ, ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ & ಸಾರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ತಲಾ ಮಾಸಿಕ ಅನುಭೋಗಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು.
- **ಸಿ.ರಂಗರಾಜನ್ ಸಮಿತಿ:–** ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.32 & ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೂ.47 ರಷ್ಟು ತಲಾ ಮಾಸಿಕ ಅನುಭೋಗಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಬಡತನ ರೇಖೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದೆ.
  1. ಈ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲಿರುವವರು ಬಡತನರೇಖೆ ಮೇಲೆ ಇರುವವರು (ಎ.ಪಿ.ಎಲ್)
  2. ಈ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರನ್ನು ಬಡತನರೇಖೆ ಕೆಳಗಿರುವವರು (ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್)
- **ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಕಾರ:–** ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪ್ರತಿದಿನ 1.25 ಡಾಲರ್ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರನ್ನು ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿನವರು

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇ.41 ರಷ್ಟು ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:–

1. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ತೀವ್ರ ಹೆಚ್ಚಳ
2. ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ
3. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ ನಿಧಾನ ಬೆಳವಣಿಗೆ
4. ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
5. ನಿರುದ್ಯೋಗ
6. ಬಂಡವಾಲದ ಕೊರತೆ

ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ:–

- ಹಸಿವು:– ದಿನಂಪ್ರತಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ದೊರೆಯದೆ ಇರುವುದು.
- ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯದೇ ಇರುವುದು
- ಲಭ್ಯವಿದ್ದರು ಜನರ ಬಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಆದಾಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು.
- ಬಹುತೇಕರು ಬಡವರು ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ & ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬದುಕುವ ಸ್ಥಿತಿ
- ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ:–
- ಇದು ಬಡತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ವಿಶ್ವ ಹಸಿವಿನ ಸೂಚ್ಯಾಂಕ ಎಂಬ ಮಾನದಂಡ ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ:–

❖ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಹಾರವನ್ನು ಅವರು ನೀಡಬಹುದಾದ ಬೆಲೆಗೆ & ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳದ ಸಮೀಪ ಒದಗಿದುವುದೇ "ಆಹಾರ ಣದ್ರತೆ" ಎನ್ನುವರು.

ಮೂರು ಕ್ರಮಗಳು:–

1. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಹಾರ ದೊರಕಿಸುವುದು
2. ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
3. ಬಡವರು ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು & ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು.

ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಎರಡು ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

1. **ಕಾಪು ದಾಸ್ತಾನು:–**
   - ✓ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ನೀಡಿ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವುದು.
   - ✓ 1965 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಆಹಾರ ನಿಗಮ ಸ್ಥಾಪನೆ
   - ✓ ಇದರ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡುವುದು
   - ✓ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ನೀಡುವುದು.
2. **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:–**

RAMALINGAPPA Assistant

- ಭಾರತೀಯ ಆಹಾರ ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ನೀಡುವುದು
- ಬಡವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿ ಮೂಲಕ ವಿತರಿಸುವುದು
- ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ, ಖಾದ್ಯತೈಲ, ಸಕ್ಕರೆ, ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ನೀಡುವುರು
- ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬವು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ಅತ್ಯಂತ ಕಡುಬಡವರಿಗೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಅನ್ನ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿ.

ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು:– (ವಿವರಿಸಬೇಕು)

1. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ರಮಗಳು
2. ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
3. ಸ್ವ–ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
4. ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
5. ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಪೂರೈಕೆ
6. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಕ್ರಮಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ–4
ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ

ಶ್ರಮ ಎಂದರೆ, ಮಾನವನು ಸರಕು & ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಹಾಕುವ ಭೌತಿಕ & ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಶ್ರಮ ಎನ್ನುವರು.

ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ:–

1. ಸಂಭಾವನೆ ರಹಿತ ಶ್ರಮ
2. ಸಂಭಾವನೆ ಸಹಿತ ಶ್ರಮ

ಶ್ರಮದ ಲಕ್ಷಣಗಳು:–

1. ಶ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರಮಿಕನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
2. ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ
3. ಶ್ರಮದ ಪೂರೈಕೆಯು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಗುತ್ತದೆ.
4. ಶ್ರಮದ ವಲಸೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆ
5. ಶ್ರಮವು ದಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಶ್ರಮದ ಮಹತ್ವ:–

- ✓ ಶ್ರಮ ಒಂದು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗ
- ✓ ಇತರೆ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
- ✓ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೋಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯು ಗಾತ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ 15–60 ವರ್ಷದ ವಯೋಮಾನದವರು
- ✓ 15ವರ್ಷ ಕೆಳಗಿನವರು & 60 ವರ್ಷ ಮೆಲ್ಪಟ್ಟವರು ಶ್ರಮಿಕರಲ್ಲ
- ✓ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯುವಕರು & ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
- ✓ ಸದ್ಯ ಭಾರತವು 'ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಲಾಭಾಂಶ' ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇಶ.

ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯ ರಚನೆ:–

ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯ ಗಾತ್ರ:–

- 2011 ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.39.8 ರಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಾರರಿದ್ದಾರೆ.
- 60% ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಿತ ಸ್ಥಿತಿ
- ನಿರುದ್ಯೋಗ & ಅರೆನಿರುದ್ಯೋಗ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯ ಲಿಂಗ ಸಂರಚನೆ:–

- ❖ 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.35%
- ❖ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ
- ❖ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿಲ್ಲ
- ❖ ಇವರ ಕೆಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಲಸ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯ ಔದ್ಯೋಗಿಕ & ವಲಯವಾರು ಸಂರಚನೆ:–

- ➢ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯ – 48.9%
- ➢ ದ್ವಿತೀಯ ವಲಯ – 24.3%
- ➢ ತೃತೀಯ ವಲಯ – 26.8%
- ➢ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶೇ.66% ರಷ್ಟು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು
- ➢ ನಂತರ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.
- ➢ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ
- ➢ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇವಾವಲಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ➢ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟಿತ & ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಹಂಚಿಕೆ:–

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟಿತ ವಲಯ:–

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ✓ ದೇಶದ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯ ನೋಂದಾಯಿತ ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ವಲಯ ಎನ್ನುವರು
- ✓ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ✓ ಕೂಲಿ & ಕೆಲಸದ ಭದ್ರತೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ✓ ನಿಗಧಿತ ಕೂಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯ:–

- ➢ ಇವರು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ
- ➢ ಕೂಲಿ & ಕೆಲಸದ ಭದ್ರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ
- ➢ ಇದನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ ಎನ್ನುವರು.

ನಿರುದ್ಯೋಗ:–

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣ:–

- ○ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೂಲಿದರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಚಿಸುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೆಲಸ ದೊರಕದೇ ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಎನ್ನುವರು.
- ○ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಬ್ಯೂರೋ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ
  1. 1951 – 5 ದಶ ಲಕ್ಷ
  2. 2010 – 40.47 ದಶ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು:–

1. ಉದ್ಯೋಗ ರಹಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ
2. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
3. ಅಸಮಂಜಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ
4. ಕೃಷಿಯ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆ
5. ಸಣ್ಣ & ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅವನತಿ
6. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಡಿಮೆ ಚಲನಶೀಲತೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:

- ✓ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ.
- ✓ ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ✓ ಸ್ವಂತ ಉದ್ದಿಮೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ:–

1. 1977 – ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಕಾಳು ಯೋಜನೆ
2. 1979 – ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ಸ್ವ–ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆ
3. 1980 – ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ
4. 1980 – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ
5. 1983 – ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂರಹಿತರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ
6. 1989 – ಜವಾಹರ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆ
7. 1993 – ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆ
8. 1999 – ಸ್ವರ್ಣ ಜಯತಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರೋಜಗಾರ ಯೋಜನೆ
9. 2004 – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಕಾಳು ಯೋಜನೆ
10. 2006 – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶ:–

1. 1989 – ನೆಹರು ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆ
2. 1990 – ನಗರ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ
3. 1993 – ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆ
4. 1997 ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಶಹರಿ ರೋಜಗಾರ ಯೋಜನೆ
5. 2005 – ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ.

ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ:–

- ➢ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸದ ಅಲ್ಪತೆ
- ➢ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಡೆತಡೆಗಳು
- ➢ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಲಂಬನೆ
- ➢ ಅನಿಯಮಿತ/ಕ್ಯಾಶುಯೆಲ್ ಉದ್ಯೋಗ

ವ್ಯವಹಾರ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಧ್ಯಾಯ–2

ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ

ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಪಾತ್ರ/ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

- ❖ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೀವರಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ❖ ಹಣಕಾಸು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು & ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
- ❖ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಲವಾರು ಅಂಗಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು & ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ
- ❖ ಹಣಕಾಸು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವಲ್ಲಿ & ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ❖ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಗೊಳಿಸುವುದು
- ❖ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಹೊಸ ಪರಿಶೋಧನೆಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಜಾಹೀರಾತು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕ

RAMALINGAPPA L Asst.teacher

- ❖ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ❖ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿರತೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಪೂರೈಕೆ:–

ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಹಣಕಾಸು:–

- ○ ದಿನವಹಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು 'ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಹಣಕಾಸು' ಎನ್ನುವರು.
- ○ ಈ ಅವಧಿಯು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ○ ಇದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಶೀಲ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕ
- ○ ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು, ವೇತನ, ಕೂಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆ.

ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಮೂಲಗಳು:–

1. ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಲ
2. ಬ್ಯಾಂಕು ಉದ್ಧರಿ & ಬ್ಯಾಂಕು ಸಾಲ
3. ಗ್ರಾಹಕ ಮುಂಗಡಗಳು
4. ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಠೇವಣಿಗಳು/ಕಂತುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾ
5. ಸ್ಥಳೀಯ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದು.

ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಹಣಕಾಸು:–

- ✓ ಈ ಅವಧಿಯ ಸಾಲದ ಮರುಪಾವತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮೀರಿದೆ.
- ✓ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ✓ ಆಧುನಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಲವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ✓ ಇದು ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಈ ಸಾಲ ದುಭಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಡ್ಡಿ ದರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ✓ ಈ ಸಾಲವನ್ನು ಷೇರುಗಳನ್ನು ಕೋಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಮೂಲಗಳು:–

1. ಷೇರುಗಳನ್ನು ಕೋಡುವ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹ
2. ಸಾಲಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:–

1. ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಹಣಕಾಸು ನಿಗಮ

- ➢ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ 1948ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ➢ ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಯಮಿತ ಕಂಪನಿಗಳು, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿನ ನಿಯಮಿತ ಕಂಪನಿಗಳು ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ

2. ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಗಮಗಳು:–

- ❖ ಭಾರತದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು 1951ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ನಿಗಮ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ❖ ಇದು ಜಮ್ಮು–ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ
- ❖ ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ & ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸನನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ

3. ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕು:–

- ○ ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಕಾಯಿದೆ 1964 ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ○ 1976 ರವರೆಗೆ ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಯಿತು.
- ○ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ○ ಕಂಪನಿಗಳ ಷೇರುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸಿನ ನೇರವು ನೀಡುತ್ತದೆ.

4. ಆಯಾತ & ನಿರ್ಯಾತ ಬ್ಯಾಂಕು:–

- ✓ ಇದು 1982ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ✓ ಇದು ಸರ್ಕಾರಿ ಒಡೆತನದ ಬ್ಯಾಂಕು
- ✓ ಇದು ಆಮದು–ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

5. ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
6. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು
7. ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು
8. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಠೇವಣಿಗಳು

ಸಾಹಸ ಬಂಡವಾಳ:– ಹೊಸ & ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಮೂಲ ರೀತಿಯದ್ದಾಗಿದೆ.

ಅನ್ಯೋನ್ಯ ನಿಧಿಗಳು:–

- ➢ 1964 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ➢ ಖಾಸಗಿರಂಗ & ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾಪನೆ
- ➢ ಅಂದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬಂಡವಾಳ ಪತ್ರಗಳು, ಇವು ಸರ್ಕಾರಿ ಬಂಡವಾಳ ಪತ್ರಗಳು, ಠೇವಣಿ ಪತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

RAMALINGAPPA L Asst teacher

- ಉದಾ:–
  1. ಯುನಿಟ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
  2. ಮಾಗ್ನಮ್ ಈಕ್ವಿಟಿ ಫಂಡ್
  3. ಜೀವವಿಮಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಠೇವಣಿ
  4. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯೋಜನೆ
  5. ಐ.ಸಿ.ಐ.ಸಿ.ಐ
  6. ಆದಾಯ ಠೇವಣಿ
  7. ಬಜಾಜ್ ಅಲಿಯನ್ಸ್

ಹಣಕಾಸಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು:–

ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ:–

- ❖ ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವ & ಕೊಳ್ಳುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿದೆ.
- ❖ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕಾರ್ಯಶೀಲ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಒಂದು ದಿನದಿಂದ ಒಂದು ವಾರ, ಒಂದು ತಿಂಗಳು, 3–6 ತಿಂಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ:–

- ✓ ದೀರ್ಘಾವಧಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಸಾಲ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಾಂಘಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.
- ✓ ಇವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಿರ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ✓ ಇಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿದರವು ಕಡಿಮೆ
- ✓ ಇವು 20–30 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಸಾಲ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:–

1. ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
2. ಬಂಡವಾಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
3. ಹೂಡಿಕೆ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಮಿತಿಗಳು
4. ಅನ್ಯೋನ್ಯ ನಿಧಿಗಳು

ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಷೇರುಗಳ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರ)

- ➢ ಇದು ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಂದು ಘಟಕ
- ➢ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಷೇರುಗಳನ್ನು, ಬಾಂಡುಗಳನ್ನು ಖರೀದಾರರು & ಮಾರಾಟಗಾರರು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಸ್ಥಳ
- ➢ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ 1773ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಲಂಡನ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ➢ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1875ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮುಂಬೈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆರಂಭ
- ➢ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 24 ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿವೆ
- ➢ 13 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಂಪನಿಗಳಾಗಿವೆ.
- ➢ 6 ಕಂಪನಿಗಳು ಭರವಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಯಮಿತ ಕಂಪನಿಗಳಾಗಿವೆ.
- ➢ ಉಳಿದವು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯ ಲಾಭಗಳಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
- ➢ 8 ಷೇರುಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾತ್ರ ಖಾಯಂ ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ➢ ಷೇರುಗಳನ್ನು & ಭದ್ರತಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ & ಮಾರುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಇವು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
- ➢ ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.
- ➢ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮದೇ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳು, ಕಾಯಿದೆಗಳು, ನಿಯಂತ್ರಣಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.
- ➢ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಷೇರು ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಷೇರುಗಳ ವಹಿವಾಟನ್ನು ನಡೆಸಲು ಆರಂಭ
- ➢ ಇದು ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ದಿಕ್ಕಿನಂತೆ ಭಾರತದ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯ
- ➢ 1993ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆರಂಭ
- ➢ ಇದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪದ್ಧತಿ ದೂರವಾಣಿ, ಟೆಲೆಕ್ಸ್, ಪ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳೀಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.
- ➢ ಇಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.
- ➢ ಷೇರುದಾರರು ತಮ್ಮ ಷೇರುಗಳನ್ನು ಮಾರಲು/ಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಖಾತೆ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು 'ಡಿಮಾಟ್' ಲೆಕ್ಕ ಎನ್ನುವರು.

RAMALINGAPPA L Teacher